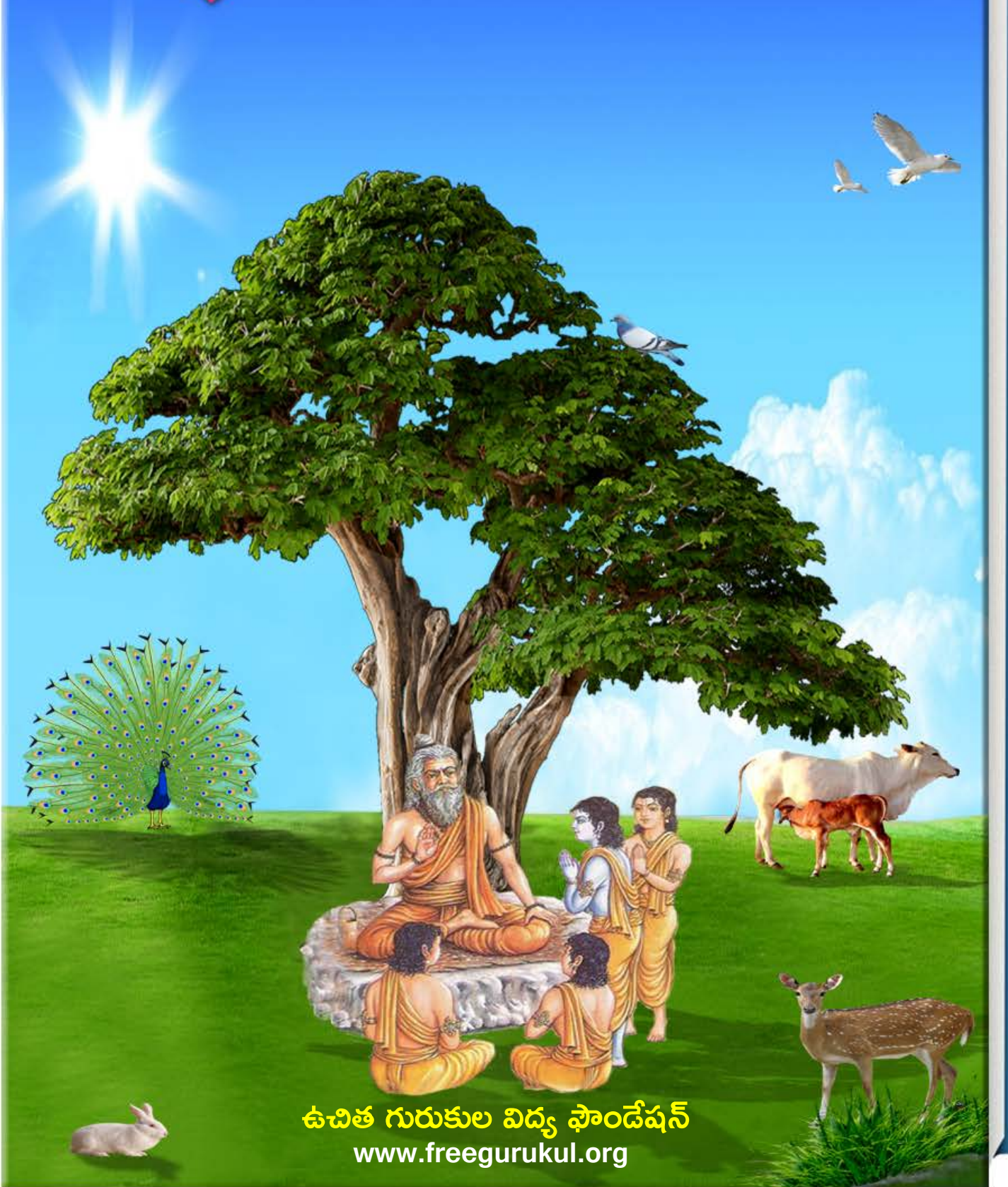

భగవద్గీత

భగవద్గీతా మననము

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు కృష్ణుడు

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాభాజ

గురు గోతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

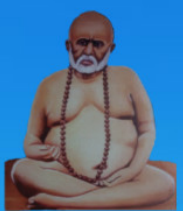

గురు వీరభక్త్యేంద్ర స్వామి

యోగి బేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు వైలింగ్ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస

అమృతా కారదా దేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయిబాబా

గురు అరవీంద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళ స్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

“ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్” ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో భాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా) నుంచి సేకరించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో భాగంగా ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు వ్రాసినట్లయితే (లేక) సేకరిస్తే మాకు తెలియచేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిచేయుటకు, భాగస్వామ్యం అగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రదించగలరు.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in>
- 2) ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
- 3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) మొబైల్ ఆప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన,ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు డిజిటల్ లైబ్రరీ సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలేని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైటు అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకొన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org

Mobile App: Free Gurukul

email: support@freegurukul.org

Facebook: www.facebook.com/freegurukul

Help Line / WhatsApp: 904 202 0123

“ మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేది ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందరికీ అందించబడాలి “

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పాద సమర్పణమస్తు

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc x

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals
Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language:

Scanning Centre: Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	----------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. ఆనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినిచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

గ్రంథకర్త :

శ్రీ కామరాజుగడ్డ రామచంద్రరా

ప్రకాశకులు :

సీతారామాంజనేయ శర్మ ఎం. ఏ

2-2-1186/1, న్యూనల్లకుంట, హైదరాబాదు

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము విషయసూచిక

మనవి — (గ్రంథకర్త)

నామాట—(కళాప్రపూర్ణ) డా॥ వేదుల సూర్యనారాయణశర్మగారు.

విషయసూచిక :

పుటలు

శ్రీ మద్భగవద్గీతా (మూలము)

౩౩నుంచి౭౮

7 నుండి 18 అధ్యాయములు

వరకు

మహాత్మ్యం — మూలము.

౩౯ - ౮౦

ఏడవ అధ్యాయం— సర్వలోకమహేశ్వరుడే నేనుగా

(జ్ఞానవిజ్ఞానయోగం) ఎలా అయినాడు

1

ఎనిమిదవ అధ్యాయం— పరబ్రహ్మే శః విశ్వంగా ఎలాఅయి

(అక్షర పరబ్రహ్మయోగం)—ఉంటున్నాడు

25

రొమ్మిదవ అధ్యాయం— భగవదనుభూతిని సర్వత్ర

(రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగం) పొందేవిధం అంతర్దృష్టితో విచారణ

చేయడమే

42

పదవ అధ్యాయం— ప్రతిపస్తువులోనూనిన్నేచూచు కొనిప్రేమను పెంపొం

(విధూతి యోగం) దించుకోవాలి. అదే అంతర్దృష్టి

63

పదకొండవ అధ్యాయం— ప్రపంచాన్నే విశ్వరూపుడుగచూడటం అభ్యాసం

(విశ్వరూపదర్శనయోగం) చేయాలి—అర్జునునకు అది చిత్రంగాలభ్యమైంది

74

పన్నెండవ అధ్యాయం— జ్ఞానభక్తి ద్వారా శాంతి కలుగుతుంది.

(సత్తియోగం)

89

పదమూడవ అధ్యాయం— బ్రతుకులో తగితే సర్వమూ భగవంతుడే

(క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగం)

104

పదునాల్గవ అధ్యాయం— త్రిగుణాలకు అతీతుడవై అమనస్కతను

(గుణత్రయ విభాగయోగం) సాధించు

127

- పదునైదవ అధ్యాయం— పురుషోత్తమని సతే చితే ఆనందాల
(పురుషోత్తమప్రాప్తియోగం) అశతరణే సర్వమూ' 137
- పదునారవ అధ్యాయం— నిధిధ్యసనాయుతమైన బ్రతుకువాట కావాలి
(దైవాసురసంపద్విభాగయోగం) 156
- పదునేడవ అధ్యాయం— శాస్త్రమే ఏతైత ప్రమాణం
(శ్రద్ధాత్రయ విభాగయోగం) 169
- పద్దెనిమిదవ అధ్యాయం— ఎఱుర కలిగి మనడమే నిధిధ్యసనామార్గం.
(మోక్షసన్నాప్తయోగం) 179
- గీతా మహాతత్వం

పుట 185 నుండి సవరణ పట్టిక:—

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
185	9	ఇతని	ఇతర
185	15	ఆసక్తిని	ఆసక్తిని చేర్చుతవి
185	23	ఇందెదుకు	ఇంతెందుకు
188	26	ఇంకాలన్నో	ఇంకాఎన్నో
189	1	వినిపించడం	వినిపించడంలో
189	19	అసుఖం	ఆ సుఖం
192	8	స్వభాభమని	స్వభావమని
192	15	అంబె	అంబె
193	3	దోవజనులు	దోవ. జనులు
195	11	ఆలోచించడయే	ఆలోచించడమే
203	22	శణం"	"శరణం"

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననమునుగూర్చి

కళాప్రపూర్ణ డా॥ వేదూల సూర్యనారాయణ శర్మగారి

(ప్లాట్ నం 316—కాంతి శిఖర 'సి' బ్లాకు పంజగుట్ట

హైదరాబాదు—500482)

నా మాట

శ్రీమద్భగవద్గీతా మననం అనే ఈ గ్రంథం శ్రీకామరాజుగడ్డ రామచంద్రరావుగారు తమ తరణం కోసం భగవద్గీతను మననంచేసి ప విధానాన్ని తెలిపే పవిత్రగ్రంథం. వేదాంత విషయాల్ని శ్రవణం గాని, పఠనంగాని చేసిన తర్వాత దానిని మననంచెయ్యాలి. వేదాంత విషయం—విన్న దానిని లేక చదివిన దానిని అనుకూల ప్రతికూల వాదాలతో తర్జన భర్జనచేసి ఒకస్థిరాభి ప్రాయానికి రావడానికి ముందుగా జరిపే మానసిక వ్యాపారమే మననం అంటే. మననం అయిన విషయం నిత్యమూగుర్తుతో ఒంటబట్టి ఉంటుంది. అదే నిధిధ్యాననం అంటారు. భగవ ద్విషయం నిధిధ్యాననతో ఉంటేనే అనుభూతికి వస్తుంది. అను భూతికి వస్తేనే దైవత్వసిద్ధి లభిస్తుంది. వేదాంతానికి అత్యంతిక సాధ నం శ్రవణం. ఆతర్వాతిది మననం. శ్రవణ మననాలు రెండూ సక్ర మంగా సాగితేనే మిగిలిన నిధిధ్యాననానుభూతులు రెండూ వస్తాయి. అన్నింటిరోనూ మననం ముఖ్యాతిముఖ్యం. మననం సరైన త్రోవతో నడిస్తేనే ఫలసిద్ధి లభిస్తుంది.

భగవద్గీతకు వ్యాఖ్యానా రెన్నోనో ఉన్నాయి. అవన్నీ మనన గ్రంథాలు అనే అనుకో కూడదు. వ్యాఖ్యానం వేరు—మననం వేరు. మననం ప్రధానంగా అనుభవానికి సంబంధించింది. మూలానికి వివ రణం వ్యాఖ్యానం. అది బుద్ధికి పదునుపెట్టేది. అది చాకచక్యంతో జరిగేపని. మొదటిది అనుభూతికి సిద్ధికి దారిచేస్తుంది. రెండోది ప్రవచన ప్రకర్షను ప్రతిష్ఠనుకలిగిస్తుంది.

మననం “స్వయం తీర్త్వా పరాంస్తారయేత్” అనే కోవకు చేరేది. తరించిన వానియొక్క మనన విధానం ఇతరులకు అనుసరించి తరించడానికి ఎంతో అనువుగా ఉంటుంది. శీఘ్రఫలితాన్నిస్తుంది. ఏ మాత్రం భగవద్గీతా శ్రవణం పఠనం చేసినవాడైనా ఈ మనన గ్రంథాన్ని కనుక శ్రద్ధగా చదివితే ఇక మరే వ్యాఖ్యానాలూ చదువ వలసరంలేదు. ఇది చదువక మరేవోవో చదవడము అసలేప్రయోజనం లేనిపని అని నాకు తోచిన నిక్కచ్చైన అభిప్రాయం.

ఇది చదువుతుంటే ఏదోమహా పురుషుని చక్కనికథ చదువుతూ వుంటుంది. ఆ సక్తిని పుట్టిస్తూ, పుస్తకం విడిచిపెట్ట బుద్ధివేయలేదు. సామాన్యంగా వేదాంత గ్రంథాలు ఇష్టంలేక పోయినా, కష్టంకూడా చేదుమందులూ మ్రింగినట్లు చదువ వలసి వస్తుంటుంది. ఈ గ్రంథం మాత్రం అలాకాక ఏమాత్రం గీతా విషయాధిలాప గలవాడికైనా రసాయనం త్రాగిస్తూ పట్టుగ రుచికరంగా ఉల్లాసం కలిగిస్తూ చదివిస్తుంది. ఇందులో నిజమైన అనుభవంలో కలిగే సహజసందేహాలు ఎంతోతీయ్యని వ్యావహారిక భాషాశైలితో నేర్పుగా హేతుబద్ధంగా తీర్పుపొందింపబడడమే అందుకు కారణం. ముందు సహజంగానే శ్రీ రామచంద్రరావుగారు ముముక్షువులుకావడం అ తర్వాత చక్కని తీయని వ్యావహారిక శైలి వారికి సహజం కావడం అ పైని ధర్మ నిర్ణయంచేసేసరైన న్యాయవాదకులగువారు కావడం పాఠకుల అద్భుతం అనాలి.

ప్రథమ షట్కంలోని కర్మ మార్గాన్ని ద్వితీయ షట్కంలోని భక్తిమార్గంలో విలీనం చేసి దాన్ని జ్ఞానమార్గంలో పరిణతం చేస్తూ దైవత్వాన్ని పొందడానికి ఇందులోచూపిన ప్రకృతి సిద్ధములైన విషయానికి సంబంధించిన తత్త్వ మననం తిరుగులేనిదిగా ఉండడమేగాక ఆసక్తికరంగానూ ఆనంద పరంగానూ కూడ ఉండడం గొప్పవిశేషం. కర్మ భక్తి జ్ఞాన మార్గాలలో భక్తిమార్గం అన్నిమార్గాలను చుట్టబెట్టే

స్తుందనీ అంతేకాక భక్తిమార్గం జ్ఞాన మార్గం కంటే నిజానికి భిన్నమైనది కానేకాదనీ శ్రీ రామచంద్రరావుగారు నేర్పుతో చేసిన సమన్వయం బహు సబబుగావుంది. వీరి మననం చదివితే సాధకులకు వద్దన్నా నిధిధ్యాసంసిద్ధించి తీరుతుంది. నెన్ను ప్రయోగశాలలో ప్రయోగాలతో విజ్ఞాన విషయాలను సాధించి నిర్ణయాల్ని అందించినట్లు ఈ గ్రంథం గంభీరవేదాంత విషయాల్ని అనుభవ హేతు ప్రయోగాలతో సిద్ధాంత నిర్ణయం చేయడంవల్ల ముముక్షువులకు అత్యంతోపకారమైనదిగా ఉందని నేను విశ్వసిస్తున్నాను.

316 కాంతిశిఖర, పంజగుట్ట	ఇటు
హైదరాబాదు	వేదులసూర్యనారాయణ శర్మ
16-12-85	

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

(ఏదవ అధ్యాయం - జ్ఞాన విజ్ఞానయోగం)

సర్వలోకమహేశ్వరుడే “నేను” గా ఎలా అయినాడు.

శ్రీ కృష్ణ భగవానుడు గీతలోని మొదటి ఆరధ్యాయాలలో వ్యక్తిని గురించి చెప్పినాడు. “నేను” అంటూ శరీరాల్లో ఉంటూ ఉండేదేదో అదేమానవుడు - వ్యక్తి. ఈ వ్యక్తి సమాజంలో, ప్రపంచంలో, విశ్వంలో ఎలా భాగమై ఉన్నాడో చెప్పడం ఆరంభించి, ఈ విశ్వంలో జరుగుతున్న కర్మలలోని భాగాన్ని వ్యక్తి తప్పనిసరిగా ఎలా పంచుకొన్నవాడై చేస్తూ ఉంటున్నాడో విశదీకరించాడు. ఆకారణం చేత లోకంలో సడచే కర్మలు కొన్ని వ్యక్తికి కర్తవ్యాలై ఉంటున్నాయి. వాటిని వ్యక్తి చేస్తూనే ఉండాలి - అలా ఉంటూ, వ్యక్తి, సమాజం, ప్రపంచం, విశ్వం, ఈశ్వరుడు అనే ఈ నిచ్చెనమెట్లు ఎలా ఎక్కగలడో సూచించాడు. వ్యక్తి ఈశ్వరునివై పునకు పురోగమిస్తూ మార్గమధ్యములో ఉన్నట్టి తన సమాజం, ప్రపంచం, విశ్వములకు అనుకూలంగా ఉపక్రమించి శాంతిని పొందటమే అతడికయిన కర్మ అని బోధించి, దానికి తగిన జ్ఞానం సాధనంలను చెప్పారు.

మరి ఈ ఈశ్వరుడెవరు? అతడి ప్రభావం ఈ వ్యక్తిలో విశ్వంలో ఎలా ఉంటున్నది, అనే దానిని తెలియజెప్పడానికి ఈ అధ్యాయంలో ప్రారంభిస్తున్నారు. వ్యక్తిని కేంద్రంగాచేసి ఆరధ్యాయాలు వివరించి రెండవవైపునుంచి ఇప్పుడు ఆరంభించి, ఈశ్వరుణ్ణి కేంద్రంగాచేసి చెప్పటం గమనిస్తాము. ‘త్వం’ పదవివరణ మొదటి ఆరధ్యాయాలూ కాగా, ‘తత్త్వమసి’ అనే మహావాక్యంలోని తత్ పదవివరణ ఈ అధ్యాయంలో మొదలవుతున్నది. ‘అహం బ్రహ్మస్మి’ అనే వాక్యంలోని బ్రహ్మ ఏదో ఆవివరణమిది అని అర్థం.

శ్రీకృష్ణుని క్రిందటి అధ్యాయంలో 47వ శ్లోకంలో అందరికంటే ఎవరు ఉత్తముడనేది చెప్తూ “నా” యందాసక్తుడై “న” న్ను

భజించేవాడు ఉత్తముడన్నాడు. “నా” యందు అన్నప్పుడు ‘నాది’ ‘నాది’ అనబడే వాటిని విడగొట్టి మిగిలిన ‘నా’ యందు అనే అర్థమున్నది. బ్రహ్మమునందు పురుషోత్తముడైన భగవంతుని యందు అని కూడ సూచన ఉన్నది. ఆ భగవంతు డెవరని తెలిస్తే అతడి మీద ఆసక్తి కలుగుతుంది. అతడిని ఆశ్రయించి కర్మయోగాభ్యాసంచేసి నప్పుడు సఫలత కలుగుతుంది.

1. శ్రీకృష్ణు డంటాడు—ఒక ప్రక్క కర్మయోగాభ్యాసం చేస్తూనే భగవంతునిగూర్చి తెలియడంలో మేలు ఉంది. అప్పుడు సమగ్రంగా విషయం తెలియడం కలుగుతుంది. అలాగాక చేనేపనితో, అనుభవంతో సంబంధం లేకుండా జ్ఞానం తెలియడం పరిపూర్తి అందదు. భగవంతుడు పూర్ణుడు. స్వవిధాల వానిని ఎరిగినప్పుడే సమగ్రంగా తెలియడం జరిగేది. జ్ఞానం విజ్ఞానమై వెలిసేది.

2. అర్జునా నీకు శ్రేయోమార్గమయిందీ కర్మయోగమని చెప్పాను. దానిని అభ్యాసంచేయాలి, ఈ మార్గంలో ఇప్పుడు అత్యంత ముఖ్యమైన సంగతులు చేప్పేస్తాను. ఆ జ్ఞానం నీకు సమకూర్చుతాను. దానిని అనుభవం చేసికొంటే విజ్ఞానం కలుగుతుంది. అప్పుడిక దేనికీ తడుపుకొన వలసిన దుండదు.

3. ఈ సంగతులు తెలియడమనేదే సకృతు. మనుష్యుల్లో వేయింట ఒక్కడు ఈ మార్గంలో సిద్ధి పొందాలని ప్రయత్నంచేస్తాడు. అలా ప్రయత్నించే వాళ్ళల్లో వేయికి ఒకడు ‘నా’ గురించి తత్త్వతః తెలిసికొంటాడు. అందుకని చెప్పబోయేది జాగ్రతగవిను. ఊరకే బుద్ధితో తెలిసికొంటూ ఆచారాలలో మరలిపోయే వాడు ‘నా’ న్నెరిగినవాడు కాజాలడనిధ్యని. ‘నేను’ ఉన్నాడు అనుకొంటూనే వాడు తనకంటే భిన్నుడనుకొంటూ ఉన్నవాడవుతాడు—ఆహంకారిగా సాధకుని స్థితిలో దానినికూడ దాటాలి.

యోగం ఎలా అభ్యాసం చేయాలి చెప్పాను. బుద్ధియందు

అత్మనుంచుమనీ, మనసును బుద్ధిలో లగ్నంచేయుమనీని. అత్మ అంటే అర్థం పరమేశ్వరుని అంశగా శరీరంలో ఉండి 'నేను' అంటూ ఉండేది అని. శరీరంకాదు. అత్మకానిదంతా ఆనాత్మ అంటాము, కాని అత్మ అనేది లేనిచోటే లేదని అవగతం కాంగనే ఆత్మానాత్మలు రెండూ 'బ్రహ్మము' అనే పేరుతో పిలువబడి సాక్షాత్కారమవుతుంది. అలా ప్రపంచంలో బ్రహ్మాన్ని చూస్తూనే ప్రవర్తిస్తున్నా అతడు పరమేశ్వరుడైన 'నా'యందే ఉన్నవాడవుతాడు. కనుక అలా నడుచుకొంటూ ఉండటం ముఖ్యం. తెలిసికొని ఊరుకొనడం సరికాదు. ఒకటి తెలిసి మరొకటి నడిపించటం సరికాదన్నమాట.

4. నాయందుండటమంటే ఏమిటో? "నా" సంగతేమిటో ఇప్పుడు చెప్తానుగాక. నీకు తెలిసింది ఈ ప్రకృతి గనక, దానిపరంగానే చెప్తాను. విను ఈ భూమి, ఈ నీరు, అగ్ని వాయువు ఆకాశం, మనసు బుద్ధి - ఇంతే కాదు అహంకారం ఈ ఎనిమిదీ భగవంతుడైన నా ప్రకృతికి చెందినవి. 'నేనే' అలా పరిణామం చెంది అలారూపం చూరుతున్నది. నీవే నీగోళ్ళూ నీ జుత్తుగా కాలేదా? ఆ ఎనిమిదీ నా అవయవాలు అనుకొన్నా పరవా లేదు. అవి పనిచేయడానికి కారణం 'నేను'. ఇది జ్ఞాపకముంచుకొను.

5. కాగా నాకు చెందిన శరీరం ఈ పై చెప్పిన ఎనిమిదేనని ఆనుకొనవద్దు. ఈ ఎనిమిదింటితో నీకు కళ్ళకు అగుపడే ప్రకృతి తయారయింది. ఇది అపరా ప్రకృతి మాత్రమే. ఇదిగాక జీవప్రధానమైన పరాప్రకృతి వేరే ఉన్నది. దానిచేతనే—ద్వారానే—ఈ జగత్తునాచే ధరింపబడుతున్నది.

గవ్వలు తెచ్చి అతికించి బొమ్మలుచేస్తావు. పెన్నిలుతో గీతలు గీచి అపూర్వమైన చిత్రాన్ని సృష్టిస్తావు. అలాగే నేను నా పరాప్రకృతిని పారాప్రకృతిని తెచ్చి కలిపి మిమ్ములను తయారుచేస్తుంటాను. ఇది

గమనించు. అలా కలిపితయారుచేసినప్పటి భగవంతుడైన నా ప్రేమ, దయ అరెంటికిమితోగల సంబంధమే మీజీవితాలకు ఆధారం.

ఆ ఎనిమిదీ ఈ ప్రపంచవస్తువులు తయారుకావడానికి ఉపయోగించబడే మూలపదార్థాలు. నీమనసూ బుద్ధి కూడ భగవంతుడైన 'నా' ప్రకృతితోనుండి వచ్చినవే. కాని ఈమనసూ బుద్ధులయితే ఇతర శరీర భాగాలకు సన్నిహితమై ఉండి, తాము భగవంతుడనుకొనకుండా (ఆ ఇతర శరీర భాగాలనూ భగవంతుడనుకొనకుండా) శరీరంలో నున్న ఒకానొక 'తాను' అనుకొంటూఉండేటట్లు చేస్తున్నవి. 'నాది' 'నాది' అని ఎదురుకుండా ఉన్నవాటిని ఆశించే అహంకారం కూడ నా ప్రకృతితోదే. అదీ భగవంతుడిలో భాగమే. కాని, నేను అంటూనే అవి, భగవంతుడన్నభావాన్ని విడగొట్టి మిగతాదానికి పరిమితం చేసికొని ప్రవర్తిస్తున్నది. ఈ పరిమితత్వమే 'అహం' అనేది. నేను 'అహ' మయిన ముహూర్తమిదే.

అలాగే పరాప్రకృతి సంగతి చెప్తానువిను. నీ శరీరంలో ఎల్లదలా ప్రవహిస్తున్న జీవం కూడ (తత్) నా అంశమే. నా అనేదానికి అపరాప్రకృతిపై గల ప్రేమ, దయ, సంబంధం ఏదివుందో దాన్ని చూచి మనంజీవం అనుకొంటున్నాముఅనేది ఆలోచించి స్థిరపరచుకో. ఈసకలసర్వప్రకృతులుతత్తోనిభాగాలేననుకో 'నా' భాగాలేననితెలిసికో.

2. భాగాలయిరెసరెతత్. ఎవరోచెప్పు మంటావా! 'నే'నెవరో చెప్పుమంటావా? ఈసమస్త జగత్తునున్నూ పై చెప్పిన విధంగా ఉత్పత్తి చేసేవాడనూ ఆజగత్తునూ కూడనేనే. అవయవాలునీవీలేనప్పుడు కూడ "నేను" ఉంటున్నాను. ఈ అవయవాలన్నీ చేర్చిశరీరంలో పెట్టుకొన్నంతకాలం జగత్తుకూడ "నేనే" అవయవాలునావికావునేనులోవికావు అన్నంత తెలివితక్కువేముంటుంది! పశ్చియాన్ని కలిగించేవాడినీనేనే సర్వానిరీకారజమైనవాడిని. నీ గోరుచూపించి అందులో నీవెక్కడఅంటే పించెప్పరావు? అలాగే భగవంతుడైన నన్ను అర్థంచేసికొను.

ఇక్కడ సాధనకు ఒక సూచన ఉంది. నీవు సాధన చేసేటప్పుడు యీస్పృధి వ్యాప స్తేజోవాయు రాకాశాల సంయోగమే నీశరీర మనీ అలాగే యీ జగత్తు. అంతానూ అనీ-అందుకని నీవూ జగత్తు కూడ పరమేశ్వరుడైన నాలోని అంశాలనీ అనుభూతి చెందాలి. నీశరీరాన్ని చూచుకొని అది మాత్రమే నీవు అనేభావం-కనీసం సాధన సమయంలో- మార్పుచేయాలి. అభ్యాస సమయంలో మొదలు పెట్టి ఎల్లప్పుడూ కూడ ఈ జగత్తు అంతా ఆ తత్ యొక్క భాగమే అనే భావం మననం చేయాలని బోధ. “నేను” లో భాగమే అని అనుభూతి చెందాలి.

“నేను” అనేదేమిటి. నేనుగాలి పీలుస్తున్నాను. ఈగాలి ఎక్కడకు వెళ్తున్నది. ఊపిరి తిత్తుల్లోకి పోయే వరకూ తెలుస్తుంది. అక్కడ ఆగిపోతోంది. అక్కడ నేనుకు ద్వారం అనచ్చు సాధన ప్రకరణంలో. దానికి ఆకారం రూపం పవార్థం లేవుగనక ఒకబయలు ప్రదేశం అనుకోవచ్చు మొదట్లో. లేదా కేవలం ‘నేను’ అనేభావం మాత్రమే అనచ్చు. ఈ బయలు వేరు-దీని చుట్టూ వచ్చే పోయే ప్రాణాఽపాన వాయువులు వేరు. చుట్టూ ఉన్న రక్తం కండలూ గుండె అవివేరు, ఈ బయలు (నేను) వేరు. ఈ నేనుకూ మిగతా వాటికీమధ్య ఏదోసంబంధం ఉంటుందికతా- ఆసంబంధమే జీవం దానిని గురించి ఇప్పుడు యోచింపవద్దు. అ బయలును (నేనును) మాత్రమే భగవంతుడనే భావంతో కలిపి మిగతావన్నీ అనాత్మ అనేభావంతో కొన్నాళ్లు ధ్యానంచేస్తే-ఆతరువాత ఎప్పుడో అన్ని అణువుల్లో కూడ ఈ ఆత్మే, బయలే, ప్రచలితమై ఉంటోంది అనే భావం కలుగుతుంది. ఆ భావం మళ్ళీ అనుభూతి కావాలి. అప్పుడు ఈ పైచెప్పిన ప్రేమ దయ అనేది వ్యాప్తమై సర్వము నడుచున్నా సర్వజగత్తు నందున్నా ఈ జీవం వెలుగుతున్నట్లు స్పష్టం అవుతుంది. అదేభక్తి స్థూలంగా.

కాని బయలునుభావించేటప్పుడు కూడ రూపంగానే చూస్తాము- నిజానికి. అందుకే ఉపనిషత్తులలో - “ఉమాసహాయం పరమేశ్వరం

ప్రభుం” అని ఆయన్ను, ఆజడ ప్రకృతి అయిన ఉమ రూపంతో సహా అక్కడ చూచి ధ్యానింపుమనిబోధ. ఉమా మహేశ్వరుల మీన నమ్మకంలేనివారికి ఈ బయలును ధ్యానంచేయుమని చెప్పటం అవుతుంది. నమ్మినవారు ఇష్టదైవాన్ని-రూపముగానే ధ్యానిస్తూ జ్ఞాన విషయం మననం చేయాలి అని బోధ.

కనుక సీమననునే చూడు. తలచు, నీబుద్ధినే తెలిసి తలచుకొను. అప్పుడు అహం కూడ తత్తోలయిస్తుంది. ఇదేభక్తిని ఎరిగే మార్గం. నేను సర్వలోక మహేశ్వరుడని తెలిసే మార్గం.

7. ఈ ప్రపంచానికి ఆ తత్ కంటే శ్రేష్ఠతరమైన కారణం వేరొకటి నీదీలేదు. ఆ నేను నుంచే ఈ భౌతిక మైనవన్నీ కలిగినయి. ఆ ప్రాతిపదిక మీద అనుసంధానం చెయ్యి. దేనిని చూచినా భగవంతుడయిన (తత్) నేనె జ్ఞాపకంరావాలి. మణులహారంలో ఉన్నదారంలా ఆధారమై అంతటా నేను స్నానని తెలిసికొను. కర్పూరహారం ఉంది. పటానికి వేళాము. కొన్నాళ్ళకు కర్పూరం హరించవచ్చు. ఇలా అది హారం అనే మనం అలవాటుగా పరిగణిస్తాము. దారం అనితోచిన క్షణాన తీసివేస్తాముగానీ. మారే కర్పూరం, మారనిదారం విడివిడిగా చూడనప్పుడు హారం అనేదావాన్ని ఎలా అనుభవిస్తామో అలాగే యీ మారేజడమూ (జగత్తు) మారని ఈ మానవుడూ (నేను) కలిపిచూస్తూ భగవంతుడని తెలిసి అనుసంధానంచేయుమని చెప్పటం ఆరెంటిని చూచి ప్రపంచం అంటే అది మారిపోయిగనకస్తీమనసుకు స్థిరతరాదు. భగవంతుడంటే అస్థిరతవస్తుంది.

8. సీరుంది. అది నీవని నీ అవయవమని ఏలా అనుసంధానంచేయడం అంటావేమో. నీ చేయే నీవు అని ఏలా తెలిసికొని ప్రసర్తిస్తున్నావో అలా తెలిసికోవాలి. అందులోని జీవం-రసం అనుకొ-వ్రవం అనుకొ-రుచి అనుకొ-దానిలో ఏది అంతరాంతరాల్లో ఉన్నవో అది అనుకొన. అది నేను-అక్కను-అనుకొన్నట్లుంటే అది నా అవయవంగానీ ఏమవు

తుంది! దానిలో సర్వత్రవ్యాపించి అనేను ఉండటం చూడుమని బోధ. ఏవస్తువు నయినా దాని ఆకారం కాదు - కేవలం గుణమూకాదు - చూడ వలసింది! ఇంత ఏ ఒక్క లక్షణమూకాదు. అది అలా ఉండటానికి కారణం ఏదో అదీ భగవంతుడు. అదే నేను. ఆకాశంలో శబ్దంనేను దాని అంతరాంత రాశాలలో ఉన్నదినేనే. మనుష్యుల్లో పురుషకారంనేను అంటే ప్రయత్నమన్నమాట. మనుష్యునికి కర్తవ్యం అనేది ఒకటుంది ఉదాహరణకు గాలి పీల్చటం అది చేయడమనేది అతడి ప్రయత్నం. అదేపురుషకారం బ్రతికి మిగిలిన ప్రపంచమనే భగవంతుడికి ధర్మాన్నను సరించి నేవలు చేయటం, అనగా తాను చేయ వలసిన కర్తవ్యం చేయటం - ఇదే అతడు మనుష్యుడనబడటానికి కారణం ఆ కర్తవ్యం శ్రమిటనేది తెలిసికొనకపోతే మనిషికావడం మానేస్తాడనిధ్వని. జంతువుకూ అతడికి తేడా అదే.

9. భూమిలో పుణ్యగంధాన్ని నేను. ఎండిన భూమిమీద వర్షం కురిస్తే చక్కని సుగంధం వస్తుంది. అది భూమి అంతరాంతరాల్లో నుంచి వస్తోంది అనుకొంటే అదే భగవంతుడని అనుభూతిచేయటం అభ్యాసంచేయటం, అంటున్నాడు భగవంతుడైన శ్రీకృష్ణుడు. కన్నడు తుండేభూమికి, అది భగవంతుడనే అనుసంధానానికి ఎంత పలుచని పదునైన తెరఉందో అది ముందుకనిపెట్టుమని చెప్తున్నాడు. అగ్నిలో తేజమేనేను. సర్వభూతాల్లో ప్రాణమేనేను. అందుకని వీటిని చూచి నన్ను జ్ఞాపకం తెచ్చుకొను. భగవంతుడయిన నన్ను దర్శించు. ఇదీ నీవు అభ్యాసంచేయవలసిన యోగపద్ధతి.

10 సార్థా! సర్వభూతాలకూ నేనే వీజాన్ని, స్థావర జంగమాలన్నింటికీ నేనే ఆధారమైన వాడిని వివేకవంతులు అనే భావంలో వివేకము అనేది నేనే తేజస్సుంపన్నులనే వారిలో తేజస్సు నేనే స్థావరమూజంగమమూ అనే వాటికి అందని ఈ భావాలలోని మూల భావం నేనే నన్నది జ్ఞాపకముంచుకొను. ఒక మనిషి ఆకారం చూసి - భావించి - అది మాత్రమే

నేను అని అనుకొనవద్దు కేవలం ఒక విగ్రహం చూచి అదే నేననుకోవద్దుసుమా! అదినేనే అది మాత్రమే నేననుకొనటంతప్పు.

11-12. బలవంతులలోని బలంనేనే అదంతా ఎందుకు! కోరిక అనేది కలగడానికి బీజమయిన శక్తినినేనే, అలా అన్నాననిధర్మ విరుద్ధమైన కామాన్ని చూపి అదీ భగవంతుడే నంటూ దానిని అనుసరించు దామనేభ్రమలో పడిపోకు. నీవు వ్యక్తిగా కర్తవ్యమే చేయవలసినవాడివి. మీకోరికలు అధర్మమయేకారణం శత్రువశమైన మీమనసులు. శత్రువులంటే ఎవరోకాదు. ఎడమచెయ్యి కుడిచెయ్యిలాగా నాలోభానేగమై ఉన్న విడివిడి గుణాలూ, వాటితో కలిగిన క్రోధాలున్నూ. ఇవేమీమనసుకు శత్రువులు. మనసూ 'నా' లో నుంచే వచ్చిందిగాక. ఈ సత్వరజస్తమో గుణాలూ నానుండే కలిగిన వపుతవిగాక. కాని అవి వచ్చి మీమనసుల్ని ముంచివేయకుండా మీరుచూసుకోవాలి. అవి 'న'న్ను ముంచలేవుగాక = ఇంత వివరంగా నీకు ఎందుకు చెపుతున్నానంటే చెడును చూచి దానిని భగవంతుడేననుకొన్నా ఫరవాలేదు - కాని భగవంతుడేకదా అని చెడును ఆవహింసజేసికొనటంతగదు. అనేదితెలియమనిచెప్తున్నాను. ఎక్కడపడితే అక్కడ చూచి నన్నుగుర్తించాలినువ్వు. యోగారూఢుడవుకావాలి అవిధంగా.

13. నాలోనుంచి వచ్చినవే అవుగాక ఈ త్రిగుణాలు - సత్త్వ - రజ - స్తమోగుణాలు. మీమనసూ బుద్ధులూ నాలోవే అవుగాక. మీమనోబుద్ధులు. యీ త్రిగుణాలవల్ల మోహం పొందినవై "నన్ను" ఎక్కడ పడితే అక్కడనున్న వాడిని తెలిసికొనలేక పోతున్నాయి. ఈ మనసూ బుద్ధీలకు విషయాలను తెలిసికోగలిగే లక్షణమున్నది గాక కాని త్రిగుణాల నుంచి రాగం ద్వేషం మోహంతాటి - వికారాలు ఉద్భవిస్తున్నాయి. ఈ వికారాల వల్లనే సర్వజగత్తు మోహితమై పోతున్నది. పదార్థాలు కూడ అగుణాలనే పుక్కిలిస్తుంటున్నాయి. అవికారాలనే మనసులో రెచ్చకొడుకుంటున్నాయి; అందుకనే మనసూ బుద్ధీలు "నా"

సంగతిని పట్టించుకొకుండా సర్వత్ర ఉన్ననన్ను గుర్తెరగడం మానివేసి ఎదుటి అపరా ప్రకృతినిమాత్రం గుర్తించుతూ ఉంటున్నాయి. పరుడ నూ అవ్యయుడనూ అయిన నన్ను గుర్తించటంలేదు.

14. “అయ్యో! మరి ఇలా ఎందుకని అవుతోంది?” అంటావుగాక. భౌతికంగా కారణంచెప్పనే చెప్పాను. గుణాలు, వికారాలు మీదృష్టికి అడ్డురావడమని. వాస్తవంగా చెప్పాలంటే అది “అవిద్య” అనిచెప్పాలి. “నా అవిద్య” ‘నాది’ అనడంలోగల అవిద్య ‘మమమాయే’ దానికి కారణం. మమమాయ అంటే నాది నాది అని ఇష్టమైన దానిని చూచి అనుకోవడమనే “అవిద్య” “తెలియని తనం” అని అర్థం. సర్వత్రఉన్న నేను అనే భగవంతుడైన నన్ను” ఒక్కనినే అనుసంధానంచేయవలసి ఉండగా, నాకు సంబంధించిన ఫలాన-నాదైన ఫలాన అంటూ అనిత్యమైనవస్తువులవేంటపడటమే తెలియని తనం. అవిద్య.మాయ.ఈ భ్రమ అనబడుతున్నదాన్ని వదులుకొంటే—వ్యవహారం ప్రపంచనడక నడిచేదెలా అనే సందేహ పడవద్దు. భగవంతుని తెలిసికొనే సాధనకాలంలో ఈ ప్రపంచం ఏమవుతుందోననిభయపడుతుంటే అసలు సాధనే ఆరంభించలేదని అర్థం. సాధన మొదలు పెట్టాను అన్న తర్వాత ఇకవ్యవహారం అడ్డురాకూడదు. సాధన ఇంత వరకు చాలు అనుకొంటే ఇక నాప్రసక్తి తేవచ్చుగాక. మనం సాధనలో ఉన్నంతసేపూ ఈ ప్రపంచం ఏమీ అయిపోవడనే స్థిరతను ముందు పొందాలి. అలా ఎల్లప్పుడూ ఉన్నా ప్రపంచం ఏమీకాదు. చల్లగా వెళ్ళి పోతూఉంటుంది.

కాగా—మరి—ఈ భ్రమను వదిలించుకొని బయటపడేదెలా? విద్య ను ఎరుగవలె. అప్పుడే అవిద్యనశించేది. విద్య అనేది జ్ఞానం. నేను అనేది భగవంతుడేను అనేజ్ఞానం. భగవంతుడే ఆ జ్ఞానం అనేది. అందుకే.

“నన్ను” ఆశ్రయిస్తేగాని అన్నప్పుడు, భగవంతుడే అయిన “నేను” ను ఆశ్రయిస్తేగాని అని అర్థం—అంటే సర్వత్రనున్నభగవంతుని ఎటుక చేస్తేగాని—ఈమమకారంపోదు, ఈ మాయవిడదు. ఈ అజ్ఞానం నశించదు. అందుకే “నేను”ను ప్రధానంచేసి బ్రతుకుమన్నది. వానినె శరణు పొందుతూ యోగాభ్యాసంచేయుమని చెప్పింది. ‘నాది’ అనేది వదలివేసి, నేను అనేతత్వం ఎల్లెడలా అనుభూతిచేస్తూ బ్రహ్మము అనేదాన్ని దానితో కలిపివేసి చూడుమనటం. ఎల్లెడలా అతడు ఉన్నాడనే అనుభూతికలిగి నప్పుడు ఇంకా నాదినాది అనే భ్రమకు తావుండదనిధ్యని.

సర్వత్ర నేనె అనే అనుభూతికలిగితే నేను—నీవు అనేతేడా ఉండదు. నేను అనే పేరే జ్ఞాపకంరాదు. తత్ ఒక్కటే దర్శనమవుతుంది. అదే భగవంతుడు. పరమాత్మ. అహంకారమైన నేను అనే పరిమితిపోయి తత్ పదార్థమైన భగవంతునితో ఐక్యమవుతుంది. అహం అంటే పరిమితిమైనది. అందుకే మమత్వమంటే పరిమితమైన తనం. అహం ఒకభావమే. ఆ భావం పోయి భగవంతుడు లేదా తత్ అనే భావం రావాలి, అప్పుడూ సర్వమూ తత్ పదార్థమైన పరమాత్మ వైపునకు పయనించడం అయ్యేది.

15, అలాగాక మమత్వం వల్ల మోహితులైన మూఢులు దుష్టులై పోయే అవకాశం వుంది, వారిజ్ఞానం మాయవల్ల హరించిపోతుంది. అప్పుడు వారి మనోబుద్ధులు నానంగతేపట్టించుకొనక జగత్తుకే మాత్రమే ఎగబడినవై అసురభావాన్ని ఆశ్రయిస్తవి. సాధన సమయంలోనైనా అజ్ఞానాన్ని అనుసంధానంచేయడం అనే లెకపోతే, ఎల్లప్పుడూ కేవలం జగద్విస్తృప్తులనే ఆశిస్తూవుంటే త్వరలో అసురభావం వారి మనోబుద్ధులను ఆకట్టుకొంటుందనిధ్యని. అసురభావం రాంగానే పరపీడనం వస్తుంది. పాపం ఎక్కువయిపోతుంది. వారు సరాధములై పోతారు అంటున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు. మానవులలో వాళ్లు పరమ అధములంటాడు.

ఇక వాళ్లు నన్ను, అంటే నేను ను తత్ ను స్మరించరు. పుణ్యవిషయం తలచడానికే వాళ్ళకుమనసు నిలువదు. అసురభావం అంటే అన్ని సుఖాలూ తనకే రావాలని, ఇతర్లకు రారాదనే భావం అనచ్ఛుస్థులంగా. అలాటివాళ్లు సరాధములు. మానవత్వంలేని వాళ్ళన్నమాట.

16. అలా అసురభావంచేత ఆక్రమింపబడిన వాళ్ళనువదలి వేద్దాము. మిగతావాళ్ళ విషయం చెప్తానువిను. వారయితేఎప్పుడో ఒకప్పుడు “నన్ను” తత్నుభజిస్తారుగాక—ఎల్లప్పుడూభజించినాభజింపకపోయినా. వాళ్ళు నాల్గరకాలు అనచ్ఛు. ఆర్తులు, అర్థార్థులూ, జిజ్ఞాసువులూ. జ్ఞానులూ. నిజానికి సర్వులకూ తమ తమ పనులు చేసికొనడానికి, తమఉనికికి శక్తినిస్తున్నది ఈ నేనే. ఇలా శక్తినివ్వడానికి కారణమైనవాడిని నేను అనే విషయం ఈ నాల్గరకాల వారికి ఎప్పుడో ఒకసారై నాతెలుస్తుంది. కాని సరాధములకు మాత్రం ఇది తెలియనే తెలియదనిధ్వని. ఈ విభాగం మనుష్యుల్లో విభాగాలు తేవడానికి నేను చెప్పటంలేదు. తత్ పదార్థమే తమకు కావలసినశక్తిని ఉనికిని ఇంకా దేన్నయినా ఇస్తున్నదనె విషయం తెలిసికొనటంలోగల డిగ్రీనిబట్టి, స్థాయిని బట్టి వేరు వేరుగా చెప్తున్నాను. వీళ్ళందరిలోజ్ఞాని ఉత్తముడు ఆద్యష్ట్యా. “నా” శక్తి అతడికి ఏలాచేరుతున్నదో అతడికి ఎల్లప్పుడూ సర్వకాల సర్వావస్థల్లో తెలుస్తూనే ఉంటుంది. శ్రీరామకృష్ణపరమహంస అందుకుతార్కాణం అనచ్ఛు.

“ఆర్తి” పొందటం మంటే ఫలానివ్యాపారంలోనష్టం వచ్చేట్లుంది;దాని నుండినన్ను రక్షిస్తే పాతిక పెంకాయలు గుళ్ళోఅందిస్తాను—అనెవానిఆర్తికాదు, “తత్”(నా) వెపుతెరుచుకొనిఉండేఒకేదోవలోపడి శరీర-మనో-బుద్ధుల సంయోగంతో కలిగించే ఆర్తిసంగతిచెప్తున్నది. పసివాడుంటాడు, అతడి బుద్ధికి కార్యకారణబంధం ఇంకా తగుల్కొని ఉండదు. ఎత్తుమీదనుంచిపడతాడు. దెబ్బతగులుతుంది, ఏడ్చుఇంకారాదు.

అప్పుడే. అతడికి ఇంకో పరిష్కారం తెలీదు. ఆ ఆర్థితో శరీరంలోని సర్వఅణువుల నూమర్చిపోతాడు. “ఆ” అంటూ గుక్కపట్టుతాడు. మనం వాడిచెవులూ కళ్ళూ మూస్తాము. అతడిమనసూ (ఉంటే) బుద్ధిలు వెళ్ళి ఆత్మలో ఐక్యం అవుతాయి, అప్పుడు ఆత్మయే అయిన “నేను”లోని శక్తి వరుసగా బుద్ధి మనసు దేహములలోకి ప్రసరిస్తుంది. ఆశక్తి కోసమే అతడు అలమటించిపోతున్నది. కనీసం గాలిపీల్చుకొనడు, ఆసమయంలో అదీ ఆర్థి. సర్వద్వారాలూ మూసుకుపోయి ఒకేఒక ‘నా’ ద్వారం తెరుచుకొన్నప్పుడు మనిషికి తెలుస్తుంది నాశక్తి—అదే—ఆత్మ శక్తి—ఎలా తన శరీరంలోని ప్రతి అణువుకూ ప్రసరిస్తుందో!

ఈ అర్తులు అని విభాగం చేయడంలో శరీరంతో తాదాత్మ్యం పొందిన వారిని చెప్పడానికి అనేభావం కనిపిస్తున్నది.

అర్థార్థి అనేవాడు మనసునకు సంబంధించిన ఆర్థికలవాడు. బహుశ ద్రువుణ్ణిదృష్టాంతంగా తీసికొనవచ్చు. సర్వద్వారాలూ మూసి వేసి తత్ వైపు ద్వారం మాత్రమే తెరచినవాడీయన. అప్పుడే ‘నా’ శక్తి తనవైపునకు ప్రసరించినట్లు తెలిసింది. మనసు తీవ్రతద్వారా తత్ ను తెలిసేస్థితి. సునీత చెప్పింది—నారదుడు బలపరిచాడు. బుద్ధియింకా పూర్తిగా కార్యకారణసంబంధంలో తగుల్కోలేదుగనక నమ్మకం కుదిరింది. అందుకని బుద్ధి అడ్డురాలేదు. దర్శనమయే సమయంలో మెట్టునెక్కి నాకు ఇంకేదనాలూ వద్దు. నీవేకావాలి అనే జ్ఞానస్థితికి వెళ్ళినవాడీయన.

ఇక “జిజ్ఞాసువు” బుద్ధితో తాదాత్మ్యం చెందిన మనలాంటి వాడీయన. గజేంద్రుడు. ఇతడికి పెద్దబుద్ధి ఉంది. అది అడ్డురావటం వల్లనే వేయిసంవత్సరాలు ఒంటరిగా మొసలితో యుద్ధంచేశాడు—కార్యకారణ సంబంధం తెగడానికి అన్ని ఏండ్లు పట్టిందనిధ్వని. అప్పటికి అభగవంతుడు తప్ప ఇంకొకరు రక్షించేవాళ్ళు లేరన్న ఊహకలిగింది. ఈ తత్ ఎవరో తతఃపూర్వం నమ్మకంలోకి రాలేదు. అప్పుడు కూడ “కలదు

కలండనెడు వాడు కలడో లేడో" అని గొడవపెట్టేశాడు, అప్పటికి బుద్ధిద్వారాకలిగిన అడ్డంకి కొద్దిగావదిలిందని అర్థం-అంతట-అస్థాయిలో శరీరం మనసూ బుద్ధీలు తత్ పదార్థంవై పునకు తెరుచుకొన్న త్రోవలో అడుగుపెట్టినవి. బుద్ధితీవ్రతద్వారా తత్ ను తెలిసికొంటున్నదోవఅది. ద్రౌపదికి ఈదోవ రెండు నిమిషాల్లో దొరికింది-గజేంద్రుడికివేయేండ్లుపట్టినా! ఆ తేడా సంస్కారాన్ని బట్టిఉంటుంది.

17. వీళ్ళముగ్గురూ ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఈ స్థాయికి వచ్చేవారే. జ్ఞాని మాత్రం అలాకాదు. ఇతడికి - శారీరిక మానసిక ధీసంబంధమైన కారణాలేవీ అక్కర్లేదు-ఈ స్థితికి రావడానికి. అతడు ఎల్లప్పుడూనన్నుచూస్తూఉంటాడు. అది అలవాటు. 'నేను' సర్వత్ర అవుపడుతుంటాను అతడిజ్ఞాననేత్రావికి. ఇక నన్ను ఎలాభజించకుండా ఉండగలడు? అంటే అతడుఎల్లప్పుడూనన్ను 'తత్' ను అనుసంధానంచేస్తూ ఉంటాడు అనటం.

18. కాగా ఈ నలుగురిలో జ్ఞాని నా కత్యంతసన్నిహితుడు. తత్నకు సన్నిహితుడంటున్నాను. దూరం జరగడుకదా మరి. నిత్యయుక్తుడై ఏకభక్తితోనన్ను సేవిస్తాడు. 'నా' ప్రియుడు. శ్రేష్ఠుడైన ప్రియుడు వీరందరిలో శ్రేష్ఠుడెందుకనంటే, శరీర, మానస బుద్ధులను దాటి నన్ను చేరినవాడవటంచేత. అతడిబుద్ధి కార్యకారణాలనే జంజాటంవోపడి తత్ విషయం ప్రక్కకు నెట్టివేయదుగనక అతడు శ్రేష్ఠుడు. అలా అన్నానని మిగతావాళ్ళు వ్యర్థులనికాదు. నరాధముల కంటే గొప్పవారే ఆదృష్ట్యా. కాని జ్ఞానియొక్క అనుభూతి, నిత్యానుభూతి వారికి లేదు. భగవదనుగ్రహం కలిగినప్పుడు సత్స్థితిని పొంద వలసినవారే. అందుకని వారికంటే జ్ఞానిగొప్పవాడు. వారికోసమే భగవచ్ఛింతనం నిరంతరం చేయుమనెసాధనం చెప్పడం. అప్పుడు వారు కూడ జ్ఞానులు జ్ఞానభక్తి కలవారు అవగలుగుతారు.

19. జ్ఞానికి అస్థితి బహుజన్మలుదాటిన మీదటగాని ప్రాప్తముకాలేదు. అప్పటికిగాని సర్వమూ వాసుదేవ మయం అనీ ఈ శావాన్యమనీ తెలియటం జరుగలేదు. అనేక స్థితులను దాటుకొంటూ ఈ స్థితికి వచ్చాడు. ఇది ఎంతో కష్టంకూడాను.

'బహు జన్మలు దాటిన మీదట' అంటే స్థూలశరీరం యొక్క పుట్టుకలు. దాని చావులు సంగతినై శ్రీ కృష్ణుడు చెప్పాడనుకోవటంసరికాదు. మూడు శరీరాలంటారు మనకు. స్థూల శరీరమే కాకుండా సూక్ష్మ శరీరం కారణ శరీరం కూడవున్నవట. జన్మలు మూడింటికి ఉన్నాయి. చావులూ ఉన్నాయి. మనసులో మార్పువచ్చినప్పుడల్లా మరొకజన్మ. బుద్ధిలో మార్పుకలిగినప్పుడల్లా అది మరొకజన్మ అలాసూక్ష్మశరీరంలో ఉన్న మనోబుద్ధులమూలంగా సూక్ష్మ శరీరానికి లక్షజన్మలు రోజుకి, ఈ జన్మలు అనేకస్థితులను అనుభూతులను అనొచ్చుతెచ్చి పెట్టివెళ్ళిపోతున్నాయి మానవుడికి. వీటిని దాటి జ్ఞాని స్థాయికి ఎక్కాలి అని శ్రీ కృష్ణుని ఆంధర్యం. గుళ్ళోనున్న విగ్రహం దేవుడంటే - అంతే - ఇంకేదీకాదనె అడుగు స్థాయిలోనే ఉండక, అలాగే ప్రతి విగ్రహంలో, ప్రతిమూర్తిలో, ప్రతివ్యక్తిలో ప్రతి వస్తువులోనూ ఉన్నది దేవుడనే స్థాయిని అనుభూతి చేయడానికి బహుజన్మ తత్తడమనె అర్థం. ఇలాపురోగమిం చాలి. అలాగాక నాయీ శరీరం ఒక్కటే దేవుడు. మిగతావాళ్ళంతా నాశరీరానికే అడుగులకుమడుగులొత్తాలి అనటంవల్ల హిరణ్యకశిపుడిలా భస్మాసురుడిలా దోవతప్పి గుండ్రంగా తిరిగి నశిస్తూ ఉండాల్సిందే. బుద్ధికి మాత్రం ఈ జ్ఞానవిషయం తెలిసిన హిరణ్య కశిపుడు కూడ తప్పుదారిపడిపోయినాడంటే ఇతర విషయం ఒకతెక్కా?

నిచ్చిననెక్కాలి. మెట్టులను ఎక్కినట్లుగా ఎక్కాలి శరీరస్థాయిలో. భగవాన్: నాయీ శరీరబాధనుపోగొట్టు అన్నవాడు. మానసికస్థాయిలో పలానిభోగభాగ్యాలు ప్రసాదించు అన్నవాడు. బుద్ధిస్థాయిలో ఈకోరికలు

అంతమయేవికావు—నాకుమోక్షం (వీటినుంచి) ఈయవలసింది అన్నవాడు యోగాభ్యాసంచేసి, — సరియైనబుద్ధితో కర్తవ్యకర్మచేసి, అని అర్థం—భగవత్సాక్షాత్కారం పొందటం అనగా మోక్షకాంక్షకూడవద్దని జీవన్ముక్తుడు కావటమే మెట్లులనెక్కటం.

20. మొదటి మూడు రకాల భక్తులూ శారీరిక మానసిక ధీ సంబంధ కామాలుప్రేరేపించడంతో వాటి నిష్క్రమణి కోసం భగవంతుడై ననన్ను నేవించటం అవుతున్నది. కానీ యథా తథంగా వీరు “నాకోసం”నన్ను తెలిసిభజించటలేదు. శరీరబాధనులేదామానసికవ్యధను మాత్రమే పోగొట్టుకోవాలని సంకుచితమైన శక్తినే “నా” నుండి ఆవాహనచేస్తున్నారు. ఉచ్చాటనంచేస్తున్నారు. మోక్షకామ్యం లెనవారు కూడ తాముభగవంతుడికి వేరై దూరంగా ఉండి అతడి చేతులోంచి తమ కేదో కొబ్బరిముక్కల ప్రసాదం అందుకొన్నట్లు అందుకోవాలని ఆరాటపడుతుంటారు. జ్ఞాని తానే నేనై నవాడు. సూటిగా నన్నుచేరినవాడు. ఇదీతేడా.

దొంక తిరుగుడు సేవలైన మొదటి మూటి విషయంకూడ త్రోసివేయవలసిందికాదు. కాని జ్ఞానియొక్క స్థితికి ఎక్కడానికి వీరు క్యూలో ఎక్కడో ఉన్నవారనాలి. వీళ్ళకువిసుగెత్తితపస్సంపన్నులయికూడ భస్మాసురుడిలాగా క్యూ వదలి వెళ్ళిపోయి నరాధముల్లో కలిస్తే తప్ప ఎప్పుడో ఒకప్పుడు గమ్యాన్ని చేరగలిగినవారే. విసుగెత్తి అనడమెందుకంటే—శరీర బాధలకు వైద్యుణ్ణో, మానసిక బాధలకు మద్యాది పానీయాలనో ఆశ్రయిస్తున్నమనలాటి మనుషులకు అన్నిత్రోవలూ మూసివేసి ఒకేదోవలో భగవంతుడిని ధ్యానంచేయటం, పరిసరాలు దాటి పయనించడంగదా! ఎప్పుడై నా బుద్ధిలో ఏదో జిజ్ఞాస జయలు దేరినా (మోక్షమంటే ఏమిటని) వెంటనేమర్చిపోయే మనకు, బుద్ధికి

తరణినిచ్చే జ్ఞానికావటమే వీలుమార్గం—అనిపిస్తుంది. అందుకే ఈ భగవద్గీతలోనిసాధనలుఆచరించాలని అను కొనడం—మనలాటివారు:ఈ మార్గం వల్ల మనబుద్ధి మనకు అడ్డురావటం మానివేస్తే, అప్పుడు భగవంతుడి పైప్రేమతో భక్తి పెంపొందించి తరించవచ్చు.

21. ఇప్పుడొక సందేహంవచ్చే అవకాశం ఉంది. అందుకు సమాధానం శ్రీ కృష్ణుడు చెప్తున్నాడు. “అయితే వీరి విషయంలో భగవంతుడివై న నీవేంచేస్తున్నావయ్యా!” అని అనబోతావుగాక. ఏం చేస్తానంటే— “ఏఏ భక్తుడు ఏఏదేవతామూర్తిని ఏఏ శక్తిని శ్రద్ధతో ఆరాధించడానికి ఆరంభిస్తాడో ఆయా భక్తుడికి ఆయా మూర్తులయందే శక్తులయందే అచలమైన భక్తిని కలుగ జేస్తూ ఉంటాను.” అన్నాడు. ఇదేమిటి! వారు ప్రార్థించేది ఒకందుకయితే ఆ విషయం వదలి ఈ ప్రార్థించడంలో భక్తిని ఎక్కువ చేస్తానంటాడేమిటి! అనిపిస్తుంది. కాని “వాళ్ళద్యేయం తమ శారీరిక మానసిక బాధలు తీరడమే కావచ్చు. కాని నా ఉద్యమమంటూ ఒకటున్నది కదా! అతడు పూర్ణ భక్తుడై సర్వత్ర న్నున “న” న్ను దర్శించినిజాన్ని ఎరుగాలి. నీ మనసు ఎంత చాకచక్యంగా పరువెత్తుతోందోదానికి తగ్గట్టుగానీశరీరం ఉండాలని దేవనుకోవటలేదా? అలాగే నాభక్తులు నాకయిన పూర్ణ భక్తులుకావాలని నా ఈహా. అందుకని అతడు కోరిన కోరిక తీరడం ఎలాగున్నా భక్తివృద్ధిఅయేఅవకాశాలన్నీ మాత్రం నేనుచూస్తుంటాను. ఆ అవకాశాల్లో అతడికోరిక తీరటం కూడ ఒకటి కావచ్చు” అని చమత్కారంగా అన్నాడనిపిస్తుంది శ్రీ కృష్ణుడు. “మంచిజరగటం” అలాగు అనిచెప్పటానికి బదులు “నేనలా చేస్తాననటం” చమత్కారం.

22. నేను చేస్తున్న పనేమిటంటే — ఏ అధిదేవతను అతడు శ్రద్ధగా ఆరాధించాడో ఆయధి దేవత ద్వారానే — నేను ఎంతమేర అతడి కోరికలను సఫలం చేయదలచానో అంతమేర—ఫలాన్ని ప్రసాదిస్తూ ఉంటాను. నిజానికి ఎంతమేర ప్రసాదిస్తాడంటే అది సాధకుడి

శ్రద్ధా ప్రయత్నమీద ఆధారపడె ఉంటుంది గాక, అతడి శరీర మనో బుద్ధ్యహంకారాల ఏకాగ్రతపై ఆధారపడి ఉంటుంది. 'భగ వంతుడు భగవంతు' డంటె ఎక్కడో పాడు పడిన దేవాలయాల్లో కూర్చొని అర్చకు డాలస్యంచేస్తే కోపం చేసేవాడనుకోరాదు. భగ వంతుడికి కూడ భక్తుల నందరిని తరింప చెయ్యాలనె ఒక ఈహ ఉ న్నదనుకొంటె ఎలా భగవంతుడు చేయాలను కొనేవాడో అలాగే జరుగుతుందని బోధ. అల్ప మేధస్సు లేమనుకొంటె ఏమిగాక! చీమల బారు నుంచి తప్పిపోయినచీమ ఎలామళ్ళి ఆబారుచేరుతుందో గమ నిస్తూ కాలంగడుపుతాం ఒక్కొక్కప్పుడు. ఆచీమను తీసికొని పోయి ఆబారులో పెట్టకూడదా అలాచూస్తూ ఉండకపోతె అనే మాటకు అర్థ మేమిటి!! భగవంతుడి ఈహకూడ అలాటిదె. ఆచీమలోని తనశ కిని ప్రతిఫలింపచేసి ఆపని ఎలా అది చేస్తోందో చూడటమె జరిగేపని.

23. అధిదేవతలద్వారా ఇవ్వగలిగేఫలాలు చాల చిట్టి చిట్టివి. అంతమయి పోయేవి. కాని నన్ను తెలిసి భజించేవారు—జ్ఞానులు, జ్ఞానభక్తులు— అంతం లేని నన్నే గ్రహించిన వారై ఆలంకారికంగా చెప్పాలంటే జేబులో పెట్టుకొన గలిగే స్థితిని పొందవచ్చు. “న” న్ను తెలిసికొనటమంటె ఏమిటను కొన్నావు! యథార్థాన్ని తెలిసికొనటమె. ‘నిజం’ తెలియకుండా ఎలా ఉంటుంది? దాని గమ్యంతెలియటమె. నన్ను తెలియటం. నేను తెలిసికోను అంటూ ఆవలిమొగం పెట్టిన వాడి విష యంవేరు. అందుకె భక్తినివృద్ధిచేసి దోవసరిచేసి చూపించటం.

చిత్రమైన విషయం ఏమిటంటే—ఈ ప్రాపంచిక కర్మలలోనే విజయం కావాలనికోరినా భగవంతుని శక్తిని ఉచ్చాటనం చేయడంవల్ల ఆవిజయాలు లభిస్తవి. దానివల్ల శ్రద్ధ భక్తి మీదకు పోవాలి. అలా పోతే ఫరవాలేదు. అలాగాక ఆవిజయాల మీదకే పోతె తిరోగమనం అయిపోతుంది. ఆశ్రద్ధ భక్తిమీదనె కలిగితె సంపూర్ణంగా—అతడు జ్ఞాని—అనగా పూర్ణభక్తుడు కాగలడు—అనేది గమనీయం. అటుతిరగడం

అరంభించినాక అవై పే శ్రద్ధ వృద్ధి అయి ఐక్యత దొరికె అవకాశం ఉంది. భక్తి పెగాక, కేవలం ఫలితం అయిన విజయంపై ఆ శ్రద్ధ మళ్ళితే గతి తిరోగతి అవునని ధ్వని.

24. అట్టనా! ఇదియథార్థం. నిజం. భగవంతుడై న “నేను” అక్షయమైనవాడిని. ఉత్కృష్టమైనవాడిని. పరమయినవాడిని. శ్రేష్ఠమయినవాడిని. ఈభావాన్ని అవివేకులు తెలిసికోలేకుండా ఉన్నారు. పైగా వారేం చేస్తున్నారో చూశావా! “నేనే” నా పంచతన్మాత్రలతో వారి దేహాలుగా మనసులుగా అయి యుండంగా ఆమూర్తులనూ మన స్వమానమయిన అధిదేవతలనూ చూచి భగవంతుడని భ్రమపడుతున్నారు. నేను. వారికి ప్రకాశం కావటలేదు. దానికి కారణం వారికి నాకూ మధ్య యోగమాయ అనేది సమావృతమై ఉంది. దానిను చి తెముల్చుకొని బయటకు రాలేకుండా ఉన్నారు వాళ్ళు. దాని నుండి తప్పించుకొని రావాల్సిన వాళ్లు వాళ్లు! వారిలో ఉన్న జ్ఞానం [అజ్ఞానం తల్ అయిననేనే] మరుగుపడి పోతోంది. వివేకం ఉండటలేదని ధ్వని. (ఈ వివేకం లేకనే భక్తి అనేది వ్యక్తిమనసులో నిలవటలేదు. వివేకం కలగడానికే వెనుకటి ఆరధ్యా యాలాచెప్పడం అయింది.)

25. అందుచేత నా ప్రకాశం వారికి కనపడదు. సూర్యుడు ఒకచోట ఎండను ఇస్తూ ఇంకొకచోట నీడను ఇస్తూ ఎలా ఉంటాడో అలాగే ఉంటాను నేనున్నా. నీడలోనున్నవాళ్ళకు సూర్యుడెలాగో చరంకాదో, యోగమాయ పరివృతమయి యున్నందువల్ల, వాళ్ళకు నేను గోచరం కావటలేదు. అందుకని వారికి అసలు విషయం తెలియటలేదు. వారిలాగా పుట్టటం అనేసంఘటన ‘నా’ కు లేదన్న సంగతి ఎరగలేక పోతున్నారు. నశించడమనేది ‘నా’ కు లేదన్న సంగతి వారికి నిశ్చయమయి తెలియటలేదు.

26. పుట్టని, చావని, యోగమాయా పరివృతం అయి కనపడని యీస్థాణువు వంటి భగవంతుడేమిటి? కథేమిటి అని చుల్కన

చేయనక్కరలేదు. నాకు ఈ విశ్వంలో జరుగుతున్న దంతా తెలుసు. జరిగి పోయిందంతా తెలుసు, అంతేకాదు. జరుగబోయేదంతా కూడ తెలుసు. నీకు తెలీదు. “అర్జునుడు” అనే గిరిగీసి దానిలో ఇరుక్కొని పోయిన నీకు తెలీదు. జ్ఞానులైన వారికి భక్తులకు కొందరకు తెలుసు. మిగతా ఎవరికీతెలీదు. ఇంతమందికి తెలీయంది, ‘నా’ కుఎలాతెలిసిందంటావేమో. “నేను” యథార్థమైనది కనుక, అంతా “నేనే” కనుక. అంతా “నా”కు తెలిసిందెకనుక. “నా”తో మాత్రమే నేనుతాదాత్మ్యం చెంది అంతా చూస్తున్నాను కనుక. చుట్టూ ఎలాటి గిరిని గాని గీసి ఇరుక్కుపోలేదు కనుక. గిరి గీసి కొంటే ఆ “నేను” అహం అయి పోతుంది. ఆ గిరిపోతేగాని నేనుతోతాదాత్మ్యం చెందటం జరగదు. అలాతాదాత్మ్యం చెందినక్షణాన అహం నశించిపోతుంది. ఉండేది—నేనే—పరుడను!

మరి జిజ్ఞాసువులకు “తత్” ను తెలిసికోవాలన్న తహతహ ఉంటున్నదిగదా! వాళ్ళకు దోవ ఏమిటి? కర్మయోగమన్నారు—భగవంతుని యందే సర్వమూలగ్నంచేసి చూడమన్నారు. కాని భగవంతునే తెలిసికోలేకపోతున్నామే. లగ్నంచేసేదెలా మనసునువానిపై? పరిష్కారమేమిటి? అనే శంకలు కలుగుతాయి.

27. శ్రీకృష్ణులు వీటికి సమాధానం చెప్తున్నారు—భారతా! మానవుడు పుట్టిన నాటి నుంచీ కూడ ఇచ్చాద్వేషాలతో ఉంటున్నాడు. వీటివల్ల ఇదిసుఖమనీ ఇది దుఃఖమనీ—ఆ భావాలలో మునిగి ఉండటం తటస్థిస్తున్నది. ఈవాసనలు ఈ ద్వేషాలు, ద్వంద్వ భావాలు, బుద్ధికి అడుగున నాటుకొనిపోయికలుపు మొక్కల్లావేచి మానవునిసమ్మోహపరుస్తున్నాయి. ఇచ్చ, ద్వేషం, ఈసడింపు ప్రీతి ఇవన్నీ శరీరంతోపాటు పుట్టినవే. సూక్ష్మ శరీరంలో ఉంటూ ఉన్నవే. భగవంతుడిని సమగ్రంగా తెలిసికొనే అవకాశమేదీ? ఎల్లప్పుడూ సుఖమో దుఃఖమో ముంచుతూఉంటుంది. తటస్థసమయా లేకొద్దీ. ఆసమయాల్లో కూడ భగవంతుడి

సంగతె జ్ఞాపకం వచ్చే అవకాశాలుండకపోవచ్చు. జ్ఞాపకం వచ్చి నా వాస్తవ స్వరూపం గ్రహించగలిగే పరిస్థితిని తెలియ చెప్పేవారు తటస్థపడక పోవచ్చు. ఎదుట నున్న విగ్రహాన్నిచూసి అంత వరకే భగవంతుడను కొనటంతో సరిపోతన్నదాయె (అవిగ్రహానికి కనపడకుండా బీడీలుతాగచ్చు. తప్పుచేయచ్చునంటారు) ఏవస్తువునుచూచినా 'ఇది నాకెంత వరకుపయోగపడుతుంది' అనే యోచనతో తిలకించడమే గాని అదీభగవత్స్వరూపమేననే యోచన-భావన-కలిగినప్పుడుగదా సరియైనదోవలో మనసు మసలేది!

ఇది మనసు, బుద్ధిలు చేస్తున్నపొరపాటు. ఇచ్చాద్వేషాలను కలిగించుకొని వాటినె భగవంతుడనేమూలభావంమూసుకుపోయేటట్లు రుద్ది, వాటినేస్థిరంచేసికొంటున్నారు అల్పులై. అది పాపమే అనాలి. అది అంతర్గతమైనపాపం. సూక్ష్మశరీరంతోమిళితమై ఉంటున్న పాపం. గిరి గీసికొన్నస్వార్థం కదా మరి.

28. ఈ పాపంపోయేదెలాగంటావేమొ. పుణ్యం చేయాలి. అంటే అర్థం స్వార్థకర్మగాకనిస్వార్థకర్మ చేయాలని అర్థం. కర్తవ్యమనే కర్మస్వార్థరహితమైనట్టి కర్మ చేయాలి. స్వధర్మకర్మ చేయాలి. స్వధర్మమంటే వ్యక్తీసమాజానికి చేయవలసిన సేవాకర్మ యేదో అది అని చెప్పటమయింది. ఈ ఇచ్చాద్వేషాల మృణ్మయ పీఠం హరించేందుకు కర్తవ్య కర్మను ఇచ్చాద్వేషాలతో నిమిత్తం లేకుండాచేస్తూ ఉండాలి. అలా చేస్తూవుంటే పాపం కడగబడి చిత్తశుద్ధి అవుతుంది. అంటే క్షణ క్షణానా నిర్కమత్వాన్ని అనుభూతి చేయటమే పాపాన్ని కడిగివేసేపుణ్యంచేయటమన్న మాట. ద్వంద్వాల నుంచి విముక్తి అప్పుడే. తానుచేసేపని తనకు సుఖదమైనా దుఃఖదమైనా అది ఇతర్ల కోసం తన కర్తవ్యమైనది గనుక దానిని చేస్తున్నప్పుడు సుఖదుఃఖాల తేడా మనసు నుంచి చెరిగి పోక ఏమవుతుంది?

అయితే మరి దానివల్ల కలిగే ఫలమేమిటి అంటావేమొ, భగవంతుడే ఏవస్తువుదోగాని భావంతోగాని కనబడటమే పరితం... ఉత్తర్య

కాలాలలో భగవంతుని నేవించడమే ఫలితంవారు అప్పుడు “నన్ను” దృఢవ్రతులై భజిస్తారు. సరియైన దృష్టివారికి కలుగు తుందని భవని. క్షనుక భక్తే ఫలితం! ఇంకేదీలేదు.

29. జరామరణాల నుంచి తప్పించు కొనేటట్లుగా సాధన చేయగలిగేవారు నన్ను ఎవరు ఆశ్రయిస్తారో వారు, వారు బ్రహ్మము, అధ్యాత్మము, కర్మ వీటిని గూర్చిన సర్వమూ తెలిసి కొనగలుగుతారు గదా. అందుకని ఆ సాధననువారు చేయగలుగుతారు.

ఈఎదుట ఉన్న దుర్యోధనాదులను, జరామరణాలనుంచి నీవేదో చేసి తప్పించేయ్యాలని కాదు చూడాల్సింది. ద్లంద్వాలను వదిలేశా మంటూ మంచి చెడ్డలనూ మానాభిమానాలనూ వదిలేసే బద్ధుద్ధాయిల సంగతి నీకక్కరలేదు. వీరు కేవలం శరీరంమవసులకోసం మాత్రమే బ్రతుకును లాగుతున్నవారు. వీరి విషయం లోకవిషయం. అధ్యాత్మికమైనదేదీ వీరికి అక్కరలేదు. అధ్యాత్మ విషయం తెలిసికొని నీవు నీకు జరా మరణాలు లేవన్న సంగతి అనుభూతి చేయటం నీఆత్మోన్నతికి కర్తవ్యం.

ముదిమి చావులనుండి తప్పుకోడానికి పరమేశ్వరుడయిన నన్నే -తత్ పదార్థమునే-ఆశ్రయించి ఎవరు సాధనచేసారో వారు బ్రహ్మము అధ్యాత్మ, కర్మలనుగూర్చి సమగ్రంగా తెలిసికొంటారు.-అన్నాడు శ్రీ కృష్ణుడు. జ్ఞేయము-అంటే తెలియబడేది-బ్రహ్మము. ఆత్మసంగతి అందులో మొదటి భాగం. దానికి కర్మ సాధనం. ఇవన్నీ తెలిసి కొంటాడు సాధకుడు.

ఆత్మవిషయం రెండవ అధ్యాయంలోనూ, కర్మవిషయం మూడవ అధ్యాయంలోనూ, బ్రహ్మము విషయం ఐదవ అధ్యాయంలోనూ, చెప్పటం జరిగింది. అంతవరకూబుద్ధికి తెలియ జెప్పటమయింది. అపైన మనసునకూ శరీరానికి కావలసిన సాధన ఆరవ అధ్యాయంలో చెప్పడమయింది. ఇప్పుడీ అధ్యాయంలో భగవత్తత్వాన్ని మనోబుద్ధి శరీరాదులకు ఇంకేటట్లుగా తెలియజెప్పాలనే ప్రయత్నముంది. అను

భూతి కావాలన్నమాట. అది సంస్కారాన్ని బట్టి ఉంటుంది. ఆ సంస్కారాన్ని విషయం మననం చేయటంద్వారా వృద్ధిచేసికొనవచ్చు. అంటే అర్థం అది అనుభవంచేస్తూ, తెలిసి, తర్కించి, ఆచరించాల్సిన విషయమన్నమాట.

కాగా ఒక ఊహ కలుగు తుంది. ఇచ్చాద్వేషాలనే ఈ పాపం, శరీరం పుట్టి నప్పటి నుంచి ఉంటున్నది గదా మనకు. క్రొత్త శరీరం పుట్టకముందే జాగ్రతపడినట్లయితే పాత శరీరంలో ఉండంగానే, పాప ప్రజ్ఞానంచేసికొనే ఉపాయంలేదా? శరీరం చచ్చే సమయానికి ఈ ఇచ్చాద్వేషాలనేద్వంద్వాలూ పూర్తిగా వదిలేసి, సర్వసముదై న పరమేశ్వరుని గూర్చిన సమగ్రభావం తెచ్చుకొంటే అది చాలునా? అని విస్తుంది.

30. “చాలు” నని శ్రీకృష్ణుడంటున్నాడు. “అభయమిచ్చి నట్లు చెప్తున్నాడు. “ఎవరు నన్ను అధిభూత, అధిదైవ అధియజ్ఞములతో సహా ఉపాసిస్తున్నారో—సమాహితచిత్తులై ఉపాసిస్తున్నారో వారు, వారి శరీరావసానకాలానకూడనన్ను విస్మరింపక తెలిసి ఉండటం సంభవమవుతుంది.” అన్నాడు.

అధిభూత అధిదైవ అధియజ్ఞముల రూపంగా భగవంతుడు, సర్వత్ర ఏదో ఉంటున్నాడో తెలిసి, సమాహిత చిత్తతనం పొందితే, అదీ కావలసింది.

ప్రపంచంలోని ప్రతిస్థుతూ, భావనా, కూడ ఆరుశీరికల క్రింది విభజించి దేనినిచూపినా ఈ ఆరింట్లోదేననేది మనసులో అనుసంధానంచేసి, ఈ ఆరూ ఆతత్ పదార్థమైనని గ్రహించేటట్లయితే, ఏది చూసినా తత్ అని గ్రహించడం, మరణకాలానకూడ జ్ఞాపకం ఉంటుంది. ఆ ఆరుమాటలకు వివరణ ఏమిటని తరువాతి అధ్యాయంలో అర్థమవుతుంది అనుగడోతాడు.

ఈ ఏడవ అధ్యాయంలో చెప్పిన విషయం మననం చేయాలంటే—మానవ సృష్టిరహస్యం చెప్పటానికి భగవంతుడు అరంభించా

డనిపిస్తుంది. సృష్టిఅంతా భగవంతునిలో నుంచి వచ్చింది. పైకికన పడేది అపరాప్రకృతి. జీవభాగం(ప్రాణంకాదు) పరాప్రకృతి. రెండూ కలిస్తే అది పూర్ణతత్వం. ఈ అపరా ప్రకృతిలో పరాప్రకృతి, చైతన్య రూపంగా ప్రవహిస్తూ ఉండటం అది పరమమైన విషయం, ఈ అపరా ప్రకృతిలో త్రిగుణాలున్నాయి. ఆవేయీ ప్రపంచపునడకకు కారణం. ఈ త్రిగుణాలులో ఉన్న పాశు మారు తుంటాయి. మానవుడు కోరితే వాటి పాశులో మార్పులు తెచ్చుకోవచ్చు.

ఈ త్రిగుణాల సంయోగానికి పరాప్రకృతి కారణం. మానవుడిలో “నేను”గా నీటిలో రసంగా భగవంతుడు ఎక్కడపడితే అక్కడ(పరా ప్రకృతిగా) ప్రత్యక్షంకావటానికి సిద్ధంగా పూసల్లో దారంలా ఉన్నాడు. అంటే భగవంతుడు, విశ్వము - జగత్తు - సమాజం - వ్యక్తి అతడిలోని జీవం - శరీర పదార్థం ఇలా అయి, తానె ఉద్భవించి వృద్ధిపొంది వికసిస్తున్నాడు. ఈ పదార్థాలు వస్తువులు మనుషులు తనకోసమేనని ఒక శరీరంతో తాదాత్మ్యం పొందినవ్యక్తి అనుకొంటే అది ఎంత అసందర్భం!! తాను పుట్టాను అనుకొనే ముందు నుంచీవున్న వస్తువుల్ని చూచి “అవినావి” అనటం ఎంత హాస్యాస్పదం! భగవంతుడే తనకయిన కర్మను తాను ఇన్నిరూపాలద్వారా చేస్తుండగా అహంకారుడు తానూ భగవంతుడి అంశమేను అనే సంగతి మరిచిపోయి అవన్నీ గిరిగీచి కొన్న తనపనులే ననుకోవటం ఎంత పొరపాటు! అజ్ఞానం!!

మరి ఈ వ్యతిరేకమయిన అభిప్రాయం ఈ అహంకారుడికి కలిగే కారణమేమిటి? - ఆకారణం బయటికిలోపలా - గోచరించే త్రిగుణాత్మక ప్రకృతి. ఈ భేదభావం దానివల్లనే. ఈ శ్వరుడి పూర్ణ భావం యీ త్రిగుణాల వల్లనే శీర్షాలు శీర్షాలుగా చేయబడుతున్నది. ఏముక్క కాముక్క విడివిడిగా స్ఫురించి ‘నేనింతవరకే’ అనుకొంటున్నది. సముద్రంలో ప్రతితరంగం ఇంకోతరంగం కంటే తాను గొప్ప అనుకొంటూ సముద్రం యొక్క ఔద్ధత్యాన్ని మర్చిపోతే ఎలాగో అలాగుంటున్నది

ఒక అహంకారుడు ఇంకో అహంకారునితో తన్నుపోల్చుకొనడమే సరిపోతుంటే భగవంతుని దర్శించే అవకాశమేదీ? యథార్థంగా భగవంతుడు ఈ అహంకారునితో సహా అన్నిచోట్లా నిండే ఉన్నాడు.

మరి యీ త్రిగుణాత్మక ప్రకృతినిమార్చటం ఎవరికీ చేతకాదా? ఒక్క భగవంతువకే చేతనవును. భగవంతుడంటే నాలుగునుంచి యేడు అచ్చాయాల్లో చెప్పినట్లాన భావమే భగవంతుడు. అందుకే భక్తితో భగవంతుని ఉవాసించమనడం, ఆ భగవద్భావం అనుసంధానంచేయమనటం. భగవంతుడు ఒక ప్రవాహంలో శరీరంలో—జడప్రకృతిలో సహా—ప్రవహిస్తున్నాడని తెలియమనడం. అలాచేస్తే మనసుతో పాటు శరీరం కూడా ఉత్తేజితమవుతుంది. బుద్ధికివ్యామోహం విడిపోయి జ్ఞానం వెలుస్తుంది. అప్పుడు జరామరణాలు మానవుని బాధించవు. శరీరానికి అవి వచ్చినా రావచ్చుగా. బాధించటం జరుగదు. ఆమాటకొస్తే అపరా ప్రకృతి కూడా జ్ఞానం కారణంగా తన త్రిగుణాత్మక ప్రకృతిని కోల్పోయినట్లయితే—అనలు శరీరానికే ఆ జరామరణాలు రావేమో. ఇంకా ఆంధ్రగోయూడూ వెళ్లి పంజాబూ ఉన్నారంటారు.

ఇంతలా అధిభూత, అధిదైవ, అధియజ్ఞాలు ఆ భగవంతుడే. వాటిపైనా ఆ తరువాతి అధ్యాయంలో చెప్తారు శ్రీ కృష్ణులు.

ఇది విదవ అధ్యాయము

:—:—:

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

ఎనిమిదవ అధ్యాయము — అక్షర పరబ్రహ్మయోగము
పరబ్రహ్మ యీ విశ్వంగా ఎలా ఆయి ఉంటున్నాడు.

శ్రీ కృష్ణ భగవానులు బుద్ధియోగంతో ఆరంభించి ఇప్పటికి ఎన్నో సాధనలు చెప్పారు. [అ 2 శ్లో 49, 50; అ-3 శ్లో 19, 30 41, 43; అధ్య 4 శ్లో 10, 11, 14, 18, 24; అ-5 శ్లో 10, 17 అ-6 శ్లో 5, 10 నుండి 32 వరకు; అ-7 శ్లో 14] ఇప్పుడు మరొక సాధన సూచించి [అ. 7. శ్లో 30] చెప్తున్నారు. అదేమిటంటే ఆరు పదాలున్నాయి. 1. బ్రహ్మ 2. అధ్యాత్మము 3. అధిదైవం 4. అధిభూతం 5. అధియజ్ఞం 6. కర 7. అనేవి. వాటి అర్థమూ తత్త్వమూ అన్వయమూ. గ్రహించటమనేది సాధన. అవి సాంఖ్య శాస్త్ర వివరణను వెలుపుతవి. వాటిని జీర్ణం చేసికొనటమే పరాకాష్ఠ. అలా చేస్తే చివరకు శరీరాన్ని వదలి వెళ్ళే సమయాన కూడ పరమేశ్వర భావాన్ని వదలకుండా మనసులో నిలిపి ఉంచుకొనటం సులభం అని బోధ చేస్తున్నారు. (చూడు. అ. 7-శ్లో 30).

ఇంతకు పూర్వం చెప్పిన సాధనలు సాధారణ మానవుడు తన జీవిత చర్యను నడుపుకొంటూ ఒకానొక నియతితో బ్రతుకు నడుపుతూ పరమేశ్వర పరమైన ధ్యాన కలిగియుంటూ జ్ఞానం తెలిసి కొంటూ మెట్టునెక్కడానికయిన పంథాలు. ఇప్పుడు చెప్పబోయేది ఆ జ్ఞానపూర్వమైన విషయాలు. జ్ఞానం తెలియచెప్పడానికి భాషకావాలి. భాష నేర్వడమంటే ముందు పదాలు పదార్థం తెలియడం అవసరం. ఈ పరిభాష తెలిసి అవిపలుకుతూ ఈ సర్వప్రపంచాన్ని కూడ పరమేశ్వరుడే నని తెలియటం యీ అధ్యాయపు ఆశయం.

శ్లో 1-2, ఆ ఆరుపదాల అర్థమునూ చెప్పవలసిందని అర్జునుడు శ్రీ కృష్ణుని అడుగుతున్నాడు. అవసాన కాలంలో ప-మేశ్వరుని జ్ఞాపకంలో ఉంచుకోవటం ఎలా అనికూడ అర్జునుడు ప్రశ్నించాడు.

అందుకు సమాధానంగా సర్వస్మష్టి ఎలా అయిందో చెప్తూ శ్రీకృష్ణుడు సమస్తములమైన విషయాలను అవగతం చేస్తున్నాడు.

శ్లో 3-4 అక్షరం బ్రహ్మపరమమ్.—ఈ సర్వ ప్రపంచమూ ఒకప్పుడు లయమైపోతే చూడటానికి వినడానికి స్పృశించడానికి, రుచి చూడడానికి వాసన చూడడానికి ఏదీ మిగలదుగాక. తాని బ్రహ్మమనేది మాత్రం క్షరం కాకుండా ఉంటూనే ఉంటుంది. దీనికి రూపం, శబ్దం, స్పర్శం, రసం, గంధం అనేవి ఉండవు. సత చిత్ అనందాలు మాత్రం ఆ అక్షరుని లక్షణాలై ఉన్నా, అవన్నీ ఏకమై ఉంటవి. ఆ స్థితి పరాత్పరస్థితి. ఇతడికి చైతన్య శక్తి అయితే ఉంటున్నది గాని నిశ్చైతన్య స్థితిలో ఉంటున్నవాడవుతున్నాడు. ఇతడు బ్రహ్మము అంటే అతడి యందే తతః పూర్వ మందుండే ప్రపంచమంతా లయమైపోయిందనేది అనుసంధానంచేయాలి.

ఈ పరాత్పరుని నుంచే ఈ ప్రపంచమంతా ఎలాపుట్టింది, అనేదే జ్ఞానవిషయ మిప్పుడు. ఈ పరాత్పరుడె ముకుళించుకొని ఉండి ఉండి, వితతమయినాడు—వ్యాపించిన వాడయినాడు. ఈ సృష్టి అంతా తానే అయినాడు. ఎలా అయినాడంటే అతడి సత్ చిత్లు రెండై, ఒకటి రెండవ దానిలో ప్రతిఫలించింది. ఎవరు నేను అని మొదటి దైన సత్ (మేధ) అనుకొన్నది. నేను ఈ ఎదుట కన్పడే—అనుభూతి అయే—ప్రతిబింబమేను అనుకొన్నది. దీనితో ఆ సత్ పరిమితిని ఆపాదించు కొన్నవాడయినాడు. ఇప్పుడు రెండుగా అయిన బ్రహ్మము మూడుగా అయి ఊరుకొన్నాడు. పరాత్పరస్థితితో ఉంటూ తనలోని చిత్ ను రెండవదిగా చేసికొని, తాను పరిమితివల్ల జీవుడై మూడవ వాడుగా

అయినాడు. ఈ పరిమితివల్ల పరిమితికి బయటనున్న దానిని తాను అనుకొంటున్న దానిని గమనించి అభిమానించడం ఆరంభించాడు. ఈ అభిమానం వల్ల శబ్దతన్మాత్రమనీ స్పర్శతన్మాత్రమనీ తేజోతన్మాత్రమని రసతన్మాత్రమనీ గంధతన్మాత్రమనీ ఈ భూతాలకు మూలమయిన తన్మాత్రాలు ఆజీవుని ఆకర్షించినట్లు భావన అయింది. పరాత్పరుని చిత్ శక్తి ఆధారంగా జీవుడు భావించినట్లే శబ్దం స్పర్శం రూపం రసం గంధం ఇవి ఉద్భవించినట్లు జీవుడు అనుభూతి చేస్తుంటున్నాడు. కొంతకాలము అయేటప్పటికి—నిజానికి అప్పుడు కాలమనేది లేదు గాక—కాని ఈ అభిమానంస్థిరమైన క్షణాన పంచభూతాలు ఉన్నట్లు జీవుడు గమనించడం ఆరంభించాడు ఈ గమనింపు చేయటంలో తనకు శ్రోత త్వక్ చక్షు జిహ్వై భూకాల ద్వారాచేస్తున్నట్లు అనుకొంటున్నాడు. అంతే. ఇవన్నీ అలా అతడికి అనుభూతినిస్తూ ఉంటున్నాయి. తంటికి అవుపడటమేమిటి కాలికితగలటమేమిటి! ఇలా అనుభూతి అయిన వస్తువులన్నీనిజమైఉంటున్నవని మనసుతో అనుకొంటున్నాడు.

స్వప్నం కంటున్నాడు. అందులో పుత్రుల్ని మిత్రుల్ని శత్రుల్ని అనుభూతి చేసినట్లే, సృష్టిఅయే సమయంలో కూడ పరిమేశ్వరుడు అలా అనుభూతి చేశాడు కూడ. పరాత్పరుడు నిశ్చైతన్యస్థితిలోనున్నవాడన్నాము మనకు. పరిమేశ్వరుడు సమష్టి మనసు అని అనుకొంటే బాగా అర్థం అవడానికి అవకాశముంటుంది. ఇతడె మనం భగవంతుడని కొలిచేది. ఇతడికి కేవలం సత్ చిత్ లక్షణాలే ఉన్నవనటం కంటే — ఆలక్షణాలు పరాత్పరుని చెప్పేటప్పుడు చెప్పుకొని— పరిమేశ్వరుని స్థితిలో చెప్పుకొనేటప్పుడు సత్త్వ రజ సమోగుణాలుగా చెప్పటం అవసరం. ఆ స్థితిలో వాటికీ, ఈ క్రింది స్థితిలో వాటికీ భేదం లేదుగాక.

ఈ సత్త్వ రజ సమోగుణాలు ఆ సమష్టి మనసై న భగవంతుని స్థితిలో వాటి వాటి వికారాలతో సహా—జీవుడు అభిమాన కారణంగా

అనుభూతి చేస్తున్న పంచభూతాలుతో సహా ప్రకృతిఅయి వ్యక్తమవుతోంది. ఈ స్థితి అవ్యక్తస్థితి. ఆ సమష్టిమనసుకున్న సత్త్వంబుద్ధిగా నయింది జీవుడికి. చిత్ మనసయింది. ఆనందమే ఇంద్రియాలయింది. దాంతో జీవుడు తన పరిమితిని స్థిరం చేసికొని మిగతావన్ని తనకు పేరే నవని ఆలోచిస్తూ స్వప్నంలోనే తానుకూడ కల్పితుడై ఉన్న విషయాన్ని మరచి భ్రమతో స్వప్నంలో తాను వేరు ఇతరుల వేరు అనుకొంటున్నట్లు, నానా సుఖాలు, నానా దుఃఖాలూ, నానా అనుభవాలూ తన ఊహాకు అందుతున్నవల్లా చూస్తూ అనుభూతిచేస్తూ ఉంటున్నాడు. ఇదీ ప్రపంచం. ఈ ప్రపంచానికి ఆబ్రహ్మకూగల సంబంధం ఇది. బ్రహ్మము అంటే అలా అర్థం చేసికొను. నీవే భగవంతుడై నీవు కోరు— అదిజరుగుతుంది గాక. భగవంతుని ఇచ్చకువ్యతిరేకంగా మాత్రం నీఇచ్చ సంపూర్తికాదు.

బ్రహ్మంలో ఆత్మా అనాత్మా రెండూ ఉన్నాయి. పరా ప్రకృతి అపరాప్రకృతి రెండూ ఉన్నాయి. స్థితిమార్పు జీవుని బుద్ధి మనసూ సనుసరించిన్న సమష్టి మనసయిన భగవంతుడనబడే 'నియతి' వల్లనూ జరుగుతున్నది. భగవంతుడంటే ధర్మమేను. 'నియతి' యేను—అనేది అనుభూతిచేయ తగ్గది. ఆకాశం ఇలా ఆకాశంగానే ఉండటం— పంచభూతాలూ అలాగే ఉంటూనే ఉండటం ఇదీ నియతి. ఈ నియతినిజీవుడు దాటలేడు తన ఊహ మాత్రంగా. దీనిని దాటాలంటే జీవుడు జీవునిస్థితిని వదిలి సమష్టి మనసులో చేరి భగవంతుడు కావాలి. అంటే నియతికి పూర్వ స్థితిలో చేరాలి, అలాచేరిన వాళ్లే భగవంతునితోసమానులు. ఆపైన పరాత్పరస్థితి నందేట బుద్ధియితే వాళ్లు ముక్తులు, జీవన్ముక్తులూ అవుతారు.

జీవేచ్ఛనిపోతున్నవారి సంగతే మిటంటావేమొ. చనిపోతున్నది శరీరమే. శరీరం పోతే ఇంకా ఉంటున్నది సూక్ష్మ శరీరం. దాన్ని అతివాహిక చేహమంటారు. ఆస్థితిలో పరమేశ్వరుడే అయిన జీవుని స్థితే

మిటంటే ట్టమైన అభిమానం, దాని వల్ల కలిగిన వాసనలు అజ్ఞానం ఇవి కూడుకొని ఉంటాయి. ఈ వాసనల వల్ల అభిమానం వల్ల సమష్టి మనసయినట్టి, లేదా భగవంతుడై నట్టి నియతి వల్ల (లేదా ప్రకృతి వల్ల నని క్రింది స్థాయిలో అనుకోవచ్చు) మరొక స్థూల శరీరం కలుగుతుంది. ఈ స్థూలశరీరాన్ని జీవుడు అభిమానంతో ప్రేమచేస్తూ ఉంటాడు. ఈ ప్రేమే ఆ వుని జీవం అని మనం అంటూ ఉంటాం.

ఏషువుతున్నాడీ జీవుడంటావేమొ. పితరుడుగా పితృలోకంలో దేవతగా దేవలోకంలో ఉంటున్నాడు. వాసనలు నశించిన పక్షంలో సమష్టిమనస్సైన భగవంతుడుగా అవుతున్నాడు.

ఇది సాంఖ్య శాస్త్రం. ఇదంతా శ్రీ కృష్ణుడు తన అనుగ్రహం వల్ల అర్జునునకు స్ఫురింపజేస్తున్నాడు, ఈ ఆరు మాటల వివరణ రూపంగా.

2. అధ్యాత్మమంటే పరాత్పరుడు, సమష్టిమనసు అంటే నియతిగాని జ్యేష్ఠుడుగా అనుభూతి చెంద ఉంటున్నా సత్స్థితిని అంటే ఎల్లప్పుడూ సత్యపదార్థమై ఉంటున్నట్టి పరాత్పర సంబంధాన్నిమాత్రం వదలటమనేది లేదు, ఇది ఆ పరాత్పరుని స్వభావము. ఆ స్వభావమే, పరాత్పరుడే యీ స్థితిలో ఆత్మ అని పిలువబడతాడు అధ్యాత్మ అని ఆ స్వభావాలయిన శ్రోత్రత్వక్ చక్షు జిహ్వోఘ్రాణాలను మనోబుద్ధి చిత్తా హంకారాలను వాక్పాణిపాద పాయూ పస్థలను అంటాము. అలాగే సర్వమూను. ఇవి కలగటానికే కారణం అధిదైవాలూ అధిభూతాలున్ను.

3. అధిదైవం:- సమష్టిమనసయిన భగవంతునికి కలిగిన తన్మాత్రల పైగల అభిమానంవల్ల భగవంతునిలో విడి, విడి భాగాలుగా అవుపడే యీ ప్రకృతికి పైస్థాయిలో గల భావాలే, దేవతలు—దైవాలు, అధిదైవం అంటాము. ఆ అధిదైవమనేమంచి భావాల కారణంగానే శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాలు నియతిలో అవుపడుతున్నాయి.

4. అధిభూతం:— అలానియతిలోగల అధిదైవ భావంవల్ల పుట్టిన శబ్దస్వర్గరూప రస గంధాదులె అధిభూతాలు. ఈ అధిదైవాల వల్ల ఈ అధిభూతాల కారణంగా అధ్యాత్మలు కలుగుతున్నాయి. ఏమిటీ అధ్యాత్మలంటే? శ్రోత్రం, చక్షువు—ఇలాంటివన్నీ. ఏ అధ్యాత్మ ఏ అధిభూతం వల్ల ఏ అధిదైవం నుంచీ ఉద్భవించిందో చెప్తున్నారు.

అధ్యాత్మ	అధిభూతం	అధిదైవం
శ్రోత్రము	శబ్దం	దిశలు
త్వక్కు	స్వర్గం	వాయువు
చక్షువు	రూపం	సూర్యుడు
జిహ్వ	రసం	జలం
ఆఘ్రాణం	గంధం	భూమి
మనసు	మంతవ్యం	చంద్రుడు
బుద్ధి	బోద్ధవ్యం	క్షేత్రజ్ఞుడు
అహం	అభిమానం	రుద్రుడు
చిత్తం	చైతన్యం	బ్రహ్మ
వాక్కు	వక్తవ్యం	అగ్ని
పాణి	కర్తవ్యం	ఇంద్రుడు
పాదం	గంతవ్యం	విష్ణు
పాయు	విసర్గం	మిత్రుడు
ఉపస్థ	అనందం	ప్రజాపతి

5. అధియజ్ఞాదు:— ఈ అధియజ్ఞాదు నేను నేను అంటుండే వాడె. అంటే జీవుడా అని శంకి. జీవుడేను అని తెలిసిం తరువాత అధియజ్ఞాదేవడంటే జీవుడేను అంటావుగాక. పరాత్పరుని స్థితివేరుగా పరమేశ్వర స్థితివేరుగా జీవుని స్థితివేరుగా అధియజ్ఞస్థితి వేరుగాచూడ

టం తెలిసివిశ్లేషించి చెప్పిన దాన్ని సమన్వయ పరచుకొనటం జ్ఞానం. అందాకానే ఈ పేర్ల విభాగం. ఆతరువాత శంకలురావు. ఈ నేను అనేది అహమా? నిజానికి సర్వముతానె—కాని ప్రపంచంలో మనం వినే “నేను” స్థూల శరీరంతో భ్రమపూర్వకంగా తాదాత్మ్యం చెందేనేను. ఒకానొక పరిమితితో ప్రపంచంలో ప్రవర్తిస్తున్న జీవస్వరూపమే నేను అదే అహం.

నేను అన్నప్పుడు జీవం, శరీరం. సంస్కృతి, వికారాలుసహా ఉద్దేశించి ‘నేను’ అంటున్నాము. నేనుతోడు కొన్నచొక్కా పట్టుకొంటే ఎవరన్నా—నన్నుపట్టు కొంటావేమి? అంటాము. చొక్కా కూడ నేను లోదే. చీ ఈ మురికి చొక్కావలలేస్తాను అన్నప్పుడు చొక్కావేరు నేను వేరు. తన చేయి చూపి ఈ చేయి నామాటవివటల్లేదంటాడు. తన చేయివేరూ తాను వేరూ అప్పుడు. ఈ చేయి వేరు—నేను వేరు అని తెలిసి కొన్నతరువాత కూడ చేతిని తట్టినవానితో నన్నెందుకు తట్టిపిచ్చావు అనక తప్పదు. గిరి ఉన్నదని తెలిసి కూడ—శుద్ధుడై తాను ఉంటూ ఆత్మతోసమానుడై ఉండే “నేను” అధియజ్ఞుడని తెలిసికొఇతడు ఈ జడ స్వరూపాలయిన బుద్ధిమనసు, ఇంద్రియాలకు పైస్థాయిలో ఉంటూ సమష్టి మనసుకు తీసికొని పో గలిగిన ఒక శక్తివంటి వాడు. గురువు వంటి వాడనాలి. ఇతడినె శ్రీ కృష్ణుడు నాల్గో అధ్యాయంలో తత్త్వదర్శిను డని, గురువని షేర్కొని, నీ అహంకారాన్ని ఈ గురువు ముందు ప్రణీపాతంచేయించి అనుభూతి చేయమని చెప్పాడు. తనక ఇతడే అధియజ్ఞుడు. ఈ గురువుగాక యద్ధారంభానికి పూర్వం ఇంకేగురువు దొరుకుతాడు: దొరికినా శ్రీ కృష్ణుని కంటె ఎక్కువ హృద్యమైన భాషలో తత్త్వబోధ చేయ కలడా? భాషలో చేప్పేగురువు కాదు అప్పుడు అర్జునునకు కావాల్సింది. అనుభూతి చేయించేగురువు.

ఇక శుద్ధాత్మకూ ఈ అధియజ్ఞుడికీ తేడా ఏమిటని శంక రావచ్చు. పరిస్థితి భేదమే తప్ప వేరు లేదు. ఆమాట కొన్నె అధి

భూతం. అధిదైవం అధ్యాత్మ కూడ బ్రహ్మమేకదా! ఈ స్థితిభేదాలు గమనించటం ద్వారా విజ్ఞానం పొందిటమే ఇక్కడి లక్ష్యం. ఇన్ని రకాలయిన మాటలు చెప్పి భావాలు స్ఫురింపజేసి తెలియ చెప్పజూస్తున్నాడు దేవకీనందనుడు తనసఖుడైన అర్జునునకు. ఇన్నిచెప్పి అపైవాడు పరమాత్మ అనటం కంటే మరోమార్గంలేదు. ఎవరి సంస్కారాన్నిబట్టి వారి వారికే నవిధంగా ఎఱుకలోకి తెచ్చుకోవటమే సాధన. కేవలం శరీర సాధన చేసి ఊరుకొంటే కలిగే ఫలితం కాదిది. గీతావారాయం చేసినా విషయ విమర్శనం కూడ చేయాలనటం అందుకే.

బుద్ధిసాధన కావాలి. అహంకారంగ దీయబడాలి. బుద్ధి వికసించి ఆత్మలో తాదాత్మ్యంపొందాలి. అదియీ అధియజ్ఞనియొక్క - అంటే గురువుయొక్క అనుగ్రహంగా జరగాలి.

6. కర్మ:- “భూత భావోద్భవకరో విసర్గః కర్మ సంజ్ఞాతః” ఈ భూతాలు ఎలా ఉద్భవించాయో బ్రహ్మ సంగతి చెప్పినప్పుడు చెప్పారు. అలా తన అన్నిగా వ్యాపించటంలోగల త్యాగమేదో అదే కర్మ అంటున్నాడు శ్రీకృష్ణ భగవానుడు. పువ్వుమారి కాయ అవుతోంది. తన వ్యక్తిత్వం త్యాగంచేసి, పువ్వుఅనేది కాయ కావటమనేది కర్మ. కాయ మారి మారి మళ్ళీ మట్టి అవుతోంది. క్షణక్షణాల యీత్యాగంనడుస్తూ ఉంటూ ఉండబట్టే ప్రపంచం నడుస్తూ ఉంటున్నది. లేకపోతే స్తంభించి ఊరుకోనుగాక. ఇదే సృష్టి. నెమ్మదిగానో అరిస్యంగానో ఈ ప్రపంచ వస్తువులన్నీ మారిపోయేవే. ఈ ప్రపంచ కర్మను చేస్తున్నవాడు సమిష్టిమనసు అయిన పరమేశ్వరుడనేది ఇప్పటికీ నీకు అర్థమయి ఉండాలి. కర్మ అంటే పరమేశ్వరుని కర్మ అనే అర్థం. మరి మనంచేసే పనులు కర్మలు కాదా? అనుచోకావు. అవి పరమేశ్వరుని కర్మలో అంతర్భాగంలే. అందుకని ముఖం కొట్టుకొని

'నాకర్మ' అన్నవాడు ఈ "నా" అనే అభిమానం వల్ల దుఃఖిస్తూ ఉంటున్నాడు—ఇది పరమేశ్వరుడి కర్మ అనుకున్నవాడు వచ్చినబాధను మర్చిపోకలుగుతున్నాడు. మనం ఏపనిచేస్తున్నా పరమేశ్వరుని కర్మగా నిశ్చయంచేసికోవలసిందని బోధఇది. ఆయన కర్మలో మనకు కేటాయించిన భాగాన్ని మనం బ్రట్టిలాగా చేస్తుండటమే కర్మ. పరమేశ్వరుని ఈ కర్మ "పరాత్పరుడు" చేస్తున్నదని అనక్కర్లేదు. ఎందుకంటే అతడి స్థితి నిశ్చైతన్య, నిర్గుణ, శుద్ధ బుద్ధస్థితికదా!

౪ భగవాను డంటున్నాడు—ఎవడయితే అవసానకాలాన నన్నే స్మరిస్తూ దేహాన్ని వదలుతాడో అతడు నాస్థితిని పొందుతాడు. ఇందుకు సందేహంలేదు. ఈ భోగాత్మకమైన స్థూలశరీరాన్ని అంటే సుఖదుఃఖాలను అనుభవించడానికి ఏర్పడ్డ యీ స్థూల శరీరాన్ని వదలినట్లయితే అతడు నాలో ఐక్యమవుతాడు. స్థూలశరీరం పోయినా ఉంటాడు అని ఒకబోధ. మళ్ళీమరో స్థూల శరీరాన్ని ఏర్పాటు చేసికొనడనీ తనలో ఐక్యమవుతాడనీ రెండో బోధ.

శరీరాన్ని వదలటమంటే శరీరంలో తాదాత్మ్యతను వదలాలని అర్థం. జ్ఞానం 'తెలిసింది' 'తెలిసింది' అను కొన్న వాళ్ళే తాను వేరని కళేబరం వేరని తెలిసినవాళ్ళే వాసనలను పెంచుకొని మరొక శరీరం కోసం తపించటం వల్ల శరీరాన్నిత్యాగం చేసినారనటానికి వీల్లేదు. అలాంటి వారికి మళ్ళీ తమ వాసనకు తగిన శరీరమే వస్తుందిగాక.

కనుక, శరీరం అనే భోగ్యాధారమైన వస్తువుపై ప్రేమ, కాంక్ష లేదా వాసనపోవటం ముఖ్యం. అలాంటి వాసననశిస్తే అతడు ముక్తుడే. ఇంకా అతడిశరీరం బ్రతికి ఉన్నదనుకొన్నా అతడు ముక్తుడే జీవన్ముక్తుడు; లేదా అది పడిపోయినట్లయితే అతడు విదేహముక్తుడు. క్షరమైనదేహం ఇక అతడికి రాదు.

మంగలి కి త్తిరించే జుట్టు నాకక్కరలేనిదీ అని అను కొన్న వాడు జుట్టు తీసేయించుకొడానికి ఎలా బాధపడడో ఆలాగే ఈ తుచ్ఛ మైన శరీరం నాకొట్టు అనిఅనుకొనే వాడికి తాదాత్మ్యాన్ని త్యజించటం కూడ బాధ అయినదికాదు. ఆలా తాదాత్మ్యత వదల కుండానే శరీర త్యాగం జరిగినా, తిరిగి వాసనలకు తగిన శరీరం పుట్టించుకొంటాడు మానవుడు లేదాటివుడు అని బోధ. ఇందుకు తార్కాణంగా ఒక విషయం చెప్పిచ్చు. వాసనలయందు మక్కువతో కాండీలు పెంచుకొన్న వాళ్ళ శరీరం కూడ ఈ జన్మలోనే ఎక్కువైన మాయులకు లోనవటం మనకు తెలుస్తుంటుంది దొకక్కప్పుడు.

వాసనలు ఉద్వృతంగాలేని చిన్నవయసులో శరీరం ఎంతోమృదువుగా నాకుమార్కంగా ఆత్మరణీయంగా ఉంటున్నా, వానికి కాండీలు ఎక్కువైతన్న కాలంలో మాయలుపెచ్చి, ముఖం తిర్కళంగా ఆకారం రాక్షసంగా తయారవటం సామాన్య విషయం. శిల్పిని మంచిభావాలు కలిగిన దొమ్మ గీయు మంటె, చిక్కని కొలతలతో ముఖం అవయవాలు గీచి తయారు చేస్తాడు. ఒక దుర్మార్గుణ్ణి లేదా వాసనాప్లుతడైన నానిని దొమ్మగీయాలంటే ఎన్నోతిర్కళమైన గీతలు గీస్తాడు. అందుచేత బ్రతికినపుడూ చచ్చిన తరువాత వచ్చే శరీరమూ కూడ, సూక్ష్మ శరీరంలోనున్న కాండీలు భావాలు, వాసనలను బట్టి రూపొందుతుందని గ్రహించవచ్చు.

ఈ ప్రాధాన్యాన్ని స్పష్టంగా ఈ శ్లోకంలో చెప్తున్నారు. ఎనివేయే షష్ఠంతో ఉన్నవాడై శరీరాన్ని పదలివేస్తాడో అతడు ఆయా భావాల విసుపైన ఉత్తర జన్మను మరణానంతరం-శరీర మరణానంతరం-మౌందుతాడు అని అంటున్నాడు. ఈ ఉత్తర జన్మ, స్థూలశరీరం ముందులో నుంచుకొని మాత్రమే చెప్పిందికాదు. సూక్ష్మశరీర విషయం కూడ అంతే. వాసనలు సూక్ష్మ శరీరంలోనే ఉంటున్నవి అంటాం.

సూక్ష్మశరీరం లోకం కా తన్మాత్రం. వికారాలు కూడ ఉంటాయి. ఈ వికారాలయొక్క స్వభావం సత్త్వరజస్తమోగుణాల్లో ఏదయినా కావచ్చు. అంటే ఆ మూడు ఉంటున్నా అందులో ఏదో ఒకటి ప్రకోపించి ఉండవచ్చు నని అర్థం. మరి దాని స్వరూపమిది. స్వరూపమంటే ఆకారమని కాదు. సంఘటనమనుకోవచ్చు. మరి యీ వికారసంఘటనలకు కారణమేమిటంటే జన్మలో తీరిన, తీరని, కోరికల, కాంక్షల, భావాల ఆశయాల అభిమానమయిన వాసనల కారణం. ఈ అభిమానాల ఫలితమైన బీజమే ఈ స్థూల సూక్ష్మ శరీరాలకు కారణము. దానినే మనం కారణ శరీర మంటూ ఉంటాము.

ఈ వాసనల కనుగుణ్యంగానే తరువాతి జన్మ మనకొస్తుంది. భగవంతుడు మన్నూ నీళ్లు కుమ్మరిసారె పెట్టుకొని, ఇతడికి ఈ మనిషి శరీరం లేక అవు శరీరం లేదా రాతి స్వరూపం ఇవ్వాలని ఉత్తమవులు పాసు చేయడం అవసరం లేదనేది గమనీయం. మరయితే ఈ భగవంతుడు చేసేదేమిటి అంటావేమో. నియతి ఒకానొక నియమం. అప్రకారమే యీ సృష్టి అవుతుండటం అదే భగవంతుడు. సమష్టిమనసు.

ఇదే సృష్టి క్రితం మన బుద్ధిని సరియైన మార్గంలో నడిపి మనకు మనసును, మనవికారాలను ఉద్ధరించటం వల్ల మన స్థూలసూక్ష్మ శరీరాలనె మనం అధిగమించి అంతర్దృష్టితో సమష్టిమనసైన భగవంతుని చేర్చడానికి పరిక్రమిస్తున్నాము. దయమొదలైన మంచి గుణాలు పెంచుకొంటే ఈ శరీరాలు మంచి ఆస్వరూపంతంగా వస్తాయి. లేకపోతే కర్మోటకంగా మారుతాయి. అలాగే భగవంతుని కూడ చేర్చటం విడదీయటం చేస్తాయి.

తమోగుణ ప్రధానుడే హాయిగా రాయిలా పడి ఉండామనె భావంతో— ఏ కోమాలోనో లేదా మత్తులోనో ఉన్నప్పుడనుకొందాం— కింజీ అలాగే రాయిగా మరు జన్మలో పుట్టుతాడా అని శంక. కాదని

టాని కెలా వీలు? అహల్యవంటి శాపగ్రస్తులకు అప్పటి కప్పుడా వాసన కలిగి శాపం అలా ఫలించలేదా?

అయ్యో! అయితే కఫవాత పైత్యాలు కసితో వచ్చిన క్షణంలో ఎలాటి భావాలు వస్తాయోనని భయం కలగటం తథ్యం. నీ ఇష్టం లేని భావాలురావుగదా! అందుకే మంచి భావాలనే నీకు ఇష్టమైన వానినిగా చేసికొని జీవిత మంతా మనవలసిందని బోధచేయటం!! వాటిని సంస్కరించి క్షణ క్షణాన మంచివై పునకు తీసికొని పోవటానికే బ్రతకాలని చెప్పటం మంచి బుద్ధిని సంతరించు మననటం.

శ్రీ కృష్ణుడు భగవంతునితో తాదాత్మ్యమైనవాడై తన వంటి మనః స్థితితో ఉండు మని కర్మయోగంలో చెప్పి ఉన్నాడు. అంటే “నమాం కర్మాణి లింపంతి నమేకర్మ పలేస్సహా” ఇతి మాంయోఽభిజానాతి కర్మభిర్నస బధ్యతే. అలా అసక్తకర్మచేయాలి అనిబోధ. చిత్ శక్తి-సమష్టిమనసే భగవంతుడు. ఆయనతో తాదాత్మ్యమయినప్పుడు జీవునికున్న స్వార్థమైన లేదా పరిమితిగల మనః స్థితి ఉండదని తెలియాలి. అలాఉంటేముక్తిని పొందవచ్చు. ఇదీ సూత్రం.

7. అందుకని, - శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్తున్నాడు, నాయనా! అన్ని సమయాల్లోనూ ‘నాకు’ చిత్ చైతన్యానికి అర్చితమైన మనసూ బుద్ధీలను కలిగి ఉండటం అభ్యాసంచేయి. అలా అవసాన కాలంలో కూడ (శరీర పతన మప్పుడని చెప్పటం) అత్యంత అనుసంధానస్థితిలో ఉంటే ‘నా’ లో చేరి పోవటం లేలిక. అమాట కొన్నై ఇప్పటికిప్పుడె - ఈ క్షణాన కూడ - అలా ఉంటే నా లో చేరిపోయినట్లై ఈ క్షణాన. నిజానికి అంతర్గతం చేయాల్సింది ఇప్పుడె. మముక్షువులయినవారు ఆ ఉపాయంచేతనే భగవంతునెతలుచుకొంటూ కనీసం శరీర త్యాగ సమయాన్ని గడపాలని చూస్తారని అర్థం.

8. అలా అంత్యకాలాన ఈ విషయం జ్ఞాపకముంచుకొని అనుభవం చేయటానికి ఇప్పటి నుంచే ఎల్లప్పుడూ భగవద్దర్శితమైన

మనో బుద్ధుల్ని నిర్వహిస్తూ ఉండాలి. ఈ సుగమమార్గాన్నే భగవానుడు కార్యకారణసంబంధమైన ప్రవచనంలో పైన చెప్పాడు. ఇప్పటి నుండి అప్పటి వరకూ అభ్యాసం చేస్తుండటమే దానికి మందు అని అర్థం. ఈ అభ్యాసం ఎలా చేయాలో ఆరో అభ్యాయంలో చెప్పారు. “వాసుదేవమయ” మైన భావం చిత్ శక్తి నుండి సత్ శక్తి నుండి భగవంతుడు ప్రకృతి, తన మనసు తన బుద్ధి తన శరీరం సర్వమూ ఉదయించిన భావం జీవితంలో ప్రతిక్షణం అను భవిష్యేవరకూ ఆ అభ్యాసం చేయాలి.

రోజుకు మూడు సార్లు సంధ్యా వందనం చేయుమనీ గాయత్రిని అనుసంధానంచేయుమని చెప్పటం చేద సమనిపిస్తున్న మనకు ఈ పై వివరణం బుద్ధికి తెలిసిన క్షణానైనా - ఇన్నాళ్లు జరిగింది మన ప్రారబ్ధం అనిపించి వెంటనే ఆ ధ్యానాన్ని ఆరంభించటం జరిగిననాడు కృతకృత్యులవుతామనిపిస్తుంది. అదికూడ భగవంతుడికర్మేగా అని కొట్టి పారవేస్తే, ఇంత తెలిసిన జ్ఞానంకూడ వ్యర్థమై విజ్ఞానంగా తనకు పయోగించటం మానివేస్తుంది గాక. (గాయత్రీమంత్రార్థం జ్ఞానవిషయమే.)

9-10 అంతిమకాలాన మననం చేయాల్సిందేమిటంటే— ముందుగా భక్తియుక్తుడవుకావాలి. అంటే అంతర్దృష్టికలిగినవాడవై ఆ సమష్టిమనసును ప్రేమించి దరికి చేరడానికి ప్రయత్నించాలి. ఈ యోగబలంతోనేగాని బయటకు జరుగైతే మనసు నిలబడదుగాక. అప్పుడు గాలినిపీల్చి భూమధ్యమంలో నిలిపి “నన్ను” తలవాలి.

ఎలాగంటే—కవిం = అంటే = అన్నీ తెలిసిన సర్వజ్ఞుడైన నన్ను సృష్టిని ఊహించిన స్థితిలోని వానిని; పురాణం = అనాది నుండి నాశం లేకుండా ఉంటున్నవానిని; అను శాసితారం = శాశించ కలిగిన వానిని; అతడి చిత్ శక్తే సృష్టిగా అవుతోందిగవక—అంటే—విశ్వాన్ని నియంతగా (నియతితో అని అర్థం) పాలింప గలిగిన భావం ఏదో

దానిని-అజోరజేయాంసమ్—సూక్ష్మాతి సూక్ష్మతరుని అచింత్యమైన ఆకారం కలిగినవాడిని; అని ఆకారమే లేని వాని ఆకారం ఎలా ఉంటుందో అది అనుసంధా చేయాలి. ఈ అనుసంధానంలో నీకై నీవుతప్ప మరోటి అవువడని అంటుగుతుంది. అదే అచింత్యరూపం. అధ్యాసవశం చేత ఆసమష్టి విత్ ఆభాసుని ఎఱుగ వలసి ఉందని భావం.

ఏదో రూపంకన్నదీతే. అది దేవుడనటం కాదని పిస్తుంది. అది అధ్యాత్మం, ఆదిభూతం, అనికవం, అలో ఏదో ఒకటి—ఒకస్థితి—కావచ్చు. అదిన్నీ బ్రహ్మము నుంచీ ఉద్భవించినదేనని అనుసంధానంచేయుటమే. అచింత్యరూపాన్ని ధ్యానించటం అనిపిస్తుంది.

సూర్య ప్రకాశం కలిగినవానిని జ్యోతిష్మంతుని, మోహంధకారాన్ని దాటింప జేయగలిగినట్టి, క్షేత్రజ్ఞ, ఆధియజ్ఞ, జీవాత్మ పరమాత్మగా అవుతున్న సమష్టి మనసును తలవాలి.

అలాతలుస్తూ శరీరంతో సంబంధం వదలినట్లయితే, అతడెలాంటి స్థితికి వెక్తాడో చెప్తున్నారు.

11. వేదం తెలిసిన వాళ్లు ఆవినాసి అని దేనిని గూర్చిచెపుతున్నారో విషయాపక్తి కూన్యూలూ యక్షులూ అయినవారు ఏపదవిని ప్రవేశింప గలుగుతున్నారో దేవిని ఇచ్చగించి బ్రహ్మచర్యవ్రతాన్ని నడుపుతారో అలాంటి పదంచేరగలుగుతారు.

12. ఇక ఏడవ ప్రశ్నకు సమాధానంగా చనిపోవడానికయిన ప్రకరణ మేదో అని చెప్తున్నారు. శరీరంలోని సర్వేంద్రియాలనూ సంయమనంచేసి, (రివ అధ్యాయంలో చెప్పినట్లుగా) మనసు హృదయంలో నిలిపి, ప్రాణాన్ని—గాలిని భూమధ్యమంలో నిలిపి (కుంభకమన్నమాట) మనసూ బుద్ధిలనూ ఏకంచేసి ఓం అనే ఆక్షరాన్ని (మాచసికంగా) ఉచ్చరించాలి. అ, ఉ, మ లతో కలిసిన ఒకేశబ్దం

మది. అర్థానుస్వారములో అంతమవుతుంది. ఈ అనుస్వారం పలకటం మావంతర్వాతకూడ వినపడుతుంటుంది. దానిని అనుసంధానం చేయాలి. శరీరం వదలినా ఆతివాహిత శరీరం ఈతురీయమైన స్వరాన్ని వింటూనే ఉండగలిగే స్థితి అది. అప్పుడతడు ఉత్తమోత్తమమైన మోక్షం పొందుతాడు, శరీరం నశించినా పొందినవాడవుతాడునశించక పోయినా జీవన్ముక్తుడై మిగులుతాడని బోధ.

13-14 ఇది అభ్యాసం వల్ల సులభం కాదగిన ప్రక్రియేను. అలాటి తపసులు మహాత్ములు నన్నుచేరుతారు, వారు పునర్జన్మమనే దుఃఖాలయంలో మగ్గటం జరగదు. శరీర మనోబుద్ధుల మకిలలో మునుగడతడు. అతడి కందువల్ల జన్మ అనీ మరణ మనీ ఉండదు.

15-16 అలాంటి మహాత్ముల తప్ప ఇక మిగతా ఎవరు గాని వృష్టి కర్తయైన బ్రహ్మతోసహా లోంతోసహా అన్నీ-అందులోని వ్యక్తులందరూ మళ్ళీమళ్ళీ జన్మించా అనుకొంటూ సంసరణదోషాన్ని అనుభవించేవాళ్ళే.

17-19 బ్రహ్మగొప్ప వాడు కదా అనుకొంటున్నావేమో! అతడికి వేయియుగాలు ఒక పగలు. నేయి యుగాలు ఒక రాత్రి, నూరేండ్లలా నిండితే ఆతడూ నశించేవాడే. అతడి పగటి కాలంలో భూతాలన్నీ కనపడుతూఉంటాయి. రాత్రి కాలంలో లయమై పోతూ ఉంటాయి. పగలు రాగానే మళ్ళీ ఉద్భవిస్తాయి. మేము నశించం అనడానికి మేము పుట్టమూ అనడానికి వాటికి అవకాశం ఉండదు. అసలు పుట్టద్దు అనుకోనివారి సంగతిగదాయిది. వాసనల కారణంగా అనిపుట్టుతూనేఉంటాయి. ప్రళయంలో నశిస్తవి.

20-21 అలాటి ప్రళయ సమయంలోకూడ వ్యక్తసమయంలోనూ అవ్యక్తసమయంలోనూ ఉంటుండే పరమేశ్వరుడు వసిస్తూనే ఉంటాడు. ఎల్లప్పుడూఉంటూనే ఉంటాడు. అతడే అక్షరుడు, పరమగతి అయినవాడు.

22 ఆ పరమ పురుషుని చేరటానికి ఒకే ఒక మార్గం. అదీ భక్తి. భక్తి వల్లనే అతడ్ని చేరగలుగుతారు. కర్మయోగంవల్ల చిత్త శుద్ధి మాత్రం కలిగితే, జ్ఞాన పూర్ణమైన భగవత్ప్రేమ వల్లనే భగవంతుని చేరటం గలుగుతుందనిబోధ ఆ జ్ఞానమేమిటంటే సాంఖ్య యోగపూర్వకమైన వాసుదేవత్వ స్థితి అనే గమనీయం. భక్తికి జ్ఞానానికి ఇంతదగ్గర సంబంధమున్నది.

అలా పరమపురుషుని పొందిన పదము ఇంద్రియాగోచరము. వినాశరహితము. అది ఏదోచూపు మంటే చూపబడగలిగేదికాదు. ఈ జగత్తుస్వప్నంవంటిది తెలిసిన క్షణాన ఆ జ్ఞానపూర్ణమైన స్థాయి కలుగుతుందిగాని అందాకా అది కలుగదు.

23-24 ఏదే మరణిస్తే తిరిగి జన్మించరో, ఎప్పుడుగతిస్తే తిరిగిలోకంలో పుట్టు రో ఆకాలాన్ని గూర్చి చెప్పుడనా? ఒకమార్గం శుక్లమార్గమనీ, అగ్ని మార్గమనీ జ్యోతి మార్గమనీ ఉత్తరాయణ మార్గమనీ అంటారు. ఆ మార్గంలో ప్రయాణించేవాళ్ళు బ్రహ్మవిదులు. వాళ్ళు తిరిగి పుట్టరు. రెండోది భూమమార్గం, రాత్రి మార్గం దక్షిణాయనమార్గం. ఈ మార్గం పయనించేయోగి తిరిగి జన్మించాల్సి ఉంటుంది. ఈ అర్థం తెలిసిన యోగి ఎప్పుడూ మోహించెందని వాడై ఉంటాడు. అతడు అనన్యమైన భక్తితో ఉత్కృష్టమైన “వాసుదేవస్సర్వమితి” అనే జ్ఞానాన్ని ఎల్లప్పుడూ అనుసంధానంచేస్తూ ఉంటాడు.

25 సరియైన భావంతో నడుచుకొనేవ్యక్తి శుక్లమార్గంలో లేదా కాలంలో ఉంటున్నాడనీ; సరికాని భావాలతో ఉండేవ్యక్తి కృష్ణమార్గంలో లేదా కాలంలో ఉంటున్నాడనీ తెలియటం అవసరం. ఈ చెప్పిన బుద్ధి యోగంలో జ్ఞాన పూర్వకమైన అంతర్దృష్టి అనే అనన్య భక్తి ఉన్నది. వేదాలు యజ్ఞాలుదానాలులో ఏపుణ్యం ఉందని శాస్త్రాలు చెపుతున్నాయో ఆపరం కంటే ఎక్కువయిన ఫలాన్ని వ్యక్తి పొందుతాడు. ఎప్పుడంటే

ఈ అధ్యాయంలో ఇవ్వబడిన ఎనిమిది ప్రశ్నలకూ సమాధాన వివరం విశేషం గ్రహించిన మీదట అపలితాన్ని పొందుతాడు. ఆ జగన్మూల భూతమూ శ్రేష్ఠమూ అయిన బ్రహ్మ పదాన్ని పొందగలడు.

ఈ అధ్యాయంలో విశ్లేషణాత్మకమైన సాంఖ్యయోగం వివరించారు. బాహ్యదృష్టినివదలి అంతర్దృష్టితో మనసు బుద్ధులద్వారా సమష్టి మనసు అయిన భగవంతుని తెలిసి ప్రేమించటం ద్వారా భక్తి చేసి పరమేశ్వరుని చేరటం అనే మార్గం సూచించారు. అంత్యకాలంలోనైనా ఈ విధంగా భావాన్ని పెట్టుకొన్నట్లయితే—ఇదేవాసనలకు ఫలితపూర్ణమైన వాసనగా ఉంటే—భగవంతునిలో ఐక్యం కావటం నిజమని శ్రీకృష్ణుడు నిరూపించి చెప్పాడు. అలా అంత్యకాలంలో అలాంటి వాసనను కలిగి ఉండటానికి జీవితమంతా ఆ చక్కని భావంతో మనటం అభ్యాసంచేయడమే మార్గం.

అలాచెప్పి శ్రీకృష్ణుడు “నీవు ఇక పురుషోత్తమస్థాయినుంచి జీవించటం ఆరంభించు” మంటాడనిపిస్తుంది. మృత్యు సమయంలో నైనానరె ఆ స్థాయికి ఎలా వెళ్లాలో ముందు చెప్పేసి జీవించటానికి మార్గాన్నిదర్శింపచేశారు.

ఇది ఎనిమిదవ అధ్యాయం

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

(తొమ్మిదవ అధ్యాయము)

రాజ విద్యా రాజగుహ్యయోగము.

భగవదనుభూతిని సర్వత్ర పొందే విధం అంతర్దృష్టితో

విచారంచేయటమే

ఇంతవరకూ ఆత్మ అనాత్మల విషయమూ, పాపం అంటకుండా కర్మలు ఎలాచేయాలి అనేవిషయమూ, సర్వత్ర ఆత్మ ఉంటుంది అనీ, శరీర మనోబుద్ధులకు సహకరించేసాధనా, సర్వత్ర దర్శనమయే ఆత్మ అసరాప్రకృతి పరాప్రకృతిగా ఉన్నదనీ, విశ్వమంతా ఈశ్వర చిత్ సంకల్పం వల్లనే ఉద్భవించి, విలీనం అవుతున్నదనీ చెప్పారు. ఇంకా మృత్యువు నెలా అహ్వనించాలో, రాజోయే శరీర జన్మను ఎలా ఉద్ధరించుకోవచ్చునో ఇవన్నీ చెప్పారు.

ఈ జ్ఞానమంతా ఒకానొక పూర్వరంగం. అనుభవానికిగాను కావలసినట్టి పూర్వరంగం. చిత్రకారుడు ముందుగా క్లాన్ వాన్ మీద తెల్లరంగు పూయటం వంటిది, ఈ జ్ఞానం మనసులో నిలిచి ఉండాలదే బ్రతుకులో అపూర్వమైన అనుభవాన్ని సృష్టించలేము.

శ్లో 1. ఈ అధ్యాయంలో చెప్పేది అనుభవజ్ఞానం! అందుకనే గుహ్యతమ మైంది ఇది-అన్నారు. అంటే సునాయాసంగా లభించేది కాదని అర్థం. ఏం? చదివితే వింటే అర్థం కాదా? అనుకోవద్దు. పూర్వ రంగం అని చెప్పిన జ్ఞానం లేకపోతే ఈ అనుభవజ్ఞానం సమస్యలనే రేపుతుంది. భగవంతుడెవరో ఉన్నాడుట. అతడిని నమ్ముతున్నాం మూఢంగాను, అనేస్తీతిరావచ్చు. ఆమూఢభక్తి అయినా వ్యక్తికి ఎప్పుడూ నిలిస్తే ఫరవాలేదు. మూఢత్వం కాస్తపుకొన్న జ్ఞాన సందేహాలు

వచ్చిపడుతవి. అందుకే ముందుగా మానసికంగానూ దీయుతంగానూ
కారీరికంగానూ జ్ఞానంతెలిసి ఆమీదట ఈ అనుభవజ్ఞానాన్నిపొందాలి.

అది సాధన

2. ఇది రాజవిద్య: శ్రేష్ఠమైనది. పవిత్రమైనది. రహస్య .
ఉత్తమమైనది. రహస్యమంటే మెట్టునెక్కితేగాని అటక ఎలాఅందదో
అలాంటిదని ధ్వని. ప్రత్యక్షవగమం, అంటే ఎవరో అనుభూతిచేసి
చెప్పినందువల్ల అనుభూతి అయేది కాదన్నమాట. పెగా ఇది బ్రతుకు
విషయమైన అనుభవం. ఇంకొకరు అనుభవి నే తానుత్త పిపడగలిగి
నట్టిదనలేము.

శ్రీ కృష్ణుడు చెప్పే యీ విజ్ఞానాన్నె బ్రతుకులో నడిపితే బ్రతు
కశ్రులునడిచే దెలాగ అని శంక చేయనక్కరలేదు. ఈ చెప్పేది-అసలు
బ్రతుకునంగతేను. ఇది ధర్మం. అంటే ధర్మపూర్వకమయినది.
సమాజంలోగల ధర్మప్రకారం ప్రవర్తించవలెననే చెప్పబోయేది
కూడ. కర్తవ్యకర్మ చేస్తూనే ఈ చెప్పబోయే అనుభవంగడించాలి.
ఇది సుఖకరమైనపని కూడాను. ఇది అవ్యయమైంది. —నాశములేనిదని
అర్థం. ఫలాని కర్మ చేశాను అయిపోయింది అనటం కాదు. ఈ అను
భవాన్ని బ్రతికినంత కాలం, అన్ని కర్మల్లోనూ కలిపి పొందుతూ
ఉండాలి. ఇది ప్రధానం!

3. ఇలా ప్రధానమని చెప్పినవిషయం మరచి ఈధర్మం భవించి
మనసుకు పట్టించుకొనక అశ్రద్ధ చేసినవాడు దెబ్బతినిపోతాడు. ఎలా!
ఎలాగంటే అతడికి సర్వజ్ఞుడూ సర్వేశ్వరుడూ సర్వాంతర్యామిఅయిన
నన్నుపొందటం జరగదు. అంటే భగవంతుని ఎప్పుడో ఒకసారి అను
పంధానంచేసి, వదిలివేసినట్లయితే మళ్ళీ ఆసంపూర్ణపు బ్రతుకెంతటికీ
తారసిల్లుతుంది అవిఅర్థం. మృత్యుసంసారమనే యంత్రంలో—తిర
గలిపో దింజిల్లా నలిగిపోవటం అవుతుంది. ఈ జ్ఞాన విజ్ఞానానుకెలిసి

అనుభవించేవాళ్లు తిరగలిమేకుచుట్టూ నిలిచినగింజల్లా సంసారచక్రంలో నలిగిపోకుండా ఉంటారు. అనుభవజ్ఞానం సంసార చక్రంలోని భారను రానీయదనిబోధ.

4. ఆ అనుభవం ఏమిటనేది అసలు విషయం. నేననేదే భగవంతుడనటం. ఈ సర్వజగత్తులోనూ నేనే అంతటావ్యాప్తమై ఉన్నాను. సర్వభూతాలూ నాయందే ఉంటున్నాయి అని ఇది నిరంతరం అనుభూతిచేయాలి. ఎలా? మనకు కనపడుతున్న ఈ ప్రపంచం అంతామన సాధనకు ఉపయోగించటలేదు. ఈ జాగ్రత్తలోని ప్రపంచమే కాదు. స్వప్నంలో ఎన్నో ప్రపంచాలు చూస్తాం—అవీ ఉపయోగించటలేదు. స్వప్నం కంటున్నంతనేహా అది నిజమేనని అరాటపడి పోతుంటాం. కాని అవన్నీ కేవలం మనసు ఒకానొకస్థితిలో ఊహిస్తున్న బొమ్మలు. స్వప్నంలో తన శరీరంకూడ ఉండటం చూస్తాడు. చూడటమేకాదు. దానితో తాదాత్మ్యం కూడ పొంది-పులివచ్చి పైన పడిందిని భో భో మంటూ అరచి నిద్ర లేస్తాడు. అప్పుడది అబద్ధమని స్పష్టంగా తెలిసికొంటాడు. అలాగే ఇప్పుడీ కనపడే జాగ్రత్తలో కూడ తాను ఒకానొక శరీరంతో తాదాత్మ్యం పొందుతున్నాడు—ప్రతి జీవుడున్నా. అతడు ఎప్పుడో ఒకసారి ఇదంతా కూడ స్వప్నంలాంటి అబద్ధమేనని తెలిసి కొంటే ఈ జగత్తు, ఈ దృశ్యం అన్నీ కనపడవు, పోతవి. ఈ దృశ్యం పోవడ మెలాగనేదె సాధనచేయాల్సిన అవసరాన్ని కలిగి పోంది. జ్ఞానం తెలియడం అనుభూతి చేయడమే మార్గం. అంతర్దృష్టితో పయనించడమే దిక్కు.

ఈ కన్పడేదంతా నాస్పృష్టేను అని శ్రీ కృష్ణపరమాత్మబోధ చేశాడు. అదెలాగంటే పరాత్పరస్థితిలోనున్న వానికి సత్ చిత్ ఆనందాలు లక్షణాలు. చిత్ శక్తి కారణంగా మహత్ అనే అహంకారం ఉత్పన్నమయింది. దీనికి కూడ పరాత్పరునికి మల్లేనే శబ్దస్పర్శ రూప రస గంధాలు వంటివిలేవు. ఆ అహంకారంలో బుద్ధికలిగింది. బుద్ధిలో శబ్ద తన్మాత్ర ఊహించబడింది, జానిస్తుంది అకాశం వచ్చింది,

అలాగే స్వర్గతన్మాత్రపుట్టి వాయువు పుట్టింది. పరిమాత్మ ఈ తన్మాత్రలపై అభిమానం పెంచుకొని ఎక్కడికక్కడ తాను అనుకొంటూ, మిగతా “తాను” లతో వేరనుకొంటూ అవ్యక్తస్థితిలో ఉండి అభిమానం పెంచుకొంటూ తనకు ఎక్కడి కక్కడ శబ్దాన్ని ప్రాణాన్ని సంతరించుకొన్నాడు. శబ్దం అంటే వేదం, ప్రాణం అంటే ఊపిరి. అలాగే రూపతన్మాత్ర, రసతన్మాత్ర, గంధ తన్మాత్రలు పుట్టి తద్వారా అగ్ని, జలం భూములు జనింపచేసికొన్నాడు. ఊహామాత్రమైన తన ఇచ్చవల్ల ఈ తన్మాత్రలతో ఈ భూతాలతో స్థూల దేహాన్ని సూక్ష్మ దేహాన్ని పొందినట్లు భ్రమించుతున్నాడు: ఇలా భ్రమించుతున్నది. పరిమితిని ఆపాదించుకొన్న పరాత్పరుడె. అతడిని ఇప్పుడు జీవుడు అంటాము. అందుకే ఈవిశ్వమంతా—తత్ అయిన ‘నా’ సృష్టేను అని ఇదివరకె నీబుద్ధికెక్కేటట్లు చెప్పాను—అంటున్నాడు భగవంతుడు. వ్యక్తమైన ఈ జగత్తు అవ్యక్త స్థితిలో ఉన్నప్పుడు కూడ అది నేనే. మట్టితో కుండ తయారయింది. దానికి రంగువేసి రంగుకుండ అంటూనే—అది మృణ్మయమైందనీ దేనికి తగిలినా పగిలి పోతుందనీ తెలిసి జ్ఞాగ్రతతో మెలగమా? అలాగే ఈ ప్రపంచమనేది కూడ భగవంతుడినుంచి పుట్టిందేను, అనే అంతర్గతమైన భావంతో ఉదాత్తమైన భావంతో ప్రవర్తించవలెనని చెప్పటం.

౪ అలా అని భగవంతుడంటూ ఒక బొమ్మను వేసి, ఇదేభగవంతుడని ఊరుకోమని కాదు. మనం అందుకొనం తయారుచేశాం కనక అవిగ్రహాన్ని భగవంతుడంటే సరిపోదు—మిగతావి కావన్నట్లుగా! దాని ప్రయోజనం భగవంతుడనే భావం మనసునకు రావటమే అవసరం. కనక తనవీలు ఏమిటి, తన ప్రయోజనమేమిటి అనే ప్రసక్తి వదలి వేసి, దేనిని చూచినా—సర్వత్ర సన్నమాట—భగవంతుడేనని ఎరుగవలెనని స్థూల, సూక్ష్మ, సూత్ర కూడ అభగవంతుడేనని భావించి నానిని పేమిం

చారి. భగవంతుడనంగానే అంతర్దృష్టికలిగినదై పరాత్పరుని చిత్
శక్తిమీద మనసునిలవారి.

ఈవస్తువులనన్నిటినిచూస్తూ ఇవన్నీవస్తువులనీ వీటిలో ఎక్కడో
భగవంతుడున్నాడని చూస్తే చాలదు. కలంలో సిరాలలాగా భగవంతు
డున్నాడనుకోవటం పొరపాటు. కలము సిరాకూడ నేనైన భగవంతుడే.
అతడే యీ కలం యీ పాళీ యీసిరాలలాగా అయి అవుపిస్తు
న్నాడు. నేనేస్వప్నంలో ఎన్నో రూపాలై చూస్తున్నట్లు, అనేకను
భవం రావారి. “పాళీయే భగవంతుడనటంకాదు. భగవంతుడే యీపాళీగా
యీస్వామిగా ఉన్నాడ” అనుభవంచెయ్యాలి నేను భగవంతుడనటం
కంటే భగవంతుడే ఈనేను అో దృష్టికావారి. నిజానికి చిత్ స్వరూపం
తప్ప ఊహతప్ప—ఇంతే ముంది? అంతర్దృష్టి ఇక్కడ ముఖ్యం.

నీ వ్రేలికి ఉంగరం ఉంది. దానిని ధరించింది ఎవరు? నీవా
అవ్రేలా? వ్రేలుకాదు. నీవే. ఈ భేదం తెలిసి అనుభూతి చేయాలి.
సర్వభూతాలూ నా స్వరూపాలే. నేను అన్ని భూతాల స్వరూపమూ అను
కొంటే కాదు. భగవంతుడై - నన్ను నువ్వుచూడాల్సింది సర్వత్ర!
నాతత్వాన్ని అలా ఎరుగవలెనని అర్థం. నన్నువదలి యీ భూతాలతో
వ్యవహరించి ఉరుకొనటం లాంటిదో చెప్పుదునా? పిచ్చివాడు
ప్రక్కనున్న వాడి వీపుతో మాట్లాడుతున్నట్లై. నిజంగా మీ ఎదుట
నుంటుండేవాడిని నేనై యుండగా నాలో కుడి ఎడమ అనే భాగాలు విడ
దీసి, కుడి భాగంతోనో ఎడమ భాగంతోనో మాట్లాడినట్లు మానవులతో
వ్యవహరించి ఉరుకొనటం ఎల్ల మోహంలో పడిపోయి ఉండటమే
అవుతోంది. అందుకే మీరు ఉరుకొనారని ద్వేషించు కొనటం. నిజానికి
మీ అందరూ కూడ నేనే. మీకు ప్రత్యేక ప్రతిష్ఠి అక్కరనే లేదు.
నాతోకాదాత్మ్యంపొందితేవట్టి ప్రపంచవ్యవహారంకోసమే తప్ప.
అంతేకర్తవ్య కర్మలను చేయడానికి మాత్రమేతప్ప! వ్యవహారం

కోసం ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వం ఆభాసచేసికొన్నా అది మోహం అయి నిన్నే పీడించి దుఃఖిని చేయకుండా ఉండాలి. తత్ భావననెరిగి నన్ను దర్శించటం మానరాదనిబోధ.

6. అకాశం వాయువు రెండూ ఎల్లెడలా ఏలావ్యాపించి ఉన్నాయో. అలానేనూ—ఈ జగత్తుగా కనిపించేదీ కూడ—ఒకేఒకటిగా అయిఎల్లెడలా ప్రవహించుతున్నాం. నీలో, నీ శరీరంలో పరాప్రకృతిగా జీవంగా ప్రవహించుతున్నది నేనేనని చెప్పాను జ్ఞాపకం తెచ్చుకొను.

“నీవె ఇలా ఇన్నిరకాలుగా అపుపడుతున్నావుగాక. అలాగే వీటన్నిటినీ ప్రత్యేక ప్రత్యేకాలుగా భావించి వ్యవహరిస్తాను ఏమవుతుంది” అనుకొంటున్నావేమో! ఈ ప్రత్యేకంగా కనపడటం నీవు కర్తవ్యకర్మను చేయడానికి వీలుగా మాత్రమే! కర్తవ్య కర్మ అయిపోయిన జ్ఞాన ఇంకా ఆ రూపాన్నే ప్రధానంచేసి, ప్రవర్తించటం తెలివితక్కువ. ఎదుటివస్తువును—మనిషిని—చూడు. అది అతడు భగవంతుడేను అతడి అంశేను అని గ్రహించు. ఆ వస్తువుతో ఆమనిషితో కర్తవ్య కర్మకుగాను వ్యవహరించు; భగవత్పరమైన కర్మ అవుతుంది అప్పుడది. కేవలం వ్యవహార మెజరిపితే నీకు ఆత్మోన్నతికలిగే అవకాశంలేదు. కేవలం—భగవంతుడని తెలిసి వ్యవహారం చేయకపోతే కర్తవ్యకర్మను చేసినవాడవుకావు. భగవంతుడనె ఈ విడి ఎప్పుడన్నా తప్పుకొంటే కర్తవ్య కర్మ చేయనివాడ వవుతావు. అందువల్ల చిత్తశుద్ధి లేనివాడవుతావుగదా!

కనుక ఏవస్తువును చూచినా ఆ భగవదంశ అని గుర్తించాలి. చిత్ శక్తి (సమష్టిమనసే) ఇలా ప్రవస్తువుగా మారింది కదా. అది జ్ఞానం. అప్పుడు ఆ వస్తువుతో వ్యవహరించాలి. అది కర్మ. ఈ రెంటికీ సంబంధం ఉంటుంది అప్పుడు అదే ప్రపత్తి. ఇవన్నీ కలిసి బ్రతుకు. బ్రతక వలసిన తీరుగల బ్రతుకు. రూపాల మధ్య బ్రతక వలసినతీరు అది.

7 ఈ రూపాలు కల్పక్షయం వరకేనని అన్నానని ఈ కాసీని సంవత్సరాలు పోనీ వ్యవహారమే చూసుకొని ఊరుకొందాం ఆతరువాత ఏలాగా అవ్యక్త పరబ్రహ్మమే కదా అను కొంటావేమొ. కాని అవ్యక్తంలో ఉన్నంత నేపూ కూడ కారణ శరీరం కుంచించుకొని అలానే ఉండి పోతుంది. మళ్ళీ ఇప్పుడయితే నేను ప్రకృతిని వదిలానా తిరిగి నీచుట్టూ క్రొత్త శరీరం అల్లి వేస్తుంది. మళ్ళీ అబద్ధపు బ్రతుకు మొదలు. కనక ఇ నీకు పరమమైన సుఖం లభించే అవకాశమే ఉండదు. ఈ లంపటాన్ని వదిలించుకోవాలంటే నన్నే ప్రధానంచేసి బ్రతికే అలవాటు నీవు చేయాలి.

8 అయితే ఈ రూపాలనెందుకు సృష్టిస్తావయ్యా! ఈ అహంకారాన్నెందుకు పుట్టిస్తావయ్యా నాశనంచెయ్యరాదా అనబోతావు. ఆ ప్రశ్నకు సమాధానం నీవు నాలో పూర్తిగా ఐక్యమయినప్పుడు ఇద్దరం ఒకరమై విచారణ చేద్దాం. ఇప్పుడది ఫలానా అని నేను చెప్పినా నీకు తెలియని పరిస్థితి, తెలిసినా మరొక్షణాన నమ్మకపొయ్యేస్థితి, కనుక నాస్వభావమే అందుకు కారణం అన్నట్లయితే నీకేం తెలుస్తుంది? అసంగుడవై కర్తవ్యకర్మ చేయుమని నిన్ను నేనంటున్నా నంటే నేనుకూడ నా కర్మంలో ఆధ్యాత్మిని పాటిస్తూనే ఉన్నానని తెలుసుకో, తిరిగి సృష్టి చేసేటప్పుడు క్రిందటసారి ఇలా చేసే శానుగనక ఇప్పుడు అలా చేస్తాను అనే నియంత దృష్టితో చేయనుగాక. ఆయా భూతాల కారణ ప్రకృతి ననుసరించి సూక్ష్మ స్థూల శరీరాన్ని అపరాప్రకృతిద్వారా ఇప్పిస్తాను. ఇంతకూ ఒకసారి సృష్టించిం తరువాత నాస్వంత ఆలోచనలు మీపై రుద్దట లేదని నావాదం. ఈ కారణ శరీరాల ప్రకారం సృష్టి చేయటం ఏదైతే ఉందో అదే స్వభావం అంటున్నాను. నీవు అర్థం చేసికొను. ఇంకా రూపాలుగా ఉద్భవించడానికి సూత్రధారుడిని మాత్రమే నేను. మీ మీనటనంతా మీమీచాతుర్యమే. మీ మీవికారాలే. జాగ్రతాజాగ్రతల ఫలాలే.

9 కనక నేనెప్పుడు ఎలా సృష్టిచేశానోననే శంకను వదలి, నీవు ఉన్న యథాతథమైనస్థితి నుండి ఉద్ధరింపబడటమెలాగో అదిచూసుకొను. నేనెలాటి ప్రమేయంలేకుండా ఉంటూ ఉంటాను కదా! అలాగే మీరూ అసక్తతతో ఉండాలి అనిధ్యని.

10 నేను చేసేకర్మలు నన్ను బంధించవు. ఎందుకనంటావేమో. నేను అధ్యక్షునిలా తటస్థుడనై కూర్చుంటాను, వట్టిసాక్షిగా ఉంటాను. ప్రకృతే నాఅధ్యక్షతక్రింద సకలచరాచరాలనూ సృష్టిస్తూ ఉంటుంది. ప్రకృతి త్రిగుణాత్మకము. మరి అది సృష్టించిన ఈ జగత్తు వివిధ రూపాల్లో పరివర్తన చెందుతూ ఉంటోంది అంటే ఆశ్చర్యమేముంది?

11-12 అర్జునా! నేను సర్వత్ర ఉన్నానని మూఢులు గమనించరు. రూపానికి ఒక్కదానికే ప్రాధాన్యత నిస్తారు. నన్నుచూపి తగిన విధంగా మెసలక రూపంచూసి, ఆరూపాన్ని వ్యక్తిత్వంగలదాన్నిగాచేసి, దానితో వ్యవహరిస్తూ ఉంటారు. తనువు నాశ్రయించి వ్యవహరిస్తారు. పరుడైన నన్నుతెలియలేరు. ఆవిధంగా ప్రవర్తించుట చేత వారు సతతం నన్ను అవమానిస్తూనే ఉంటారని తెలిసికొ. నేను భూతమహేశ్వరుడననీ ఏభూతంలో ఉండినవాడినేననీ ఈ పరాత్పరమైన భావం వదలి రూపప్రధానంగా వ్యవహరించటంనన్ను అవనత నొందింపజేయటమే.

అప్పుడేమయి పోతుందో తెలుసునా? అసలైంది వదలి కొనమాత్రం పట్టుకొన్నట్లు వ్యర్థమైన పనులేచేస్తూ ఉంటున్నారు. వ్యర్థమైన ఆశ పెట్టుకొన్నవారైవుతున్నారు. ఫలానిధనంకావాలనుకొని తపస్సుచేసి ఎవరోజ్యోతిష్కుడు మేనమామచెవులో బొచ్చుంటే ధనయోగమన్నాడని, మేనమామచెవిలో బొచ్చుప్రసాదించుమని వరమడిగాడట! ఇలాటి వ్యర్థపుటాశలు వ్యర్థకర్మలు వ్యర్థజ్ఞానాలకు వెలనిస్తూ బుద్ధిలేనివాళ్ళయి విచేతను లనిపించు కొంటారు. రాక్షస ప్రకృతినీ, ఆసురీ ప్రకృతినీ వృద్ధిచేసికొని, మోహంలో భ్రమలోపడి మునిగి పోతారు. వీరిని

మూఢులనచ్చు. అమాయకులని మీరనచ్చుబహుశ. అలాగే కానీ-
అభ్యంతరంలేదు. విషయం గ్రహించు. చాలు.

ఇప్పుడు ఇక్కడ స్వార్థంకోసం మనంచేసే పనులన్నీ వ్యర్థమే
నవని ఎందు కంటున్నాడు శ్రీ కృష్ణుడనే శంకరావచ్చు. పరాత్పరుని
చిత్ శక్తి (Total mind అదే భగవంతుడు) నినేవించి ప్రపంచ
సృష్టినెఱిగి తిరిగి ఆభగవంతునిద్వారా పరాత్పర స్థితిని పొందాల్సిన
మనకార్యం చేయాల్సిన కర్తవ్యం ఉండగా— అంతర్దృష్టిని వహింపక
బాహిరమైన మనోబుద్ధులతో బాహిరమైన కోరికలను పూరింపజేసి
కొనడానికి ప్రయత్నించుటం వ్యర్థంకదా!

13. మహాత్ములు సాత్వికస్వభావాన్ని ఆశ్రయించి అనన్యమ
నస్కులై, ఈ భూతాలకు కారణమూ, అవినాశీయైన నేను సర్వత్ర
ఉండటం ఎరిగినవారై భజించుతూ ఉంటారు. వారు ఎల్లప్పుడూనన్ను
కీర్తిస్తూ, సడలనినిష్ఠతో ప్రయత్నశీలులై పరమప్రీతితో భగవంతుడై
న నాకు నమస్కరిస్తూ, సర్వదా సమాహితచిత్తులై నన్ను ఉపాసిస్తారు.
ఇదంతా వారు వారి మనసులను ఉంచుకొంటుండే పరిస్థితి, వారిశరీరాలు
ఆస్థితికి తగ్గట్టు నడచుకొంటూ ఉంటవి.

ప్రాపంచక బ్రతుకు బ్రతుకుతూనే నిన్ను ఉపాసించడం ఎలా
అనచ్చు. మహాత్మానులు ఎలాచింతిస్తారంటే—నేను ఈ కుర్చీమీద
కూర్చున్నాను, అనే భావనకుబదులు, భగవత్స్వరూపమైన యీకుర్చీ
యీశరీరమనేదానికి ఆధారమైంది. ఈ శరీరమనే భగవత్స్వరూపం
నేననే ఆత్మకు నిధానమైంది. ఈ నేనూ పరమేశ్వరుడే (చిత్తే). ఈ
శరీరానికి తగిలే యీగాలి—నేను పీల్చేయీగాలి, నాముందు వెనకపె న
ప్రక్కన ఉన్నవాతావరణం అంతా భగవంతుడే—చిత్-శ కే. నాలోని
పరమాత్మ అయిన అహం (దాని నుంచి వచ్చిందే. అందుకని అది)
ఆయనకు ప్రణామం చేస్తున్నది. ఇలా భగవంతుడూ, పరిమితుడైన
తనూ, ఈ రెండే ఉన్నాయి. ఇంకేదీలేదన్న అనుభూతి చేస్తాడు. అలా
ఆరంభించటం తేలికనిపిస్తుంది.

14. ఇక సర్వప్రపంచాన్ని భగవంతుడని అనుభూతిచేస్తూ, తాను ప్రణిపాతంచేయాలి ఆ భగవంతునికి. ఇదే బ్రతుకు. అనన్యమనస్కుడై అని అనటంలో అర్థం అదే యోగాభ్యాసంచేసేటప్పుడు తన అహాన్నికూడా - (ఇంద్రియ విషయాలను జయించిన ఆత్మను అహం అనక, ప్రత్యగాత్మ అనటం సబబు) - ఆ ప్రత్యగాత్మను కూడా భగవంతుడుగానే అనుభూతిచేయటం అభ్యాసంచేయాలిగాక. ఆ మెట్టునెక్కితే అది అద్వైతానుభూతి. మెట్టునెక్కి ప్రయత్నమే ఆ యోగాభ్యాసం. ప్రణిపాతంచేసేది అహం. చేయబడేది (చిత్ స్వరూపం) భగవంతుడు. అహంభృత్యుడు భగవంతుడు యజమాని. ప్రపంచంలో అహం ఈ భావనతో మనవలెనని బోధ.

ఎదుటివారితో మాట్లాడుతూ ఉంటాడు. అతడు భగవంతుడై వచ్చి తనతో ఆరూపంలో మాట్లాడుతున్నాడని భావించాలి. దాని అర్థం అతడు మాట్లాడే అసందర్భాలన్నీ పాలించుమనికాదు. భగవంతుడు ఈ ఉపాధిలో ఉండి ఇలా ప్రవర్తిస్తున్నాడు అనే జ్ఞానాన్ని అనుసంధానం చేయాలి. అదీకోరదగింది. ఇక్కడ ప్రపంచవిషయాల్లో ఎలా ప్రవర్తించాలి అనేసంగతికాదు చెబుతున్నది. ప్రపంచంలో చేయవలసినకర్తవ్యకర్మను సరిగాచేస్తూనే పై చెప్పిన భగవదనుభూతిని అలా నిర్వహిస్తూ ఉండాలి. బ్రతుకు అలా తిన్నగా సడసటమే ప్రధానం. కర్తవ్యకర్మ అంటే, ఏది విధిగా తాను తన పరిస్థితుల్లో చేయవలసి ఉన్నదో అది.

అయితే కర్తవ్యకర్మ, ప్రపంచ విషయంపై అనుభూతి, అధ్యాత్మవిషయం అయింది. కనక బ్లాక్ మార్కెట్ నడుపుతూనే భగవదనుభూతి పొందవచ్చునా అని శంక. బ్లాక్ మార్కెట్ చేయటం కర్తవ్యమైనట్లయితే అలాచేసినా తప్పులేదని చెప్పవలసి ఉండేది. కాని బ్లాక్ మార్కెట్ చేయటం కర్తవ్యమేలా అవుతుంది? పరపీడనంద్వారా స్వార్థానికి ఉపయోగించాలని చేసేది కేవలం పాపకార్యం కదా! కర్తవ్యం అయ్యే అవకాశమేలేదు. కర్తవ్యం కామసంకల్పవర్జితమై ఉండే

టటువంటిది మాత్రమే. భగవతుని సర్వత్ర అనుభూతిని చేసేవారికి ఏది కర్తవ్యకర్మ ఏదికాదు అనేది తెలుస్తూనే ఉంటుంది ప్రపంచ విషయంలోకూడా. మనకు ఒకప్పుడు ఏదికర్తవ్యం ఏదికాదు అనే ప్రశ్న ఉదయిస్తూ ఉండటం కద్దు. దానికి సమాధానం భగవదనుభూతి కలిగిన వాడెలా ప్రవర్తించి ఉండేవాడో, అలా ప్రవర్తించటమే కర్తవ్యం అని చెప్పచ్చు. అలా ఆలోచించడంవల్ల కర్తవ్యం స్ఫురిస్తుంది.

మనశాస్థ్రాలన్నీ అలాగే చెపుతవి. మన ప్రాపంచికమైన ..లా" లోకూడ ఇంచు మించు అలాగే ఉన్నదనిపిస్తుంది. బ్రహ్మ కర్తవ్యం ఏమిటి అని నిర్వచించేటప్పుడు, వివేకవంతుడైన సాధారణమానవుడు ఎలా ప్రవర్తించాలో, అలా ఆతడు ప్రవర్తించాలి అని ఉంది. వివేకవంతుడు అనే యీమాటకు అర్థం స్వార్థభూయిష్ఠుడు అయిన తెలివికలవాడు అని చెప్పినట్లయితే, అసలు బ్రహ్మయొక్క అర్థమే శాశ్వతమైపోవును. అలాటి అర్థం ఏకోర్టుగానీచెప్పదు. అనిర్వచనం వెనకనున్న భావం భగవదనుభూతి లేదా భగవత్స్వరూపమయిన ప్రపంచానుభూతి కలిగిన తత్త్వమేనని గ్రహించాలి. భగవదనుభూతి అంటే ఈ సర్వసృష్టిని గలిగించిన వానిఊహను అనుభూతిచేయడం అనచ్చు. కుక్కరు ఎలా వాడాలో దానితోపాటు, దానినికొనేసమయాన మనకు వచ్చిన నియమాల సత్రంలో ఎలాచెప్పారో ఆఊహను అనుభూతిచేయడం అనచ్చు.

మన రాజకీయ పరిపాలనకు ఏఒక్కమతమూ ప్రాతిపదిక కావటం జరగలేదు. కాని శాసనాలకు శాసనమైన సంవిధానంలోని ఆంతర్యం ఈ భగవదనుభూతి కలిగిన వానితత్త్వాన్నే కలిగియున్నదని తెలియాలి. సమష్టిమనసు కయిన అనుభూతి అన్నమాట. మన సంవిధానాన్ని అన్వయించడంలో కూడ ఇదే ప్రాతిపదిక కలిగి ఉండాలి. భగవంతుడంటే సమష్టి మనసు అనే భావంలేక ఆయన పేరె తితే ఈ secular ల మనేవారు అదిరి పడి పోవటం దురదృష్టం. లేదాపారి ప్రారబ్ధం.

15. ప్రవృత్తి పూర్ణమైన బ్రతుకు బ్రతికేవారిలో రకరకాల స్థితులవారు ఉంటారుగాక. కొందరు కేవలం దేవుని పూజనమే—భజనమే

చేస్తూ కాలం గడుపుతుంటారు. వారు భగవంతుని సర్వగుణాలనూ తలచి వాటినే ఆరాధిస్తూతాముచేసేపనులు ఎలాచేయాలో అభగవంతునే అడిగి అతడెలా నెలవిచ్చాడో అలాచేస్తారు. సమష్టిమనసు ఎలాఅలో చించిందో అలా వారిఆలోచనలుంటవన్నమాట. అందుకని ప్రాపంచిక విషయాలలో కూడ భగవంతుడే భజింపబడినవాడై వారిని ఉద్ధరిస్తూ ఉంటాడు. జగత్తు బ్రహ్మ అధ్యాత్మ—యీమూడే వారి భావాంతరాల్లోఉంటుండేది. ఇల్వారులూ శ్రీ మద్రామానుజాచార్యులూ వారి పంథాఅనచ్చు. ఇంకా కొందరూ సర్వమూ—తనతోసహా—భగవంతుడనే తాదాత్మ్యతతో ఉండిపరమమైన అద్వైత స్థితికి చేరినవారై బ్రతుకుతూనే ఉంటారు ప్రపంచచలో. రామకృష్ణపరమహంసలా—జనకమహారాజులూ, శ్రీకృష్ణునిలా అనిఅనచ్చు. ఇంకాకొందరు ద్వైత భావంతో తమ అహమును పరమేశ్వరునికి ప్రణిపాతంచేయించి బ్రతుకుతుంటారు. ప్రపత్తి ఒకటే వీరందరికిముఖ్యమైనది. ప్రపత్తిలేని ద్వైతాద్వైత విశిష్టాద్వైతాలులేవు. భగవంతుడనే భావాను భూతి అందరికి ఉంటుందిగాక. ఈ భగవంతుడదే భావం Total mind సమష్టిమనసు మాత్రమేను అని 5వ అధ్యాయం నుంచి రకరకాల మాటల్లో తెలియజెప్పటమయింది. ఈ అధ్యాయంలో దానిని అనుభూతిచేసేపని వప్పచెప్పున్నారు.

16-19 ఇక్కడి వరకూ ప్రవచించిన దేవకీ నందనుడు తన ఉత్కృష్ట స్థితిని వెలికి మాటల్లో చెపుతూనే జాతాత్మగ శరీరస్థితి గతుల నధిగమించి భగవద్ధినితనశరీరం ప్రపంచం పైకూడ స్పందింపజేసిన వై నం అవుపడుతుంది. అది ఆయనకే తెలియకుండా ఉద్రేకస్ఫూర్తి వలన పొంగిన రసావేశంమాత్రంకాదు. అలాచెప్పవలెననే ఉద్దేశంతోనే ఆయావేశాన్ని అర్జునునకు చూపినాడు. అంటున్నాడు—“నేను భగవంతుడే అచిత్ శక్తే నేనే యజ్ఞము. క్రతువు, శ్రాద్ధము, ఔషధము మంత్రము, ఆజ్యమున్నూ, హుతం కావదం కూడ నెనే” ఈ యజ్ఞమే

మిటి అనే సందేహం వద్దు. జీవితమే యజ్ఞంగా—త్యాగపూర్వకమైన బ్రతుకుగా—నడపాలని నాల్గవ అధ్యాయంలో చెప్పారు. అలాటి యజ్ఞంలోని—బ్రతుకులోని పరిస్థితిని ఇప్పుడు చెప్తున్నారు. “ఇలా ప్రతిజీవీ కూడ అనుభూతిచేసి, కర్తవ్య కర్మలను చేయాలి శ్రీతృష్ణునకు కలిగిన అనుభవమే యున్న ఆ ఉర్క్వ స్థానుభూతిని—జ్ఞాపకంచేసికొని—పొంది ఇలా అంటున్నాడు—“నేను ఈ జగత్తున కంతకూ తండ్రిని తల్లిని స్రష్టను, జ్ఞేయమును. ప్రాయశ్చిత్తాడలూనేనే. ఓంకారమును. ఋగ్యజుస్సామా ధర్మవేదములనునేనే ఎందుకంటే ఇవన్నీ కూడ నేను అయిన అచిత్ శక్తినుండి ఊహద్వారావచ్చినవే కదా! ఈ వరం నేను. దానిని ఇస్తున్నదీనేనే. వేడిమిని ఇస్తున్నాను. అమృతం మృత్యువు కూడ నేనే సత్ అసత్ కూడనేనే. అలా తెలిసికొను. స్నేహితుడుగ బావగ ప్రవచనం మొదలు పెట్టిన దేవకీనందనుడు పురుషోత్తమస్థాయి వరకూ ఆక్షణాన అనుభూతిచేసి మాట్లాడి అర్జునుని తనతోపాటు అస్థాయికి లాక్కువెళుతున్నాడనిపిస్తుంది. ఇదే గురుత్వచేతే అనుగ్రహం. తాను ఉచ్చస్థితికి వెళ్ళి ఆ వెళ్ళడాన్ని శిష్యునికి అనుభూతిచేయించాలి. ఇంకా—

నేనే ఈ సమస్త ప్రపంచానికి గతిని. భగవంతుడను. ఈ సమస్తాన్నీ ధరిస్తున్నది నేనే. వీనిని మెలా నడపవలె నంటే అలా నడపగలను. అందుకని ప్రభువును అధ్యక్షుడను ఈ జగత్తు ఉండటానికి ఆధారమును. ఈ జగత్తు చివరకు నన్నె శరణు పొందాలి. అంటే నాలోనే ఐక్యం కావాలి—తెలిసి అయినా సరే తెలీక అయినా సరే, ఇలా ఈ ప్రపంచంకనపడినా అదినాలోదే అన్ని స్వరూపాలకూ నేను. సహృదయుడను, నన్ను సహృదయంలోని వాడుగా మీరు అనుభూతిచేయాలి. స్నేహితునిగా సఖ్యం పొందాలి. ఈ సర్వానికి ప్రభవస్థానాన్ని నేను ప్రలయానికి నేనెస్థానము. స్థితికి నేనెస్థానమును. ఆసలు బీజాన్నే నేను. నేను అవ్యయుడను చిత్ శక్తిచేతే ఊహే ఈ ప్రపంచమనే భ్రమకు స్వప్నమునకు కారణమయినప్పుడు చిత్ శక్తి (భగవంతుడు) తలుచుకొంటే ప్రళయం కలిగించటమెంతవని?

20-21 తిరిగి వ్యవహారికంగా చెప్తున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు. కాగా వేదాలను చదివినవారు కొందరు దానిచోసే ప్రకారంగా క్రతువులుచేసి సోమపానంచేసి పాపాన్నిపోగొట్టుకొన్నవారై పుణ్యంవల్ల మనుష్యులుగా అనుభవింపలేని దివ్యభోగాలను దేవలోకాల్లో అనుభవిస్తుంటారు నిజమే. అది వారుకోరుకొని ఆకర్మలు చేసినందువల్ల కలిగే ఫలితం. అయితే వారు ఆవిశాలమయిన స్వర్గరొకభోగాలను అనుభవించి సంపాదించబడిన పుణ్యం ఖర్చయిపోగానే—కోరికతీరంగానే—మొహం మొత్తంగానే అనచ్చునేమి—తిరిగి మర్త్యలోకాన్ని చేరటంజరుగుతుంది. మళ్ళికొత్త కోరికలువస్తాయి అవితీరటానికి మళ్ళి కర్మలు చెయ్యటం—ఇలా వెళ్లటం తిరిగిరావటం అనే యీ సంసరణంలోనే ఉంటూ ఉంటారు.

22 కాగా “ఏజనులు అన్యచి తంతేకుండా ఆత్మభావంలో నన్ను చింతిస్తూ భజిస్తూ ఎప్పుడూ యోగయుక్తులై—ఉంటారో వారి యోగక్షేమాలను నేనువహిస్తాను” అన్నాడు శ్రీ కృష్ణుడు. ఈ శ్లోకంలో ప్రత్యేకమైన విషయం ఉపదేశించటం కన్నడుతుంది శ్రీ కృష్ణుడు ఇంతకుముందే పురుషోత్తముడుగ అనుభూతిచేసి వెంటదే వ్యవహారికాన్నిచేరి అన్నమాటలివి. పురుషోత్తముడికీ, సామాన్యమానవునకూ గలసంబంధం విడకొట్టి చెప్పేశాడు—దాని అర్థం ఏమనగా—

“మానవుడు తన త్రిగుణాత్మకమయిన ప్రకృతి ప్రకారం ఈ ప్రపంచంలో భగవంతుడిచే సృష్టించబడిన భగవంతుడే తానే అలా మారిన ఈ వస్తువులనుతనవిగా వసూలుకొనికోవాలనీ తన ఆధీనంలో పెట్టుకోవాలనీ ఆసిస్తూఉంటాడు గదా! అ సరికాదు. ధర్మంకాదు, ఈ వస్తువులు భగవంతుడివి. వీటిని గ్రహించటం అనుభవించటం ఇంద్రియాలపని. మనిషి చేయవలసిందికాదు ఇది గ్రహించటం మొదటి సూత్రం. వాటిని వదలి పొమ్మనిచెప్పటం రెండవ సూత్రం. కర్తవ్యంచేయుమనటం.

మరిమానవుడు—మనసుకలిగినవాడు—అమనసుతో ఏంచేయాలి? ఆ మనసుకూ (తనకూ) కారణమయినభగవంతుని, నన్నె ఉపాసించాలి.

అనగా వస్తుసంపాదనచింత కాదు ప్రధానం. ఉపాసనప్రధానం. అయితే మరినిన్నెలా ఉపాసించాలి అంటావుగాక, ఈ వస్తువులను చూచిన క్షణానే అవిగా అయియున్నది నేను అని, అవి భగవంతుడనైన నా వని అందులో సర్వాంతర్యామిగా నేనే ఉన్నానని మనసులో అనుసంధానం చేయాలి. అప్పుడు—“నీకేం కావాలో అవి కలిగించటానికి నీతోపాటు ఏవి ఉండాలో అవినీతోకే ఉంచటానికి చిత్ శక్తి నైన నేను ఉపక్రమిస్తాను. నీకేం కావాలో భగవంతుడైన నాకు తెలుసు. నీకేమినిల్పి ఉండాలో నేనూహిస్తేవాలు అవి కలుగుతాయి నీకు. ఇదీ భగవంతుడైన నా కూత్రగుణాత్మకుడవైన నీకుగల ఒడంబడిక అని వాగ్దానమిచ్చాడు శ్రీకృష్ణుడు. అందుకే అనన్యమైన పరమేశ్వరచింతననీకుండా అని అప్పుడు తప్పిపోనియోగక్షేమాలను ప్రసాదించుతాననీ అన్నాడు శ్రీకృష్ణుడు.

ఈ వాగ్దానమే భగవంతునికి మానవుడికి మధ్యగల వంతెన. ఈ వంతెన నెక్కి సంసార సముద్రం తరించ వలసింది అంటుంటే అది వదలి, నీటిలో దూకి, నడిచి ఈ, అవలి గట్టు చేరటానికి ప్రయత్నించటం జరుపుతున్నాడు మానవుడు. అంతులేని ప్రవాహంలో పడి లోతుల్లోకి వెళిపోతున్నాడు మానవుడు. బ్రితకాల్పిన రీతి ఎలాటి దంటే భగవంతుడిని స్మరిస్తూ ఉండటమే. ఈ విషయం భగవద్గీతలోనున్న మణిపూసలాగ ఈ మధ్యభాగంలోని ఈ అధ్యాయంలో దానిలోని మధ్యభాగంలో స్పష్టంగా తెలియజెప్పటమయింది. —“గతి-ర్భూత-ప్రభుః సాక్షి-నివాసః-శరణం-సుహృత్-ప్రభవః-ప్రళయ, స్థానం-నిధానం బీజ-మవ్యయమ్” అనే భావం భగవంతుడిపై అనుసంధానం చేయాలి. ఇదే పరమార్థం. ఇదే జ్ఞానం, ఇదే యోగం. ఇదే అనుసంధానం. వీటన్నిటికీ ప్రాతిపదికే ఇది. ప్రాతిపదికేగాదు. గమ్యమే ఇది. మూర్ఖభక్తి కాకుండా “భగవంతుడె” పరాత్పరుని చిత్ శక్తి అని Total mind అని భావించిన క్షణాన పంచతన్మాత్రాలు పుట్టి జీవుని అభిమానం వాటిపై కలిగి పంచ భూతాలు కలిగి ప్రపంచాలూ, వాటిని అనుభవించేందుకయిన పంచేంద్రియాలూ సంకల్పరూపంగానయి పుట్టినయి అదే తెలిస్తే ఆభక్తి నిలువ కలదనిపిస్తుంది.

20 అయితే ఈ అత్యద్భుతమైన భావానుభూతిని పొందకుండానే కొందరు భగవంతుడు అని పూజలు చేస్తుంటారు. ఇంద్రుడే భగవంతుడని, చంద్రుడే భగవంతుడని, ప్రకృతే భగవంతుడనిని, వారిలో అపరిమితమైన శ్రద్ధతో భజించేవారు కూడ ఉంటారు. వారు సర్వాంతర్యామి భగవంతుడైన కారణంచేత—వానిలోగల ఒక అకృతినే భగవంతుడని వారు పూజించిన వారవుతున్నారు. అందులో సందేహం లేదు. కాని వారు ఒకానొక దేవత మాత్రమే భగవంతుడనే భావంలో నడుచుకొంటున్నవారు. వారు చేసే భజనము కూడ 'నా'కు చెందినదేగాని, అది చేయవలసిన తీరులో చేసినట్టిది కాదు. అవి త్యాగ పూర్ణములై ఉన్నప్పుడు నాకు చెందుతవనీది వాస్తవమే. ఎందుకంటే అవీ నా ఊహ ఆధారంగా పుట్టినవేకదా:

21 ఈ అన్నియజ్ఞాలకూ నేనే ధోక్తను. ప్రభువును. నిజమే. కాని నా పరిపూర్ణత సంగతి పాపం—ఆ భక్తులకు తెలీదు. శ్రద్ధాపరిమితంగా ఉంటుంది గాక. అయినా వారు నన్నెరుగలేక చ్యుతి పొందుతున్నారు. ఈతెలియుట మనేదె జ్ఞానం. అనుభూతి, అంతేగాని intellectualగా తెలియటం మాత్రమేకాదు. ఈ జ్ఞానాన్ని అనుభూతి చేసిన మీదట కలిగిన భక్తిపరాకాష్టేగమ్యము. వట్టిగ భక్తి చేశాను అంటే చాలదు,

22 మరి అట్టి పరాకాష్ట చేరని భక్తి చేసినందుకు ఏమిటి ఫలితం—అన్నప్పుడు దేవోపాసకులు ఇంద్రుడి దేవతలను పొందుతారు. శార్దూది క్రియాపరులు సూర్యులొకాలు చేరుతారు. భూతోపాసకులు గణాలను చేరుతారు. పరాకాష్టతోనన్ను భజించేవారు నన్నెలా చేరుతారో అలాగే వారు. వారి వారిని భజించేవారు వారి వారిని చేరుతారు.

శంక:—దేవతలను పితరులను అమాయకులై పూజించే వారు క్రింది అంతస్తులకు మాత్రమే చేరి ఊరుకొనగా, భగవంతుడెనినినున భజించేవారు అత్యుత్కృష్టస్థితిని చేరుతున్నారు. ఆదేవతలు మొదలైన

వారు ఇంచుమించు మానవస్థాయిలోనే ఉండగా సీమ ఎక్కడోచాల ఎత్తుమీద ఉన్నావని పిస్తున్నది. మరినిన్ను భజించటంకనీసం చేతనయే దెలా? మేము ఏమివ్యగ్రహింపట? అనిశంక. దీనికిస మాధానం తరువాతి శ్లోకంలో చెప్తారు.

26 నాభక్తికి ముఖ్యమైనవి—శ్రద్ధ—యజ్ఞకర్మ—ఆపెనసర్వజ్ఞ సర్వోత్కృష్ట సర్వాంతర్యామిత్వాలు పలికిన నాస్థితి యొక్క అనుభూతిన్నీ. ఇవి భక్తి, కర్మ, జ్ఞానాల భూమికలు. ఇవి ఉండగా ఇక నాకివ్వబడేవి ఏవై నాసరే భరవాడేడు. పత్రం, పుష్పం, ఫలం, నీరు భక్తితోనాకు సమర్పించితేచాలు, అవే నేను ఆరగిస్తాను. ఎందుకనంటే ఆభక్తుడు, శుద్ధచిత్తుడూ నిష్కాముకుడూ కూడ అయి ఉంటున్నాడు గనక. అప్పుడతని పనులు ఎలాఉంటాయి. పరాకాష్ఠచెంది ఉంటవి.

ఇక్కడ అత్యంతమైన పరమార్థ విషయం గమనించాలి. వెనక శ్లోకాల్లో వెనకటి అధ్యాయాల్లో కూడ సర్వత్ర, భగవంతుని ఎలాదర్శించవలసి ఉంటుందో చెప్పారు. పవస్తుపును, రూపాన్ని చూసినా అందులో రెండు దృష్టులున్నాయి. ఒకటి అది భగవంతుడే నన్నదృష్టి. రెండవది వస్తుదృష్టి. అంటే ఆ వస్తువు తన కెంతవరకు ఉపయోగపడుతుంది అనే దృష్టి అన్నమాట. మొదటిదృష్టివదలి సాధారణంగా ప్రజలురెండో దృష్టితో వ్యవహరిస్తారు. అది నన్ను (భగవంతుని) అవమానించటమే నన్నారు—(అధ్యాయ-9 శ్లో-1) శ్రీకృష్ణులు. ఆ అర్థం ప్రసరించిన కాంతిలో ఇప్పుడీ శ్లోకం గమనిస్తే పత్రం—పుష్పం—ఫలం ఇవిసమర్పించేటప్పుడు అవన్నీకూడ భగవద్దృష్టిచేసి భగవంతుడికి ఇచ్చివేయటమే భక్త్యా సమర్పించటం. వాటిని పూవులుగానే కాయలుగానే దృష్టిచేసి, ఇచ్చినట్లయితే అవిఎంత స్వల్పమైనవో కదా అనిపించటం ఖాయం. భగవద్దృష్టి వదలి వేయటం చేత భగవంతుని అవమానించటం కూడ అవుతున్నది. కాని భక్త్య—అంటే—ఆపూవులనే భగవత్స్వరూపాలను

ఇవ్వడంచేత భగవద్భావం సంపూర్ణమయి సంతృప్తి ఆతడికికలుగుతుందనేది పరమ ముఖ్యమైన విషయం.

27 దేనిని నీవు ఆచరిస్తున్నావో దేనిని భుజిస్తున్నావో దేనిని హోమముచేస్తున్నావో, దేనిని దానంచేస్తున్నావో దేనిని తపంచేస్తున్నావో దానినినాకు అర్పించుతూ ఆపనిచేస్తావు. అంటే అది నేనే ననే అనుసంధానంతో భక్తిచేస్తున్నావని అర్థం. అప్పుడే ఇష్టానిష్టాల ఫలాలనిచ్చే కర్మనుండి—అంటే వాటిబంధాల నుండి అని అర్థం—విడివడి ముక్తుడవుతావు. ఈ కర్మసమర్పణంకూడ పూర్తిచేసివవాడివై జీవకాలంలోనే నన్నుపొంది, ఈ దేహాంతానకూడ నన్నుపొందుతావు.

28. శుభం—అశుభం అనేవి రోకదృష్ట్యాచూ నేవారికి. కార్యకారణాల విమర్శనం తర్జన భర్జనచేస్తూ ఉండేవారికి. రోకదృష్టికాకభగవద్దృష్టితో సర్వమూ ఆచరించేవానికి ఈ కార్యకారణ సంబంధం వదలిపోతుంది. గనక, ఆకర్మబంధంవారికి ఉండదు. శుభం—అశుభం—(రోకదృష్ట్యా) ఏదిగాని కలిగినా అవి అతడినిబంధించవు. అట్టివారె సన్న్యాసయోగయుక్తాత్ములు. భగవద్దృష్టితో యోగమందుకున్నవారు. బంధంలేనివారువుతారు. వారు అందుకే విముక్తులు. వారు నన్నేపొందినవారు.

ఇక్కడ సందేహమూ సమాధానమూ రెంటిలోగల ముఖ్యమైన తేడా గమనించాలి. భగవంతుడు చాలా ఎత్తుమీదవాడని అనుకొంటాము సందేహపరంగా, కాని అలాకాదు. అన్నభరించటమే అసలైన ఉత్కృష్టస్థితి, అలాటి భరించే అనకాళం కారకే కర్మయోగ, భక్తిజ్ఞానయోగాలలోని పరిమోక్షకృష్టమైన లక్షణాలను పొందుతాడు సాధకుడు. ఆ ఉత్కృష్ట స్థితి కేవలం భగవంతుడనైన “నా”ని మాత్రమే అనుకొనకు. భక్తుడవ్వడమే నీవు కూడరావాలి అది. అప్పుడే నేనూ గొప్పవాడినై భజింపబడేది. నీవుమెట్లునెక్కినపుడే నేనూ ఉత్కృష్టస్థితికి ఎక్కుతాననేది తెలిసికొను. అలాకాక, నీవుక్రిందిస్థాయిలోనే ఉంటే భజింపబడే నేనూ నీతోపాటే క్రిందిస్థాయిలో ఉంటూ నీయోగ

క్షేమాల సమాచారం అంతమేర చూస్తూఉంటాను. ఈ సందేహపరిష్కారం 29వ శ్లోకంలో చెప్పారు.

29 నన్ను “న” న్నుగా భజించే వారిని ఒక విధంగానూ, విధికిభిన్నంగా భజించే వారిని ఇంకొక విధంగానూ నేను అదరిస్తున్నాననుకోవద్దు. అందరి యందూ నేను సముడనే. ప్రియుడుగాని ఆప్రియుడుగాని. నాకు లేడు. ఎవరునన్ను భక్తితో భజిస్తూ ఉంటారో వారు నాలోనూ, నేనువారిలోనూ ఉంటాము. “నేను” అంటేనే అర్థం అది. నేను సర్వత్ర ఉన్నవాడినని అనుభూతిచేయడమే కదా భక్తి “నేను” అక్కడ ఉన్నాను అనేభావం నీకు ఎక్కడ లేదో అమేర నీవునన్ను అనుభవించటం మానివేశావన్న మాట! అందుకే “నన్ను” కొంత కొంతగానె భావించి భజించితే నేను కొంత కొంతగానే వారిని ఆవేశించినేవించిన వాడినవు తాను. నన్ను అనన్య భావంతో వారు భజించినపుడు సర్వాంతర్యామి, సర్వజ్ఞమూ అయిన “నేను” సర్వమూ వారి యందే ఉండిపోవటంచేత నా ఈ శరీరమయిన సర్వప్రపంచమూ వారి ఆధీనమైపోతుంది. అందు చేత నేనె వారియొగక్షేమాలు చూస్తూ ఉంటున్న వాడినవుతాను. సర్వ ప్రపంచవస్తువులూ భగవంతుడేగనక, భగవంతుడే నీయందున్నాడని అనటం అందుకే. ఈ సర్వమూ నీయధీనమేనని అనటం. ఇవివట్టి మాట అనుకొనేవారు అఉత్కృష్టస్థితికి ఎక్కనేలేరు. ఇవి ఏమిటో తెలిసి అనుభూతి చేయాలనే ఉజ్జాసువులు జ్ఞాన కిర్మయోగాలతో కలిపిన భగవదుపాసనాన్ని (భక్తిని) జరిపితే ఆస్థితికెక్కవచ్చు ననిపిస్తుంది.

భక్తిచేనేది భగవంతునిపట్ల భగవంతుడంటే ఎవరు? ఈ సర్వ ప్రపంచానికి ఆధారమైన సమష్టిమనసు. పరాత్పరుని చిత్ శక్తి, మొదలుగా మహాత్ అయి, బుద్ధిఅయి శబ్దాదితత్వాత్రయంపై అభిమానం కలిగించుకొని—స్థూలదేహాన్ని వృజ్జించుకొని ఇంతవరకే నేననే భ్రమలో పడింది ఆ భగవంతుడే. అలాటి భ్రమాత్మకుని జీవుడని చెప్పి వేరు చేసి సమష్టిమనసు అయిన భగవంతుడే భగవంతుడుగా ఎంచి భక్తి

చేసి అందుచేరజూడటమే భక్తి. అంతర్దృష్టితో మూలవిషయంచూచి చొరుచుకొనిపోయి భగవంతుని పొందుమనిబోధ. ఏదేవతను అరాధించేవారైనా మూలవిషయాన్ని అంతర్దృష్టితో అనుభవించేప్రయత్నం చేయడంవల్ల తన పద్ధతు చేరగలరని సూచన.

30 మానవుల్లో సమాజంలోని అవసరాల ననుసరించి భిన్న భిన్నమైన ఆచారాలున్నాయి. ఎవరికి వారు వారి వారి వృత్తికి తగినట్లు ఆచారాలకు తగినట్లు కర్మలనుచేస్తుంటారు. అందుకని భిన్న భిన్నమైన కర్మాలు ఉండటం సహజం. కొన్ని గౌరవనీయమైనవనీ కొన్ని తక్కువరకమనీ వీళ్ళలోవీళ్ళేఅనుకొంటూ ఉంటారు. ఎవరుచేసేకర్మ-కర్తవ్య కర్మ-వారికిఆక్షణాన గొప్పదే.నిజానికి ఎక్కువ తక్కువలు సత్త్వరజ స్తమోగుణాలచే పరవశమైనవారు చెప్పేవే. అందుకనివాటి తేడానేను” ఎప్పుడూ పెట్టుకోను. తక్కువ అనబడుతున్నా గొప్పది అనబడుతున్నా కర్తవ్యకర్మ సాధకుడయినవాడు చేస్తూనన్న భజించటం ఆరంభించాలి అన్నది ప్రధానమైన సూత్రం. అలా సర్వత్ర నా ఉనికిని తెలిసినడచుకోవాలి. వదార్థ దృష్టిపడలి వాస్తవదృష్టితో బ్రతకాలి. ఏకాంత భక్తితో అలాభజించాలి. అలాంటివాడు—ఒకవేళ తక్కువ అని ఇతర్లచేపిలువబడే కర్మచేస్తున్నా—సాధువుతో సమానుడే. అతడు భగవద్భజన చేయడం నేర్చినవాడు. కృతార్థుడు. ధర్మవ్యాధులాడటివాడుకాదా?

31 అతడు అలాటి భజన ఆరంభించిన తరువాత త్వరలోనే ధర్మచిత్తుడవుతాడు. నిత్యమైన శాంతిని పొందుతాడు. కొంతేయా! నా భక్తుడు వినష్టుడుగాడు. కృతార్థుడవుతాడు. ఇది నిశ్చయంగా తెలిసికొను బిల్వమంగళుడెలా తరించాడు? లీలాశుడై కుపోలేదా!

32 అతడేననేమిటి? నిత్యష్ట జన్ములు కూడ అలా భక్తికిమారిన వెంటనే పరాన్ని పొందటం తథ్యం. నిత్యష్ట జన్ములని అజ్ఞానులచేత పిలువబడేవారుకూడనని అర్థం. అందరూ భక్తి వల్ల తరిస్తున్నప్పుడు

లోని పరమోత్కృష్టమైన స్థితిని నేనే అన్నాడు భగవంతుడు. ఎనిమిదవ అధ్యాయంలో మానవుడు తన జన్మను తానే సరిదిద్దుకోగలిగి ఉన్నాడని అందుకుగాను అతడు ఎల్లప్పుడూ మనసును భగవంతుని మీదనే అనుసంధానంచేసి బ్రతకాలనీ చెప్పారు. అప్పుడే చిత్ స్వరూపుడైన భగవంతునిలో బ్రతకడం అతడికి సంభవిస్తుందనీ అన్నారు. నవమాధ్యాయంలో భగవంతునిపై ధ్యానంఎలా ఉంచాలో ఆసాధనవిషయంకూడ చెప్పారు. మన్మనాభవ-మదృక్తోభవ.మద్భావమాం నమస్కురు. మామేవైష్యసి యు క్త్వైవ మాత్మానం మతజీరాయణః అన్నారు.

ఇంకా చెప్తున్నారు శ్రీకృష్ణులు-

1-3 అర్జునా! “నా” ఉత్పత్తి ఎలాగై నదో తెలిసికోవాలనుకొంటున్నట్లున్నావు. దానిని దేవతలూ మహర్షులూకూడ ఎరుగలేదు. వారికంటే ముందే “నేను”(గ)ఉన్నాను. వాళ్లు “మేము”అనె పరిమితి నేర్చుకొన్నది నా చుట్టూ రనే గదా! నాఉత్పత్తి వాళ్ళ కెలా తెలుస్తుంది!! నిజానికి నా ఆశయం కూడ, పరిమితిలో ఉండిన మీరంతా నానుంచిన తెలియాలనె. మీరు మాత్రం నేను ఆశించినట్లు తెలిసి కొనటలేదు. నేను పుట్టటానికి కారణం ఏదీ లేదు. కార్య కారణసంబంధం నాకు అన్వయించదు, అసలు పుట్టుక అనెది “నా”కు ఉండేకదా! ఎల్లప్పుడూ శాశ్వతంగా ఉండే దునుకు మొదలేమిటి తుదేమిటి? నేను ఎల్లప్పుడూ సర్వలోకాలకూ మహేశ్వరుడుగా ఉన్నాను. ఇదితత్వత! తెలిసికొంటే మీరు పుణ్యపాపాలను అధిగమించిన వాళ్ళ వుతారు, మూఢత్వాన్ని దాటిన వాళ్ళవుతారు. ఆజ్ఞానాన్ని నాశనంచేసిన వాళ్ళవుతారు.

4-5 నేను ఎన్నోసాధనలు ఇంతవరకూ చెప్పుతూ వచ్చాను. మనసును బుద్ధిచేత నియమించాలన్నాను అత్మానాత్మవివేక మేజ్ఞానానికి ప్రాతిపదిక అయిన సాధనమన్నాను. దుఃఖాన్ని సహించటమే ఉప

అన్నాను. ఇలాక్షమ, సత్యం, శమం, దమం, ఉత్సత్తి, స్థితి, వినాశం, భయం, నిర్భయం, అహింస, సమచిత్తత సంతోషం, మనోవాక్కాయ పూర్వకమైనతపస్సు, దానం, ధర్మం, కీర్తి, అపకీర్తి ఇవన్నీ భూతాలకు కలుగుతుండే భావాలు. వీటన్నిటికీ ఉత్సత్తి స్థానాన్నికూడ “నేనె” చిత్ శక్తిని కదానేను. ఈ భూతాలకు వాటి వాటి కర్మానుసారం ఈ భావాలు నానుండియే ప్రసాదింపబడుతున్నాయి. అంటే నేను చేస్తుండే ఈ విశ్వచక్రమణంలో ఒకానొక భాగశమైన కర్మనే (నేనుకేటాయించిన దానినే) అనుసరించి వారు ఆయాభావాలు ఉద్భవించగా అనుభవిస్తున్నారు. ఇది గమనించు. నేను “వారికర్మాను సారం” అన్నానంటే అర్థం, నాదైన ఈజగత్కర్మలో నేను వారికయికేటాయించి కర్తవ్యంగా ఉంచిన కర్మ అనుసారం అనేదిమరచిపోకు.

మొదట సనకసనందనాదులనూ సప్తమహాఋషులనూ సృష్టించాను. వారు నా మానసపుత్రులే. వారికి పూర్వకర్మ యేదీలేదు. నేను కోరటమే వారికి గల కర్మ అన్నమాట. వారిచిత్తమెప్పుడూ నా పై నే ఉండేది. అందుకని వారికి “నా” తో సమానమైన ప్రభావం ఉంది. మద్గత చిత్తుడవై నీవుకూడ ఉంటే, నీవుకూడ నాతోసమానమైన ప్రతిభావంతుడవవుతావు అనిధ్యని.

ఇంత వరకూ భగవంతుడెంతో ఎత్తుమీద వాడనీ, గొప్పవాడనీ, ఇంద్రియాతీతుడనీ, మహోత్కృష్టుడనీ ఈ సామాన్యులభావనె అర్జునుడికి ఉంది. కాని అర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని ప్రవచనంవిని కొన్నిమెట్లు ఎక్కినవాడయినట్లున్నాడు. భగవంతుడు తానెక్రిందికి దిగినట్లుస్ఫురింప చేస్తూ సనకసనందనాదులూ సప్త మహర్షులూ నా సములేనని. అంటున్నాడు. నీవు నాయంత కావచ్చుననె ఊహిస్తున్నాడు.

7. ఇంకో రహస్యం చెప్తున్నారు—“ఎవరయితే నామహిమనూ పై మనోభావాలకుగల సంబంధాన్ని యథార్థరూపంలో గ్రహిస్తారో వారు సమ్యగ్దర్శనంద్వారా నన్ను చేరుతారు.” అంటే-1, భగ

వంతుని విభూతులను (అంటే ఐశ్వర్యాలు మహిమ గొప్పతనములు అనచ్చు) - తత్త్వతః గ్రహించటం. 2. ఏభావమైనా భగవంతునిలో నుంచి వస్తున్నదనే సంబంధవిషయం తెలియటం, ఈ రెండూ అవసరమన్నమాట. మొదటిది మాత్రమే గ్రహించినవాడు కేవలము మూఢభక్తుడు. రెంటినీ కలిగినవాడు యోగి. ఇది తెలియమంటున్నాడు భగవానుడు. అనుభూతి అయ్యేదాకా మననంచేసి తెలియాలని అర్థం.

8. ఇక వ్యక్తి, భగవంతుని యందు “భావసమన్వితుడు” కావాలనే మరో ముఖ్యవిషయం సాధనగా చెప్తున్నారు. ఈ రీతిలో కంలో బుద్ధిమంతులూ భక్తిభావన సమన్వితులెనేను సమస్తజగత్తుకూ ఉత్పత్తిస్థానమనీ, సమస్తమూ నావల్లనే జరుగుతున్నదనీ, తెలిసి భజిస్తూఉంటారు, ఇంతవరకూ బుద్ధిచేత తెలిసికోవలసిన విషయాలన్నీ చెప్పేశారు. ప్రపంచాన్నిచూస్తూ అది భగవంతుడే ననుకోవాలనే బుద్ధి విషయం విశదీకరించారు. ఈ మాత్రం చాలదు. లెక్కలెలా బుద్ధినేర్చుకొంటుందో, అలాగే సృష్టివిషయంకూడా తెలిసికోవటమే చాలదని అర్థం. భావసమన్వితుడుకావాలి. అంటే భగవంతునిపై ప్రేమభావనతో ఆ జ్ఞానాన్ని అనుసంధానంచేయాలని అర్థం. ప్రేమపూర్వకమైన జ్ఞానం కలిగి ఉండటం సాధనగా చెప్పారన్నమాట. ఈ ప్రేమ అంతరంగంనుంచి బయటకు ప్రవహించే ప్రేమమాత్రమేకాదు. బయటి ప్రేమచూపుటమనేది అంతర్గతమైన భగవంతుని పట్ల ప్రసరించాలి అనేది జ్ఞాపకముంచుకోవాలి. (అంతరంగం అంటే మనస్సులేదా బుద్ధి లేదా చిత్తం లేదా అహంకారం ఇవన్నీ స్థాయిలుగా కలిగిన చైతన్యమని జ్ఞాపకముంచుకొను.)

ప్రపంచంలోని ఏవస్తువును చూస్తున్నా అది భగవంతుడనే జ్ఞానాన్నితలచి, అందుచేత దానిని ప్రేమించటం చేయాలి, భగవంతుని అంతర్దృష్ట్యాచూచి చిన్మయునిగా చూడాలి. ఇదీ సాధన అనిపిస్తుంది. అలా ప్రీతితో “నా”తో యుక్తుడై ఉండే సాధకునికి నేను బుద్ధియో

గాన్ని ప్రసాదిస్తాను అన్నాడు శ్రీకృష్ణుడు, బుద్ధియోగం అంటే, బుద్ధిని అంతర్దృష్టియుతంచేసి ఆత్మతో లగింపచేయటమే.

9-11 బుద్ధియోగంవల్ల లాభం ఏమిటంటే ఆత్మరూపంలో సర్వత్రాఉన్న నన్ను తెలియడమే. భక్తులై నవారు—కేవలం భక్తులకు (వారిని కించిజ్జలమైన మనం మనతెలివి నుపయోగించి మూఢభక్తులంటాం) మూఢులుకాకుండా బుద్ధియోగాన్నిచ్చి నేను తరింపచేస్తాను. వారిని అనుగ్రహించడానికి వారిహృదయంలో నేను ప్రత్యేకంగా ప్రవేశించి వివేకదీపం వెలిగించినట్లు సమృద్ధిగర్భనాన్నిచ్చి ప్రకాశాన్ని వెలిగించుతాను. వారిదృష్టిని అంతర్ముఖంచేసి, అజ్ఞానం వల్లపుట్టి నిల్చిఉన్న మోహంధకారాన్ని నాశనంచేస్తాను. భక్తులైనవారికి నేను చేసేది ఇవి.

“అహం బ్రహ్మాస్మి” అనీ, తత్త్వమసి అనీ, అయ మాత్మా బ్రహ్మ అనీ, చివరకు సర్వంబల్విదంబ్రహ్మ అనీ తెలిసి జ్ఞానియై, దానిని భావసమన్వితత్వమును కలిపి, పరమేశ్వరుని తెలిసి మెట్టు నెక్కటం—ఇదీ సాధన. కాగా ముందుగానే పరమేశ్వరుని ప్రేమించి హృదయం స్పందించిన కేవలభక్తుడు ఎవరైనాఉంటే అదీచాలునంటున్నాడు భగవానుడు. వానికి బుద్ధియోగాన్ని అనగా జ్ఞానాన్ని నేను ప్రసాదించుతానని అభయ మిస్తున్నాడు. వీరిద్దరికి గమ్యం మోక్షమే. కాని యీభక్తి-బుద్ధియోగాలు ఆతనితో కలిసే వరకూ వ్యావహారికంలోని నడకను ఆత్మపరంగానడుపుతూ జ్ఞానిన్నీ జీవస్ముక్తుడు కాక ముందు అలాచేయలేక భక్తుడున్నూ సరిమత మవుతుంటారు.

12-15 ఇక్కడ అర్జునుని పరిస్థితిని గమనించటం అవసరం. అతడు యోగవిషయం తెలిసికొన్నాడు. ఇంకా అధ్యాసమయితే చేయడం అదేది జరగలేదు. 7నుంచి 9 అధ్యాయాల్లో భగవంతుని విషయం భక్తివిషయం శ్రీకృష్ణుడు తెలియచెప్పాడు. మన్మనాభవ—మద్భక్తోభవ—మద్యాజీ—మాం నమస్కరు అని భక్తి తెలియచెప్పాడు.

భక్తి, హృదయ సంబంధమైన విషయం. భక్తినాస్వాదింశగలిగే హృదయం ఉంటే, అభ్యాసంచేయాల్సిందేదీవుండదు. జ్ఞానంవిషయంమాత్రం అలాకాదు. అభ్యాసంచేసి యోగం ఆచరించాలి, అర్జునునకు తగిన హృదయం ఉంది, శ్రద్ధ ఉంది.

అందుకని దేవకీనందనుడైన శ్రీకృష్ణుని గూర్చి అప్పుడంటున్నాడు అర్జునుడు:- పరంబ్రహ్మో! పరంధామా!! నీవు పరమపావనుడవు, నిన్నుగూర్చి ఋషులందరూ నీవుచెప్పినట్లే చెప్పుతూవచ్చారు. దేవర్షియైన నారదుడు, అసితుడు, దేవలుడు, వ్యాసుడూ కూడ, నీవు సనాతనుడవని, జన్మరహితుడవని, సర్వవ్యాపివని చెప్తున్నారు. ఆ సంగతే నీవును చెప్పినావు. అదంతా యథార్థమనినేను నము తున్నాను. దేవతలకూ దానవులకూకూడ నీ ఆవిర్భావం సంగతి తెలియదుగాక. ఈ ఋషులకు తెలుసు. నీకు తెలుసు అన్నాడు.

18. పురుషోత్తమా! భూతోత్పాదకా! భూతేశ! దేవదేవా! జగత్పతే! నీకై నీవే నిన్నుగురించి తెలియగలిగినట్టివాడవు. అందుకని నాకు చెప్పు-ఏయే విభూతులచేత నీవు ఈలోకాలలో వ్యాపించి ఉన్నావో. ఈబుద్ధితోనిన్ను ఈ ప్రపంచంలో సర్వదా చింతనచేస్తూ గమనిస్తూఉండేదెలాగో చెప్పు. ఏయే వస్తువులను చూచి ఎలా నిన్ను జ్ఞాపకంచేసికొనాలి? ఏయే భావాలతోనిన్ను ధ్యానించాలి? ఒకటో రెండో కాదు, నీ విభూతులన్నీ నాకుచెప్పాలి. వాటిని నీవాక్కాల్లో- నీముఠతః వింటుంటే అమృతాన్ని అస్వాదించుతున్నట్లే ఉంది-తృప్తి అనేది లేకుండా.

అర్జునుడు కేవలం మహాభక్తుడయిన క్షణమిది. అతడి హృదయం పరిపూర్ణమైఉంది. భగవంతుని ఎదుటనే ఉంచుకొని “చెప్పు నాకు—నీసంగతి. నిన్ను వినాలని, నిన్నుచూడాలని నిరంతరం నిన్ను నాహృదయంలోనే ఉంచుకోవాలని అనిపిస్తోందిఅని అంటున్నాడు. ఇంకా బాహ్యభక్తిలోనే ఉన్నవాని స్థితియిది.

శ్రీకృష్ణుడెలా తప్పించుకొంటాడు చెప్పకుండా? చెప్పుతా-
ఎలాగో నంటే-ఎలా? ఎన్నని చెప్పాలి? విభూతులకు అంతులేదుకదా
అంతు వుంటే నిరంతరం భగవంతుడిలో బ్రతకట మనే దెలా జరుగు
తుంది?

19. శ్రీకృష్ణు డప్పుడంటున్నాడు:-అబ్బో! ఈ ప్రపంచంలో
నెక్కడెక్కడ ప్రత్యేక గా ఉంటున్నాననే విషయమా? ఆచోట్లు అంతు
లేనివి. అవి చెప్పటం ఎప్పటికీ పూర్తికాదు. ఏలాంటి వాటిని చూచి
నన్నుజ్ఞాపకం తెచ్చుకోవచ్చుననే విషయం మాత్రం సూచిస్తానుగాక.

20. అర్జునా! నేనే సర్వభూతాల్లోనూ ఉన్న వాడినే. అందరిలో
ఆత్మగా ఉన్నదినేనే ఈభూతాలకు అది అంతమేకాకుండా, వాటిస్థితి
వర్తమానంకూడానేనే. భగవంతుడు అనే భావం తెలిసి, ఆతడికి గల
సర్వత్రస్థిత భావమే రావాలిగాని, అపై న ఆడ్డమేమున్నది? నేనప్పుడు
కన్నడుతాను. అప్పుడిక ఒకటి విభూతి అయి ఇంకొకటి కాకపోవటం
అంటూ ఉంటుందా?

వ్యక్తి "నేను" అన్నప్పుడు ఆతడి కాళ్ళూ చేతులూ కళ్ళూ పళ్ళూ
మనసూ మాట బుద్ధి శుద్ధత సర్వమూకూడ తాననేది ఎలాతెలిసిమాట్లా
డుతున్నాడో ఆలాగే, తనవాతావరణం ఆకాశం భూమిగాలి సర్వం
కూడ తానే. అయిన భగవంతుడుకూడాను అనేభావం పిచ్చిలి రావాలి.
నాచొక్కా తాకినా నన్ను తాకినట్లే నని ఎలా అనుభూతిచేస్తున్నామో,
నాయీచుట్టూగలగాలి యీ ఇల్లు ఈ సర్వంకూడా నేనే అయిన భగ
వంతుడని పూర్వులు అనుభూతిచేశారు. ఏది కనపడితే అదే దేవుడని
అనుభూతిచేశారు. ఏది కనపడితే అదే దేవుడని అనుభూతిచేయటంజ్ఞాని
అయినవాడికి పరిపాటి. నీవు నన్ను గుర్తించకలగాలి, కాదు. నిన్నునీవే
గుర్తించకలగాలి. ఇదీ శ్రీకృష్ణుని సూచన.

నిన్ను నీవే గుర్తించటమెలాగ? ఈ వాతావరణం, ఈశరీరం,
ఈ అవయవాలు, బయటకు వదిలి, ఇంకాలోపలకువెళ్ళాలి. ఇంద్రియాలు

మనసు కూడదాటి అంతర్గతంగా వెళ్ళితే స్మృతి ఉంటుంది. ఆస్మృతిని వదలటమే సాధించాల్సింది. ఈ స్మృతి ఈ శరీరానికి సంబంధించిన స్మృతి అయి ఉంటుందని మాత్రమే అనుకోవద్దు. అది ముందుగా తగిలేది మాత్రమే. ఆస్మృతినికూడ త్యాగంచేస్తే - అంటే వదలివేస్తే - ఇక అగపడేది “చిత్” యొక్క స్మృతి-చిదాభాసలోని స్మృతి. అది నీ ఒక్కడికి చెందినదే కాదు. అదే భగవంతుడు నీవైన భగవత్ స్థితి అదే తెలిసికొనాల్సింది. ఇది ఈ మార్గంలో ప్రయత్నంచేసి తెలియాలి. ఇదే ధ్యానం అంటారు. అభ్యాసంచేయాలి ఈ గమనం. ఇదే జ్ఞానం. జ్ఞానం. అభ్యాసం, ధ్యానం కలిసిన యోగమిది. దీని ఫలితం భక్తే ఆ.భగవంతుని తలవడం భక్తికాదా? ఆ భగవంతుడెలా తెలియబడుతున్నాడంటే “నీ”వెవరో తెలిసికోవడానికి ప్రయత్నించడం అనే సాధనద్వారానే ననే సంగతి ముఖ్యమైన విషయం.

21. ఇది బయటనుంచి లోపలి దృష్టిలో ఎలాపయనించాలనేది సూచిస్తునా? విష్ణువు ఆదిత్యులలో గొప్ప. అతడు నేనుగా నీవు తెలిసికొనటానికి ప్రయత్నించు. ఐశ్వర్య కారణంచేత ఆదేవునియందు (నాయందు-లేదా-నీయందు) భావసమన్వితుడవుకావటానికే ఈ విభూతులను ఉపయోగించుకొను. ఆదిత్యు లందరూకూడా గొప్పవాడైన విష్ణువుని చూచి భగవంతుడని తెలియవచ్చు. తెలిసి, అంతవాడు తాను కావడానికయిన ప్రేమను భావసమన్వితత్వాన్ని సంతరించగలగాలి సాధనలో. ప్రేమించాలి. అలాగే ప్రకాశముచే వారిలో సూర్యుడను నేనే (నీవే). మరుత్తులలో మరీచిని (మరీచివి.) నక్షత్రాల్లో చంద్రుణ్ణి చంద్రుడవు. ఇలా పరమేశ్వరస్థాయికెక్కి-నేనే-నేనే-నని సూచిస్తున్న శ్రీకృష్ణుడు పరిపూర్ణుడైన భగవంతుని స్థాయి అర్జునునికి ప్రదర్శిస్తున్నాడనిపిస్తుంది. అర్జునుని కూడ ఆ స్థాయికి తేవాలని చేనేప్రయత్నం స్పష్టంగా అవుపడుతుందిక్కడ.

22. వేదాలలో సామవేదాన్ని దేవతల్లో ఇంద్రుణ్ణి; ఇంద్ర యాల్లో మనస్సును; భూతాల్లో వాటి జీవాన్నే.

మనుష్యుడు భగవత్తత్వాన్ని తెలియకముందు, భగవంతుడంటే మనిషిరూపంగా ధ్యానిస్తాడు. అలాగే బహుశ పక్షులు పక్షిరూపంలో, సర్పాలు సర్పరూపంలో భగవంతుని ధ్యానిస్తవి. ఎందు కనంటే ఎవరికివారు ఉన్నతి కెక్కాలి గదా! తమకంటె ఉన్నతినందిన తమ వంటి రూపవంతుని నాయకునిగ తలచి భగవంతుడని తానలా అవడం అవసరమూ నిజమనిపిస్తుంది. భగవంతుడు సర్వత్ర ఉంటున్నభావం ఏర్పడే ముందు అలాతలచటం న్యాయం—మామూలు—అనాలి. అందు కని విభూతికలిగిన చోటనల్లా చూచి భగవంతుడనుకొమ్మంటున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు.

23. దుద్రులున్నారు. వారి ప్రతివేగొప్పుచి. వారిలో శంకరుని చూచి, అది నావిభూతిగా తెలిసికొను. యక్షరాక్షసుల్లో కుదేరుడననీ, వసువుల్లో పావకుడననీ, శిఖరాల్లో మేరువుననీ తెలియల్సింది.

24. పురోహితుల్లో బృహస్పతిని. సేనానులలో స్కందుడను, సరస్సులలో సాగరాన్ని. ఇలాచేతన—అచేతన—అభిచేతన అన్నిటిలో కూడ తన ఐశ్వర్యాన్ని ఎలాగ్రహించాలో శ్రీకృష్ణుడు చెప్తున్నాడు. వస్తువులను ఇంకావస్తువులుగానే తిలకించే స్థితినుండి తెచ్చుకొనక విభూతిని దేనినిచూచినా భావసమన్వితులమై భగవంతుని జ్ఞాపకం చేసి కొనటం. మననువానియందు ఏకంచేసి చూచుకొనటం ఇష్టమచేప్ప సాధన.

25. మహర్షులున్నారు. వారిలో భృగుమహర్షి నావిభూతి. అక్షరాలలో “ఓం” అనేది భగవద్విభూతి, యజ్ఞాలలో ఆపయజ్ఞం భగవంతుడు యజ్ఞాలలోతాదాత్మ్యంపొందిన మనసు కాక యజ్ఞమనుకొన్న స్థితి జపయజ్ఞస్థితి. అది విభూతి—భగవంతుడు “ఓం” అలాగే స్థావరాల్లో హిమాలయం భగవంతుడు—నేను.

26-30 వృక్షాల్లో అశ్వత్థ వృక్షం, దేవర్షుల్లో నారదుడు. గంధర్వుల్లో చిత్రరథుడు, సిద్ధుల్లో కపిలుడు, ఆశ్వాల్లో ఉచ్చైశ్రవం, గజాల్లో ఐరావతం. నదుల్లో సృపుడు, ఆయుధాల్లో వజ్రం, ఆలంజాతిలో కామధేనువు, సంతానోత్పాదకుల్లో కందర్పుడు, ఇవన్నీ భగవంతుడే, ఇంకా సర్పాల్లో వాసుకి, నాగుల్లో అనంతుడు, జలదేవతల్లో వరుణుడు, దైత్యుల్లో ప్రహ్లాదుడు. వశంచేసుకొనేవారిలోకాలం, భగవంతుడు. మృగాల్లో సింహం. పక్షుల్లో గరుత్మంతుడూ భగవంతుడే.

31-35, ఇంకా చెప్తున్నాడు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ—పవిత్రత నిచ్చేవారిలో పవనుడను, శస్త్రధారుల్లో శ్రీరాముడను. మత్స్యజాతిలో మకరాన్ని. నదుల్లో గంగను. ఇంత ఏమిటి! లక్షలాది ఈభూతాలున్నాయి కదా! ఈ పంచభూతాలూ వాటి తన్మాత్రలూ, వాటి ఆది, మధ్య, అంతాలూ అప్పీనేనే. నేనే ఇలా ఇన్నిగా అయినాను. చిదాభాసుణ్ణి నేను నీమనసూ బుద్ధిలద్వారా ప్రసరించి కనిపించే ప్రపంచం అయినాను. విద్యులలో అధ్యాత్మవిద్యను నేను. తర్కంలో వాదవిశేషాన్ని. అక్షరాల్లో ఆకారాన్ని సమాసాల్లో ద్వంద్వసమాసాన్ని. సామాల్లో బృహత్సామాన్ని. ఛందస్సుల్లో గాయత్రీ ఛందస్సును. మాసాల్లో మార్గశీర్షాన్ని ఋతువుల్లో వసంతఋతువును.

36. అంతేకాదు. వంచన చేసేవారిని చూస్తేవారిలో ద్యూతమను, తేజశ్శాలురలో తేజస్సును, ఉద్యమపరుల్లో ఉద్యమాన్నె. జయవంతులలో జయాన్ని. సాత్వికుల్లో సత్వమే నేను.

37. వృష్టివంశజుల్లో వాసుదేవుడను. పాండవుల్లో అర్జునుడను. అర్జునుడు ఇప్పుడున్న స్థితి ఎలాటిది! ఆత్మలో ఐక్యమై భగవదంశమే ఆత్మ అని తెలిసిన స్థితిలో ఉన్నాడనచ్చు. ఆలాటి అర్జునుడే భగవంతుడంటున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు. ఆస్థితిసనుసంధానం చేయుమనిబోధ—ఏ పరిస్థితుల్లో ఉన్నా: వారు మనుషులైనా, మానులైనా, జంగమాలైనా స్థావరాలైనా పై నసూచించినట్లు భగవద్విభూతిని లక్ష్యంగా పెట్టుకొని

మెట్టునెక్కటానికి ఇదే తరుణోపాయం అన్నమాట. అలాగే మునుల్లో వ్యాసుడు, వివేకుల్లో శుక్రుడు భగవంతుడని తెలిసికో అన్నాడు.

38. ఏమనంలో దండనీతిని నేను. జయించాలి అనేవారిలో రాజనీతిని నేను. గోప్యంగా ఉంచవలసిన విషయంపట్ల మౌనాన్ని ను. జ్ఞానాల్లో తత్వజ్ఞానాన్ని.

39. అంతేకాదు. కీర్తి, శ్రీ, వాక్కు, స్మృతి, మేధ ధృతి, క్షమ, ఇవన్నీ నేనే, ఏది సర్వభూతాలకూ మూలకారణమో అదీ నేనే. నేనులేని వస్తువే ఈ చరాచరాల్లో ఉండదు. ఈ విభూతులకు అంతులేదునుమా!

విభూతి అనేదాన్ని మిగిలినవాటి నుంచి ప్రత్యేకంగా చూడదలుచు కొంటే సూత్రంచెప్తాను. విను. ఐశ్వర్య యుక్తమూ లక్ష్మీయుక్తమూ శ్రేష్ఠత్వమూతో ఒప్పాకే ఏ వస్తువైనాగానీ ఆ ఐశ్వర్యం నీవుగడించాలనే ప్రేమను అది నన్నుగా గ్రహించటంద్వారా తరించి సాధించు అది నా తేజోంశమని గ్రహించు. భగవంతుడు అని అనుకొనేటప్పుడు ఉన్నతిని తెలిసి తాదాత్మ్యంపొందితే భావసమన్వితత్వం కలుగుతుంది. అందుకూ ఈ విభూతులను ప్రత్యేకించి తెలియుమనటం!

40. అంతే కాదు - ఇంకొక విషయం తెలిసికొనాలి. ఏమనంటే ఈ సమస్తమైనజగత్తు భగవంతుడైనవాలో ఒకానొక అంశ మాత్రమే నీని అర్థం కుడిభాగం ఎడమభాగమనికాదు. ఈ సమస్త జగత్తు నీకు తెలిసి నట్టిది ఒకచిన్నభాగమేనని అర్థం. (భగవంతుడు భాగం అని అర్థంకాదు) ఈ జగత్తు - మొత్తం నేనులో భాగమనిధ్వని. వీటిని జాబితాచేసి చెప్పితే ఆ జాబితా ఎన్నడూ పూర్తికాదు అని అర్థం. వాటివల్ల నీకు కలిగే ఉపయోగంకంటే నేను చెప్పిన కీలకం ఉపయోగతరమైంది.

సీవింకా ఈ బాహ్య విషయాలు చూసి, తెలిసి, ఐశ్వర్యం ఏదో కనిపెట్టి, అప్పుడు భగవంతుని అనుభూతిచేయాలి అనేస్థితిలో నిల్చి పోకు. సర్వత్రనీకు కనపడేది భగవంతుడే. చితాభాసమే. అది అనుభూతి చేయటం ముఖ్యం. అన్నాడు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ.

-ఇది పదవ అధ్యాయం-

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

పదకండొవ అధ్యాయము

విశ్వరూపదర్శన యోగము.

ప్రపంచాన్నే విశ్వరూపుడుగ చూడటం అభ్యాసంచేయాలి

అర్జునునికి అది చిత్రంగా లభ్యమయింది.

మనం అంతర్దృష్ట్యా తెలియాలి.

1. అర్జునుడు అంటాడు—“శ్రీకృష్ణా! నన్ను అనుగ్రహించటానికే నన్నట్లు అత్యంత క్లిష్టమైన రహస్యాలను నాకు చెప్పావు, అత్మానాత్మల విషయంచెప్పటంవల్ల నా మోహంతొలగిం దనిపిస్తున్నది.”

2. “నీవింకా అనేక విషయాలుచెప్పావు. ఈ భూతాలు నీనుంచి కలిగించుకొన్నజననం మరణం, నీమహత్తు సంగతులు కూడ చెప్పావు. కాని ఇంకా ఏదోతెలియాలని ఉంది. నీకూ ఈ జీవరాశికి గల సంబంధం కమల పత్రాక్షకుడవై న నీకు అవుపడేటంత సుస్థిరంగా నేనూ చూడ గలగాలనిపిస్తోంది. ఆదృష్టినాకు పూర్తిగ రావటల్లేదు. అందుకని తృప్తికలగలేదింకా.

3. నీవు ఇంతకు ముందు వివరించి చెప్పిందంతా నిజమే ననే నమ్మికయితేనాకు ఉంది, ఆసంగతులు నామనసుకూ బుద్ధికిమాత్రం తెలిసినయి. ఇంతకు ముందు వస్తువులను చూస్తే అవి నిజంగా వస్తువులు మాత్రమేననిపించేది. ఇప్పుడు అలాకాదనీ—అవీ ఆత్మేననీ తెలుస్తున్నది యోచిస్తే. కాని అవివస్తువులే ననిపించినంత దృఢానుభూతి అవి ఆత్మే ననే విషయంలో కలగటల్లేదు. ఆయనుభూతి కొరకు నీ జగదాత్మ స్వరూపాన్ని నాకు దర్శనంచేయరాదా?

ప్రస్తుతం అనాత్మను చూచి అది వాస్తవమేనని ముందుకు వెళ్ళి పోతున్నాం. ఈ అనుభూతి మనః స్థాయిలోనే, చక్షురింద్రియస్థాయిలోనే,

పొందటం మనకు అభ్యాస మయిపోయింది. అలాటిది పోయి ఇంద్రియా తీత మయిన విషయాలను అనుభూతిచేయటం సాధనద్వారా అభ్యాసం చేసికొనాలి. అది సాధన.

4. ఆసాధన ఇప్పటి వరకూ అర్జునునకు అందలేదు. ఇప్పుడు అదృష్టవశాత్తు సర్వఫలదాతగా శ్రీ కృష్ణుడు ఎదుట సాక్షాత్కరించి ఉన్నాడు. అప్పుడర్జునుడు అడుగుతాడు - “నేను చూడవచ్చు ననుకొంటే అదృష్టి నాకిచ్చి చూపించు” మని. ఇంతకూ అర్జునుడి కయితే ఆ విశ్వ దర్శనానుభూతికలగబోతోంది. మిగతా వారి కెలాగ? వారు అభ్యాసం చేసినమీదటనే - సాధనద్వారానే - ఈ అనుభూతిని పొందాల్సి ఉంటుంది.

చెప్పిందివిని అవగతం చేసికొని - మర్సిపోక - తదుపరి విషయాన్ని తెలియాలనే ఆసక్తి కలిగిన శిష్యునిమీద గురువున కెంత ప్రేమ కలుగుతుందో ఈ కృష్ణార్జునుల గురుశిష్యసంబంధం గమనిస్తే తెలుస్తుంది. పదవ అధ్యాయంలో శ్రీకృష్ణుడు తానే భగవంతుడనే బాహ్యంగా కూడా అనుభూతిచేంది అన్నిటిలోతానే వ్యక్తమవుతున్నట్లు చెప్పాడు. అది సాధారణ మానవ మనస్తత్వంతో మాత్రమే చెప్పింది కాదు. గురువుకు ఇంకా ఇంకా చెప్పాలనే ఉంది. కాని ఇలా అన్నాడు - చెప్పటం అనవసరం. ఇక నంతా. నీవు తెలిసికొనుమని మాత్రం మాటలుముగించాడు ఇప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు యే ప్రశ్న వేసినా సమగ్రమైన సమాధానం చెప్పటానికి ఉద్యుక్తుడై ఉన్నాడు. ఆసంగతి అర్జునుడికి అవగతమయింది. కాని తాను ఏది అడుగుదామన్నా తనసందేహాలన్నీ బుద్ధికితెలియ జెప్పటం ద్వారా తీరిపోయినాయి. సందేహాలు జనించేది బుద్ధిలోనేగదా! అందుకని వెనక చెప్పిన విషయాలు తిరిగితాను చెప్పి. అవి అర్థమయినాయనిచెప్పి - “నీమహాత్మ్యంతో ఈ సర్వప్రపంచాన్నీ ఆవరించి ఎలా ఉన్నావో అది నాకు అనుభూతి అయేవిధంగా దర్శనంచేయు” మని కోరుతాడు అనుభూతస్థితిలో సందేహాలు రావు; ఎందుకనంటే అది కార్యకారణ సంబంధం పై ఆధారపడి ఉండదు. కేవలం అనుభూతిమాత్రమే అంధే -

అనిపించటం మాత్రమే బుద్ధి స్థితిని దాటి అంతర్గతంగా సాధనచేసి అనుభూతి చేసేటప్పుడు—అదే నిజము. అదేవాస్తవము. అలాకాక, బుద్ధికి బాహ్యస్థాయిలో, మనసులో అలా ఊరికె అనిపించినట్లయితే—అది మూర్ఖస్థాయి అవుతుంది బహుశ. అందుకని బుద్ధికి పెగల స్థాయికి పోవటానికి సాధనా, గురువూహవసరం. గురువును చేరి నాకు జ్ఞానం ప్రసాదించు మనటం—“తద్విద్ధిప్రణిపాతేనపరి ప్రశ్నేన” అనేది ఇదే. వ్యదృష్టితనకు కలిగిన క్షణాన శుద్ధబుద్ధివై పులిరిగిన అధియజ్ఞుడే తనకుగురువై అనుభూతినీయటం జరుగుతుందన్న మాట.

5-6 ఏమడిగినా సమాధానం ఈయడానికి సిద్ధంగా ఉన్న శ్రీకృష్ణుడు వెంటనే అంటాడు. “అలాగే కానీ చూడు. నాలో సర్వమూ ఎలా ఉంటున్నదో వందలు వేలు సహస్రాలు అయిన నానావిధాలైన దివ్యాలైన రూపాలుచూడు, నానావర్ణాలను ఆదిత్యులను వస్తువులను ఇంకారుద్రుల్ని అశ్వినీదేవతల్ని మరుత్తుల్ని అందర్నీ చూడు. అంతేకాదు ఇతః పూర్వం నీవు ఎరుగని పెక్కులైన ఆశ్చర్యకరమైన విషయాలన్నింటిని చూస్తావుగాక. అంటే నీస్మృతితో సంబంధంలేని విషయాలయినా సరే అలోచించిచూచి అనుభూతిచేయగలవనిధ్యని.

7-8 ఈ జగత్తంతా చరాచరాలన్నిటినీ ఒకచోటకు తెచ్చి ఉంచినట్లు నాదేహంలో ఇక్కడ చూస్తావుగాక ఇంకా ఎలా ఎలా చూడాలని నీవనుకొంటావో అదంతా నీకు తెలియబడుతుందిగాక. నీ వెలా అనుకొంటావో అలా అనటంతో గొప్పవిషయం ఉందనిపిస్తుంది. “నేను చిత్ స్వరూపాన్ని. నా సంకల్పమే ఈ జగత్తు దానిని నీమనసు లేదా అంతరంగం ద్వారా లోనికి చూస్తున్నాను. కన్పింపజేస్తున్నాను నీ అంతరంగం నీకే. అందుకని నీవునాతో యేకీభవించి చూడు నీవు కోరుకొన్న వన్నీ. భగవంతునితో, చిదాభాసునితో నీవువానితోపాటు కలిసిచూడు. వానితోపాటు సంకల్పించు. సర్వప్రపంచం నీస్మృష్టి అయి అవుపడుతుంది అని భావం. అలాగే అయింది కూడ. తన ఎదుట ప్రపంచాన్నంతనూ

అర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని శరీరంలో చూడబోతున్నాడు. ఇదే అంతర్దృష్టి కయినసాధన, “నేను” ఎవరో “నీవు” తెలిసి కలిసిపో అనిబోధ. అహం యొక్క మూలాన్వేషణ అనే సాధన ఇదే. శ్రీభగవాన్ రమణమహర్షి మాటల్లో ఇక ఉండేది “నేను” కాదు. తత్ అనే భావన ఉండాలి. నేను అనే అహంనశించి బుద్ధిస్థాయినిమించి అనుభూతి అవటం ఇక్కడ ప్రధానం. ఈ సంగతులను నీవు నీ చర్మ చక్షువులతో డర్శించలేవు. ఇది దివ్యమైన దృశ్యం కావటంచేత నీకు దివ్యదృష్టికావాలి. అది నేను నీకు ప్రసాదిస్తున్నాను. ఐశ్వరమైనదంతా చూడునాలో అన్నాడు.

9. మహాయోగీశ్వరేశ్వరుడైన శ్రీకృష్ణుడు అలా చెప్పి అర్జునునకు విశ్వరూపాన్ని డర్శింప జేశాడు. ఆవిశ్వరూపమెలా ఉందో సంజయుడు వర్ణిస్తున్నాడు. ఈ సంజయుడికి యుద్ధాంగంలో ఎక్కడెక్కడ ఏం జరుగుతున్నా కనిపిస్తుండడమేగాం ఎవరి మనసులలో వీడిపోతున్నా అవన్నీ కళ్ళకు గట్టినట్లు కనపడజేసికొనగలిగే మహత్తరమైన శక్తి ఉంది. ఆశక్తిని వ్యాసభగవానుడు ఈయనకు ప్రసాదించాడు. సంజయుడు యోగి, ఆరూఢుడు అనిపిస్తుంది అందుకే శ్రీకృష్ణుని గూర్చి చెప్పేటప్పుడు యోగీశ్వరేశ్వరుడని అంటూ ఉంటాడు. అర్జునునకు ఎలా అనుభూతి అవుతున్నదో అలాగే అతడికికూడ విశ్వరూపం దర్శనం అవుతోంది. సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునికు వర్ణించి చెబుతున్నాడు

10. అనేకమైన ముఖాలు నోట్ల రూపాలు ఉన్నాయి. బహువిధాలైనవి, అద్భుతమైనవి, వివిధమైనవి, దివ్యమైనవి. అంకారాలతో కూడి ఉన్నాయి ఆరూపాలు. దివ్యాస్త్రాల నేకాలతో కూడి ఉన్నాయి. అవి కనపడుతున్నాయి ఈ ప్రపంచంలో ఉండే నానాజాతులైన జీవరాసులూ కూడ ఒకేచోట అర్జునుడు చూడటం అయింది ముంది.

11. వెంటనే భగవంతుని మహత్తదృష్టికివచ్చినట్లు సంజయుడు చెప్పిన వర్ణన నడుస్తుంది. “దివ్యమైనమూలలు వస్తువులు డర్శించి

ఉన్నాడు ఆభగవంతుడు. దివ్యమైన గంధపుపూతలు కన్నడుతున్నాయి. సర్వమూ ఆశ్చర్యమయమై దీప్తిమంతమై అంతులేనిదై విశ్వరూపం ఆవ్వసడుతున్నది. ఒకక్షణాన భగవంతుడని అర్జునుడనుకొంటున్న ఓహూ, మరొకక్షణాన ఈ సర్వప్రపంచమూ, ఒకేసారి ప్రత్యక్షమవు తున్నది.

12-13. ఆకాశంలో వేయి సూర్యులొక్కసారి ప్రభాపూర్ణంగా ఉదయించినప్పుడు కలిగే కాంతి ఆవిశ్వరూపుడి కాంతితో సమానమని చెప్పుచు. ఈ జగత్తు అంతా ఒకేఒకచోట విడివిడిగానయి ఆమహాను భావుని శరీరంలో-దేవదేవుని శరీరంలో-నిల్చిఉండటం అర్జునుడు దర్శించాడు. తాను చూస్తున్నది ప్రపంచాన్నా? ఈ భగవంతునా? అనేది తెలియబట్లేదు. ప్రపంచమూ ఉంది. భగవంతుడూ ఉన్నాడు తనకుకనపడే దాండా. అది వేరూ ఇదివేరూ అని రెంటినీ వేరుచేయ గలగటంలేదు తాను ఆస్థితిలో. అతడు భగవంతుడే సందేహంలేదు. కన్నడుతున్నది ప్రపంచం. మే అబద్ధమేమీలేదు. సత్ అసత్లు అనబడేరెండూను ఉన్నయ్య సాలి ఇదీదివ్యదృష్టి కలిగిన అర్జునునకుకలుగుతున్న అనుభూతి. సాధకుడు ఆధ్యాసంవల్ల ఈ ప్రపంచాన్నంతనూచూసి భగవంతుని గుర్తించినట్లుకే అర్జునునకు కలిగిన అనుభూతితో సమానమయిన అనుభూతి పొందటం అర్హతందనిపిస్తుంది.

14. అప్పుడెలా ఉంటుంది సాధకునకు? అర్జునునకు? విస్మయ స్థితి కలుగుతుంది అర్జునుడు అందుకే ఆశ్చర్యాన్వితుడైఉన్నాడు. పుల కాంకితుడై ఉన్నాడు మెరుగైన శిరస్సు వంచి ప్రణమిల్లినాడు. కేలోడ్చి నమస్కరించాడు. ఆపుడంటున్నాడు.

15-16. దీ దివ్యమూర్తి! నీదివ్య దేహంలో సర్వభూతాలనూ స్థావర జంగమాలనూ చూస్తున్నాను. కమలాసనస్థుడైన బ్రహ్మనూ, ఈశ్వరనూ. బుధులనూ ఇంద్రులనూ చూస్తున్నాను. దివ్యసర్పాలనుకూడ

చూస్తున్నాను. ప్రపంచపరంగా సర్వమూ కనపడుతోంది. ఒకవిధంగా నీవే వీళ్లుగా అయినావు. విరాడ్రూపుడవైన నిన్ను చూస్తున్నాను. అసంఖ్యాకమైన చేతులూ ఉదరాలూ ముఖాలూ నేత్రాలతోసహా అనంత రూపుడవైన నిన్ను దర్శనం చేస్తున్నాను. ఈ ప్రపంచ వస్తువులకయితే ఎక్కడి కక్కడె అంతం కనపడుతున్నది కాని భగవాన్! నీకు ఆది మధ్యం అంతం ఎక్కడ అనేసంగతి తెలియజాలకుండా ఉన్నాను. అలా నీ ప్రత్యేకత తెలుస్తున్నది. ఈ మొత్తం విశ్వంకడె నీవుగాప్ప అనేది చూస్తున్నాను.

17-20 నాకు కనపడే యీ ప్రపంచాన్ని ఆవరిస్తూ కిరీటంగదచక్రం ధరించిన ప్రకాశమానమైన తేజోరాశివై న నిన్ను చూస్తున్నాను. నీ ప్రభాదీప్తి ఉజ్వలమై దుర్నిరీక్ష్యమై సూర్యునీ అగ్నినీమించిఉన్నది అపరిచ్ఛిన్నుడవై అంతటా నిండియున్ననిన్నే నేను చూస్తున్నాను. నీవు అక్షరుడవు శ్రేష్ఠుడవు జ్ఞేయమేదో అదేనీవు అని నాకు తెలుస్తున్నది. ఈ జగత్తునకు ఆధారమైనవాడివి. అవ్యయుడవు ఈ ప్రపంచం వ్యయం ఆయినపుడు గదా నీవు వ్యయం కావటమనే ప్రసక్తి. ఈ ప్రపంచం ఎప్పుడై నా అంత మవుతుందా కాదా అనేది నాకు తెలీటలేదు. కాని ఒకవేళ యీ ప్రపంచం వ్యయమైనాగానీ నీవు మాత్రం వ్యయం కావటమనేది అసంభవమని తెలుస్తోంది. నీవు పురాణపురుషుడవు. పరమాత్మవు అని నాకు తెలుస్తున్నది. నీకు ఆది అంతం ఉండటం అనేది లేదు. అందుకని మధ్యం ఉందని చెప్పటానికే అవకాశం లేదు. అఖండమైన శక్తి శాలివి నీవని తెలుస్తున్నది. ఒకొక్క నీచేతికి ఎంత బలవిశేషం! అలాంటివెన్ని చేతులు అసంఖ్యాకమైనవే! సూర్యచంద్రులేనీనయనాలు. అగ్ని నీనోటినుంచి వెలువడుతున్నది. నీదైన స్వంత కాంతితో ఈ విశ్వాన్నంతనూ ప్రజ్వలింపజేస్తున్నావు! అలా నాకు దర్శనమవుతోంది.

ఈ భూమి ఆకాశాల మధ్యనున్న ఈ వివరమంతా నీ ఒక్కని చేతనే వ్యాప్తమయి ఉంది. దిక్కులన్నీ నీయందే అణగిపోయినవని

పిస్తున్నవి. ఈ ప్రపంచం అనే దానిలోని చిన్ని చిన్ని భూతాలు ఈమహామహోగ్రరూపాన్ని చూచిన క్షణాన, ఆశ్చర్యకరమైనతేడా గమనించిన నిమిషాన, మహాభయంతో తల్లడిల్లి పోతవని తెలుస్తున్నది. సీడిహ సంకల్పం ప్రకారమే ఈ బ్రహ్మాదులు తామూ సంకల్పించి సృష్టిస్తున్నారు అనిపిస్తోంది. అలా ప్రతి అణువునకూ సీసంకల్పమే ప్రధానమైఉంటోంది.

21-25 ఈ స్వార్థ భూయిష్ఠులయిన దుర్యోధనాదుల సమూహం వసువుల అంశాన జనించిన భీష్ముడు మొదలైన సురసంఘాలు అన్నీ కూడ నీయందే ప్రవేశించిఉన్నవిగ అవుపడుతున్నాయి, భయపడిన వారు కొందరు బద్ధాంజలులై సుతిస్తున్నారు. మహర్షి సిద్ధసంఘాలు ఈ ప్రపంచాలకుశుభంకలగాలని స్వప్తిచెప్పున్నారు. వీళ్ళమాత్రం భయపడటలేదు, సంపూర్ణస్తోత్రాలతో నిన్ను పొగడుతున్నారు. రుద్రులు, వసువులు సాధ్యులు, విశ్వేదేవతలు. ఆశ్వినీకుమారులు, మరుద్దేవతలు, పితృదేవతలు. యక్షరాక్షస సిద్ధసమూహాలు అందరూ ఆశ్చర్యంతో నిన్ను చూస్తున్నారు. నీ మహోగ్రమైన అసంఖ్యాకమైన బాహువులు, ఊరువులు, పాదములు, ఉదరాలు, కోరలు ఈ విశ్వపూర్ణమైన రూపంలో చూచి ఈ ప్రపంచంలోని వాళ్ళంతా భయపడిపోతున్నారు. నేనూభయాన్నే అనుభవిస్తున్నాననిపిస్తోంది. ఆకాశాన్నంటుతూ, దీప్తులను వెదజల్లుతూ రంగులమలుపులతో విరాజిల్లి నోళ్ళుతెరచి, కన్నులువిప్పి, ఇంత గంభీరంగా భయంకరంగా కనపడేనిన్ను చూచి ధృతిచెడగొట్టుకోకుండా ఉండగలవాడెవ్వడో తెలియటలేదు. నేను నిన్ను చూస్తూ శాంతినిపొందుతున్నానా అనేది సందేహమయిపోతోంది. శాంతినిజానికి కలగటలేదు.

ఇప్పుడు అర్జునునకు-సర్వమైనవిశ్వాల్లా భగవంతునిలో ఎల్లప్పుడూ ఉండేవే ననే సత్యవిషయం తెలిసింది. అదేశాంతికలగ వలసిన సమయం. జ్ఞేయవిషయం తెలిసినప్పుడు శాంతి కలుగాలి నిజానికి.

చెక్కచేయటానికి పథకం తెలియంగానే విద్యార్థి శాంతి పొందటలేదా! కాని అర్జునుడు శాంతి కలగటలేదంటున్నాడు. ఏమిటి కారణం? ఈ జ్ఞేయం అభ్యాస పూర్వకంగా అతడికి తెలిసినది కాదు. చర్మ చక్షువుకు సినిమావలె దివ్యచక్షువుకుతనకు కన్నడింపే అనిపిస్తో ఉండచ్చు. ఇంకా అనుభూతికావాల్సి ఉందన్నమాట. అందుకని ఈ క్రొత్త అనుభవాన్ని తరిచి తరిచి అర్థంచేసికొంటున్నాడు అర్జునుడు. ఈ దుర్యోధనాదులు, ఈ యుద్ధయోధులు అంతా అక్కడ ఉండటం చూస్తున్నాడు. అంటే భగవంతుడు అంటూనే తనచుట్టూ ప్రపంచం జ్ఞాపకం వస్తుండే స్థితిలో ఉన్నాడు. ఇక చుట్టూ చూచి భగవంతుని అనుభూతి చేసేస్థితికి ఎక్కాలి. అంతర్గతమైన విదాకాశం భగవంతుడనితెలియాలి. దానితో తాదాత్మ్యం పొందాలి. జ్ఞానం ఇదే. దానిని పొంది అనుభూతినంది అప్పుడు ప్రపంచాన్ని తిలకించాలి. అర్థంచేసికొనాలి. ఇట్టి వరకూ ఆత్మ 'నేను అనుకొంటుంటే ఇకనుంచి ఆతత్ 'విదాకాశం' తాను అనుకొని మసలాలి అప్పుడు ప్రపంచంలో ఉన్న దేన్నైనా భగవంతుడనే ఆ 'తత్' అనే చూస్తాడు. రూపం : చట్టి అబద్ధం అని మిథ్య అనీ తెలుస్తాడు. అది జీవన్ముక్త స్థితికెక్కటమే. అంతర్గతంగా ఉన్న నేను ఆత్మేను భగవంతుడేను అని చూడటానికి ప్రయత్నం చేయటమే. అంతర్ముష్టి ఆహాయోక్త మూలా న్వేషణ మంటారు శ్రీభగవాన్ రమణ మహర్షి. జీవన్ముక్త స్థితికి ఆరోహణ మార్గమదే. ఈ ఆరోహణం ఎలా జరుగుతుందో గమనించాలి. జరగబోయే ప్రచండయుద్ధమంతా భగవత్సంకల్పమనే అర్థం అర్జునునకు భగవంతుని వలననే ఈ దృశ్యఫలం.

ఇంక భయంకరమైన దృశ్యాన్ని వర్ణిస్తున్నాడు అర్జునుడు. "దేవా నీదంతాలు ఎంతో క్రూరమై వికృతమై ఉన్నాయి. ప్రళయాగ్ని లా నీనోటి నుండి అగ్నిజ్వాలలు బయటకు వస్తున్నాయి, తేజోపూర్వమై సర్వత్ర ఆక్రమించియున్న నీముఖాలు చూస్తూ దిక్కులేవోతెలియ

తేని స్థితిలో పడుతున్నాను ప్రభో! ప్రసన్నుడవుకా! నేనుచూడలేను—
అంటూనేచూస్తున్నాడు. ఇప్పుడు విశ్వరూపంలో ఏంజరుగుతోంది?

23-31 విశ్వరూపంలో కదలిక ఆరంభమయింది. ఇంతవరకూ
అందులో ఉంటున్నవని మాత్రమే కనుపడినవి. ఇప్పుడు కదలిక
తెలుస్తున్నది అర్జునునకు. దూరంనుంచి ఒకబొమ్మలా ఉన్న ఆకారం
దగ్గరకు వెళ్ళిన కొద్దీ అందులోని అరలూ, మరలూ విడివిడిగా అవు
పించి చలనంపొందుతున్నట్లు అయింది, అర్జునుడు అందు కన్నడిన
వారంతానిలాఉన్నారో ఏంచేస్తున్నారో ఏదిచెయ్యలేకపోతున్నారో తెలియ
గలుగుతున్నాడు, అందులోతనూఉన్నాడు. అంటే తత్ తస్ తస్ తనువేరే
లేడనేది గ్రహించాల్సిన అంశము.

ఈ నృపాల సంఘంతోసహా ధార్తరాష్ట్రం లందరూ భీష్మ
ద్రోణ కిష్కంధ సహా ఆవిశ్వరూపంలో ప్రవేశిస్తున్నారు. వాళ్ళు ఎవరి
ఇష్టాన్ననుసరించివాళ్ళు వెళ్ళలేకపోతున్నారు. తమతమ ఇచ్చలకు
అక్కడ ప్రసక్తి పరిపూర్తికలగటలేదు. ఒకానొక వదిలోని నీటిబిందు
జ్వలు నలా ప్రవాహాన్ని మాత్రమే అనుసరించి అవశమై మహాసము
ద్రంలో పడటానికి వెళ్ళిపోతాయో అలా ప్రవేశిస్తున్నారు. ఆ ప్రవేశించే
ప్రదేశ మేమిటా! అది విశ్వరూపుడవైన నీనోటి వివరం. ఆ క్రూర
మైన పంజరాల చక్క మధ్య సందుల్లోకి ప్రవాహంలా వెళ్ళిపోతున్నారు
కొంచెం ఆ పక్కసందుల్లో ఇరుక్కుపోయి శిరస్సులు పగిలి నలిగి
పీర్చడంకొట్టుకు పోతున్నారు ప్రవాహంలో!

మిగతా నలా అతితొందరతో మందే అగ్నిపైకురికి చస్తవో
అలా యాదోలోని జనులందరూ చావటానికే నీముఖంలోకి ప్రవే
షిస్తున్నాడని తెలుస్తున్నది. వీరందరినీనీవు ఆ ప్రకాశవంత మయిన నోటితో
ప్రేరితచేస్తున్నావు, నాలుకలుచాచి మరీ అందుకొని నోట పడవేసి
కొంటున్నావు. నీక్షిజ్జ్వల కాంతితో ఉష్ణముతో యీ ప్రపంచాన్నితపిం

పజేస్తున్నావు మహానుభావా! నీకు నమస్కారము. ఈ ప్రపంచస్థితికి కారణమ వైన నీవు ఇలా నాశనం కలిగిస్తున్నావా? ఉగ్రరూపుడవైన నీవెవరో నాకు చెప్పవలసింది. నాకు ఆ విషయం తెలియాలనిఉన్నది. ప్రసన్నుడవు కావలసింది.” అన్నాడు.

అప్పుడు భగవానుడు అన్నమాటలను అర్జునుడు వింటాడు, తిరిగి శ్రీ కృష్ణుడు అర్జునునకు కర్తవ్యాన్నిబోధిస్తాడు.

32-34 ఈ శ్లోకాల్లో భగవంతుడు అర్జునుడికి ఇచ్చిన సందేశమే కర్మయోగి భక్తుడై ప్రపంచంలో భగవంతుని దర్శించేటప్పుడుకలిగే జ్ఞానం అనిపిస్తుంది.

భగవంతు డంటున్నాడు, “ఇప్పుడు నేను కాలుడను లోక సంహారకుడనై విజృంభించి ఉన్నాను. ప్రాణుల్ని సంహరించడానికి ఆరంభించాను. ఈ శత్రుపక్షంవాళ్ళంతానశించిపోతున్నారు చూడు. ఈ పనికి కారణం నాసంకల్పం. ఈ ప్రపంచంలో ఏంజరుగుతున్నా ముందు నాసంకల్పం ఉంటుందనేది జ్ఞాపకముంచుకొను. ఈ ప్రపంచనడక, నాసంకల్పంలో ఉన్నదనేది తెలిసికొను, అందులోని కష్టనష్టాలు మీ మీమనసుల్ని అనుసరించి మీరు సహిస్తారుగాక,

“అందుచేత నీవు నాసంకల్పంతో ఏకీభవించు, కీర్తిగడించు. కష్టనష్టాల నుండి విడివడు. శత్రువులను జయించి నిష్కండుడమైన రాజ్యాన్ని పొందు. ఈ చేయడంలో నీవు వట్టినిమిత్త మాత్రుడవే అయి ఉంటావు. ఈ స్థితిలో ఉన్నావు కనక నీ కర్తవ్యం యుద్ధంచేయడమే. ఇంకో మార్గంలేదు.” (వెనక్కుతిరిగితే నేనాధిపతి అయిన ఏమిచు చంపి పారేయటం తథ్యం అనిధ్వని) అమాటకొస్తే అసలు అర్జునుడే వెనక్కుపోలేడుగాక, పోయేవాడైతే పారిపోయేవాడే ఈ పాడికి. ఈ భగవద్గీతా చర్చకుస్థానం లేకపోయేది ధారతంలో.

“జరగబోయే దేదో నాలో గమనించావుకదా! వాళ్ళంతా ఇంతకు పూర్వమే నాసంకల్ప ప్రభావం చేత నిహతులయినారనేది జ్ఞాపకం

ముంచుకొను. ఈ భీష్ముడు, ద్రోణుడు, కర్ణుడు ఇతరవీరులు అందరూ నీవు జయించినవాడవై చంపివేయి. విచారపడకు. ఇదినిమిత్తమాత్రమే. నీవు చేయలేకపోవటమనేది లేదు. నీకు నేనుచేసేదే కర్తవ్యము. దానికిభిన్నంగా చేస్తానని నీమనసంటే, చిక్కుల్లోపడి సోదిలోకి రాకుండా పోతావుగాక. అందుకని యుద్ధంచెయ్యి అన్నాడు.

అర్జునునకు అపటివృథకూ కలిగిన జ్ఞానంతో ఇక నీ బ్రతుకు నడకవలసిందిని భగవంతుడు బోధించడం ఇక్కడ గమనీయం. భగవంతుడెవరో ఎరిగినవారికి కర్మ ఫలత్వాగమనే బోధ ఇక్కడ చెప్పబడింది. కర్తవ్య కర్మ చెయ్యి. ఫలం ఏమొస్తుందనేది నీయోచనకందేదికాదు. అది చిత్ స్వరూపాధీనం—అంటే—భగవదధీనం అని చెప్తున్నాడు.

39 అర్జునుడు భయ భక్తులతో భగవద్వాక్యాలను విన్నవాడై శ్రీ కృష్ణునికి తిరిగి నమస్కరించాడు. ఇంకా అంటున్నాడు.

39-40 భగవన్: నీ శరీరంలో ఇప్పుడు ఏమేం కనపడుతున్నాయో చెప్పుదనా: నీ మాహాత్మాన్ని క్షీరిస్తూ ఉండటంచేత—నీ ఇచ్చినే యీజగత్తు నడుపుతూ ఉండటంచేత ఆనందాన్ని పొందుతున్నట్లున్నది: ప్రీతిని పొందుతోంది. రాక్షసులు భయపడి నాల్గు ప్రక్కలకు పారిపోతున్నారనిన్ను క్షీరించే సిద్ధులు అందరూ నీకు నమస్కరిస్తున్నారు అర్జునుడు తనకు ఆయిన అనుభూతిని తిరిగి గురువుకు చెప్పి తనలో స్థిరం చేసుకొంటున్నాడు.

ప్రభో: అనంతా: ఈశ్వరా: జగదాశ్రయా: బ్రహ్మకంఠే ముందేశిన్న గోధృవాడవయిన నీకు దేవతలు మాత్రమెందుకు నమస్కరించకుండా ఉంటారు: సతేనకా అసతేనకా పరమైన ఏ అక్షరమైన బ్రహ్మముందో అదే నీవు కదా:

నీవే అది దేవుడవు. పురాణ పురుషుడవు, ఈ విశ్వానికంతకూ ఆశ్రయుడవు, తెలిసినవాడవు తెలియబడనలసినవాడవు. జ్ఞేయమవు.

శ్రీ మద్భగవద్గీతానుననము(౨-11)

పరం ధామ మవున్నా. నీ చేత జగత్తంతా వ్యాపింపబడి ఉన్నది.

నీవే వాయు, యమ, అగ్ని, వరుణ, చంద్ర, ప్రజాపతులు అందరును. బ్రహ్మదేవుని తండ్రివేనీవు. నీకు వేయిపర్యాయాలు నమ స్కరిస్తున్నాను, మళ్ళీ మళ్ళీ నీకు ప్రణామి చేస్తున్నాను.

సర్వమూ ఆక్రమించి ఉన్నావునీవు, నాముందు-పెనక-ప్రక్క నపై న-క్రింద-సర్వత్ర ఉన్న అనంతుడవు. ఆమిత విక్రమపూర్ణుడవు. సర్వం సమాప్తోషివి. సర్వ ప్రదేశాలలో సమానంగా హితుడవై యున్నవాడివి. అందుకని నిన్ను సర్వుడవనాలి" ఇదీ అత్యంత గరిష్ఠ మైన అనుభూతి అర్జునునకు అందినట్టిది. దీనికోసమే మనం చేయాల్సిన సాధన. ఇంకా అంటున్నాడు.

అలాంటి మహానుభావుడవని మహాత్ముడవని ఇంతకు పూర్వం నేనెరుగను. ప్రమాదవశం చేతగాని వీయందున్న స్నేహభావంచేతగాని, ఓ కృష్ణా! ఓయాదవా! ఓసఖుడా! అనితిరస్కార పూర్వకంగా ఏమేమో పలికి ఉంటానుగా. విహారి శయ్యాసన దోజనసమయాల్లో గాని ఒంటరిగా ఉన్నప్పుడుగాని ఇతరులతో ఉన్నప్పుడుగాని విరిహ సార్థముగగాని నాచే ఎలా అసమ్మానితుడవై ఉన్నావో చెప్పలేను ఎరుగను. అందుకునన్ను తీమించవలసింది.

ప్రభో! అతులనీయ శక్తిమంతుడా! ఈ చరాచరాత్మకమైన జగత్తుకు నీవు స్రష్టవు. పూజనీయుడవు. గురుడవు. పెద్దవు. ముల్లోకాలలో నీకు సమానుడయినవాడే లేడు. ఇకనిన్ను మించిన వాడెవడున్నాడుగనని

అందుకే నా యీ శరీరం పంచి నమస్కరిస్తున్నాను. ఈశ్వరు డవువందనీయుడవు అయిననీకునన్ను అనుగ్రహించవలసింది. తండ్రి బిడ్డలను అనుగ్రహించినట్లు స్నేహితుడు హితుని ఆపరించినట్లు ప్రేమియుడు ప్రేమిని మన్నించినట్లు నా అపరాధాలను నీవే తీమించాలి. దేవా ఇతః పూర్వం చూడని యీ విశ్వరూపాన్ని చూచి

నేను సందేహాలు పొగొట్టుకొన్నాను. సంతుష్టి నందుతున్నాను, భయం చేత నానునను ఇప్పుడు బాధపడి పోతున్నది. వెనకటి నాభావాలు ఎంత తప్పుభావాలోకదా! ప్రభో! నాకు ప్రసన్నుడవు కావలసింది. పూర్వ రూపాన్ని ధరించాల్సింది. వెనక చతుర్బుజుడుగా గదా చక్ర కిరీటాదులను ధరించిన వాడుగా చూశాను. ఆరూపమే నేనెరుగుదును. అలా నాకు ప్రసన్నుడవుకావలసింది. ఈ సహస్రబాహువుల విశ్వమూర్తి స్వరూపం ఉపసంహరింపవలసింది—అన్నాడు.

అర్జునునకు సమగ్రమైన అనుభూతి అయింది. తనకయిన బ్రతుకు భగవంతు డెలా నడుపుతున్నాడో చూశాడు. దానినె బ్రతుకులో మళ్ళీ మళ్ళీ తలుచుకొంటూ దానినే ప్రేమిస్తూ హాయిగా బ్రతకవచ్చుననే నిశ్చయం ధైర్యం కలిగింది. అందుకని యుద్ధం చేయడానికి కూడ సంసిద్ధుడైనాడని పిస్తుంది.

47-49 అప్పుడు భగవంతుడు చెప్తున్నాడు—“అర్జునా ఈ రూపాన్ని సీపుగాక ఇంకెవరూ ఇంతకు ముందు చూడలేదు. నేను నిన్ను అనుగ్రహించి ఇలాచూపుదామనె చూపించాను. అందువల్లనే ఈ తేజోమయమూ అనంతమూ అనాద్యమూ అయిన విశ్వరూపాన్ని అంత శ్చక్షువుతో సేపు చూడకలిగావు. ఏ వేద—అధ్యయన—యజ్ఞకర్మలు! చేసినా ఉగ్రమైన తపస్సును చేసినా, మనుష్యలోకంలో ఈ దృశ్యం ఎవరుగాని చూడజాలరుగాక. ఈ అవకాశం నీకే కలిగింది సుమా ఈ రూపం చూసి భయపడకు. చిత్తవైకల్యాన్ని చెందకు. అనేకాద్భుతాలు కలిగిన ఈ విశ్వరూపంలో ఈ రూపంకూడ ఒకటి. ఒకానొకదశ జరిగి తీరేదిన్నీ”

శ్రీ కృష్ణుడు ఇక్కడ కచ్చితంగా చెప్తున్నాడు—ఈ విశ్వరూపం ప్రత్యేకంగా నేను ఈ స్థితిలోనున్న అర్జునునకు అనుగ్రహించి చూపెట్టినట్టిదని. సాధకులందరికీ—అభ్యాసం చేసేవారందరికూ—ఇలా విశ్వ

రూపం కనపడవలసిన పనిలేదు. వారికి ఈ కన్నడే ప్రపంచ దృశ్యమే విశ్వరూపముగా భగవంతు డర్శనున కిచ్చిన సందేశమని తెలియాలి. ఈ ప్రపంచంలోనే వారు భగవంతుని చూడాలి. దర్శించాలి.

50-51 అలా పలికి భగవానుడు తనపూర్వరూపాన్ని అంటే దేవకి నందనుడి రూపాన్ని పొంది ప్రసన్నుడయినాడు. అర్జునుని ఓదార్చినాడు, అర్జునుడు భగవంతుని నుతించి “నేను సంతోషాన్ని పొందుతున్నాను” అన్నాడు.

52. భగవంతుడప్పుడంటున్నాడు-అర్జునా! ఈ రూపాన్ని దేవతలు కూడ ఎప్పటి కప్పుడు చూడాలని ఆత్మతపడుతుంటారు” అని. జరిగిందీ జరుగుతున్నదీ జరగబోయేదీ ఒక్కసారిగ స్ఫురింపజేసే రూపం ఎవరు చూడాలని తెలియాలనీ కొరరుగనక!! “వేదాలు, తపస్సు, దానం, యజ్ఞం వీటిద్వారా ఈ రూపం చూడటం అశక్త్యమైనపని. వేదోక్త క్రతువులవల్ల దానమువల్ల స్వర్గాన్ని చేరి దేవతలవలెమనవచ్చునుకాని ఈరూపాన్నిచూడటం మాత్రం జరిగేది కాదు, కేవలం భక్తి ప్రధాన మయినచోట ఇలాంటి ప్రత్యేక దృశ్యాలు (visions) సంభవం. అందుకని సాధకులంతా సాధనచేయడమే కర్తవ్యం.

నేను మొదట కర్మపూర్వకమయిన సాధనలు చెప్పాను. అవి అనుసరించి ఆత్మానాత్మజ్ఞానమును తెలిసి, అభ్యాసంవల్ల ఈ ప్రపంచంలో సర్వత్రనన్ను దర్శించ గలవారికి ఈదృశ్యాలు అక్కరనేలేదు. కేవల భక్తి కలిగి జ్ఞానం అభ్యాసంకాని వారికి అనన్యమైన భక్తి కారణంగా నాఅనుగ్రహం కలిగి ఇలాంటిదృశ్యాలు సంభవిస్తవి, అప్పుడు వారు సర్వత్ర నేనెలా వ్యాపించి ఉన్నానో తెలిసి మెట్టు నెక్కగలుగుతారు. నాతో ఐక్యం పొందగలుగుతారు.

55. “కనక పాండవా! నాభక్తుడు కావటం నాకొరకు కర్మలాచరించటం నేనే (మత్పరమః) పరమగతినని తెలియటం ఇదీ సాధన. ఆ

పైన ధన మిత్ర వుత్రాదుల యందు ఆసక్తివడలి, సర్వభూతాలపట్ల శతృత్వభావమవేది లేకుండటం కలగాలి. శతృత్వభావం వుంటే నన్ను (తత్ను) మరచినవాడయిపోతాడుకదా! నేను నాదేవుని కొలుస్తున్నాను మిగతావాళ్ళు ఇంకోదేవుని కొలుస్తున్నార” నడంకూడ పనికిరాదు. ఆస్థితిని సాధించినవాడు నానమదే నన్నె పొందుతాడు. ఇదేపరమమైన విషయం.” అంతర్వృష్టిసాధనవల్ల అహం “నేను”తో (ఆత్మతో) చేరినశించిపోతుంది. అపైన ఆత్మే జీవన్ముక్తుని జీవితం నడిపేది. అతడికి అహంలేదనిబోధ. ఇది మనలో జీర్ణించాలి.

ఈ అధ్యాయంలో నడచిన బోధకు ప్రాతిపదికగా వెనకటి అధ్యాయాల్లో చెప్పింది జ్ఞాపకం చేసికొనాలంటే. - ఆత్మానాత్మ వివేకం, త్యాగపూర్వకంగా మాత్రమే కర్తవ్య కర్మలను చేయటం, ఆత్మా అనాత్మా కూడ బ్రహ్మమేననీ, అని సర్వత్రఉన్నదేననీ, ప్రకృతి (అనాత్మ) తిగుజాత్మకమై తన స్వభావాన్ననుసరించి ప్రపంచవ్యవహారాలను నడుపుతుంటున్నదనీ - ఈ సర్వప్రపంచాలూ నడిచేనడక ఈ శ్వర సంకల్పప్రకారమేనడుస్తున్నదని - తెలియాలి. వ్యక్తి తన శరీరం వదలబోయేముందు - రాబోయే జన్మ ఎలాఉంటుందో - లేదా ఉండాలోనని ఊహించక భగవంతునే స్మరిస్తే వానియందు ఐక్యంకావచ్చుననీ అనన్యమైన భక్తితో ఉండేవారికి అది సాధ్యమనీ వారియొగక్షేమాలు తానే (భగవంతుడే) చూసుకొంటాడనీ చెప్పారు. ఏవస్తువును చూసినా అందులోని విభూతిని చూచి తానని గ్రహించి ప్రేమించుమనీ అదే భగవంతుడనీ - కేవలం భక్తి - ప్రేమ కల వారికి తన అనుగ్రహంవల్ల విశ్వరూపం వంటి దృశ్యంకలిగి లేదా అర్థం తెలిసిజ్ఞానవిషయం అవగత మవుతుందని భగవంతుడు చెప్పాడు నేను. కాదు శాశ్వతంగా ఆత్మఅనబడుతూ మనలోఉన్నది తత్ మాత్రమే. ఈ మెట్టునెక్కడం పరాకాష్ఠ.

ఇది పదకొండవ అధ్యాయము.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

ద్వాదశోధ్యాయము

(భక్తియోగము)

జ్ఞాన భక్తిద్వారా శాంతి కలుగుతుంది.

భక్తిషట్కంఠో ఈ అధ్యాయం చివరది. భక్తి అంటే అంత ర్దృష్టిద్వారా సాధకుడు తన మనసును బుద్ధిలో చేర్చి దాని నుండి సమష్టి మనసును—(Total mindను) అంటే భగవంతునిచూచి నేవించటమే అని సూచించారు. అలా ఆభగవంతుని చూడగలిగితే అతడినుంచే ఈ సర్వప్రపంచమూ ఉత్పన్నమయిన సంగతి అవగతమవుతుంది. ఆ సమష్టిమనసులో చేరి ప్రపంచాన్ని చూస్తుంటే సర్వమూతానే—పరమేశ్వరుడే—అయినట్లు, సర్వప్రపంచములోనూ ఆ భగవానుడే ఉన్నట్లు అనుభూతి అవుతుందని సూచిస్తూ శ్రీ కృష్ణుడు అర్జునునకు విశ్వరూప దర్శనాన్ని అనుగ్రహించాడు.

అలా విశ్వరూపంచూపి భక్తి ఒక్కటే దీనికి తాళంచేవి అన్నాడు పరమాత్మ. అందుకని అర్జునునకు ఆభక్తియొక్క నిశ్చిత మైన పరమార్థం తెలిసి కొనటం తప్పనిసరి అయింది. కేవలం జ్ఞానం తెలియడానికి బుద్ధి సహాయంచాలు. కేవలం కర్మకు శరీరా వయవాలు చాలు. కర్మయోగం అనుసరించడానికి బుద్ధి సహాయంతో శరీరా వయవాల కృషిసరిపోతుంది. కాని భగవద్భక్తి కలిగితేనేగాని కేవలబుద్ధితి నందుకోవటం జరగదు. అందుకని అర్జునుడు శ్రీ కృష్ణుని అడుగు తున్నాడు.

1. శ్రీకృష్ణా: “మత్కర్మకురు” అన్నావు. శరీరంతో ఇంద్రియా లతో నీ దైన కర్మను చేయవలసి ఉన్నదని తెలిసింది. “మత్సరమ!” అన్నావు. ఆత్మానాత్మ వివేకంచేత ఆత్మను బుద్ధిద్వారా తెలిసి,

సర్వత్ర ఉన్నది ఆత్మేననీ అదేభగవంతుడనీ—అనాత్మ కేవలం రిప కరంవంటిదనీ తెలిసింది. ఇవి మనసుతో బుద్ధితో అనుసంధానంచేయాలి తప్పదు, కాని మద్భక్తః అన్నావు. దీని విశేషమేమిటి? ఈ భక్తి చేయ వలసింది శరీర మనోబుద్ధులతోమాత్రమే అయినట్లు అవుపించటలేదే! ఇంకా పై స్థాయిలో చేయాలా?” అన్నాడు.

“భక్తి అంటే భజించటం. భగవంతుడవై న నీ విశ్వరూపం సగుణమై నేవించతగి ఉంటున్నది. అలాటి రూపాన్ని భజించటమా భక్తి—లేక—ఉపనిషత్తులు చెప్పే ఆక్షరమూ అవ్యక్తమూ అయిన బ్రహ్మ పదార్థమును నేవించటమా? ఈ రెండూ భక్తియే అయితే ఇందులో దేనిని ఉత్తమమని చెప్పాలి?” అని అర్జునుడడుగుతాడు. శ్రీకృష్ణుడు సమాధానం చెప్పుతున్నాడు.—

2. “నాయందు మనసును ఆవేశింపచేసి ఏకనిష్ఠతో ఉత్తమ మైన శ్రద్ధతో నన్ను ఉపాసించేటట్లయితే వారు యుక్తతములని నేను అనుకొంటున్నాను.” అంటాడు. మనసు ఆవేశింపకలిగింది సగుణము మీదనె. నిర్గుణ ఉపాసనము సర్వసాధారణంగా కుదరనట్టిది. సగుణా రాధనచేసేవారు మనసును భగవంతునియందు నిలపటం ఇక్కడిసాధన. విగ్రహం మీదమనసునిలపటంకాదు. అది విగ్రహమనేదృష్టిపోయి భగవంతుడేను అనేదృష్టివచ్చినప్పుడే భగవంతుని యందు మనసు ఆవేశించిందని చెప్పగలం ఈ విగ్రహం వట్టిజ్ఞాపకంకోసం పెట్టుకొన్న ప్రతీకమాత్రమేనని బుద్ధిస్థాయిలో ఆలోచిస్తున్నంతవరకూ భగవంతుని పై మనసు ఆవేశించినట్లు చెప్పటానికి వీలులేదు. అసలు విగ్రహ మెక్కడుంది భగవంతునికి భిన్నంగా అనే దృష్టిని అనుసంధానంచేయ గలగాలి. అబ్బో! అలా అయితే ఈ విగ్రహమేదేవుడు అనే మూఢ భక్తినా శ్రీకృష్ణుడు ఉత్తమతరమైన దంటున్నాడు? అని శంకవస్తుంది. “మూఢ” అనే మాట భక్తికితగిలించి అలా అడిగితే “అబ్బే కాదు—కాదు” అనబుద్ధి అవుతుంది. మనసును ఆవేశింపచేయటం ప్రధానమని

శ్రీకృష్ణుడు చెప్తున్నాడు. సందేహం లేనట్టి విధంగా మనసును ఆవేశింప జేయాలి. “అయ్యో ఇది రాయిగదా” అనే సందేహం వస్తే - “ఇది భగవంతుడనటం ఎలాగ” అనే సందేహం కలిగితే - మనసు ఆవేశించిన మీదట కలిగిన భక్తి కాదన్నమాటేగదా! మనసులో ఆలోచించిన దొమ్మి సంగతి కూడా ఇంతే. అది వట్టి ప్రతీక అనుకొనేవారి మనసు భగవంతునిమీద లయించినట్లుకాదు. అలా లయించితే “ఇది మూఢ భక్తి అనవచ్చునాకదా” అనే ప్రశ్న రాదు.

3 - 4 “కాని ఆక్షరం, అనిర్దేశ్యం, అవ్యక్తంను ఉపాసించేవారి సంగతివిను. ఈ భగవంతుడు సమష్టి మనసు. ఇది సర్వత్రగము, అచింత్యము, కూటస్థము, అచలము, ధృవము. ఈలాటి భగవంతుని ఎలా ఉపాసించటమనేది చెప్పటమయింది. మళ్ళీ చెప్తాను విను. ఆ ఉపాసనను, ఇంద్రియాలను నియమించినమీదట చేయాలి; అన్నిటిపై సమమైన బుద్ధిని కలిగి ఉండటం, చేతనయిన మీదట చేయాలి. అలా చేసేటట్లయితే ఆచేసినవారు నన్ను చేరుతారు. వారు సకల ప్రాణుల శ్రేయస్సునందు ఆసక్తులై ఉండాలి, ఈ యోగ్యతలు కలిగింతరువాత నే ఈ భక్తిని ఆచరించగలుగుతారు. ఎందుకనంటే - ఈ భక్తికి అంతర్దృష్టికావాలి. మనిషికి ఇంద్రియాలు బయటి వైపునకే ఉన్నాయి. జ్ఞానేంద్రియాలు బయటినుంచి సమాచారాన్ని సేకరించి మనసునకు అందిస్తవి. మనసులోని సంగతులను బుద్ధిపరీశీలించి తన అనుభావాన్ని సరించి ఆజ్ఞలను మనసుద్వారా కర్మేంద్రియాలకు జారీ చేస్తవి.

ఈ నిర్గుణభక్తికి బయటి దృష్టి అక్కర్లేదు. అంతర్దృష్టికావాలి అనగా అర్థం, మనసు బుద్ధిద్వారా శుద్ధబుద్ధిని చూడటంకోసం అంతర్గతమైన దృష్టిని అలవాటు చేసికొంటే, ఆ శుద్ధబుద్ధిద్వారా సమష్టి మనసయిన భగవంతుని, దర్శించకలుగుతాడు, ఈ భగవంతుడు సర్వత్ర నున్నవాడు, అందరిలోను కూడ ఉన్నవాడు. జీవుడు అనబడే వాడితడే.

కాని పరిమితిని ఆపాదించుకొనటంచేత, జీవుడనబడుతున్నాడు. భక్తుడు (నిర్గుణభక్తుడు) తన శుద్ధ బుద్ధినుంచి భగవంతుని చూడాలి. ఆ భగవంతుడు తనలో ఎలావ్యాపించాడో ఎరుగాలి. తాను ఎవరో తన వైపుచూచుకొనగలిగే దృష్టివిర్భాటు చేసికొంటేగాని ఆ భగవంతుడందడు, భక్తియు అందదు.

ఈ భగవంతుడు చిదాకాశము అని పిలువబడుతాడు. ఈయన సంకల్పంవల్ల నెతన్నాత్మలు కల్పించబడినాయి. వీటియందు జీవుడు అభిమానాన్ని పెంచుకొని, సృథివ్యాపనేజోహాయు రాకాశాదులను కల్పించి వాటితో సర్వప్రపంచాన్ని సంకల్పసృష్టిచేసి ఆంనదిస్తున్నాడు. భక్తుడి మనసు బుద్ధి కూడ ఆయననుంచి వచ్చినవే. అతడి శరీరం అలా వచ్చిందే. ప్రపంచమంతా కూడా అలావచ్చిందే. భగవంతుని స్వస్థమిడి. ఇందులో మనం ఉన్నాం, ఎందుకున్నామంటే—మన మనోఆకాశాన్ని చిత్తాకాశమంటారు. చిదాకాశంలో భాగమే చిత్తాకాశం. అలా చిత్తాకాశమనే ఒక ప్రత్యేకప్రతిపత్తి ఉండటంచేత—మనం ఈ భగవంతుని స్వస్థంలో కేవలం పావులుగా ఉంటూకూడ—నేను—నేను అని అహంకారాన్ని వెళ్ళబోస్తూమనుతున్నాము. ఈ చిత్తాకాశంలోని ఆలోచనలు, సంకల్పాలు చిగురింపచేయటం మాన్పి చిదాకాశంవై పుపయనించటమే నిర్గుణభక్తిచేయటం.

ఈ నిర్గుణభక్తిలో అంతర్దృష్టితో కూడిన సాధన అత్యవసరం. బాహ్యమైనదృష్టిని నిరోధించి అంతర్దృష్టిలో అనుసంధానంచేయాలి మనసును. నేనెవరు అని విచారణ చేయటం అంతర్దృష్టికి ఒక మార్గం. అలా బయటి వ్యవహారమంతా వదలి అంతస్సు చూడటం సామాన్య మానవునకు అందుబాటులోని విషయం కాదనేది జాపకం పెట్టుకొనాలి.

నిర్గుణోపాసనకు కొన్ని లక్షణాలను ముందు అలవరచుకోవలసిన అవసరం ఉంది. 1. ఇంద్రియాలను నియమించటం 2. మనసులో

సర్వభూతాలకూ హితాన్నే కోరుతుండటం వీ.బుద్ధితో సర్వత్ర సమత్వాన్నిగమనిస్తూ ఉండటం. ఇలా నిర్గుణోపాసనచేసే ఆతడు కూడ ఉత్తముడైన భక్తుడై సందేహంతేడు. ఈ లక్షణాలు సంతరింపబడకుండా నిర్గుణోపాసన చేస్తున్నాననటం సరియైనస్థాయి కాదనిధ్వని. అది మిథ్యావాక్కుపుతుందనిసూచన.

5.- ఈ నిర్గుణోపాసకులకు శ్రమ అధికము. వీరికి దేహం మీద అభిమానమున్నట్లయితే యీ ఉపాసన సమకూరదు. వారికి యీపై లక్షణాలుకలుగవు, చాలకష్టపడవలసి ఉంటుంది. అందుకని ఉపాసన చేయాలనీ ఎలా చేయాలనీ ఆలోచించె మొదటి మెట్టులో ఉన్నవారికి, సగుణోపాసనమేమేలు.

ఐతే యీ బాహ్య భక్తిని గూర్చి మూఢభక్తి యా ఇది! అని సందేహాన్ని వెలిబుచ్చే వారుంటారు. అక్షరము అవ్యక్తము అయిన భక్తిలో - ఆభగవంతుడే అణువులణువులై, ఎల్లెక్ట్రానులై సర్వత్ర వ్యాపించి ఉన్నాడని తెలిసికొన్నావు. ఆభక్తి నిజమైనదేనంటావాకనీసం? దానిపై నీకునమ్మకం కలిగినంతకొన ప్రతి అణువులోనూ ఉన్న పదార్థాన్నిభగవంతుడేనున అటానికి అభ్యంతరమేమిటి? ఆ అక్షరమైన భక్తియందెనీకు నమ్మకం లేనప్పుడు నీబాహ్య భక్తి నిర్గుణభక్తి రెంటినీకూడ మూఢభక్తి అనే అసెల్సి ఉంటుంది. అంతకంటె అబద్ధపు భక్తి అవాలి. నమ్మకంలేకుండా భక్తిచేయటం! అది అబద్ధపు బ్రతుకు బ్రతకటంకాదా?

6-7. కానీ ఏవరయితే సర్వమైన కర్మలనూ నాయందుసన్యసించి, మత్పరులై, అసన్యమైన భక్తితో నన్ను (తత్ను)ధ్యానిస్తారో వారిని మృత్యుసంసారసాగరం నుండి నేను ఉద్ధరిస్తాను. కర్మలను దేవునియందు సన్న్యసించడం ముందే ఎలా? సాధకుడు కర్మయోగి అయి ఉండాలి. అంటె అర్థం కర్తవ్య కర్మలను మాత్రమే చేస్తూఉంటాడు.

రజోగుణ సముద్భవమయే పనులను ఆరంభించడమని అర్థం. కర్మలను తాను చేయటలేదనీ, తన కర చరణాలద్వారా భగవంతుడే చేస్తున్నాడనే కర్మత్వభావత్యాగ పూర్వముగా చేస్తుండటమే కర్మలను సన్న్యసింపటం. చేసినకర్మయొక్క ఫలం భగవంతునిదేనని కర్మఫల త్యాగ పూర్వకమైన విధంగా ప్రవర్తించాలి.

8. అందుకని నాయందే చిత్తాన్ని నెలకొల్పు. నాయందే బుద్ధిని కూడ నివేశింపజేయి. అలాచేయటంలో సర్వమూ 'నేనే'నని అనుభూతి చెయ్యి, అలాచేస్తే ఇక నీవు నాయందే నివసిస్తూ ఉంటావు. అలా చిత్తాన్ని నెలకొల్పటం బుద్ధిని భగవంతునియందు నివేశింప జేయటం అదే భక్తి. ఈ భక్తిచేయడానికి సాధనలను తరువాతి శ్లోకాల్లో చెప్పబోతున్నాడు.

మనసులో నన్నేస్థాపించాలి అన్నప్పుడు, ఐదవ అధ్యాయంలో (21) శ్లోకంజ్ఞాపకమొస్తుంది. బాహ్యములైన శబ్దాది విషయాలపై సక్తతనువదలి, అంతః కరణంలో విషయాలు అక్కరలేకుండానే కలిగే సుఖంపొందుమనీ అలాంటి వానికి నాశములేని సుఖం కలుగుతుందిఅనీ చెప్పారు. కర్మయోగంలో చెప్పిన ఆ సాధన శరీర మనో బుద్ధుల ద్వారాచేయవలసిందిగా ఉంది. ఇప్పుడీ 8వ శ్లోకంలో చెప్పింది అనుభూతి స్థాయిలోది — అంటే బుద్ధికి అవతలి స్థాయిలోకూడ చేయవలసిన సాధన ఆమాత్రమేకాదు. బాహ్యవిషయాసక్తి వదలి భగవంతుని యందాసక్తినిపెంచుకొని అనుభూతి చేలూలని అర్థం.

మనసులోనన్నే నిలుపు. “నేను” ఎవరో తెలిసివానియందు మనసునిలుపు. బుద్ధిలోనన్నె (తత్తు) నిలుపు. ఈ సర్వప్రపంచం నేనే కనక నా(తత్)లోనే నివసిస్తున్నట్లు అనుభూతి చెయ్యి. దీ మనోకాయాలతో భక్తిచేయవలసిందనిబోధ. చిత్తాన్ని సమాధాన పరిస్తే అలా చేయటం అవుతుంది,

అంతటి సంయమనం లేకపోతే వారిగతి ఎలా అనేదానికి శ్రీ కృష్ణుడు సమాధానం చెప్తున్నాడు—

9. ఆలా చిత్తాన్ని నాయందు నిరంతరం సమాధాన పరచలేక పోతే ఎలాగ? అంటావేమో నిజమే! ఎప్పుడో ఒకసారి యీ మనసు దోవతప్పుతూనే ఉండటం కద్దు. దానికి మందు అభ్యాసమే. ఉత్కృష్ట స్థితికి ఎక్కాలెనని అభ్యాసం చేస్తుండటమే సాధన. పైన చెప్పినట్లా నా నుసారం సాధనను నడిపించటమేపని. ఎప్పుడు జ్ఞాపకానికివస్తే అప్పుడే ధ్యానించుతూ తలుస్తూ ఆస్థితికి ఎక్కుమని ధ్వని.

ఈ సాధనదీ మనో కాయాలన్నిటికీ సంబంధించినదే. ఈమూడింటోముందుగా లొంగదీయబడవలసింది బుద్ధి. అది కార్యకారణసంబంధమనే వాదనకు లొంగుతుంది. మిగిలినవి రెండూ అలా లొంగవు. అందుకనే మిగిలిన ఈ రెంటినీ సమాధాన పరచటం కంటే బుద్ధిని సమాధాన పరచటం తేలిక. పూర్వగ్రంథాలను అందుకే చదివి, విని, బుద్ధిని సమాధానపరచాలి. అలా సమాధానపరచడానికె ఇప్పటికి పది అధ్యాయాలు భగవద్గీతలో వోధ చేసి చివరికు పదకొండవ అధ్యాయంలో జ్ఞాననేత్రానికి పరమేశ్వర స్థితిని చూపి అది యీ ప్రపంచమేను అని చెప్పి అర్జునుని బుద్ధిని సమాధానపరచాడు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ.

కేవలం బుద్ధితో సాధనచేసెచాలదు, మనసుచేత అభ్యాసం చేయించటమే మార్గం. అలా చేయించకలిగేది బుద్ధే. బుద్ధి ముందే సమాధానపడి ఉన్నది గనక, ఆబుద్ధి మనసుచేత అభ్యాసంచేయించగలదు. అలా చేయిస్తే బుద్ధి మనసులు ఏకమై శరీరం సహకరిస్తే, మూడూ కలసి సాధనచేస్తే, భక్తి పరిపూర్తి అవుతుంది. కాని శరీరమెలా సహకరిస్తుందీ అని శంక.

శరీరం సహకరింపకపోతే మనసూబుద్ధులకు నిష్ఠనిలువదుగాక అందుకే మతం అని చెప్పిన కర్మలను ఎల్లప్పుడూ చేస్తూనే ఉంటే వలసింది అనే సూత్రం మతగురువులు చెప్పటం. ఆలా చేస్తూఉంటున్న

వారికి శరీరం సహకరిస్తుంది. సందేహంలేదు. అలా మతంచెప్పిన ప్రకారం చేయని వారి గతేమిటి? వారి శరీరం సహకరించకపోతే బుద్ధి మనసులు సంపూర్ణమయిన భక్తి చేయజాలకపోతవికదాఅనె శంకకు శ్రీకృష్ణుడు తరువాతి శ్లోకంలోసమాధానం చెప్తున్నారు.

10. అయితే మరి అభ్యాసం చేయడం కూడ చేతకాకపోతే ఏం చేయాలి? అలా ఎందుకు చేతకాకపోతుందంటే శరీరంవ్యతిరేకించటం మూలాన అనాలి. కడుపు చేత్తో పట్టుకొని ప్రశంసం తిరిగేవారికి ఈ అభ్యాసంచేయడం ఎలాకుదురుతుంది అనచ్చు. దానికి మార్గ మేమిటంటే, - “మదర్థమపి కర్మాణి కుర్వన్సిద్ధి మవాప్స్యసి” “మత్కర్మ పరమోభవ” అన్నారు. అంటే అర్థం నాకర్మలనుచేస్తే సిద్ధి లభిస్తుంది అని.

కర్మ యోగులయితే కర్తవ్యకర్మలను మాత్రమేచేస్తూ కర్మ యోగంలో చెప్పిన మనోబుద్ధుల కయిన జ్ఞానం సంతరించి శరీరమనో బుద్ధుల్ని ఒకే మార్గంలో ఉంచగలరు. కాని, కర్మయోగులు కానివారి సంగతేమిటి అని శంక.

వారు భగవంతుని కర్మలు చేస్తుండాలి. గోపురాలు, చర్చిలు గురుద్వారాలు కట్టించటం, భజనలు చేయటం ఉత్సాహునడపటం అన్న దానాలుచేయటం, సత్తాలునడపటం ఇవన్నీ భగవంతుని కర్మలు. వీటి వల్ల చిత్త శుద్ధిఅయి, చిత్తం సమాధానమవుతుంది భగవదనుగ్రహం వల్ల. ఇవి నిష్కామకర్మలయి ఉండాలి. అంటే అప్పటికే సమాధానపడిన బుద్ధి శరీరంచేత ఈ భగవత్కార్యాలు చేయించాలి. అదే “మత్కర్మ కురు” అనే సాధన.

11. కాని దరిద్రంచేత, లేదాశరీరక అశక్తతచేత మనసు ఇంకాదోవను పడకపోవటంచేత అలా భగవత్కర్మకూడ చేయలేక పోయేవారికి ఎలా? అనేదానికి “మత్ యోగాన్ని-ఆశ్రయించాలి” అంటున్నాడు శ్రీ కృష్ణుడు. “మత్ యోగం” అంటే నాతో కలవటం. అంటే

గాక “యతాత్ముడవై” యుండాలి. అలా ఉంచడానికయినదీ, జ్ఞానాన్ని శ్రవణ మననాదులద్వారా, సంతరించినట్టిదీ బుద్ధి. యతాత్ముడంటే, సర్వకర్మఫలత్యాగంచేస్తూ ఉండట మిక్కడి సాధన అని విశదీకరించి చెప్పారు.

కర్మలు చేస్తూనే ఉంటాడు. ఆ కర్మల ఫలం పదార్థరూపంలో అనుభవించేది తన శరీరమే అయినా బుద్ధితో “ఇది పరమేశ్వరుని కయినఫలమే. ఆయన నాపై అనుగ్రహంతో నన్ను అనుభవింపజేస్తున్నాడు”-అనే తత్త్వం అనుసరించటమే కర్మ ఫలత్యాగమనెసాధన. ఈ భోజనం చేస్తున్నానన్న మాటేగాని, ఈ ఫలం నీదే. నీవే ఈ శరీరంలో ఉండి ఈ భోజనాన్ని ఆరిగించుకొంటావుగాక. ఇలా ఆసుకొంటూ తినటమనే కర్మచేయాలి-ఈ వ్యాపారంచేస్తున్నాను-ఇందులో ఏలాభ నష్టాలు వచ్చినా నీజేగాని నావికావు. ఈ వస్తువులవంక ఎవరు చూచి ఆకర్షింపబడినా అది నీగొప్ప. ఎవరుకొనినా అది నీగొప్ప. ఈ వచ్చే ఆదాయం నీవేం చేయదలచావో, అలానాచేతనడిపించు అనేమనఃస్థితిని అలవరచుకొనాలి.

అలా చేస్తే నాబ్రతుకెలాగ అనద్దు. తినేది నీశరీరమే. నడిచేది నీబ్రతుకే. భగవంతుని కంటే భిన్నమైందికాదు నీబ్రతుకు. ఇది బుద్ధ్యాస్థిరమయేట్లు తెలియాలి అని అర్థం. మత్కర్మ చేయటమనేది అభ్యాసం చేస్తే అది తెలుస్తుంది. మనసు కూడ మెట్టునెక్కుతుంది. చిత్త సమాధానమై అప్పటికి అనుభూతి అవుతుంది.

12. శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునకు ఈ భగవద్గీతద్వారా జ్ఞానంచేస్తున్నాడు. తెలిసి ఊరుకొంటే ఈ జ్ఞానంవల్ల ప్రయోజనం చాలికొద్ది. అభ్యాసంచేయాలి. మతంలో చెప్పిన అభ్యాసంచేస్తూ ఈ జ్ఞానాన్ని నేర్వని వారుంటారుగాక, వారి అభ్యాసంకంటే జ్ఞానంగొప్పది. జ్ఞాన పూర్వకమైన అభ్యాసం ఎంతోగొప్ప సాధన అనిబోధ. అలా అభ్యా

సంచే నే బుద్ధీ మనసులు సరియైన స్థితికి వస్తవి. అంతకంటె పైసాధన ధ్యానం. ఇందులో యమ నియమ ఆసన ప్రాణాయామాలుంటవి కనక శరీరమనోబుద్ధులు ఏకముఖమై అంతర్దృష్టిని కలిగిస్తవి. అంతరంగంలోగల సమష్టిమనసైన భగవంతుని—చూపింపజేస్తవి. ఈ కారణంచేత ధ్యానం జ్ఞానంకంటె కూడగొప్పదని బోధ.

ధ్యానం కంటె కర్మఫలత్వాగం ఇంకా గొప్పది అని చెప్తున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు. ఎందువల్ల నంటే సాధకుడు తను చేసే ప్రతిపనిని భగవంతునికి రావలసిన ఫలంకోసమనుకొంటూ, ఫలం భగవంతునికి అర్పణ చేస్తూ బ్రతుకును సన్మార్గంలో నడుపుతూ ఉంటాడు. ఈతడి బ్రతుకులో, బుద్ధితో పాటు శరీరంకూడ—తన పనులేచేస్తూన్నప్పటికీ—భగవదర్శితంగా చేయటమనేది ఉంది కనక, అదే కాలక్రమాన మనసూ బుద్ధీ చిత్తాలకు. అలవాటై, జ్ఞానమై, సత్కర్మఅయి అనుసంధానమై వెలుస్తుంది. సర్వకర్మ ఫలత్వాగం అనేయి సాధనలోనే అభ్యాసం, జ్ఞానం, మత్కర్మకరణం అనే సాధనలు మలచబడి అభ్యున్నతినిస్తవి.

అందుకే ఈ సర్వఫలత్వాగం అనే సాధన అన్నిటి కంటెగొప్పదనటం. అంతే కాకుండా—అంతర్దృష్టిద్వారా పరమేశ్వరుణ్ణి కలిసి, అతడే ఈ సర్వప్రపంచమూ అయినట్లుగా అవగాహన చేసుకొన్న మీదట, జీవన్ముక్తి నొందిన వ్యక్తిప్రపంచంలో బ్రతికే తీరు కూడ ఈ సర్వకర్మఫలత్వాగి బ్రతుకునకు, యెనగానె ఉంటుందనిపిస్తుంది. అందువల్ల ఈ సర్వకర్మ ఫలత్వాగమనే సాధన గొప్పదని చెప్పటం న్యాయమే.

కర్మ ఫలత్వాగం తరువాత గొప్పదైన సాధన శాంతిని సాధించటం. ఇది అన్నిటి కంటెగొప్పదెలాగవుతుందనే సందేహం ఎవరికీ రాదు. అది పై సాధనల ఫలం నిజానికి.

ఇలా ఐదురకాలయిన సాధనలు చెప్పారు గనక ఏదో ఒకటిచేస్తే సరిపోతుందని అనుకోరాదు. ఏదో ఒక సాధనతో ఆరంభించవచ్చునని చెప్పటం. అలా ఆరంభించి శాంతిని సాధించి జీవన్ముక్తిని లేదా విదేహ

మైత్రీని పొందవలసిందనిబోధ, అదైన భక్తునకు వివిధ స్థాయుల్లో ఉండే లక్షణాలు చెపున్నారు.

13-14 అద్వైష్టా సర్వభూతానాం:- (1) ద్వేషం వదలట మనేది రాజశాసనంకూడ బోధించేదే. ద్వేషాన్ని వదలటం సత్త్వ బుద్ధి వలవాటు చేసికొనేవారికి మొదటిపని. అదితేలిక (2) మైత్రః కరుణ యేవచ:-మైత్రీని సర్వభూతాలయందూ పెంచుకొనటం (3) వాటిపై దయ కలిగి ఉండటం ఇవి కూడ ద్వేషం వదలటం అవంగానె కలిగించుకోవలసినవే.

(4) నిర్మమో నిరహంకారః:-ఈ భూతాలను ప్రేమిస్తూ వాటి యందే మమకారాన్ని పెంచుకోరాదు. మమకారం కోసంకాదు ఈమైత్రీని పెంచుమన్నది. సత్త్వలక్షణం కనుక మాత్రమే (5) పైగా నేనుగనక వీటిని దయతో చూస్తున్నాను, అనే అహంకారం పెంచుకోకుండా ఉండాలి ఈ (4), (5)లు (2), (3) లపై ఆంక్షలు.

(6) సమదుఃఖసుఖః క్షమీ:- సుఖ దుఃఖాలు వస్తూపోతూ ఉండేవి. అవివచ్చినప్పుడు అనుభవించటం అనేది ప్రతివారూ చేసేపని. కానిఈ వచ్చిన దుఃఖం ఎప్పుడూ ఉండేది కాదని ఈ సుఖం ఎప్పుడూ ఉండనిదేనని తెలిసి అనుభవించటం వల్ల సమానత్వం వాటియందు నెఱపిన వారవుతారు. అది భక్తుని లక్షణమనిబోధ (7) క్షమీ అంటే ఇతర్ల తప్పులను క్షమింపకలిగేవాడు. తనకు చేసిన అపకారాన్ని క్షమింపగలిగేవాడని అర్థం-ఇది సత్త్వగుణలక్షణం.

(8) సంతృప్తఃసతతం:- ఎల్లప్పుడూ సంతోషంగా ఉండే వాడు. ఇదీ సత్త్వగుణలక్షణమే. దుఃఖ సమయాల్లో సంతోషంగా ఏలా ఉంటాడు, అనచ్చు. అప్పుడు సంతోషం అనే మాటకు బదులు సంతృప్తిగా ఉంటాడనే అర్థంచెప్పాలి. ఈ దుఃఖం వచ్చింది. అది రావటం అయిపోయింది గనక నిట్టూర్పుతో వెళ్ళి పోయిందన్నట్లుండా లి.

యోగీ :- (9) సమాహిత చిత్తునై ఉండటం.

యతాత్మా :- (10) నియమింపబడిన స్వభావుడై ఉండటం.

దృఢనిశ్చయః :- (11) దృఢసంకల్పముతో ఉండేయాతడు.

మయ్యర్పితమనోబుద్ధిః :- (12) నాయందు మనసునూబుద్ధిని అర్పించినవాడు అని అర్థం. పై 11 లక్షణాలలో భగవద్విషయంలేదు. కేవలం సత్త్వగుణలక్షణాలేఉన్నాయి కాని అలాంటి లక్షణాలు కలిగిన వాడు నా స్తికు డయితే ప్రయోజనం లేదు. నా స్తికుడుగాక భగవంతునికి మనోబుద్ధుల్ని సమర్పించేవాడు నాకు ప్రియుడని శ్రీ కృష్ణుడంటున్నాడు. ఈ 12 వ లక్షణం కిరీటం వంటిది.

ఈ 12న్నూ మొదటి సాధనగా చెప్పిన“అభ్యాసం” చేసి నేర్వ వలసినలక్షణాలు అభ్యాస స్థితిలో భక్తుని లక్షణాలు. ఇక చెప్పబోయే లక్షణాలు, రెండవదయిన జ్ఞాన సాధనలోని వనిపిస్తవి. జ్ఞానం సంతరించేసమయాన భక్తుని లక్షణాలవి.

13.యస్మాన్నోద్విజతేలోకోలోకాన్నోద్విజతేచయః :- (13)లో కంలో ఏజీవినీ కూడ భయపెట్టక పోవటం - వారి వల్ల,తానూ భయపడాల్సిన అవకాశం లేక ఉండటం.

హర్షామర్షభయోద్వేగై ర్ముక్తాః :- (14) అసూయ,భయం,సంక్షోభం, అతి సుఖం నుంచి విడివడిననాడు.

ఈ (13), (14) లక్షణాలు బుద్ధికి తరణి పెట్టగలిగినవి.భగవద్భక్తికి ముఖ్యంగా బుద్ధికి తరణిపెట్టాల్సిన అవసరం - మనకు - ఎంతో ఉంది. ఈ శరీరావయవాలు శరీరం,మనసు,బుద్ధిలు కూడ దేనినుంచి ఉత్పన్నమయినయ్యో అది చిత్ శక్తి. ఆచిత్ శక్తి నేభగవంతుడంటాము. అది ఒక సాధకుని బుద్ధికి వెనక మాత్రమే ఉంటుం దనుకోరాదు. అందరి మనోబుద్ధి శరీరాలకూ సర్వప్రపంచాలకు ప్రభవస్థానమైన సమష్టిమన భగవంతుడు, దానిని చూడాలంటే ఈ శరీరం వైపునకు ప్రపంచం

వై పునకు చూనె అవగతంకాదు. అంతర్దృష్టితో చూడాలి. మనసును బుద్ధిలోనిల్పిలోపలి వై పునకు చూనె ఆ సమష్టి మనసు ఎప్పటికీ అవగతమవుతుంది. ఈ జ్ఞానం తెలిసే స్థితిలోనున్న భక్తుడు కూడనాకు ప్రేయదేనని శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ చెపుతున్నాడు. ఈ 13, 14 లక్షణాలు అప్పటివి. ఇవిబుద్ధి స్థాయి.

16 అనపేక్షః శుచిర్దక్షః ఉదాసీనోగతవ్యభః:- (15) దేని యంచూ అపేక్ష లేకుండటం-అంటే ప్రపంచవస్తువులపై ధ్యానలేదని అర్థం. (16) శుచి కలిగి ఉండటం. (17) కార్యశూరుడై ఉండటం (18) తటస్టుడై ఉండటం (19) బాధలను మరచినవాడై పోవడిచిన వాడై ఉండటం. సాక్షి దీపంలా ఉండటం అనే ఈ స్థితి, శుద్ధ బుద్ధి స్థాయి అనగా ఆధ్యయజ్ఞుని స్థాయి. సాక్షిలా దీపంలా ఉండగలిగేది ఆస్థాయిలోనే. అనుభూతి స్థాయి.

ఈ అయిదు లక్షణాలు ధ్యానంలో ఉంటూ సాధించతగినవి. శుచి మనసుకూ శరీరానికీ కూడ. బుద్ధికిగల వాసనలను వదలించటం కూడ శుచె. ఆశుచి పోతే బుద్ధి, శుద్ధ బుద్ధి అవుతుంది. అది బ్రతు కంతా పరుచుకోవాలి. ఇది ధ్యానస్థాయి.

17 నహృష్యతి నద్వేష్టి నశోచతి నకాంక్షతి శుభాశుభ పరిత్యాగీ భక్తిమాన్:- (20) కలిగిన వస్తుతని చూచి పొంపొగివడు (21) ఇతర్ల పైద్వేషం ఉండదు. (22) శోకం ఉండదు (23) కోరికెఉండదు. (24) శుభ మనీ అశుభమనీ గమనిక ఉండదు (25) సర్వకర్మ ఫల త్యాగం గల భక్తుడై ఉంటాడు. ఈ సర్వకర్మ ఫలత్యాగస్థాయి శుద్ధ బుద్ధి స్థాయికి చేరి తిరిగి ప్రపంచ స్థితికి వచ్చినప్పటి స్థాయి అనిచెప్ప వచ్చు ఈపై స్థాయులన్నిటి కంటె గొప్పస్థాయి యిది. పై సాధనలవల్ల ఉచ్చస్థితికిహఠాత్తుగా వెళ్ళిపోతారొకప్పుడు సాధకులుఅలావెళ్ళిన సంగతి. వారికె తెలియక పోవచ్చు. అతడు తిరిగి శరీరస్థాయికివచ్చి యీ సాధనలో చెప్పిన లక్షణాలను కలిగి ఉంటాడు. వీటి వల్ల శాంతి లక్షణాలు అమరుతవి.

ఆరంభంలోనే ఈసాధనచేసేవారికి శరీరమనో బుద్ధులు ఏకమై
భక్తి—అంతర్దృష్టి—చక్కగా అలవడుతుంది.

ఇక శాంతిస్థితి లోని లక్షణాలేమంటే—

18 సమః శత్రౌచమిత్రేచ తథామానావమానయోః శీతోష్ణ
సుఖ దుఃఖేషు సమః సంగవివర్జితః— (25) శత్రుమిత్రులయందు
సమత్వ బుద్ధి (26) మానావమానాలను సమంగా అనుభూతి చేయటం
(27) శీతోష్ణాలు సమానంగా అను భూతి చేయటం (28) సుఖదుఃఖాలు
సమం అనిపించటం (29) సంగాన్ని వర్జించటం. ఇవి సాధారణ
మానవునికి అందు బాటులో ఉండే లక్షణాలుగా అవుపించవు.

19 తుల్యనిందాస్తుతి ర్మానీ సంతుష్టో యేనకేనచిత్ అనికేత
స్థిరమతి ర్భక్తిమాన్— (30) నిందాస్తుతులు సమం అనిపించటం
(31) మౌనం కలిగి ఉండటం (32) దొరికిన దానితో సంతృప్తిచెంద
టం (33) తననివాసం—మతం—నికేతం మీద అభిమానం లేకుండటం
(34) స్థిరబుద్ధి కలిగి ఉండటం. ఇవి సాధారణ మానవునికి అందు
బాటులో ఉంటవని చెప్పటానికి లేదు.

ఈ 18, 19 శ్లోకాల్లో చెప్పిన లక్షణాలు శాంతిని పొందిన స్థితిలో
కలిగేవి. ఈ స్థితిలో శరీరం కూడ పరిపూర్ణతను పొందినదై శీతం
ఉష్ణం భరించే విషయంలో ఒకే విధంగా ప్రతిచర్యను కలిగి ఉం
టుంది కావచ్చు. ప్రహ్లాదుడు పాములచే కరిపింపబడ్డా, అగ్నిలో త్రోయ
బడ్డా కందకపోవటానికి కారణం అతడీ స్థితికి చేరినవాడై శరీరంలో
పరిపూర్ణతను పొందటమే ననిపిస్తుంది.

20 చివరకు శ్రీకృష్ణుడు సింహావలోకనం చేస్తున్నట్లుగా అం
టాడు ఎవరు శ్రద్ధావంతులై మత్పరాయణులై ఈ నేను చెప్పిన ధర్మా
మృతాన్ని చెప్పిన విధంగా అనుసరిస్తారో వారు నాకు అత్యంత
ప్రియులు అన్నాడు (1) కర్మషట్కంలో కర్తృత్వ భోక్తృత్వాలూ,
ఫలమందాన క్తిలేకుండా నీకయిన కర్మచేయుమన్నారు.

ఈ అధ్యాయంలో సగుణోపాసనము ఆచరణయోగ్యమైనదని ఎందువల్ల నంటే అది బ్రతుకుతో కలిసినడుస్తుంటుందని—నిర్గుణోపాసన అంటే అంతర్దృష్టితో సమష్టిమనసు అయిన భగవంతుని దర్శించటమేనని చెప్పి, (2) భగవంతుని నమ్ముతూ కర్మయోగం చేయు మన్నారు.

ఈ రెండే గీతాసారం అనేది మర్చిపోకూడదు. ఇవి ఎలా బ్రతుకుతో తెలియాలి అనేది 13 నుంచి 15 అధ్యాయాల్లోనూ ఆచరణకు ఏమిటి సాధనం అనేది 16 నుంచి 18 అధ్యాయాల్లోను స్పష్టంచేయబోతారు ఇకముందు.

కర్మ షట్కంలో చివరి అధ్యాయం ఎలా ఆచరణకు చెప్పబడిందో అలాగే భక్తి షట్కంలోని ఈ అధ్యాయంలోని సాధనలు కూడా ఆచరణకు చెప్పబడినవి. అహం బ్రహ్మాస్మి అనే మహావాక్యంలో అహం గురించి మొదటి అధ్యాయాలూ, బ్రహ్మను గురించి తరువాతి ఆరధ్యాయాలు చెప్పట మయింది. అనగా తత్త్వమసిలో, త్వం, తత్ తేననుగూర్చి చెప్పటమయింది, ఇక అసిఅనే విషయం మీద ఆరధ్యాయాలింకా ఉన్నాయి.

13 నుంచి 15 వరకూ అత్యంతజ్ఞాన విషయాలు తిరిగి బోధ చేసి 16 నుంచి 18 అధ్యాయాల్లో ఆచరించేటప్పుడు కలిగే చిక్కులు విడదీసి చెప్తారు. ఓపిగ్గా అనుసంధానం చేయాల్సినవి 13 నుంచి 15 అధ్యాయాలు. పాటించాల్సినవి 16-18 అధ్యాయాలున్నా.

ఇది ద్వాదశోధ్యాయం

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞ విభాగయోగము.

పదమూడవ అధ్యాయము.

బ్రతుకులో తగిలె సర్వమూ భగవంతుడె.

కర్మ యోగ విషయం ఆరూ, భక్తియోగ విషయం ఆరూ మొత్తం పన్నెండధ్యాయాలు చెప్పి చినరకు భక్తి పరాకాష్ఠను వర్ణించారు ఇంతకు పూర్వం. కర్మయోగికి కూడ భక్తిభావమే ఐదవ అధ్యాయంలో “తద్బుద్ధయః తదాత్మానః” అంటూ సూచించటం జరిగింది. అలాగే భక్తుడికి పన్నెండో అధ్యాయంలో “కర్మఫలత్యాగ” మనే కర్మయోగ సాధన చెప్పి తద్వారా శాంతిని పొందుమన్నారు. కర్మఫలత్యాగమనేది కర్మయోగికి భక్తుడికి అత్యవసరం. ఈ రెండు యోగాలకు ఈ దృష్ట్యా తేడాలేదా అనిపిస్తుంటుంది.

కర్మ యోగి భక్తుడై నపుడు ఎలాటి లక్షణాలు కలిగి ఉంటాడో పన్నెండో అధ్యాయంలో చెప్పారు. వాటిని చూస్తే కర్మయోగి ప్రపంచంలో కనుపడే తీరూ ఆధ్యాత్మికంగా ఉండాల్సిన తీరూ వేరు వేరని పించవు. కర్మయోగంలో తనలో ఆత్మే ప్రధానమై అదే సర్వత్ర ప్రత్యక్షమై ఉంటుందన్నారు. భక్తియోగంలో సర్వాత్మ అయిన భగవంతుడి అంశమే నీవే ఉన్నావన్నారు. తత్, త్వంలు రెండూ సూత్ర రీత్యా ఒకటే ననేది చెప్పి బుద్ధిని సమాధాన పరచటం చేశారు. ఇప్పుడు అసి ఆనేది ఎలాగో చెప్పాలని ఆరంభిస్తున్నారు. నీవు భగవంతుడే అయిన ఈ ప్రపంచంలో మనుతూ భగవంతుడివే ఎలా అవుతున్నావో - లేదా అవుతావో నెలవిస్తున్నారు.

అర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని అసంగతిని గూర్చి ఆడుగుతాడు:—

1-2 “ప్రభో! నీ శక్తి సంగతి నీకయిన భక్తిసంగతి తెలిసింది. ప్రకృతి నీలోభాగమే. నీవే, పురుషుడూ నీవే. శరీరమూ నీవే.

అధియజ్ఞాడమ నీవెననిచెప్పావు, అన్నీ నీవె యయితె ఈ భేదమేమిటి? ఇక తెలిసికోవలసిన జ్ఞేయ మేమిటి? జ్ఞాన మేమిటి? ఇవన్నీ సందేహ రహితంగా చెప్పాల్సింది-అన్నాడు. ఈ ప్రశ్నకు సమాధానంలోనే విశ్లేషణాత్మకమైన విభాగవిషయం మొదలవుతుంది. కర్మయోగికి భక్తియోగికి ఈ విశ్లేషణాత్మకమైన విభాగవిషయాలు అక్కర్లేక పోయినవిగాని, ఇక బుద్ధిప్రధానసాధనగా కలిగిన జ్ఞాన యోగికి ఈవిశ్లేషణాత్మకమైన విభాగవిషయం అవసరమవుతున్నది. ఈ అధ్యాయమూ, పద్నాలుగో అధ్యాయములలో ఈవిభాగ విషయాలు సంపూర్ణంగా జ్ఞానవిషయం తెలియజెప్పడానికిగాను చెప్పన్నారు. జ్ఞానం కలిగిన తరువాత బ్రతుకులో ఆచరణవిషయం చెప్పేటందుకు కూడ మళ్ళీ

రెండు విభాగయోగాలు చెప్పబోతారు. దేవాసురసంపద్విభాగయోగమూ శ్రద్ధాత్రయవిభాగ యోగమున్ను. మరి అర్జునుడు “భేదమేమిటి” అని అడిగిన ప్రశ్నకు ఇలా చెప్పకపోతే ఎలా? 29.592

నిజానికి, భేదమల్లా యీ బ్రతుకే. ఈ భాషే. భిన్నమైన అర్థాలుగల మాటలున్నప్పుడే భాష మార్చే బ్రతును. మార్పు అంటేనే భేదం. ఈ భేదాన్ని తెలియడమే బ్రతుకును తెలియడం. బ్రతుకవలసిన తీరు నేర్వడం. అందుకని ఈ మాటల భిన్న భిన్న అర్థాలు వాటిపుట్టుకతో సహా చెప్పన్నారు. ఎదురుగా కనపడే యీ బ్రతుకూ అంతర్దృష్ట్యా తెలియబడాల్సిన భగవంతుడూ నిజానికి ఒకటే, ఈ రెంటినీ కలిపి బ్రతుకటమే సాధన. ఆ సాధన ద్వారా జీవన్ముక్తిని సాధించటమవుతుంది.

కేవలం అంతర్దృష్ట్యా సాధనచేసే కొంచెం సమయంలో ‘నేను, భగవంతుడనుకొని, బ్రతుకులో నేను దేహాన్ని అనుంకొంటే జీవన్ముక్తి కలుగదు. ఈ భేదం స్పష్టంగా తెలిసికొని, బ్రతుకు బాటను సరిచేసి కొనటం జ్ఞానసాధనం, నీ బ్రతుకు సరికాకపోతే నీవు జ్ఞాని వయినా వా కా లేదా అనే ప్రశ్న ఎవరికీ అక్కర్లేదు. ఇంతవరకూ అంతర్దృష్టిని

తెలియజెప్పడానికే కర్మ-భక్తియోగాలు చెప్పారు. ఇప్పుడిక మూడ ధ్యాయాల్లో అంతర్దృష్టిని సాధించిపొందినవాని పరాకాష్ఠను చెప్పబోతున్నాడు. అలా అనుభూతిచేయబడే పరాకాష్ఠను బ్రతుకులో ఎలావర్తింపజేయాలో చివరి మూడధ్యాయాల్లోనూ చెప్పి అర్జునుని సమరోన్ముఖుని చేయబోతున్నాడు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ.

అప్పుడు భగవంతు డంటున్నాడు — అర్జునా! ఈ శరీరాన్ని క్షేత్రం అంటారు, కనపడుతున్న ఇవన్నీ క్షేత్రాలే. కనపడటం మంటే నీవజ్ఞానేంద్రియానికిగాని మనసుకుగాని అవుపడుతున్నదల్లా క్షేత్రమేనని తెలిసికొను. ఈ తెలిసికొనేవాడెవరో అతడికి తెలిసికొనబడిందానికిభిన్నమై వేరెడంటాడు. తెలిసికొనే వాడు ఎవరంటే బుద్ధి అనకు. నీమనసూ బుద్ధి లుకూడ నీచేత తెలియబడుతున్నవే కదా! మనసు మార్పుకొంటున్నావు. బుద్ధి మార్పుకొంటున్నావు. అందుచేత ఈ రెంటికి వేరెడన్నద్రష్ట తెలిసికొనేవాడు. అతడే క్షేత్రజ్ఞుడు. క్షేత్ర + జ్ఞ అనగా క్షేత్రమును తెలిసికొనే వాడు అని అర్థం. ఇతడు ద్రష్ట. క్షేత్రాలన్నీ దృశ్యాలు. ఈ తెలిసికొనే వాడే “నేను” అనేవాడు. తత్ అతడే. అన్నిశరీరాల్లో ఈ “నేను” ఉంది వ్యాపించి. ‘నేను ‘నేను’ అంటూనే అక్కడున్న శరీరానికి సరియితంచేసికొనే ప్రారబ్ధవశంవల్ల ‘అహం’ అయిపోతున్నాడీ తత్.

క్షేత్రజ్ఞుడినిగూర్చి చెప్పాలన్నప్పుడు “నేను” అనేమాటఒకటి ‘అహం’ అనేమాట ఒకటి ఇలాచెప్పి తంటాలు పడటం, నిఘంటువుల్లో అహం అనేదానికి నేను అని చెప్పితుండటంచేత. నిజానికి దేని అర్థందానిదే. ప్రపంచవిషయాల్లో ఈసంక్లిష్టమైన అర్థాలు వదలివేసి, రెండూ ఒకేభావం కోసం మాట్లాడుతూ ఉంటాముగాక. తత్ను గూర్చిచెప్తూ మాటలులేక తడువుకోక తప్పటలేదు. ఎందుకని? దాన్ని మాటలు చెప్పలేవుకనుక. అది నిశ్శబ్దంలోనే అనుభూతి చేయబడగలుగుతుంది. అంటే ఇంద్రియాలన్నిటినీ పనిమాన్పించి కేవలం బుద్ధిమార్గాన అంతర్దృష్టిద్వారా అన్వేషిస్తూపోతుంటే..... “ఆ! పోతుంటే ఏమవు

తుంది” అని అడిగితే, మాటల్లో సమాధానం చెప్పగలిగిందిలేదు. “చేసి చూడు” అనటం తప్ప. మనసు అలా పయనించాలి అనేదాన్ని ప్రచోదింపించిందెవరో ఆతత్వం వెదకాలి. అలాచేస్తే ఎప్పుడో ఒకక్షణాన మనసు నశిస్తుందిట. అదినిద్రకాదు. ఆక్షణంలో అనుభూతి అయేదే ఆ ‘తత్వం’ నేను. అది ఇక నేను అనదప్పుడు. ఉన్నదంతా తనె అని, అనుభూతి చేస్తుంది. అదే ‘సత్’ నిజము. నిత్యము. ఈ “క్షేత్రజ్ఞు”డనేమాట ద్వారా కలిగించుకోవాల్సిన సాధనాఫలం ఆ అనుభూతే!

సత్ నిశ్శబ్దంలోనే కనుపిస్తుంది. నిశ్శబ్దమంటే ఒక్క శబ్దం లేకుండటం మాత్రమే కాదు. స్పర్శరూప రస గంధ ఆరోచనలుసహా అన్నీ శమించిన స్థితి. దీనిని మాటల్లో చెప్పడమెలాగ! నిత్యమంటే రాశ్వతంగా ఉండనివాటిని చాలాకాలముండేటట్లుయితే నిత్యమంటామాయె. ‘నిజము’ అంటే ఇద్రయానుభూతులన్నిటినీ నిజమేనంటామాయె! ఏమాటతో దానినిచెప్పిన అది కొంత మాత్రమే చెప్పగలిగిఉండటం చేత అబద్ధమది అనడానికి అవకాశమిస్తుందిగదా! అందుకేదాన్ని అనిర్వాచ్య మన్నారు. ఈ మాటలన్నీ శాఖా చంద్రన్యాయంగా విషయాన్ని కేవలం సూచింపగలవేతప్ప, ఇదమిత్థమనిచెప్పలేవు. అనుభూతి అయిన వారికి ఏమాటచెప్పినా తెలుస్తుంది. తీపి, మధురం, స్వీటు అన్నప్పుడు ఆరుచిమనకు జ్ఞాపకం రావటలేదా? ఆ అనుభూతి అయ్యేవరకూ ఈ శబ్దాలు సాధకులకు అందించే మెట్లుమెట్లుగానుండే శాఖాలేగాని గమ్యం కాదు. ఆతరువాత చెప్పేపనిలేదు. నిశ్శబ్దమేచాలు.

3. ఈక్షేత్రాల్లో ఉండే ‘నేను’పురుషోత్తముడను బహువచనం ఏకవచనం అన్నీ అదే. ఒకటి పూర్ణమైన నేను ఇంకొకటి అంశమైన నెనుగుండే మీద కొట్టుకొని నేనూ అంటావు. గుండెకూడఅనందర్భంలో నేనె కదా! ఈ క్షేత్రమూక్షేత్రజ్ఞులకు సంబంధించిన జ్ఞానమే జ్ఞానం.

4-5. ఈ క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞుడు జ్ఞానం వీటిని గురించి మహర్షులు బ్రహ్మసూత్రాల్లోనూ వేదమంత్రాల్లోనూ చెప్పేఉన్నారు.

6-7 శరీరం అనంగానే ఇంద్రియాలు స్ఫురిస్తాయి మనసులో. వస్తువిషయంలో పదార్థం స్ఫురిస్తుంది. శరీరంలో ఇవేకాదు, ఇంకా ఉన్నాయి. పంచభూతాలు, అహంకారం, బుద్ధి, అవ్యక్తం, అంతరింద్రియాలు ఇవన్నీ కలసినదే క్షేత్రంతట. వీటిని గ్రహించేది క్షేత్రజ్ఞుడు.

ఈ “నేను” అనే “క్షేత్రజ్ఞుడు” వేరుగాను మిగిలిన శరీరం వేరుగానుచేసి, “క్షేత్రం”గాను చెప్పటం ఎంతో ముఖ్యమైన సంగతి. ఇదే అంతర్దృష్టిఅంటుంది. ప్రళయం తర్వాత కేవలం పరాత్పరుడుతప్ప ఇంకెవరూ ఉండరు. ఆపరాత్పరునికి సత్ చిత్ అనందలక్షణాలుమూడు సమస్థితిలో ఏకమైఉంటవి. ఆసమయంలో ఆయన చైతన్యం కూడ వాటితోకూడుకొని నిశ్చైతన్యమనిపించేస్థితిలో ఉంటుంది. సముద్రంలో ప్రేలుడులా—ఆయన లక్షణాల్లోని అనందస్థితితో తన్మయుడై ఆపరాత్పరుడున్నసమయంలో—చిత్ శక్తి ప్రకాశమానమై తనలో ఆపరాత్పరుని ప్రకటింపచేస్తుంది. అద్దంలో రూపంలా చిత్ శక్తి చిదాభాసమై పరాత్పరుని ప్రకాశాన్ని ప్రకటిస్తుంది. ఆయన ‘సత్’ లక్షణం “ఎవరునెను” అని ప్రశ్నిస్తే ఈ చిత్, ఎక్కడికక్కడ “నెను” అనిసమాధానం చెప్పుతుంది. ఈ చైతన్యం నిజానికి సమస్థి నేను. పరాత్పరుడే. కాని చిత్ శక్తియొక్క, మాయవల్ల, భ్రమవల్ల, అంటే లేనిది ఉన్నట్లుగా చూపటంవల్ల వేరు వేరు నేనులుగా ఎక్కడి కక్కడ ప్రకటిస్తూ పరిమితికి లోనై ఉండటం జరుగుతున్నది.

ఎక్కడ ఉన్న “నెను” అక్కడ తానువేరని, ఆప్రక్కనె ‘నెను’ అంటున్న పరమేశ్వరుడు వేరనీ అనుకొనటం ఆరంభిస్తుంది. సమస్థి నెను తాను తనస్థితిమరచిపోయి వ్యష్టి నెనులుగానయి ఉంటుంది. అదే జీవుడులు అంటాము. ఈ జీవుడు సమస్థి మనసులోభాగమే. ఆసమస్థి మనసే భగవంతుడు అనెది మర్చిపోరాదు. జీవుడూ భగవంతుడేఉండే వాడేకాని ఈ పరిమితిని ఆపాదించుకొనటంవల్ల అతడు వేరైపోయి

నాడు. ఈజీవుణ్ణి శుద్ధస్థితిలో ఉన్నప్పుడు క్షేత్రజ్ఞుడనటం. అంటే ఇంద్రియాలస్థాయికి పైనున్నప్పుడని అర్థం.

ఈ జీవుడు శబ్దతత్వాత్ర నూహించి దానియందు అభిమానం పెంచుకొని శబ్దాన్ని, స్పర్శతత్వాత్ర పై గల అభిమానంతో స్పర్శనూ ఇలాగే అయిదు తత్వాత్రలనూ పుట్టిస్తాడు. దేవుడుగా తనకుగల “చిత్” శక్తిలోని భాగమయిన “చిత్త శక్తి”తో అభిమానించటం దానినెపెంచుకొనటం అనే ప్రక్రియద్వారా పంచభూతాలనూ పుట్టిస్తాడు. వాటితో శరీరం కలిగించు కొంటాడు. ఆ శరీరానికి శ్రోత్రత్వక్చక్షు జిహ్వ ప్రాణాలు కూడ కలిగించుకొంటాడు. ఇలా శరీరం ఇంకా ఈ కన్నదేవస్తువులన్నీ తయారవుతున్నాయి. జీవుడు ఇచ్చాద్వేషస్సుఖం దుఃఖం చేతనధృతి ఇవన్నీకూడ శరీరధర్మాలుగా కలిగించు కొంటున్నాడు. ఇప్పుడు చెప్పే ఈ జ్ఞానవిషయానికిగాను ఈ శరీరంవేరు, క్షేత్రజ్ఞుడు వేరు అని చెప్పటంలో ఇంత విషయం శ్రీకృష్ణుడు సూచించారన్న సంగతి మర్చి పోరాదు.

నేను అనేది చిత్ ఏమిటి అన్నప్పుడు కనపడే ఈ శరీరంకాక దీనిపుట్టుకకుగాను పంచతత్వాత్రలు, పంచభూతాలు దశేంద్రియాలు మనసు బుద్ధి అకాంకారాలనుముందుగా పుట్టించిందేదో అది అని అర్థం చేసికొనాలి. శరీరానికి వేరే ఉంటున్నదనే విషయం జ్ఞాపకముంచుకొనాలి. అదిద్రష్ట, ఈ శరీరం (క్షేత్రం)దృశ్యం. ఈ రెంటికి మధ్య గల ప్రేమభావం—రేదాఅభిమానం—అదే జీవితం అంటాం.

శరీరం ఎదురుకుండా ఉన్నా, మనిషి చచ్చాడంటాం. ఎందువల్ల? జీవుడు చచ్చేవాడుకాడుగదా! ఈ జీవునకూ ఈ శరీరానికీ మధ్యగల అనురాగం—అభిమానం—చచ్చిందని అర్థం.

నరె అలా చచ్చిన తర్వాత జీవుడు మళ్ళీ ఆ పరమాత్మతో—సమష్టి మనసుతో—కలిసిపోతాడా అని శంక. అలా కలియకుండా ఉండిపోయే అవకాశముంది. తనకు కలిగిన భ్రమాత్మకమైన స్థితిపోయే

వరకూ పరమాత్మునిలో చేరిపోయినట్లు చెప్పము. నిజానికి ఆ సమష్టి మనసులో భగంగానే ఉంటుంటాడు. కాని తాను ప్రత్యేకమనేదృష్టిని కలిగిఉన్నవాడై అంతకు ముందుగల శరీరంపై అభిమానంపోయినా అప్పటికి ఇంకా ఉన్న ఇచ్చాద్వేష స్సుఖదుఃఖాదుల ఫలితమనడగిన “వాసన”తో ఏకమై ఉంటాడు. ఆ “వాసన” కూడ వదలినప్పుడే పరమాత్మతో—ఆ సమష్టిమనసుతో—ఏకమని చెప్పటం అపుతంది. అందాకా వేరుగానే ఉంటాడు. ఈ విచారణ చేసేది ఆక్షేత్రజ్ఞుడే. అతడు ఈ విచారణచేస్తే తాను ఇంకా ఉంచుకొంటున్న “వాసన”ను వదలి పెట్టకలుగుతాడు. అప్పుడు పరమాత్మతో చేరినవాడవుతాడు.

ఇంకోసందేహం—జీవుడు వేరైనట్లుగా—పరిమితిలో పడినట్లుగా భ్రమలో పడ్డాడు. సరే. అతడేగదా ఈ దేహాన్ని తన మనోబలంవల్ల సంస్కార బలంవల్ల—చిత్త శక్తివల్ల పుట్టించుకొన్నాడు! ఈ శరీరంతో ఏకమై “నేను” అన్నప్పుడు ఈ శరీరాన్ని చూపుతున్నాడు. ఇప్పుడు ఈశరీరం వేరుఅని చెప్పటంతో అర్థమేమిటి? అని. సమష్టిమనసయిన పరమేశ్వరునితో వేరై ఈదేహంతో తాదాత్మ్యం పొందటమే భ్రమ అని చెప్పటం. ఈదేహంతో తాదాత్మ్యం పొందక పోయినట్లయితే భగవంతునితో వేరు పడటమనేదేలేదు. ఎందుకనంటే జీవుడూ పరమాత్మ ఒకటేనిజానికి. జీవుడు వేరుగా అనుకొనటం భ్రమే. అంతెకాదు జీవుడుతాను సృష్టించిన దేహంతో కలిసి తాను దేహమే అనుకోవటమూ—భ్రమే. ఈ భ్రమలు రెండూకలిసి ఒకటే, ఈ భ్రమలుపోతే ఒక్కభగవంతుడే ఉండేది, జీవుడని ప్రత్యేకంగా అనబడేవాడింకెవరు? ఇప్పుడు భ్రమపోగొట్టుకోవటానికి మున్ముందుగా దేహంపైగలతాదాత్మ్యతను వదిలించుకోవటం సాధన. అందుకు ప్రాతిపదిక తాను నిజంగా పరమాత్మను అనే “జ్ఞానం”. ఈ జ్ఞానం కలిగి ఆసాధనచేయుమని చెప్తున్నారు. “నేను భగవంతుడి నేనట! అనుకొంటూ తాను శరీరంకాదు అనేసాధన ముందు చేయాలి.

ఇదె కర్తవ్యం. అందుకే క్షేత్రమూ క్షేత్రజ్ఞుడు అనేవాటి వివరణ చెప్పింది.

అద్దంలో బొమ్మను చూస్తాం. గడ్డంమాసిందంటాం. ఈమాసింది ఎవరికి? అద్దంలో బొమ్మకా? మనకా? చూసింది అద్దంలో బొమ్మ నయినా మనకని ఆపాదించుకొనటం జ్ఞానం. పసిబాలుడు అద్దంలో తన బొమ్మనుచూసి ఎవరో అనుకొంటున్నట్లు నవ్వుతాడు, మాట్లాడు తాడు. అది అజ్ఞాన కారణం. ఈ అజ్ఞానం పోగొట్టుకొనటం ముఖ్యమని బోధ.

చెట్టును చూస్తాము. ఆకనపడేదాన్ని చుట్టూ ఉన్నవాటితో వేరుచేసి అది “చెట్టు” అని తెలుగు భాషలో పిలుస్తాం. భాషకోసం, నామరూపాల నిశ్చితార్థానికిగాను వేరు చేసి దానిని పిలుస్తాం కాని, అవి చుట్టూ ఉన్నవాతా వరణంతో, గాలితో కోయిళ్ళతో ఆకులతో ఫలాలతో కలిసి ఉన్నదేకాని విడిగా ఉన్నదికాదే! జీవుని పరమాత్మనుంచీ విడదీసి పిలవటం కూడ ఇలా భాషకోసమే. నామ రూపాలకోసమే. నామరూపాలు వదలివేస్తే మిగిలేది కేవలం పరమాత్మే. ఐతే పరమాత్మ ఒకరూ—నామరూపాలు ఒకరూ—రెండేనా విశ్వంలో ఉన్నది? అని శంక. ఈ నామరూపాలు పరమాత్మను గుర్తించకుండా చేయగలిగినంత గొప్పవా? అని సందేహం మళ్ళీ గొప్పా నీచా అనే తర్జన భర్జన మనకొద్దు. నామ రూపాలు వల్లనే భ్రాంతి కలుగుతోంది గనక, ఈ భాషే—ఈ విశ్లేషణ పూర్వకమైన రూపదృష్టి “మాయ” అయి జీవుడు తన స్వస్వరూపం మరిచిపోయి, ఈ రూపదృష్టిలో, బాహ్య దృష్టిలో పడేటట్లు చేస్తున్నదనేది మాత్రమే ముఖ్యం.

అందుకుగాను ఈ భాషను స్పష్టంగా నేర్వడమే ప్రధానం. దానిని నేర్చి, దాని పరిజ్ఞానాన్ని బడసి, దేహాన్నుంచి జీవుని వేరుచేసి చూడటం తిరిగి అతడ్ని పరమేశ్వరుడుగా గుర్తించి “పరమేశ్వరు”డనే పద పుఅర్థం సమగ్రంగా గ్రహించటం అవసరమని బోధ.

సముద్రం తళతళలాడుతోంది అంటాం ఒకరా తిపూటచూచి. ఏమిటి నిజానికి తళ తళ లాడేది? దానిలోని బుడగలు. బుడగలువేరూ సముద్రం వేరుగా చూడనవుడు అలా సముద్రం అంటాం. కాని ఏమిటవ్వి తళ తళలాడుతున్నాయి అని పిల్లవాడు అడిగితే—విశ్లేషణ ననుసరించి అవి గాలికి అడుగున కలిగిన బుడగలనీ, నీటిలో భాగమే, గాని విడిగా అవుపడుతున్నవనీ చెప్తాము. అలాగే సర్వమూ పరమేశ్వరుడెగాని ఇలాదేహ రూపమై ఉంటున్న ఆపరమేశ్వరుడె ఈ జీవుడనే మాట మాత్రం సామాన్యమానవుడికి విచారణ చేయందే అర్థంకాదు.

ఏనుగును చూస్తున్న ఏడుగురు గ్రుడ్డివారు ఏడురకాలుగా భాషలో వర్ణిస్తారుదాన్ని. ఇది భ్రమవల్ల కలిగిన భేదం. భాషద్వారా అలా అభివ్యక్తం అయింది, అలాగే భగవంతుడు అని, తననుతాను తెలియక పోవటమనేది కూడ నామరూపాలవల్ల—అంతకుమించి భ్రమవల్ల—తాదాత్మ్యం వల్ల వచ్చింది,

ఈలా సూచింపబడిన విషయం ప్రాతిపదికగా మనసులో ఉంచుకొన్నవాడై సాధకుడు జ్ఞానం పొందాలి. ఏమిటీ జ్ఞానం అనెది తరువాతి పదము.

8-11 జ్ఞానం అంటే వెనచెప్పిందంతాజ్ఞానం కాదా అనిపిస్తుంది. కాదు. అది విషయం కార్యకారణాల్లో కారణం. కార్యంఅయి పోయింది కనక ఈస్థితి నుంచిజ్ఞానంతో కారణాన్నిశోధించి తెలియటం జ్ఞానం. ఎలా ఈ శోధన చేయటం అనెది ప్రశ్న.

జీవుడు “పరమేశ్వరునే నేను” అనుకొవటానికిగాను సాధన—ముందు తాను ఈ శరీరం కాదు అని అనుభూతి చేయటం ప్రధానమని చెప్పాము. ఆ తరువాత భగవంతుని యందు తాదాత్మ్యతను పొందటం సాధన. ఇప్పుడు జీవుని కున్నలక్షణాలు దేహలక్షణాలూ భగవల్లక్షణాలూ కూడ అయివుంటున్నాయి. అందువల్ల దేహలక్షణాలు అలాఉంచి

భగవంతుని లక్షణాలు సంతరించి స్థిరం చేసికొనాలి, అనుభూతి చేయాలి. ఇదెజ్ఞానసాధన. జ్ఞానంఅంటే భగవల్లక్షణాల అనుభూతేనని అర్థం. దేహలక్షణాలు మాత్రమే కాదు"ని తెలిసిఅనుభూతి చేయుటమే జ్ఞానం.

ఇక్కడ 20 లక్షణాలు జ్ఞానంగా చెప్తున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు.
1 అమానిత్వం-దేహానికి మానిత్వ లక్షణం ఉంటుంది. అది వదలితే దేహలక్షణం వదలుతుంది. అమానిత్వం అంటే మాన్యత న్యూనత లేని కేవల జీవునిస్థితిని అనుసంధానం చేయటం జ్ఞానమని చెప్పటం ఇది.

2 అదంభిత్వం-“దంభిత్వ”మనేది దేహలక్షణం. అది వదిలితే జీవుని కేవలంగా విడిగా అనుభూతిచేయుట మవుతుంది గనక అదంభిత్వం విజ్ఞానం.

3 అహింస:-హింసచేయకలగటం దేహలక్షణం. అదివదలుమనిబోధ.

4. క్షమ:-ఇది భగవంతుని లక్షణంగా ఆపాదించుకొనటం వివేకం.

5. ఋజుత్వం:-సమచి తంతో ఉండటం. దేహలక్షణమే కావచ్చు గాని, దీనిని దేవలక్షణంగా అనుభూతిచేయటం జ్ఞానమని చెప్పుతున్నారు. అలాగే గురుభక్తి, శౌచం, నిద్రాశయం శిమనోనిగ్రహం వీటి నన్నిటినీ దేహలక్షణాలుగా ఆపాదించుకొనక పరిమేశ్వరలక్షణాలుగా అనుభూతి చేయటమే జ్ఞానం అనేదిబోధ.

ఈ పైతౌమ్మిదీ దేహలక్షణాలుగా మన్నించినంతవరకూ జ్ఞానం అనటం. సరికాదు అనిపిస్తుంది, దేహలక్షణంగా గాక పరమాత్మ లక్షణాలుగా తన కైతాను అనుభూతిచేయటం సాధకుని కర్తవ్యం. అదేజ్ఞానం. వట్టిపుస్తకాలు చదవటంకాదు జ్ఞానమంటే.

తరువాతి ఆరులక్షణాలు మనసు పరమైనవి. దేహం ఎలాజీవుని కంటే ప్రత్యేకమో. మనసూ అలాగే జీవుని కంటే ప్రత్యేకం. (10)
ఇంద్రియ విషయాల యందు వైరాగ్యం:-మనసు కొన్నివిషయాలపై లగ్నం అవుతుంది. ఇతరాలు వద్దంటుంది. అది మనోలక్షణం. కాని ఈ

జ్ఞానమనే లక్షణంలో ఇంద్రియ విషయాలను వద్దనటమే లక్షణం. ఇంద్రియాలుకూడ భగవంతుని నుంచే జీవునిద్వారా కలిగినవే అయినా తాదాత్మ్యత వదలటానికిగాను వాటియందు వెరాగ్యం కలిగించు కొనటమే జ్ఞానమనిబోధ. (11) అనహంకారము :- ఇది పరమాత్మతో మనసు లీనమయినపుడు కలుగుతుంది. (12) జన్మమృత్యు జరా వ్యాధుల దోషదర్శనం:- దీనిని ప్రతిపక్షభావన అనికూడ అంటాము. వీటియందు నిరసన భావం పూర్తిగా కలిగితేనే మనసుపరమాత్మ వెపు నకు తిరుగుతుంది (13) పుత్రదారగృహాదులందు అనాసక్తి :- కర్మ యోగంలో అనాసక్తి అంటే పెద్దచర్చచేశారు. (14) అనన్యత్మ భావం:- అంటే ఎల్లెడలా ఆత్మేనిండి ఉన్నదని అనుభూతిచేయటం (15) శుభాశుభాల్లో ఇష్టానిష్టాల్లో సమభావం కలిగిఉండటం ఇవిఅన్నీ జ్ఞానమే. అనుభూతిచేయబడుతున్నపుడు అవి జ్ఞానం అని అనబడతాయి. లేకపోతే అవి ఈమాటల్లోగల మారపుభావాలుగ మాత్రమే మిగిలిపోతాయి. అనేది గమనీయం.

చివరి ఐదులక్షణాలూ బుద్ధిస్థాయిలోవి:- (16) అనన్యభక్తి:- భగవంతుని అంతర్దృష్టి ద్వారా తెలియటమే భక్తి, అది అనన్యమైన భక్తి అయిఉంటమే జ్ఞానం (17) ఏకాంతమనుభవిస్తూ ఉండటం:- స్వూతిలో ఒకే అంతర్దృష్టిపూర్వకమైన ఏకాంత ఏకాగ్రత ఉండటం జ్ఞానమనిబోధ. (18) బయటి వ్యవహారముల యందు సక్తిలేకుండటం (19) ఈదేహం ఆ సమష్టిమనసునుండి కలిగిందన్న అధ్యాత్మ జ్ఞానం కలిగిఉండటం (20) తత్త్వజ్ఞాన ప్రయోజనం కలిగిఉండటం. ఇవీజ్ఞానమంటే. భక్తుడంటే ప్రపంచాన్నివదలి వెళ్ళిగుహల్లో కూర్చొన బోయేవాడు కాదు. ఇక్కడ మనతోబాటు ఉండేవాడే కాని ఆతడి మానసస్థితి, బుద్ధిలోని జ్ఞానం అంతర్దృష్టి పూర్వకమై ఉంటుంది.

12. 'జ్ఞానం తెలిసికొను' 'జ్ఞానం తెలిసికొను' అంటే అర్థంభక్తుడవుకావలసింది అని చెప్పటమే. అనుభూతిచేయుమని అనటమే. ప్రపంచం, జ్ఞాత,

జ్ఞేయమూ, ప్రజలూ అంతా భగవంతుడే అయి ఉన్నపుడు, అదితెలిసి
కొనుమన్నపుడు ప్రత్యేకంగా భక్తుడవు కావలసింది అని చెప్పాల్సిన
అవసరమేమిటి? తాను భగవంతుడనే విషయం తెలిసి అది స్థిరంగా
నిలిచేవరకూ అన్నీ విడివిడిగా కనపడుతునే ఉంటవి. ఆ విడి విడిగా
ఉన్నవన్నీ ఒకే ఒకటని తెలియడానికి సాధనే క్షేత్రమూ క్షేత్రజ్ఞుడూ,
జ్ఞానం వీటివివరణం తెలియడం.

ఇక జ్ఞేయమేదో—అంటే—తెలియదగిందేదో అది చెప్పబోతున్నాడు
శ్రీకృష్ణుడు. తెలియ తగింది భగవంతుడు. సమష్టిమనసు. తత్.

13. అది తెలియడం వల్ల అమృతత్వం కలుగుతుంది. అది అనాది.
స్వతంత్రమైనది, సత్మాత్రమే ననటానికి వీలేదు. అసత్ మాత్రమే
ననటానికి వీలేదు. భూమాత్మకమై ఈ కనపడే ఈ వస్తువులు దేహః
అన్నీకూడ ఆ జ్ఞేయమే. అని పరమేశ్వరుడేనని తెనియాలి. సర్వ
అకాశం ఉండగా సర్వత్రగాలికూడ ఉంటోంది, అలా ఈ పరమేశ్వ
రుడున్నాడనె ఉపాతో యధార్థం వెపునకు గమించాలి, జ్ఞేయం కేవలం
శబ్ద ప్రమాణం వల్ల తెలియతగింది అయియుండటం వల్ల సత్ అవీ
(ఉన్నదనీ) అసత్ అనీ (లేనిదనీ) చెప్పటానికి వీలేనిదయింది.

14. ఆయనకు అంతటా హస్తాలే. అంతటా పాదాలే. అంతటా
కండ్లె. అంతటా శిగిస్సులె. అంతటా ముఖాలె ఉంటున్నాయి. ఈ
ప్రకృతి మొత్తమంతా పరమేశ్వరుడు. అన్నిచోట్లా నిండి ఉన్నాడీతడు
అతడేజ్ఞేయము.

15-16 జ్ఞేయము అనంగానే భగవంతుడు అని తెలియాలి. కాని భగవం
తుడనంగానే సమష్టిమనసు సంగతిజ్ఞాపకం రావాలిగాని ఒక మనిషిజ్ఞాప
కానికిరాకూడదు. అందుచే జ్ఞేయము అనేమాటను వాడినకారణం శ్రీకృష్ణుడు.
అదే సర్వేంద్రియాలనూ ప్రకాశింపజేస్తున్నది. దానికి ఏ ఇంద్రియం లూ
అక్కరలేదు. అది సంగరహితమైనది. కాని అన్నిటికీ అధారమైనది.
త్రిగుణ రహితమైనది. అయితే అదే గుణాలను పాలిస్తుంది. చరాచర

భూతాల్లో లోపలా బయటా కూడ ఉండి స్థావరమూ జంగమమూ కూడ అయిఉన్నది. దూరాన దగ్గిరా కూడ ఉన్నట్టిది.

ఈ మాటలు వేటికవి అంశికమైన అర్థం ఇస్తుండటం వల్ల అందరకూ నమగ్రంగా అర్థం కాకపోవచ్చు, అన్నీ విన్న మీదట బుద్ధిని వికసింపజేసి నమగ్రంగా తిలకించగలిగిన వాళ్ళకు శుద్ధ చిత్తులకు సంగతి అర్థం అవుతుందనిపిస్తుంది. అందుకే కర్మయోగసాధనలను గాని భక్తియోగ సాధనలను గాను వినక, చేయక నేరుగా 13 వ అధ్యాయం అర్థంచేసికోవటానికి ప్రయత్నించేవారికి మధ్యలో అవష్టంభనం ఎక్కువ కలుగుతుంది. కర్మయోగికి గాని భక్తునికిగాని వెంటనే అర్థంకావటానికి అవకాశం ఉంది. అది చదవకుండా ఇది చదవవద్దని సలహా ఇస్తే—అదేదో మమ్మల్ని 13 వ అధ్యాయం నుంచి దూరంగా ఉంచటానికి ఇలా అంటున్నారని మన పిల్లలె మనను అనటంకద్దు, అందుకే పిల్లలకు కనీసం మనమీద రేడా ఆచార్యులమీద వారి లెక్చరర్లమీద నమ్మకం ఉండాలి. ఆ సంప్రదాయం సంతరించబడాలి. అది లుప్తమయితే సహనం నశించటం అవుతుంది. అది పెద్దకాసుకు చెందింది గనక, ముందు ఇది చదువు అన్నామంటే నీది మహాపెద్దకాసా—మాది చిన్నకాసా అనే స్పర్థ బయలుదేరుతుంటుంది. పర్యవసానంగా అందరూ—అంటే కర్మయోగం భక్తియోగం తెలిసికొననివారు కూడ ఈ అధ్యాయంతో స్వాధ్యాయం అరంభించటం జరిగినా, దీని అంతర్యం తెలియ కలిగే ముందే విసిగిపోతే ఇదంతా ఒకానొక మూఢతతో—పిచ్చితో—వ్రాసిన భాగం అని త్రోసి వేసేయడం మాత్రం కలగ కుండా జాగ్రతపడటం అవసరం—అందుకే చిత్తశుద్ధులకు ఇది దగ్గరగా అనుభూతి అవుతుందని అన్నపుడు నన్ను చిత్తశుద్ధుణ్ణిగా లెక్కచేయని పక్షపాతివి అనకుండా చిత్తశుద్ధి కై ప్రయత్నించాలి బాలురు.

17. నర్మభూతాల్లో లోపలా బయటా ఒక్కటిగా ప్రవహిస్తున్న ఈ శక్తి-శక్తి అంటే చాలదు—ఈ జ్ఞేయము, అవిభక్తమైన దేనా

నిభక్తమై తెలియనివారిచే అలా గ్రహింపబడుతున్నవి. ఈభూతాలను సృష్టిస్తున్నదని సంహరిస్తున్నదని అనిపిస్తోంది.

18. అది సూర్యచంద్రులనే ప్రకాశింప జేసేది. అది జ్ఞేయమూ జ్ఞానమూ కూడ. అంటే బుద్ధి వృత్తలయందు అభివ్యక్తమయే జ్ఞానమూ ఇదే—అమానిత్వం అదంభిత్వం అని చెప్పబడిన జ్ఞానము కూడ ఇదే. అంటే సాధనచే తెలియబడదగిన జ్ఞానం కూడ ఈ జ్ఞేయమేనని అర్థం. అంతర్యామిగా ఎల్లెడలా వెలిసేది అదే.

12నుంచి 18 వరకూ చెప్పిన లక్షణాలు జ్ఞేయమేదో—తెలిసికొనతగినదేదో—దాని లక్షణాలు, అదేమి అంటే—భగవంతుడే. భగవంతుడంటే సమష్టిమనసు. పరాత్పరుడొక్కడే ప్రళయసమయంలో ఉంటాడు. అతడికి ఈ భగవంతుడికి భేదమున్నదని ముందు భావించితే గాని. ఈ భగవంతుడి లక్షణాలన్నీ తెలిసి పట్టుకొని వానియందు తాదాత్మ్యమందలేము. పరాత్పరుడన్నవానికి సత్చిత్ ఆనందాలు తప్ప, ఇంకేమి లక్షణాలులేవు. ఈ భగవంతుడికి ఎన్నో ఉన్నాయి అంటున్నాడు కృష్ణ పరమాత్మ. ఎన్నో కాళ్ళు, శిరస్సులు, ఇలా ఈ భగవంతుడు మనసు బుద్ధిల దృష్ట్యా అంతర్గతంగా చూస్తుంటే అవగతమవుతున్నవాడు. అతనిలో పూర్తిగా మనం తాదాత్మ్యమయితే అప్పుడు పరాత్పరుడు కూడ అతడేననిపిస్తూ ఉండవచ్చుగాక.

పరాత్పరుడినుంచి మహత్ కలిగింది అన్నప్పుడు మనం “హూం” అన్నట్లు అహంకారమైన సమష్టిమహత్ కలిగిందిని తెలియాలి. అది పైనుంచి క్రిందికివచ్చే అంతరణ లేదా అవతరణ అన్నాఫరవా లేదు మొదట్లో. ఆ మహత్లోని బుద్ధి నుంచి శబ్దితన్మాత్ర ఉద్భవించింది. అంటే శబ్దిభావమని అర్థం. దానియందు యీ బుద్ధికి అభిమానం కలిగింది. దాంతో శబ్దిం ఉత్పన్నమయింది. ఆ శబ్దాల్ని వేదాలుగా నయినయి. వేదాల్లో అనేక భావాలు శబ్ది, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాలు, భావాలు పుట్టి ఆకాశం వాయువు, అగ్ని, జలం, నేల

ఇవి కలిగినయి. ఇవి ఇలాకలగడానికి కారణం బుద్ధి యొక్క అభిమానం ఆభావంయందు ఉండటమే. అలాటి స్థితిలో పరాత్పరుడు తన నిశ్చైతన్య స్థితి మాని భగవద్స్థితిని పొందినాడనేది గమనీయం. అనగా అహంకారం, బుద్ధి, పంచభూతాలకయిన తన్మాత్రలు ఇవి అన్నీ కలిసి ఉన్న స్థితి భగవంతుని స్థితి అయి ఉండవచ్చు. వీటిలో అహంకారమనేది పూరణము. బుద్ధిప్రధానము. ఈ రెంటినీ చిదాభాసుడనే పేరుతో పిలుస్తాము. ఈతడిసంకల్పం నుంచి జీవుడు పరిమితిని పొంది తాను వేరనుకొనేస్థితి కలుగబోయేవరకూ భగవంతుని స్థితే.

జీవుడు పరిమితి పెట్టుకొన్నక్షణాన అతడికిచి తమువేరుగా కలిగింది. అతడు తనభ్రమను ఆధారంగాచేసి సృష్టినిచేయటం ఆరంభించాడు. తన శరీరాన్ని తానే చేసికొంటున్నాడు. ఈ ప్రపంచాన్ని భ్రమద్వారా ఊహించి ఆనందిస్తున్నాడు. దుఃఖిస్తున్నాడు—మళ్ళీ విచారణచేసి తాను భగవంతునిలో ఐక్యంకావాలనీ చూస్తున్నాడు. కనుక చిదాకాశమే భగవంతుడు అందులోనే యీ మహాకాశం కూడ ఇమిడిఉంది. జీవుని చి తాకాశం కూడ ఇమిడి ఉంది. జీవుడుచూసే యీ ప్రపంచమంతా ఆచి తాకాశంలోదే. ఆచిదాకాశంలోదే. ఈ చి తాకాశసృష్టిని ఉపసంహరిస్తే అదంతా చిదాకాశంలో కలిసి పోతుంది. స్వప్నంలో ఎన్నో కష్టసుఖాలు పొందుతుంటాం. అదంతా అనుభవం చేస్తుంటాము అబద్ధమైనాసరే. అబద్ధమని నిద్రలేచి జాగ్రతకు వస్తేగానితెలీదు. అప్పుడే ఆసుఖదుఃఖాలునాశనమయేది. అలాగే మన చి తాకాశంవదలి చిదాకాశంలోకలిస్తేనే యీ ప్రపంచంలో జాగ్రతలో మనకు కలుగుతున్న కష్టసుఖాలు లేవనితెలిసేది. లేకుండాపోయేది. అందుకే ఈ సమష్టిమనసును—చిదాకాశాన్ని—భగవంతుని తెలియవలసిన అవసరం కలగటం. అందుకే ఈ సృష్టి—కనుపడేది—నీ చి తాకాశం చేసే ఆలోచనే తప్ప మరేమీలేదని తెలియుమనేది. ఇది అబద్ధమనే సంగతి తెలిసేటప్పటికి భగవంతునిలో చేరటం అవుతుంది. నిద్రలేవంగానే స్వప్నంలో చూసిందంతా అబద్ధమని తెలిసినట్లు,

అభగవంతుడే జ్ఞేయం—తెలియ వలసినవాడు. ఆచిదాకాశమె పొందదగింది. ఈ ప్రపంచాలన్నీ ఆయన కైన చిదాకాశంలో కలిగిన సంకల్పస్పృష్టే. జీవుని సృష్టలు కూడ ఇందులోనే ఉంటున్నాయి అనేది బుద్ధిచేత తెలిసి అనుసంధానంచేసి, అనుభూతిచేయ కలిగితే జీవుడు భగవంతుడవుతాడు, పరాత్పరునిలో చేరుతాడు.

ఈ జ్ఞేయమయిన భగవంతుడు—ఆపైన పరాత్పరుడు వెలుగుల కెల్ల వెలుగు. అంధకారం అనేదె అతడి పరిసరాల్లో ఉండదు. అతడికి పరిసరాలనేవి మాత్రమెక్కడున్నాయి గనక! అజ్ఞానికె పరిసరాలు. జ్ఞేయ మును తెలిసికొన్నజ్ఞాని అతడి పరిసరాల్లో ఉంటాడు అనచ్చు. అప్పుడ తడికి అంధకారము కన్పడదని పిస్తుంది, అజ్ఞేయం ప్రతివాని హృద యంలో ఉన్నదే అయినా, జ్ఞానం కలిగినవాడే ఆ జ్ఞేయాన్ని ఎరుగ గలడు.

19-23 క్షేత్రం అనేది ఒకశరీరం. వస్తువు లేదాజంతువు ఏదయినా సరెనని తెలిసికొన్నాం, క్షేత్రజ్ఞుడంటే దాన్ని నడిపిస్తున్న నాడు. అందులోవుండి “నేను” “నేను” అంటున్నవాడు. సత్ చేత న్యం—అనచ్చు. వస్తువులో కూడ దానిని వ్యక్తంచేసేగుణాలను ఏదైతే కలిగి ఉన్నదో, అదే క్షేత్రజ్ఞుడనవలసి ఉంటుంది. అది మన భావాన్ని తెలిపే పదం అనేది మరువద్దు.

ప్రకృతి అంటే ప్రపంచంలోని సర్వమైన శరీరాలు, వస్తువులూ సహా అన్నిటిని కలిగి యున్నదేదో అది. గాలితో సహా అన్నీ యీ ప్రకృతే. జడమైనదిది. అన్నీసమగ్రంగా చూసి ప్రకృతి అని అర్థం చేసికోవచ్చు. పురుషుడు అంటే, ఈ ప్రకృతి—యీ విధంగా ఉండ తానికి ఆధారమైనవాడు అనితెలియాలి. నియతి. ఇది తిరిగి ఇంద్రియా తతమైనభావం. ఒకానొక శరీరంలో—క్షేత్రంలో క్షేత్రజ్ఞుడెలాగో, ఈ ప్రకృతి యంత్రంలోనూ పురుషుడంతే. అతడే భగవంతుడు. ఈ శరీరాలన్నీ ప్రకృతిలో భాగాలయినప్పుడు పురుషుడైన పరమేశ్వరుని

లోఅంశలే. ప్రతిక్షేత్రంలో ఉన్నక్షేత్రజ్ఞుడున్నా అంశ అన్నంత మాత్రంచేత బియ్యపురాశిలో ఒకబియ్యపుగింజఅనీ పలుకు అనీ అర్థం చేసికొనవద్దు. పురుషుడే ఆ ఒక్కక్షేత్రంలో ఉంటూ 'ఆత్మ' అనీ,క్షేత్రజ్ఞుడనీ పిలువబడుతున్నాడు.అలా తెలియబడుతున్నాడు అని తెలియటం సమంజసం.

ఇచ్చ ద్వేషం సుఖం దుఃఖం ఇంద్రియాలు ఇవన్నీ ప్రకృతి లక్షణాలు. పురుషుని లక్షణాలుకావు. ఫలానిపని ఇలా ఎందుకు జరిగింది అన్నప్పుడు సమాధానం వ్యక్తి (పురుషుడిలోని అంశ) ఏదో చేశాడు అనటం సరికాదు. మరి భగవంతుడిలా చేశాడంటామే! ఆదేమిటి? ప్రకృతి కూడపరమేశ్వరునిలోని భాగమేకనక మామూలు సమయాల్లో శివు నాజ్ఞలేందే చీమైనాకదలదనీ అన్నింటినీ భగవంతుడే చేయిస్తున్నాడనీ అంటాము: కాని ప్రకృతిని, భగవంతునీ విడివిడిగా అర్థంచేసికొనే జ్ఞానార్జన సమయమిది. ఇప్పుడు ఫలాని పనికి కారణం పురుషుడనటం సరిపోదు కార్య కారణం వల్ల జరుగుతున్నదనీఅది నియతి అనీ తెలియాలి. ఈ నియతే స్వభావం అనబడుతుంది. దేవుడు అనబడుతుంది. ధర్మం అనబడుతుంది. ఎవరెవరి సంస్కారానికి తగినట్లుగా వారి వారికి, ఆమాటలు చెప్పబడినయి. అర్థంచేసికొనటం నీవంతు అనుభూతికోసం అన్వేషిస్తూ. ఇది జ్ఞాన విషయం.

అలా పనులన్నీ ప్రకృతే జరిపిస్తూ ఉంటే పురుషుడు సుఖ దుఃఖాలను వచ్చినవి వచ్చినట్లుగా అనుభవిస్తూ ఉంటాడు. ఇతడికి నిజానికి ఇంకోపనిలేదు. ఈ ప్రకృతిలోని గుణాలను అనుభవిస్తూ ఉంటాడు. ఇంతేచేసి ఊరుకొంటే అసలు చింతలేకపోను. అవతరణే ఉండకపోను. దిగి పోవటమే లేకపోను.

అతడుచేసే ఒకానొక పెద్ద తప్పిదమేమిటంటే ఆక్షేత్రంలో తాదాత్మ్యం అవడం. అదే అవతరణం. దానివల్లనే పరమాత్మ జీవుడుగా అవతరణ చెందుతున్నాడనవలసిరావటం, ఎలా? తాను పరమాత్మ

అనే చిషయం మరచిపోవటం—పైగా—తాను ఈ దేహమేను అనుకోవటం అనే ఈ అవాంఛనీయమైన తప్పిదాన్ని చేసిన వాడయి జీవుడుగా అయిపోతున్నాడు. జీవునికి “భ్రమ” ఉత్పేరక పదార్థమై ఉంటోంది. దీనిని తొలగించుకోవాలంటే ఏంచెయ్యాలి అనటానికే నాల్గో అధ్యాయంలో “అకర్మణీచ కర్మ యః పశ్యేత్ సః బుద్ధిమాన్” అన్నాడు. కేవలం ఆ అనుభవం తప్ప ఇంకోపని యేమీ తాను చేయటలేదనె అనుభూతి సాధనగాచేసి పొందాలన్నారు.

సంసారం సంసరణ మయేది. అంటే మళ్ళీ మళ్ళీ కలుగుతూ ఉండేది. తాను ఉన్నాడు. తనకు దేహము ఉన్నది. ప్రకృతి తనచుట్టూ ఉన్నది. దానికి గుణాలున్నాయి. వాటిని ఆ “నేను” అనుభవిస్తూ ఉంటాడు, ఆ ప్రకృతి,—శరీరం—పెరుగుతుంది. ముసలి దవుతుంది. చచ్చి పోతుంది. తానలాగే ఉంటాడు. కాను దివప్పుడు—పురుషోత్తమస్థితిలో ప్రకృతిని కూడ తనలోని భాగంగా కలిగినవాడే. ఇప్పుడు తనకు కలిగిన కోరికల్ని — తాదాత్మ్యంవల్లకలిగే ఇచ్చల్ని — తీర్చడానికే ఈ ప్రకృతి. ఒక శరీరంగాఉన్న తను చనిపోయినా మళ్ళీ ఇంకో శరీరాన్ని ఆ ‘నేను’ కు కల్పించి పెట్టుతూఉంటుంది. ఇలా పురుషుని (ఇప్పుడు అతడు జీవుని స్థితిలో ఉన్నాడుగాక) ఆశ్రయించి అతడు ఏఏగుణాలను అనుభవించాలని కోరితే అగుణాలను సంతరించి పెట్టుతున్నది. అందుకు తగిన మనోబుద్ధింద్రియాలను ఇస్తున్నదన్నమాట, ఆ ‘నేను’ కోరినకోరికకు తగినట్లుగా ప్రకృతి తనను తానుమలుచుకొని శరీరాన్ని సరఫరా చేస్తోంది. ఈవిధంగా ప్రకృతి(‘తత్’ అయిన) జీవునకు సుఖదుఃఖాల అనుభవాలకు కారణమవుతున్నది. ఒక శరీరంపోయి ఇంకో శరీరం “నేను”కు రావటంకూడ “అస్యగుణసంగః” అనే దాని అర్థం ఇదే. గుణాల పాళ్ళను బట్టి వృత్తం—అంటే శీలం—ఉంటుంది. ఈ ఈ పాళ్ళు మార్పుకోగలిగింది బుద్ధి. అని మనిషికున్నది, ఉపయోగించుకొనేవాళ్ళ కున్నది.

పురుషుడే శరీరంలో ఆత్మగా క్షేత్రజ్ఞుడుగా 'నేను'గా ఉంటున్నాడు. అది ఒక స్థాయి. జీవన్ముక్తస్థాయి వేరు. ఉపద్రష్టగా అనుగ్రహకుడుగా పాలకుడుగా భోక్తగా పరమేశ్వరుడుగా కూడ ఉండేది ఆతడే. ఇన్నిగా ఎలా ఉంటాడంటే—చిదాభాసుడైన భగవంతుడు కేవలం సంకల్పంవల్ల సృష్టిచేస్తున్నాడు. అంతేకాదు. ఒకానొకజీవుడు తన చిత్తచైతన్యంతో సృష్టిచేస్తుంటే చూస్తూ అనుమతిస్తున్నాడు. ఈ భ్రమాత్మకమైన పనులన్నిటినీ భరిస్తున్నాడు. పరిపాలిస్తున్నాడు. అనుభవిస్తున్నాడు. అందుకూ ఉపద్రష్టానుమంతాచ భర్తాభోక్తా మహేశ్వరం అనటం.

జరిగిన దానికి ప్రతిచర్య లేకుండా సాక్షిగా ఉండే స్థాయి జీవన్ముక్తస్థాయి. ఒక్కవిషయం రోకాదు; సతతమూ ఉండగలగాలి. పరమాత్మస్థాయిలో సర్వజ్ఞానసంపూర్ణత్వమునొందిన స్థితి. సర్వప్రకృతిన్నీ దానించే గలిగిన స్థితి అది. ఈ స్థితిలో 'ఆత్మ'—పరుడు అనగా స్వతంత్రుడు. అంతటానున్నవాడు. ఈ ప్రకృతి పురుషుల స్వభావ గుణాలన్నీ తెలిసి అనుభూతి చేసేవాడు. అతడికి ప్రకృతి శరీరాన్ని వ్వలేదు. అదీ అతడు ప్రకృతిని జయించాడనటానికి లక్షణం. తను ఒక జన్మమెత్తతలచుకొంటే అప్పుడు తానే ప్రకృతిని ఆదేశించి దానిని పొందుతాడు.

24—26. సర్వత్ర అంతర్యామియై ఉన్న బ్రహ్మాన్ని—అంటే పురుషుణ్ణి—ఈ ప్రకృతిని, దాని గుణాలనీ స్పష్టంగా అవగాహన ఎవరు చేసుకొంటారో వారు మళ్ళీ పుట్టరు.

25—26 ఈ అవగాహన చేసికొనటం అనేకమంది అనేక విధాలుగా సాధనలు చేయటం ద్వారా కలిగించుకొన్నారు. ఇప్పుడు నీవు కూడ వాటిలో ఏదో ఒక మార్గం అవలంబించి అవగాహన చేసికొనునసాంఖ్య యోగం అవలంబించి, (పరాత్పరుడు—ఈశ్వరుడు—జీవుడు—అహంకారం—చిదాభాసుడు—చిదాకాశం—చిత్తాకాశం—శబ్దాదితన్మాత్రలు. శబ్దాదిగ్రహణకాలయిన ప్రకృతి—ఇవన్నీ సాంఖ్యశాస్త్రం) పరాత్పరుని ఎఱిగి

తరించుతున్నారు కొందరు. ఇంకా కొందరు ద్యానంలో—మనసూ బుద్ధీలను ఒకే ఆలోచనలో నిశ్చలంచేసి, పరమేశ్వరుని దర్శించి తరిస్తున్నారు. కర్మయోగులు సర్వమూ అపరమేశ్వరుని కర్మలేనని ఎరిగి కర్మఫలంమీద ఆశలేకుండా చిత్తశుద్ధిపొంది తరించుతున్నారు. ఇతరుల తమకు ఏమీ తెలీకపోయినా ఉపాసనా పరులైన ఇతరునుండి విని తెలిసి అవిధంగా ఉపాసించి ఈ పుట్టుక చావులను అతిక్రమించిన వారవుతున్నారు.

26-27 ఈ చరా చర ప్రపంచంలో ఏమున్నా అది క్షేత్రమూ క్షేత్రజ్ఞుడూ; వీటి సంయోగమని తెలిసికొను మంటున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు. అచరాల్లైనవి కేవలం ప్రకృతేగాని అక్కడ “నేను” లేదు గదా అని సందేహం కలగటం కద్దు. “నేను” అనేభాషదానికి లేకపోవచ్చు. తాను తానుగా అభివ్యక్తమవుతున్నది కదా. దానిని తెలిసికొనే వాని తెలియ బడుతున్నది నేనుగా. అందుచేని, సర్వత్ర ఈ క్షేత్రమూ, క్షేత్రజ్ఞుడూ సంయోగం వల్లనే ఈ ప్రపంచం తెలియ బడుతున్నది. ఈ క్షేత్రమూ క్షేత్రజ్ఞుడూలు ఆ పరమేశ్వరుని కుడి ఎడమల్లా ఉన్నాయి.

28. ఆ పరమేశ్వరుడు సర్వభూతాల్లోనూ సమంగా ఉంటాడు. ఆయన్ను ఆశ్రయించి ఉంటున్న ప్రకృతి భేదంగా ఉంటున్నది. అందులోని ఎల్లెక్ట్రానులు ప్రొటానుల సంఖ్యల్లో తేడా ఉంటున్నదన్నమాట. ఆయన చుట్టూ చేరిన ఈ ఎల్లెక్ట్రానులూ ప్రొటానులూ—అంటే సూక్ష్మశరీరంలోని వాసనలు వేరు వేరుగా ఉన్నవన్నమాట. అందు వల్లనే మనుష్యులుగా జంతువులుగా స్థావరాలుగా భేదాన్ని విలయిస్తూ ఈస్థూల శరీరాలు ఉంటున్నాయి. ఈ ప్రకృతులతో ‘ఆయన’ అంటే పరమేశ్వరుడు తాదాత్మ్యంచెంది — అంటే తాను పరమేశ్వరుడని మంచి పోవటమేగాక, ఈ తాను క్షేత్రమేను అనుకొంటూనేను పుట్టాను నేను చస్తాను—అంటూ అనుభూతిచేస్తుంటాడు. అలాగాక ఈ నేనును వీటన్నిటితో విడగొట్టి దానిని భగవంతునితో తాదాత్మ్యంచేయకలిగితే ఆ నేను కు

చావుపుట్టుకలు లేవు అనిపిస్తుంది. ఈ తాదాత్మ్యం పోయేదెలా? ఆ తాదాత్మ్యం వచ్చేదెలా? దేహం కల్పన అని ఎఱుగటం వల్ల అదిసంభవమవుతుంది, స్వప్నం అబద్ధమని ఎఱుగటం వల్ల ఇదా మనం స్వప్నంలోని అనుభవాన్ని మరిచి పోగలుగుతున్నాం. జాగ్రతలోకి రావటంచేత స్వప్నం అబద్ధం అనుకొంటున్నామే. ఈ జాగ్రత నుంచి జ్ఞానంలోకి వెళ్ళినప్పుడు ఈ జాగ్రత్త వట్టి అబద్ధమని తెలుస్తుంది. అలా ఎఱిగిన సాధకుడు సరిగా చూడగల్గినవాడు అని ప్రసిద్ధుడంటున్నాడు.

29-30 ఆ ఎరిగిన విషయం విస్మరించడమంటే ఆత్మహత్య చేసినవాడవుతాడు. ఎఱుకతోనే ఉంటే మృత్యువు నతిక్రమించిన వాడవుతాడు. ఈ శ్వరుణ్ణి సర్వత్ర చూస్తున్నవాడు ఇంకొకణ్ణిచంపడం అనేదే ఉండదుగదా.

ఐతే హింస చేయరాదు అనటం ఏమిటి? అది ఒక క్షేత్రం ఇంకో క్షేత్రానికి చేస్తున్నపని. ప్రకృతి ఎలాచేస్తే అది అలా జరుగుతుంటుంది. 'నేను' చేసిందనటం జ్ఞానదృష్ట్యా సరికాదు. గాండీవం క్రిందకు వదలబడింది, 'నేను' వదిలాను అంటావునువ్వు, అనేను వ్యవహారంతో మిశ్రితం చేయబడ్డనేను. నిజానికి ఆపనిచేసింది నీశరీరం, అది నీబుద్ధి ననుసరించి నడుచుకొంటున్నది. నీబుద్ధి నీవాసనల ననుసరించి పరుగిడుతున్నది. ఈ వాసనలే నీప్రకృతి. అది త్రిగుణాత్మకము. గుణాల జల్లెడన్నమాట. అచిల్లలసంఖ్యను నీవు-నీబుద్ధిమనసులు-మార్చగలవు. సత్త్వగుణాల చిల్లులు పెంచి రజస్తమోగుణాల సంఖ్యలను తగ్గించు. నీప్రకృతిని నీవు మార్చుకోగలవు ఆవిధంగా. ప్రకృతే అన్నిపనులూ చేస్తోందిగాని, నీవు అనేమూలపదార్థంకాదనేది అవగాహన చేసికోవాల్సివచ్చింది. తర్కం చేయాల్సిందికాదు,

31. ఈ ప్రపంచం, ఈ మనుష్యులూ విడివిడిగా అవుపడుతున్నా. అంతా ప్రకృతే, నిజానికి సర్వమూ ఆ పురుషుడే అనేభావన

పొందాలి. ఎప్పుడీ భూత సమూహాల నానాత్వము ఒక్క ఆత్మయందే నెలకొని ఉండటం జరుగుతుందో తెలిసినవాడు బ్రహ్మస్వరూపుడై పోతాడు. సర్వమూ తానే సనే స్థితి స్థిరమై నిల్చి సపుడు బ్రహ్మమే అయి పోతాడు. ఈక్షేత్రంలో ఉండి తాను చూస్తున్న ప్రకృతి చేసే కర్మలలో సంగము లేకుండా ఉంటాడు. ఇది సాధనచేయాలి. అది చేయకుండా అంతా ఒక్కటే అనిపట్టిమాటలు చెప్పటం చాలదు. ఏమీచేయనివాడు కావాలిముందు, సంగములేని తనాన్ని సంతరించి. అది సాధన.

32. ఆకాశం సర్వత్ర ఉంటున్నది. అందులోనే మన శరీరాలు తిరుగుతూ ఉంటున్నవి. ఆకాశం ఉన్నది గనకనె కరీరం అందులో ఉండ గలుగుతున్నది. అలా ఆకాశం ఉన్నదనె సంగతి ఇంద్రియాలకు తెలియటలేదు. బుద్ధితో తెలిసికొనాల్సిందే. అలాగే భగవంతుడు సర్వత్ర సూక్ష్మరూపంలో ఉన్నట్లు కూడ విచారణచేసి తెలిసికొనాల్సి నట్టిదే.

33. సూర్యుడు ఒక్కడే ఎలా అన్నిచోకాల్ని ప్రకాశింపజేస్తూ ఉంటాడో అలాగే పరమాత్మ యీ క్షేత్రాలన్నిటిలో చైతన్యాన్ని ఉంచి ప్రకాశింపజేస్తున్నాడు.

34. ఈ విధంగా క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞుల విభేదాన్ని-భూతాలుప్రత్యేక ప్రత్యేక ప్రతిపత్తి కలిగి ఉన్నవనే పొరపాటునూ-జ్ఞాననేత్రంచేత ఎవరు తెలిసికొంటాడో అతడు పరబ్రహ్మాన్ని పొందుతాడు.

ఈ అధ్యాయంలో జ్ఞాన విషయం సమగ్రంగా చెప్పటమయింది. కర్మ షట్కండ్వారా కర్మలు చేయటం ఎలాగో తెలిసి, భక్తి షట్కండ్వారా అంరద్భస్మనెరిగి పరుని విభూతి తెలిసి ప్రేమను కలిగింపజేసి కొన్నమీదట జ్ఞానవిషయం తెలిసి బ్రతుకు నడపటం ఎటుగాలి. అంత వరకూ పరమాత్మను పొందినవాడు కాడు. బ్రతుకులో పరమాత్మను వెలయింప చేసికొనటమే ఈ జ్ఞానషట్కంలోచెప్పే విజ్ఞానం. ఈ

అధ్యాయం-ముఖ్యంగా-జ్ఞానపేటిక. ఈ పేటిక తెరవడానికి కర్మ యోగం భక్తియోగం అనేతాళం చెవులతో ప్రయత్నించాలి. ఆభూతద్వైతంలోంచి చూసి తెలిసికొనాలి. అనుభూతి చేయాలి.

భగవంతుడె ఈ శరీరంలో నే నె ఉంటున్నాడు. ఈ ప్రకృతి గుణాలకు బద్ధు డవుతున్నాడు. ఇది న క్తి స్థాయి. ఎందుకీన క్తి? ప్రకృతి అనేరదా విజృంభించడానికి. తనెందుకు ఈ ప్రకృతినలా విజృంభింప చేయాలనుకొంటున్నాడు? తానె ఆ ప్రకృతిపరిమితమైన ప్రకృతి అనుకొనటంవల్ల ఆపరిమితిని దాటివ్యాపించాలదే చీరాకురో పడుతున్నాడు. నిజానికి తానే వ్యాప్తుడని, బృంహింతుడని బ్రహ్మమనే మాట మర వదం చేత! ఇది తెలిసికొంటే మళ్ళీ ఈశ్వరుడవుతాడు. అది తిరిగి పరమాత్మ స్థాయి.

మనది గుణబద్ధ జీవితం. ఈ పరిణితిలో దైవాన్ని విస్మరించటం కష్టం. దైవంఏమిటో తెలిస్తే ఈ గుణబద్ధ జీవితాన్నె విస్మరించటం కష్టం. ఆ సాధన సన్న్యాసులలో మనం చూడగలం. సాధన మనమూ చేయాలి. సన్న్యాసులం కావాల్సినవనిలేదు, కావటంమనోబుద్ధులంద్వారా కావాలని ఇక్కడిబోధ. ఇక్కడనే జీవిస్తూ ఈశ్వరుడై మన గలిగే సాధన భగవద్గీత ఇస్తున్నది. అంటే గుణాలను-విస్మరించటం అక్కర్లేదు-నియమించికూడ సాధనచేయవచ్చుననిబోధ.

ఇక ముందు అధ్యాయాల్లో గుణాల ప్రకాశమూ సాధనవల్ల కలిగే స్థితి ముందు చెప్పబోతున్నారు.

ఇది పదమూడవ అధ్యాయం.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

గుణత్రయ విభాగయోగము

(పదునాల్గవ అధ్యాయము)

త్రిగుణాలకు అతీతుడవై అమనస్కృతను సాధించు.

1. క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞులను వేరుచేసి చూచే జ్ఞానాన్ని తెలిసికొనటం మొదటిపని. తరువాతి సాధన త్రిగుణాలకు అతీతుడు కావటం. దాన్ని బ్రతుకులో అభ్యాసం చేయటం అవసరం. పూర్వం మునులు ఈమార్గం ద్వారా సిద్ధినిపొందారు. ఇదిచదివేసి, జ్ఞానం తెలిసింది అనే వాళ్ళంతా సిద్ధినిపొందలేరుగాక. అభ్యాసంచేసి బ్రతుకులో సాధనచేసినవాళ్లే సిద్ధిని పొందగలరు.

2. ఏమిటీ సిద్ధి అనుకొంటావేమి—పైజ్ఞానం తెలిసి, నావలె సాధన చేస్తున్నవారు ఈ సృష్టిపోయి మళ్ళీ మరొకసృష్టి అయినప్పుడు కూడ పరాత్పరుని నుంచి విడిపోయి వచ్చి పుట్టరుగాక. ప్రళయంవచ్చినప్పుడు చనిపోవటమనేదే వారికి ఉండదు. తామెప్పుడూ అపరాత్పరుడేను అనే అనుభూతితో ఉండిపోయి ఉంటారని అర్థం. ఈ జ్ఞానాభ్యాసాలవల్ల జీవుని వాసనలు నశిస్తవికనుక ప్రకృతి శరీరాన్ని సృజించడానికి తగిన కారణం వెతకలేక ఊరుకొంటుంది. అందుకని పుట్టుకగాని చావుగానీ ఉండదు.

ఈ ఉచ్చస్థితిని అభ్యాసం ద్వారానే రావాల్సి ఉన్నది. భగవద్గీత చదవడం శ్రవణంచేయడం, ఆలోచించడం ద్వారా మననం చేయడం—ఇవి ముందుచేయాల్సిన పనులు. తరువాత నిధిధ్యాసనముచేయాలి అంటే తెలిసిన దానిని మనసులో అనుసంధానంచేయాలి. బ్రతుకులో వర్తింపచేయాలి అన్నమాట. అది చేతనయేదాకా మళ్ళీ మళ్ళీ చదివి, విని, గురువు అనుగ్రహంతో—అదే భగవంతుని అనుగ్రహం కూడ—పురోగమించాలి.

3-4 'మహాత్' అంటారు ప్రకృతిని. ఈ 'ప్రకృతి' కేవలం నిర్జీతవ స్తువులేననుకోవద్దు. సత్ అసత్ కూడ అయిన మనసు కూడ ప్రకృతే. ఈ మనసుకు త్రిగుణాలని ఉన్నాయి. అత్రిగుణాలతో కూడిన ప్రకృతినే మహాత్ అనటం. అదే బీజాన్ని ఉంచడానికయిన యోని అంటున్నాడు భగవంతుడు. అందులోనుంచే సర్వభూతాలు పుట్టుతున్నాయి. ప్రపంచమంతా ఈ ప్రకృతీ పురుషుల సంయోగం వల్లనే పుట్టిందనే దాని కర్థమిదే. శ్రీపురుషసంయోగం మాత్రంచాలదు. ఈ శ్వరేచ్ఛ ముఖ్యం. నేను ముఖ్యం. ఈ ప్రకృతి తల్లి. నేను తండ్రిని.

5. ప్రకృతిలో త్రిగుణాలున్నాయి. అవి సత్త్వం రజస్సు తమస్సు అనేవి. మనసును ఇవే కలిగిస్తున్నాయి, ఈ మూడూ పోతే ఇక మనసు లేదన్నమాట. బీజం అని చెప్పిన "నేను" అనేదాన్ని దేహానికి బంధించి ఉంచేవి ఈ మూడు గుణాలే. 'నేను' నా శరహితమైంది. గుణాలు నా శం అయ్యేవి. ఇవి ఆ "నేను"ను బంధిస్తున్నవని తెలిసికొను. నేను అనేదే సమగ్రమైన స్థితిలో పరాత్పరుడే. ఒక శరీరానికి, ఒక మనసునకు పరిమితం చేసుకొని 'నేను' అంటున్నప్పుడు మాత్రం కేవలం త్రిగుణాత్మకమైన మనసు అవుతుంది. ఆ మనసునుంచే లక్షపుట్టుతున్నాయి. కామం క్రోధం వగైరాలు సత్ వృత్తులు దుర్వృత్తులు, వికారాలు, ప్రాణాలు ఇంద్రియాలు శరీరాలు అన్నీని. ఇవన్నీ తానెననుకొంటున్నది కాదు. వాటిలో కొన్నిటిని మూత్రమే తానుగా భ్రమిస్తున్నది. అనేను. అది అప్పుడు జీవుడనబడుతున్నది. అలా పరిమితంచేసికొనటమే అవిద్య. దీని నెరుగడమే విద్య. ఆ విద్యే సూర్యుడు. సావిత్రి జ్ఞానము. జపంచేసేవారికి మూల పదార్థం. విరాట్టు. దీనిని అనుభూతి చేయడానికి అమనస్కయోగం చేయాలి. దానికి త్రిగుణాల్ని అతిక్రమించాలి. అందుకని వాటి లక్షణాలేమిటో భగవానుడు చెప్పబోతున్నాడు.

6. ఈ మూడు గుణాల్లో సత్త్వమనేది శుభ్రతనూ, ఉపద్రవ రహితమైన సుఖాన్నీ, చెతన్యాన్నీ అభివ్యక్తంచేస్తూ ఉంటుంది. దీని వల్లనే సుఖానంద కలుగుతున్నది. జ్ఞానార్జన సక్తికూడ దీని వల్లనే కలుగుతున్నది. ఈ సక్తి ఎప్పుడయితే కలుగుతుందో అప్పుడు

బంధమేకదా! అనాసక్తితోచేసిన కర్మ వల్లనే బంధం ఉండదుగాని ఏసక్తితో చేసినా అవిబంధమే. సత్త్వగుణంవల్లకలిగేసక్తి వల్లసుఖం పొందాలనీ జ్ఞానం తెలియాలనీ, ఊహలు పుట్టుతాయి. మిగతాగుణాల వల్ల కలిగే సక్తులకంటే ఇదెనయం; మంచిదిన్నీ. కానిఇదీ బంధమే.

7. రేండవది, రజోగుణం ఇది రాగాత్మకమైనట్టిది. ఆశా పూర్ణమయినట్టిది, ఏదో చెయ్యాలి, దేనినో లాభంగా పొందాలి అనే కాంక్ష దీనివల్లనే కలుగుతోంది. అందుకే కర్మలు చేయాలనే సమారంభం కలుగు తుంటుంది. ఇది చేయాలి—అది కావాలి—అనేసక్తి ఈరజోగుణంవల్ల కలుగుతున్నదే. ఆ చెప్పిన సక్తితోనే ఈ గుణం 'నేను'ను బంధిస్తున్నది.

8. తమోగుణం మూడవది. దానిపుట్టుక అజ్ఞానంలో. ఇది అంధరికి మోహాన్ని కలిగిస్తూ ఉంటుంది; 'నేను' అయిన Total mindను (తత్ను) తెలియనీయక శరీరాన్నే నేను అనిపించుతూ ఉంటుంది. ఈ గుణము కేవలం ధ్యానంలో కూర్చొని జ్ఞానోపాసనం చేస్తున్నప్పుడు ఎప్పుడో మాత్రం ఈ మోహం విడిపోవచ్చుగాక, మిగతా వ్యవహారంలో మనకు ఎప్పుడూ ఈ తమస్సు ఉంటూనే ఉంటుంది—శ్రీ కృష్ణునిలా నిరంతరం జ్ఞానానుసంధానం చేస్తుంటే తప్ప, అది అవరిస్తూనే ఉంటుంది మనను. పొరపాట్లు, ఆలస్యం, బద్ధకం, నిద్ర ఇవన్నీ ఈ గుణపు లక్షణాలే. నిద్రమొదలైన వాటియందు సక్తిని కలిగింపజేస్తూ మన్ని బంధిస్తుంది ఈ తమోగుణం.

9. సత్త్వగుణం జీవిని సుఖంలో తగుల్కో జేస్తుంది. రజోగుణం కర్మలు చేయటంలో తగుల్కో జేస్తుంది. తమోగుణం జ్ఞానాన్ని అవరించే అజ్ఞానమై నిద్ర పొరపాట్లు మొదలైన వాటియందు చిక్కుకో జేస్తుంది. వ్యక్తికి ఈ మూడు గుణాలూ ఉండటం ఖాయం. తమస్సు వదిలేస్తాను—నేను నిద్రపోను అనటానికి సాధ్యంకాదు. అలాగే నెత్తిన ఏదో ఎగిరివచ్చిపడితే తెలిసికో ప్రయత్నంచేయను అనటానికి సాధ్యం

కాదు. సత్త్వగుణం ఊరుకోనివ్వదు. రజోగుణం సంగతి వేరే చెప్పనే అక్కర్లేదు. అలా ఇవి శరీరంతో పాటుగా ఉండేవే అయితే ఇక వాటిని గురించి తెలియడం ఎందుకు అని సందేహపడుతున్నట్లున్నావు. ఎందుకంటే (1) భ్రాంతిని కలుగజేస్తున్నవని(2) వాటిలో మార్పులు తేగలగటం సంభవం. శరీరం కానట్టి నేనుకు “నేను శరీరమేను” అనే భ్రాంతిని ఈమూటిలో చివరిగుణం కలుగ జేస్తోంది. ఆ భ్రాంతి ఆధారంగా, ఇదుగో యీయీ పనులు చేశాను. ఇంకా చేస్తాను. అనే ఆశ రెండోగుణం పుట్టిస్తూ నీవు శరీరమేను అనే భ్రాంతిని స్థిరంచేస్తోంది. సత్త్వగుణం నీకు సుఖం ఫలానిదానివల్ల వస్తుందనే సూచననిస్తున్నది. ఇవీపతనంయొక్క వైనం. ఈ పతనం వదలి మెట్టునెక్కాలంటే తమోగుణాన్ని రాజసగుణాన్ని మించి సత్త్వగుణం వృద్ధిచేసికొనాలి. అప్పుడు “నేను శరీరం కాదు” అనేది తెలియడానికి అవకాశం వుంటుంది. వివేకం కలుగుతుంది. అజ్ఞానంపోతుంది. క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞ జ్ఞానం ప్రాప్తిస్తుంది. అందుకే ఈ విషయాల సంగతి నెరుగవలసిఉంది.

‘నేను’ను ఈ గుణాల నుంచి విడగొట్టి బ్రతుకడంనేర్వాలి. శరీర సహజమైన గుణాలన్నీ నావేననటం సరికాదు. శరీరం తమోగుణంలో ఉన్నా ‘నేను’మాత్రం విడిగా మనాలి. మనగలదు కూడాను. అందుకే హాయిగా నిద్రించిలేచి హాయిగా ఉంది అనగలుగుతున్నాము.

10. గుణాల పాళ్ళను “నేను” మార్పుకోగలదు. నేను ను ఆధారం చేసుకొని సూక్ష్మశరీరంలో ఉన్న బుద్ధిపనిచేసినదే రజస్తమోగుణాలను తగ్గించి సత్త్వగుణం పెంపొందించగలదు. మరొకప్పుడు సత్త్వ, తమోగుణాలనణచి రజోగుణం పెరుగవచ్చు. అలాగే ఇంకోసారి తమోగుణమే పెరుగవచ్చు. ఏగుణం ఎవరి యందెక్కువ ఉంటుందో వారు ఆ గుణపువారని చెప్తాము. అతడి వృత్తం-అంటే శీలం-దానిపై ఆధారపడి వుంటుంది.

అన్నిగుణాలకు అతీతుడు కావడానికి ఆ సత్త్వగుణంకూడ దాట
టం మార్గం. అది అమనస్కస్థితి. దానిని సాధించడానికి ఈ శ్రీగు
ణాల నెరుగటం ఒక మార్గం.

11-13. గుణాలస్థితి నెరుగడానికి-ఎప్పుడు సర్వేంద్రియాలూ
తమతమ జ్ఞానంతో ప్రకాశిస్తూ ఉంటుందో ప్రజ్వలమైఉంటుందో అప్పుడు
సత్త్వగుణమనీ ఏవోకర్మలు చేస్తూండటం లోభం. అన్నీ తనకేన
నటం కాంతిలేక, చీకాకుగా నుండటం-ఇవిరజోగుణం వల్లవచ్చినవనీ
అప్రకాశం, అవివేకం ప్రయత్నమే చేయకపోవటం. కర్తవ్యం చేయ
టం లోపొరపాటు చెప్పుడు మూగ, మనసుబంధ కావడం. ఇవిలిమో
గుణమనీ తెలియాలి. జడశరీరానికి గల లక్షణాల కంటే బుద్ధి మన
సులకు గల లక్షణాలు చూచి తెలియడం మెరుగు. జీవుడు సత్, సత్త్వ
రజస్తమోగుణాల కూడలిని సూక్ష్మశరీరమంటాము. అదే బుద్ధిమనస
చిత్తాలు. వ్యక్తిచనిపోయినాడని ఎప్పుడంటా మంటే, ఈ సూక్ష్మశరీరం
స్తూలశరీరాన్ని ప్రేమించక వదిలేసి పోదామని పోయినప్పుడు శరీరం
చచ్చిందంటాం. ప్రారబ్ధ వశాత్తు శరీరం తగులబడినా, మునిగినాకూడ
అలావదలివెళ్ళిపోతుంది సూక్ష్మశరీరం-అదే చావు అంటాం.

ఇవన్నీ నాకెందుకయ్యా తెలియటం అంటావేమో. బ్రతుకు
తుండగా అనేకరకాలయిన యాస్థితులు రావటానికి కారణం ఈగుణాలు
అని గమనించడానికి. 'నేను' నీవు 'వాడు'లు కారణం కాదని తెలియ
డానికి.

14-15. అంతేకాదు. సత్త్వగుణం ప్రవృద్ధమై ఉన్నప్పుడు
శరీరం చచ్చిపోతే అతడు శ్రేష్ఠులకు లభించే అమలమైన లోకాలను
పొందుతాడు. రజోగుణం వృద్ధిపొంది ఉన్నప్పుడు చనిపోతే కర్మలు
చేయవలసిన వారియందు చేరుతాడు. అలాగే తమోగుణం వృద్ధిగా ఉన
ప్పుడు చనిపోతే, మూఢ జంతువుల్లో చేరుతాడు. అలా ఈ సృష్టి అంత

వివిధమైనదిగా ఎలా తయారైందో తెలియవలసింది. అందుకని శరీరంలోని గుణాలను చేతనయినంతవరకు నిరంతరం సత్త్వగుణ స్థాయిలోనడిపే సాధనచేయటం మంచిది. అప్పుడు జీవునికి జ్ఞానోదయమై సక్తి, అభిమానం, తాదాత్మ్యం—అదే ప్రేమలా—వదలి సూక్ష్మశరీరం నశించడానికి కారణమవుతుంది. ‘నేను’ ఎప్పుడయితే ఒక శరీరాన్ని వదలి మరొకదానిని పొందు తుందో అదే శరీరం యొక్క చావడం పుట్టడం అని అర్థం. ‘నేను’ తన స్వస్థితిని మరచి పోవడం ఒకటి. ఒకానొక శరీరంతో తాదాత్మ్యం పొందటం రెండు. ఒక శరీరంతో గల తాదాత్మ్యతను వదలి ఇంకొక శరీరంతో తాదాత్మ్యం పొందటమే చావడం, పుట్టడమూను. ఇలా పుట్టటం సత్త్వగుణం విజృంభించినప్పుడయినట్లయితే ఆమలమైన జన్మ పొందుతాడు అని అంటున్నారు.

ఎప్పుడో చస్తామనీ ఆతరువాత మంచి శరీరం రావాలనీ అందుకుగాను ఇప్పటినుంచీ సత్త్వగుణాన్ని వృద్ధిచేయవలసిందనీనా శ్రీకృష్ణుడు చెప్పేడు? అనిశంక. అవును. అంతేకాదు కూడ.—

16-17 ఒక జన్మలోనే, —సత్త్వగుణ సన్నిభమైన కర్మకుఫలం నిర్మలమై ఉంటుంది. రాజసిక కర్మకు దుఃఖము, ఎందువల్లనంటే ఫలితంకోరి చేస్తాడు పనిని. రజోగుణ సంభవమయిన లోభంవల్ల ఫలితం చాలలేదనిపిస్తుంది. అందుకనే దుఃఖం మిగులుతుంది. తృప్తి సత్త్వగుణ లక్షణం. లోభం రాజసగుణలక్షణం. ఇక తమోగుణ కర్మల వల్ల అజ్ఞానమెవ్వద్దీ అవుతుంది. బద్ధకంవల్ల నిద్రముంచుకొస్తుంది. త్రాగుడువల్ల కలిగే ఆకాశసుఖం అత్యంతమైన సుఖమిది అనే అజ్ఞానం వృద్ధి అవుతుంది. శ్రీపురుషసంబంధమైనకామం అనుభవించుతున్నకొద్దీ యావపెరిగినట్టే. ఈవిధంగా తెలియాలి.

సత్త్వంవల్ల జ్ఞానం కలుగుతుంది. అది వృత్తిజ్ఞానమూ కావచ్చు ఆధ్యాత్మికజ్ఞానమూ కావచ్చు. రజోగుణంవల్ల లోభం, తమోగుణంవల్ల అజ్ఞానం కలుగుతవి. ఇవన్నీ బ్రతుకులో కలిగేటట్లు వంటివే. ఎప్పుడో

చచ్చేటప్పుడూ, ఆతరువాత కలిగేవికాదు. ఇక్కడికిక్కడ కలిగే ఫలితాలివి!

18. ఇంతెందుకు. సాత్వికులు ఈమూడు కర్మాలైన త్రిగుణాత్మ కుల్లో శ్రేష్ఠులుగా, పైనున్నవారుగా, గణింపబడతారు. రాజసికులు మధ్యస్థులుగా చూడబడతారు. తామసికులు అధోగతిలో నున్నవాళ్ళుగా చుల్కనచేయబడతారు లోకంలో.

19. ఈ ప్రపంచంలో ఇలా భిన్న భిన్నమైన కర్మలనుభూతాలు చేస్తున్న వన్నపుడు, వాటిలోని ఈ మూడుగుణాలే ఆకర్మలకు కారణమైనవి. అనే సంగతిని విదితంచేసికొనాలి. ప్రకృతీ దాని గుణాలూ అవే వీటికి కారణం. “నేను” అనే ‘పత్’ పదార్థం కాదు అని తెలియాలి. “నదనత్” అనబడే మనసు ఈగుణాల్ని బట్టి కర్మలు చేస్తుంటున్నదని తెలియాలి. అమనసును నియమించి సత్త్వగుణం పెంపొందించేసి చివరకు నిర్గుణాన్ని ఆశ్రయించాలి.

ఇది బాగా అనుభవం కావాలి. ఇది అనుభవమయేదాకా ఈ అభ్యాసం—అంటే—గుణాల ప్రత్యేకిమైన పనుల పర్యాయాలోకనం చేస్తూనే ఉండాలి. అలాచేయగా—చేయగా—చేయగా, ఎప్పటికో అనుభూతి అవుతుంది. ఈ పనులన్నీ ప్రకృతి చేసికొని పోతోంది. “నేను” ఊరికే ఇక్కడ ఉండి అధ్యక్షునిలా—సాక్షిలా—చూస్తున్నాను అనేస్థితిరావాలి. అది అనుభవంకావాలి. అప్పుడే ఆ “నేను” పరమేశ్వరుని స్థితికి ఎక్కినవాడవుతాడు.

శ్రీకృష్ణుడు ఆస్థితిలోనున్నవానిని గూర్చి “మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి” అంటాడు. అనగా “అతడు నాభానాన్ని పొందినవాడవుతాడు” అని. నాభావమంటే భగవద్భావం—Total mindయొక్కభావం. లేదా శ్రీ. కృష్ణుడు ఈ ప్రపంచంలో చరించేటప్పుడు ప్రదర్శించిన భావమని కూడా అనుకోవచ్చు. అదేమిటి?

20. అదేమిటంటే—ఈమూడు గుణాలనూ దాటి నిలిచియున్న భావమన్నమాట. ఈ గుణాలు దేహసముద్భవాలు. “నేను” వేరుగావుంది

ఈ ప్రపంచంలో జరిగే పనులన్నీ ఆగుణాలవి. “నా”కు సంబంధం యేమిటంటే ‘నా’ యొక్క ప్రకాశం (చిత్), ఆపనులకు ఉపయోగించింది. అంతే. ఇంకేసంబంధమూలేదు, అ“నేను” త్రిగుణాలకు అతీతుడై ఉంటాడు. అతడికి యీ జన్మ-మృత్యు-జరలు ఉండవు. తాకవు. ఆమృతత్వ మొక్కటే ఈనేను యొక్క లక్షణము. ఇది తెలిసి బ్రతకాలి. ఎలా బ్రతకటం! జరుగుతున్న పనులన్నీ సత్త్వరజస్తమో గుణాల వల్ల జరుగుతున్నవనేది జ్ఞాపకంచేసికొనివాటికి సంబంధించిన ‘రియాక్షన్’ ప్రతివర్యలేకుండా ఉండటం. నేనునె అనుసంధానం చేస్తుండటం. అంటే అంతర్ద్వేష కలిగిఉండటం అన్నమాట.

21. గుణాతీతుడు కావటం ఎప్పుడో అభ్యాసంచేసిన తరువాత కలిగే సంగతి. ఆసంగతి సాధకుడికి ముందు రాబోయేది గనక. అది వస్తే ఎలా ఉంటుందో తెలియాలి అని అర్జునునికి అనిపించి, శ్రీకృష్ణుని అడుగుతాడు. ఆలక్షణాలు తెలియడ మంటే అర్థం, గుణాతీతముగా బ్రతుకునెలా గడపాలో నేర్వడమే. అందుకే ఈ సాధన “అసి” శబ్ద సాధనమనటం. ప్రభో! ఈ మూడు గుణాలనూ అతిక్రమించిన వాడు ఏ ఏ లక్షణాలను కలిగి ఏ ఏ అచారాలను కలిగి ఉంటాడు? ఎలా మూడు గుణాలనూ దాటేది. అని అతడుతాడు.

22-25. గుణాతీతుడెలా ఉంటాడనే విషయం శ్రీకృష్ణుడు చెప్పనేచెప్పాడు “నాలా ఉంటాడ”ని. శ్రీకృష్ణుడి చరిత్రలోని సంఘటనలు చూస్తే అన్నిచోట్లా అతడు గుణాతీతుడుగ ప్రవర్తించినట్లే రుజువువుతుంది. ఇప్పుడు అర్జునుడు మళ్ళీ ప్రశ్నవేస్తే కూడ “నేను చెప్పాను గాదుటయ్యా” అనలేదు శ్రీకృష్ణుడు. చెప్పిందే తిరిగి చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడు విసగటం కూడ గుణదోషమే గదా! అదిలేదు ఆయనకు. ఆయన చెప్తున్నాడు—గుణాలు శరీరంలో ఆవిర్భవిస్తూ ఉంటాయి. మూడు గుణాల్లో ఏది కలిగినా గుణాతీతుడు మాత్రం దానిని ద్వేషించడు. అద్వేషించక పోవటం అన్నప్పుడే సత్త్వరజస్తమోగుణాలు తగ్గిపోవటం కలిగివటు.

చెప్పచ్చు. అతడు ఇంకొకచోదో కావాలని కోరడు. తటస్థునివలె ఉంటాడు. గుణములచేత కదిలింపబడడు. అన్నిటికంటే ముఖ్యంగా ఒక విషయం తెలిసికొని ఉంటాడు. ఏమనంటే “కర్మలన్నీ ఈ గుణాల ప్రభావంవల్ల జరుగుతున్నాయి. గుణాలే ఈకర్మలను చేయటంలో ప్రవర్తిల్లుతున్నాయి” అని ఎరిగిఉంటూ ఉంటాడు. అందుకనే అతడు గుణాలకు అతీతుడైనాడనటం.

సుఖదుఃఖాలు ఈశరీరానికి కలిగినప్పుడు రెంటినీ సమంగానే తిలకిస్తూ ఉంటాడు. అంటేతాను స్వస్థుడై ఎల్లప్పుడూ శరీరానికి భిన్నమైనవాడుగానే భావిస్తూ నిలుస్తాడు. మట్టిపెళ్ళ, రాతిపెంకు, బంగారం అన్నీ సమానమేననేభావం కలిగి ఉంటాడు. ప్రపంచంలోనితాను వ్యవహరించే ఉండగా వాటి వాటి విలువలు అలవాటుగా అతిడికితెలియకపోయినాక. కాని ఆధ్యాత్మికంగా ఈ భేదాలు ఉండవనేది అనుభవించగలిగి ఉంటాడు. ఇష్టమనేది అయిష్టమనేది ఈ జడమైన మనసుకు ఉన్నట్టిది. కాని చిత్ స్వరూపమైన తనకు ఈ రెండూ ఒక్కటే. ఈ ఆధ్యాత్మికసాధనంవల్ల వ్యవహారంలో సక్రితగ్గి “అసక్తి” ఎక్కువ కావచ్చుగాక. అంటే కర్మచేయడం - అనాసక్తితో చేయడం అవుతుంది. అది కౌశలంగా అతిడికి ఉపయోగిస్తుంది నాల్గవ అధ్యాయంలో చెప్పినట్లు. గుణాల సంఘర్షణం వ్యావహారికంలోకూడ, తగ్గిపోతుందిగాక. దానివల్ల కీర్తి ప్రతిష్ఠలేకలుగుతవిగాని నింద ఉండదు. మనదృష్టికి సుఖమేగాని అసుఖం ఉండదు. ఆధ్యాత్మికంగా నింద, స్తుతి, ఈరెంటికి తేడాతోచదు. అభిమానం అవమానం అనేవి సమంగా చూడటం, మిత్రులు, శత్రులు అనేభేదం గమనించకపోవడం అవుతుంది. ఏకాఞ్ఞంగాని కాముకుడై ఆరంభించటం ఉండదు. ఆమనస్కతకుదారి తీయగలిగినసాధన ఇది.

25-27 “ఇలాటిస్థితి రావడం సంభవమా? ఈ స్థితి ఎలా పొందటం” అనుకొంటావేమో. ఎవరయితే సర్వభూతాల్లో “నేను” అనే

రూపంలో ఉన్న భగవంతుడైన నన్ను అవ్యభిచారపూర్వకమైనభక్తితో అనగా అనుభూతితో అనన్యభక్తితో అనుసంధానంతో నేవిస్తాడో అతడు ఈ గుణాలకు అతీతుడవుతాడు. బ్రహ్మత్వంపొందేందుకు సమర్థుడవుతాడు. బ్రహ్మత్వాన్ని పొందుతాడు, ఎందుకనంటే—“నేను” బ్రహ్మమను. తత్తు వికారరహితమైన బ్రహ్మమను. వినాశరహితుడిని. నిత్యుడను. ధర్మంవల్లకలిగిన జ్ఞానంచేత పొందదగినవాడను. సుఖస్వరూపుడైన బ్రహ్మానికి ఆశ్రయమివ్వడను. నన్ను నేవించినప్పుడు నీకీ లక్షణాలు రాకపోవడమెలా అవుతుంది? తప్పక గుణాతీతుడవయి తీరుతావు.

గుణాతీతుని లక్షణాలుచూస్తే 2వ అధ్యాయంలోని స్థితప్రజ్ఞుని లక్షణాలూ, 6వ అధ్యాయంలోని కర్మయోగి లక్షణాలూ జ్ఞాపకంవస్తవి. పేరుకు భేదంగాని వీరంతా ఒకటే. జీవన్ముక్తులు. అని తెలియాలి. ఏసాధనలో పరిపూర్ణుడైనా వ్యక్తికి ఈ పర్యవసానం—జీవన్ముక్తి రాగలదని బోధ.

ఈ అధ్యాయంలో సాధకుడు ఎలా బ్రతకాలో చెప్పాడు. కనపడే ఈ ప్రకృతి పరమేశ్వరుడిలో భాగం. ఆయన సత్ చిత్ అనందాలే ఇక్కడ సత్త్వరజస్తమోగుణాలుగా రూపొందినాయి. సర్వమైన పనులూ ఈ గుణాలద్వారా భగవంతుడే చేస్తున్నాడు. కనక సాధకుడు (“నేను” అనేది) ఈ శరీరాల నుండి విడిగాచూసి తాను భగవంతుని యందు తాదాత్మ్యం పొందితే అది ఈ ప్రపంచవ్యవహారాల్లోని కర్మత్వం వదలించుకొనటానికి గొప్పచిట్కా అని అనిపిస్తుంది.

ఇక్కడ అనుసంధానానికి ఒకచక్కని భావం. ఈ ప్రకృతికి ఒక పంథా ఉంది, దాని ప్రకారం అది పనులు జరుపుతోంది. “నేను” అనేది పరమేశ్వరుడనేసంగతి మరచిపోయి పరిస్థితుల్లో చిక్కుకొని ఈ ప్రకృతిలోని పనార్థాలను తనచుట్టూ తిప్పుకోవాలని తాపత్రయపడి ఈ ప్రకృతి గమనాన్ని భిన్నం చేయాలని చూడటంలో వ్యక్తి తప్పుచేస్తున్నాడు. అందుకే చీకాకురోపడిపోతున్నాడు. ఇది ఎరిగి విడుదలకై ప్రయత్నించడం అనుసంధానానికి అనువైన భావం.

బాహ్యంగానడిచే వ్యవహారం చక్షువులకు అగుపడే వ్యక్తులతో అప్పుడే అంతరంగంలో పరమేశ్వరస్వరూపమే ఈవ్యక్తి అనితెలిసి జ్ఞాపకంచేసికొనాలి. మనసు బుద్ధి, నోరులతో మాట్లాడం ప్రవర్తించటం అవకాశంతోనే-కార్యకారణ సంబంధం వదలకుండానెజరపాలి. ఇది అభ్యాసం చేయాలి. ఇది మిథ్యాచారపుబ్రతుకు అనుకూలమేమో. కాదు. ఇది సాధన. దీని వల్ల నీఅంతరంగంలో స్పర్థ, కోపం, కామం ఇలాంటి వికారాలు కలుగకుండచేసి సాధనను పరిపూర్తిచేయటమే ఆశయము.

భగవంతుడు, ప్రకృతి ద్వారాచేనేపనిని, సర్వాన్నీ, విడివిడిగా చూపి సృష్టించటమే కావచ్చు. 'నేను'గాఉన్న తాను భగవంతుడినుంచి విడిగా అయినట్లు దర్శిస్తుంటే అదిమాత్రంసరికాదు, అదిభ్రమ.తానూ విడిఅయి పోయిన ప్రకృతిలో ఒకడే ననుకొని దానికి దాసుడయిపోవటం సరికాదు. తాను భగవంతుని స్థాయిలో ఉన్నవాడే,|| పరమాత్మ యీ ప్రకృతిలో నడిపించే యీ వ్యవహారాలతో సహకరించాలి మానవుడు.తనకు వేరేపనిలేదు.భగవంతుడిపనే పని.త్రిగుణాలు తనఎదురుగా, నడిపేపనులను సాక్షిగాచూస్తుండటమే పని.అప్పుడు ప్రకృతి(మనసు) ఇతడికిసహకరించితీరుతుంది.ఇతడు నిజానికి పరుడుగదా!స్వతంత్రుడు గదా!! తనమేధా శక్తిచేత ఆసంగతినెరిగి ఉన్నవాడవడంచేత, జ్ఞాని అయిన అతడిని అనుసరించుకొనే ప్రకృతి సహకరిస్తూ ఉంటుంది.భగవంతుడెలా చెపితే అలానడుచుకొనే ప్రకృతి ఇతడిని ఎలా ఉపేక్షిస్తుంది? అతడు మాత్రం-జ్ఞానిమాత్రం—ప్రకృతితో జోక్యం కలిగించుకొనడు, ఈ స్థితినిగూర్చి రాబోయే ఆధ్యాయంలో వివరిస్తారు.

ఆస్థితి గొప్పది, తానే సర్వలోక మహేశ్వరుడయ్యేస్థితి. అది నీవుగానయిన స్థితి. పరాకాష్ఠ స్థితితత్త్వమసి స్థితి, ఆపైనచెప్పవలసిన జ్ఞానతత్త్వం మరిలేదు. చెప్పిన దానిని జీవితంలోఎలా వర్తింపజేయుట మనేదే అతరువాతి మూడధ్యాయాల్లో చెప్పబడుతోంది.

ఇది పదునాల్గవ ఆధ్యాయం.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

స దు నై ద వ అ ధ్యా య ము

(పురుషోత్తమ ప్రాప్తియోగము)

(పురుషోత్తముని సత్ చిత్ ఆనందాల అవతరణే సర్వమూ)

భగవంతుడు అర్జునునితో అంటున్నాడు. అర్జునా! ఈ సంసారం—అంటే ఈ ప్రపంచవ్యవహారం—ఎలా ఉద్భవించి ఎలా ఉంటున్నదో చెబుతాను విను. ఇది ఒక అశ్వత్థ వృక్షం వంటిది. అంటే బీజంగాఉండి విస్తృతమయేది అనటానికి ఉదాహరణమన్న మాట. శ్వః అంటే రేపు అని అర్థం. ఆ + స్థః అంటే ఉండనిది అన్నమాట. అశ్వత్థ మంటే రేపుఉండనిది. అంటే నశించి పోయేది అని చెప్పటం. దీని బీజం ఎక్కడుందో తెలుసునా? అది పరాత్పరుని చిత్ అనేచైతన్య శక్తియందు ఉన్నది. ఆ చిత్ ఈ ప్రపంచం ఇలా అవుపడటం ఆరంభించకముందునుంచీ ఉన్నది. ఆ శక్తి మనం మన యంత్రాల్లో యంత్రాలయ్యల్లో చూసే శక్తి మాత్రమే కాదు. మహావిచిత్రమై వెలినే ఉచ్చస్థితియందున్న శక్తి. పైన ఎక్కడో ఉండేదన్నారు. పైనఅంటే ఉచ్చస్థితిలోనిదైన అని అర్థం. ఈ సంసార వృక్షం ఊర్ధ్వమూలం కలిగింది అంటున్నదందుకె. నిర్మలమైన అకాశం కంటే పెద్దగా పైన ఉండి మహాశాంతి కలిగిన సర్వమూ అయియుండి అలాతెలిసిన ఉచ్చస్థితిలో ఉన్నట్టి “నేను,” “తత్” యొక్క చిత్ లక్షణం.

బీజం అలా వేయంగానే ఇలా అంకురించి కొమ్మలువచ్చి పెరిగి ఊరుకొంటుంది. కొమ్మలూ అకులూ అన్నీ దానినుండే ఉద్భవిస్తవి. ఆ బీజం వేయడం అనేదేమిటో ముందు చెప్తాను గాక. ముందీ విషయం విను. ఆ కొమ్మలూ అకులూ క్రింది స్థాయిలో పెరుగుతూ ఉంటవి. పై నుంచీ చైతన్య శక్తి నీటిలోకి కూడ ప్రసరిస్తూ ఉండటం తెలుస్తూనే ఉంటుంది. కాని, అ వచ్చిన శక్తి యీ కొమ్మలూ

అకులకు పరిమితమై పోతుంది: ఎక్కడున్న శక్తి అక్కడనే పనిచేయ గలదుగాని సర్వత్రచేయలేదుగదా. అలా పరిమితమై ఉంటున్న మేళ మనం తక్కువస్థాయికి అంటాము. అందుకనే క్రిందుస్థాయి అన టం. అధః శాఖలు అనటం. “వృక్షం” అని సంసారాన్ని అన్నప్పుడు బీజం పైన ఉన్నదనీ, శాఖలు క్రిందివనీ ఉపనిషత్తులనటంలో అంత రార్థమిదీ. బీజం అంటెలోపల అంకురాన్ని కలిగినట్టిదని అర్థం. అంకు రమే చెట్టు అవుతుంది, చెట్టు అంటె చిగుళ్లు ఫలాలతో పాటు మళ్ళీ బీజా లను కలిగి ఉండేది. మళ్ళీ బీజాల్లో చెట్టు ఇది ఊహ్యం. అందుకని, ఆ బీజం నశించేదికాదు. అవ్యయమైంది. వృక్షంకూడ అవ్యయమైనదే. వ్యయమయేదికాదు. దీని చిగుళ్ళకు చందములు అన్నపేరుంది. చంద ములంటే ఇచ్చలు అనికూడ అర్థం. అభిలాషలన్నమాట. అకులవల్ల చిగుళ్ళవల్ల వృక్షము ఎలా సర్వాలంకార పూర్ణంగా కన్పడుతున్నదో ఇచ్చలవల్ల యీ ప్రపంచం చప్పగాలేకుండా ప్రఫుల్లంగా ఉండేటట్లు జరుగుతున్నది. ఇది తెలిసినవాడే వేదవిత్, వేదజ్ఞుడు, చిత్, రజోగుణం గామారి వాసనలను పెంచుకొని ఉంటున్న స్థితి ఇక్కడ చెపుతున్న విషయం.

నేను అనే ఆ భగంతుని శక్తి అయిన ఆ బీజం నుంచి ముందుగా చిగుళ్లు వెలుస్తవి. అవి పెరిగి శాఖలవుతవి. క్రిందికి పైకి కూడ వ్యాపిస్తవి. ఈ సంసారవృక్షానికి విషయాలు చిగుళ్లు అనచ్చు. విషయా లే ఇచ్చలకు—అభిలాషలకు—అకర్షణలు. అభిలాషకలగటంలోనే పరి మితం చేసికొనట మనేది ఉన్నది. ఈ వస్తువునాదయినంత నేపూ అది నేను సంపాదించాలనే అభిలాష ఉండును. నాది కాదనీ నేను ఇంత వరకె పరిమితమైన వాడిననీతోచినప్పుడు, దానిని నా ఆదాలోకి ఎలాగో ఒకలా తెచ్చుకోవాలనే అభిలాష కలుగు తుంది, కనక అభిలాష కలగ టానికి మూలం ఏమిటి? అంటే—అభిలాషతోపాటుగానే, —పరిమితి

అనే ఒకటి “నేను”కు అవహించటం. ఇది మననం చేయదగిన విషయం అనిపిస్తుంది. కనుకనే ఈ పరిమిత పూర్ణమైన అభిలాష బీజం వేయటం. ఈ పరిమితికిలోను కావటమే ఇంకావ్యాప్యతి నొందాలి అనే దానికి మూలం. అదే బీజం. ఈ ఇచ్చలు, గుణాల ప్రభావంవల్ల అభివృద్ధి నొందుతూ ఉంటాయి. అలాగే అవి వృద్ధిఅయి, భూతాలుగా మనుష్యులుగా అయినాయి. ఈ ప్రపంచమే ఇలా కలిగింది.

భగవంతుడే తనను పరిమితం చేసికొనే క్షణాన జీవుడై పిలువబడ్డాడనుకొంటే అతడికి అభిలాషకూడ ఆ పరిమితత్వం వల్లనే కలిగింది. ఆ అభిలాష వల్లనే సక్తి ఎర్పడింది. ఆ అభిలాషకు అనుకూలంగా పనిచేయటంలోగల తత్త్వమే సక్తి. ఆ అభిలాష యొక్క ఛాయ యీ సక్తికి బాగాతగులుతూ ఉంటున్నదన్నమాట. ఈ అభిలాషకు ముందే పరిమితి అనేది కలిగింది, అది జీవుడుగా పరమేశ్వరుడెప్పుడయినాడో అప్పుడు అని గమనీయం. చిత్, ఆనందము, అనే అపరుని లక్షణాలు రజస్తమోగుణాలయే వేళవరకూ జీవుడు శుద్ధస్థితిలో ఉండి ఆనందిస్తూ ఉంటాడు. రజస్సువల్ల ఆ తరువాత అభిలాషకు అనుకూలంగా చరిస్తూ ఉంటాడు. జీవుడు భగవంతుడైనా తన చేతన్యాన్ని తనద్వారా ఎంతవరకూ ప్రసరింపనీయకలడో అంత మేరా ప్రకటింప చేయటమేగాక సక్తికారణంగా భగవంతుని విషయం మరచి స్వారపరుడవుతాడు. తన పరిమితిలోకి మిగతాది రావాలనటం అన్నమాట. ఇదిపాపపూర్ణమైనట్టిది; ఎందుకంటే తాను విడిపోయి ఇతరను విడగొట్టి వాళ్ళకు కూడ భగవంతుడిచే ఉద్దేశింపబడిన వాటిని తాను అసిస్తూ అందుకు వీలుగా ప్రవర్తించడంవల్ల (పాపాయ పరపీడనం) పాపి అవుతున్నాడని ఒక ప్రవచనం. మనుష్యుడు పాపిగావుట్టాడని క్రీస్తు అన్నమాటకు ఇదే ఆర్థం.

అలా పరమేశ్వరుని పనికి జీవుని సక్తి అడ్డుగానిలవడం తటస్థమవుతున్నది. ఇది అధర్మం. జీవునికిగల సక్తి అధర్మపరమైనదన

మాట. సక్తివదలటం ధర్మం. సక్తితో ఏదోచేయటం అధర్మం అనాల్సి వచ్చింది. అలా ధర్మాధర్మాలు వెలయటం తప్పనిసరి అయింది. భగవంతుని చేతన్యాన్ని ప్రసరింపజేసి దర్శింపజేయటమే ధర్మమైన కర్మకాగా, జీవుని సక్తికి అనుకూలంగా చేయబడేది అధర్మమైనకర్మ అన్నారు. ఈ ధర్మాధర్మాలూ-అయా కర్మలూ వేదంలో చెప్పబడ్డాయి. జీవునికర్మ ఈ ధర్మము అనేదాంతో అలాముడివేయబడింది. అందుకనే వేదంలో చెప్పిన ధర్మ కర్మలుచేసి ఉచ్చస్థితిని-మళ్ళీ భగవంతుని స్థితిని-జీవుడు పొందవచ్చు అనటం. కాని ఈ ప్రపంచం సక్తితో ప్రవర్తన అవుతోంది ఇప్పట్లో. కొరటం-అనుభవించటం, మళ్ళీ కొరటం, మళ్ళీ అనుభవించడం-ఇలా.

చిత్రమైన విషయం ఏమిటంటే ఈధర్మాధర్మాల సమూహం ఊడల్లా అయి క్రిందకుదిగి పాతుకుపోయి వృక్షం పడిపోకుండా ఆవుతున్నదా అన్నట్లు, విస్తరించిపోయింది. వేదాల్లో చెప్పిన కర్మకాండల వల్లనె యీ ప్రపంచం నిలుస్తోందని కూడ అన్నారు. భగవంతుడు అనే భావం చెప్పక ఈ వేదకర్మలు అనేది ప్రధానంచేసి వారు చెప్పారు. దానిని సరిగా అర్థం చేసికొనగలగాలి మనం. ఇతే ఈ ధర్మాధర్మాలు పాతుకున్నది ఎక్కడ ఈమనుష్య సమూహంలో? జంతువులకు ధర్మాధర్మాలులేవు. ఉన్నా తెలియవుగాక. స్థావరాలకు లేనేలేవనచ్చు. ఉన్నా ధర్మం ఒక్కటే ఉన్నది, అక్కడ ధర్మం అంటే లక్షణమన్నమాట. మనుష్యులు మాత్రంధర్మాధర్మాలుతమకులేవుఅనుకోవడానికి వీలేదు. అలా అనుకొంటే జీవితమే సరిగ సాగదు కూడ, తన వట్ట జరుగవలసిన న్యాయమేదో తను ప్రతిక్షణం ఊహించితెలిసికొంటూనే ఉంటాడు మనిషి. అలా తెలిసికొనకపోతే జీతర జంతువులకు వలెనే ఉంటున్నాడంటాముకదా! నిజానికి జీవన్ముక్తుడైన భరతుని కూడ జడ భరతుడంటూ ఉండటం అందుకేగదా! అలాఅనడం మనతెలివిలేమివల్లనెగాని. నిజానికి జడభరతుడు వట్టి జంతువుకు నమానమైనవాడు కానెకాదు. సర్వముతెలిసిన జ్ఞాని అతడు!

ఒక సునిశితమయిన సందేహం రావచ్చు. ఈ జీవుని అభిలాష తీరే అవకాశం ఈ ధర్మ ప్రవర్తిత మయిన ప్రపంచంలో ఉండదా? అని. ఇది చిక్కు ప్రశ్న అనిపిస్తుంది. అసలు ప్రపంచమే అభిలాషకు వీలయిన సక్తివల్ల కలుగుతున్నప్పుడు తీరకపోవటమేమిటి? అభిలాష తీరుతూ ఉంటుంది. మళ్ళీ అభిలాషల బీజాలు కలుగుతూ ఉంటవి. ఒక బీజంవల్ల వృక్షం కలిగి సంతృప్తి కలుగుతున్నామళ్ళీ కొమ్మకొమ్మకీ కాయ కాయకీ బీజాలు బోలెడు వస్తూనే ఉన్నాయి. తీరకపోవడం అనే మాటకు అర్థమేమిటి? తీరుతునే ఉన్నాయి. ఐతేమరి ఇన్ని బీజాలు. ఇంకా మొలవాల్సినవి ఉన్నవే, ఎలాగ? అవును. అవి ఇంకా తీరలేదు. తీరాల్సి ఉన్నవి అంటాము. అవును నాకోరిక తీరింది అనుకొంటే సుఖపడుతున్నావు. కాని, ఒకటితీరిందని అనడానికిలేదు. అందుతోంచి వచ్చిన అనేక కోరికలున్నాయి అని వాపోతే దుఃఖపడుతున్నావు. అందుచేత అభిలాష తీరే అవకాశం ఈ ప్రపంచంలో ఉన్నది. సందేహంలేదు. ఒకదృష్ట్యా అది తీరుతునే ఉన్నది. రెండవదృష్ట్యా అంటే అది కలిగించిన ప్రతిచర్య (re-action) దృష్ట్యా-అంటే పుట్టిన క్రొత్త కోరికల దృష్ట్యా తీరే అవకాశం ఉన్నదనటానికిలేదు. అందుకే అది చిక్కు ప్రశ్న అనటం.

మరి అవి పూర్తిగా సంపూర్ణంగా తీరిపోవడం ఎలా? అని ప్రశ్నవస్తుంది. ఎలాగంటే కొన్ని కోరికలను త్యాగంచెయ్యాలి, వేదాలలో చెప్పబడిన క్రతువులు యజ్ఞపూర్వకంగా చేయాలి. త్యాగ పూర్వకంగానని అర్థం. దానివల్ల భగవంతుని పని చేసిన వాళ్ళవుతారు. నీకు కలిగిన సక్తికి ప్రధానమైన ఫలం కూడ కలిగి, సక్తి పరితృప్తి కూడ అవుతుంది అన్నారు. సక్తిలేకుండాచేస్తే ఇంకా సక్తి పరితృప్తం కావడమనేది ఏమిటి? ఇక్కడ మళ్ళీ చిక్కు ప్రశ్న కలుగుతుంది. అభిలాష కలిగింది. దానివెంట సక్తిరారాదు. మరెలా? అ అభిలాష తీర

డానికి వేడంలో ఫలాని క్రతువు చేయవలసింది అని ఉంటే, దానిని చేయాలి. ఆ అభిలాషతీరుతుంది, మరి ఇంకా సక్తి అనే దాని ప్రసక్తి ఎక్కడ వస్తుంది? ఆ క్రతువు చేయడంలో కేవలం తన అభిలాషమీద మనసు పెట్టుకొని చేయడంవల్ల అది యజ్ఞంకాదు. దానిని యజ్ఞంగా చేయాలంటే కేవలం భగవంతునికోసమే ఆ క్రతువు చేయడం జరగాలి. అలా యజ్ఞంగా చేసినప్పుడు కలిగే ఫలితం (1) యజ్ఞకర్త అభిలాష తీరడం (2) క్రొత్తకోరికలు పుట్టకపోవడం. భగవంతుని నుంచి సాధకుడు దూరం ప్రయాణం చేయడన్నమాట. దీనివల్ల అతడి అభిలాషలు తీరటం కలుగుతున్నది అని చెప్పవచ్చు.

అలాగాక క్రతువులు క్రతువులుగా మాత్రమే చేస్తే సక్తి తాత్కాలికంగా పరితృప్తం అయినా క్రొత్తకోరికల యందు ఆసక్తిపారినదై తను బ్రతకడానికి ఆసక్తి ప్రధానమనీ దానిని తను వదలితే ఎండాకాలంలో ఉపేక్ష చేయబడ్డ పూలమొక్కలైనశించిపోతామని అనుకోవడం కద్దు. అది భ్రమ.

3. నేనెలా చెప్పానో అలా యీ ప్రపంచంలోని జనులు సంసార విషయాన్ని అర్థంచేసికొనటలేదు. నిజానికి ఈ సంసారం అది, మధ్య, అంతములు లేనిది, భగవంతుడే దీనికి ఆది-ఆనే సంగతి వీళ్లు తెలిసికొనటలేదు. అంతము ఫలాన అని ఎరుగటలేదు. దీని అంతము ఇలా ఈ సంసారచక్రంలో తిరుగుతూ ఉండటమే ఒక విధంగా. రెండో విధ మేమిటంటే తిరిగి ఆ “నేను” అనే భగవంతునిలో చేరటం. సక్తిలో పడికొట్టుకు పోయేవాళ్ళకు ఈ సంసారంలో పడి తిరుగుతూ ఉండటమే అంతం, కాని “అసంగ” మనే శత్రువుతో ఈ వృజ్ఞాన్ని చేదించినట్లయితే తిరిగి “నేను”లో సమష్టిమనసులో శాశ్వత స్థితిని అందుకోవచ్చు. ఇది ఎవరూ జ్ఞాపకముంచుకోవటలేదు. మధ్య అనేది యీ యిచ్చ, సక్తి, కోరికలు, తీరటం, తీరకపోవటం. ఇదే. ఈమధ్యమంలోనే

ఉంటూ అందుకు ఈ యిచ్చ, సక్తి ఇవి తప్పవని నమ్మి భ్రమలోపడి పోతున్నారు. ఇచ్చ, కోరికలను ఉంచుకోవటంచేతనే ఈ సంసార చక్రం అనేది మనుతున్నది. అవివదలితే “నేను” అనే “నీవు” ఒక్కడే (పరమాత్మ అయి) బ్రహ్మానందంతో మనుతాడు అనేది తెలియాలి. ఒక్కడవే అంటే మిగతా అని వేరుగాచూడబడేవారంతా నశిస్తారనికాదు. ఈ జనులంతా కూడ స్థావరజంగమాలన్నిటోపాటు ‘నేను’ అనే సమష్టి భగవంతుడిలో ఒకభాగం. వాటితోపాటుగ మనం సహ జీవనులమై మనవలె, స్థావరజంగమాలు మనకోసమే పుట్టినయి అనుకోవటంతప్పు. అలా అనుకోవటం అధర్మం.

ఈ ఊడలుగా పెరిగిన ధర్మాలు మనుష్యుల మనసుల్లో పాతుక పోయినయి. సంగత్వమే ఆధారంగా ఉద్భవించి సంగాన్ని తగ్గించడానికే ఉద్దేశింపబడినా ఈ ధర్మాలు చిలవలనూ పలవలనూ కలిగించినవై వెలుస్తున్నయి. స్వార్థంకొరకు ఇతర్లను చంపరాదు అనేదిధర్మం. దుష్టులను చంపి ప్రపంచక్షేమం స్థాపించడం ధర్మం, ఇదిస్వార్థంకాదు కనక. శిష్టులను చంపరాదనిధ్వని. భీష్మద్రోణులు ఆచరకనున్నారు. వారుశిష్టులు. రాజ్యం జయించడానికి వీళ్ళను చంపవలసివస్తున్నది. ఇలా సంక్లిష్టధర్మాలు గజిబిజిచేస్తున్నయి. అర్జునుడు సమాజసంక్షేమందృష్ట్యా ధర్మపక్షం గెలవడం ధర్మం అనేదాన్ని ఇదమిత్థంగా తెలిసికోలేక తికమకపడటం అవుపడుతోంది.

మరి కర్తవ్యమేమిటి? ఈ ఊడలుగానున్న ధర్మాలనుండిబయట పడేదెలా? అందుకు శ్రీ కృష్ణుడు చెప్తున్నాడు—మార్గం. “ఈ ఊడలను అసంగము అనే కత్తితో నరికివేయాలి. అనగా ఏధర్మంవల్ల అభిలాష తృప్తి అవుతూ క్రొత్త అభిలాషకలుగుతోందో దానిని కోసివేయాలి. దేనివల్ల భగవదిచ్చ అవిచ్ఛిన్నమై నడుస్తుందో ఆ ధర్మం అలా లక్షణంగా ఆచరించబడుతునె ఉంటుందిగాక. నరకబడేది సంగము. ఆచరింపబడేది ఈ శ్వరప్రకర్ష అనే ధర్మము అనఁచు. ఇచ్చ, వదల గొట్ట

బడవలసింది. ధర్మంగా ఒకప్పుడు చెప్పినట్టిదే, కోరిక ఆధారంగా అది ఉన్నట్లుగాన కొనేయబడవలసింది అవుతుంది. భగవత్తత్వమే ప్రధానంగా ఉన్నదేదో అదెధర్మం. దాన్ని తెలియాలంటే సక్తినిచంపి అసక్తతో జడ్జిలాగా విచారించాలి అనిబోధ. భగవత్తత్వమేదో తరువాతి శ్లోకాల్లో చెప్పుతున్నారు.

4. 'సక్తి, భగవంతుడినుంచి విడగొట్టుకొని పరిమితికిలో నెవ 'నేను'కు కలిగినట్టిదనిన్నీ దాని వల్లనే ప్రపంచం ఏర్పడిందనిన్నీ చెప్పారుగనక, ఈ ప్రపంచ ధర్మాలనుంచి వచ్చే చిక్కుతొలగించాలంటే మళ్ళీ మొదటి చోటుకు వెనక్కు ప్రయాణంచేయాలి. అంత దృష్టినికలిగించుకొని పురోగమించాలి బుద్ధితో. బీజంలోంచి ఛందస్సులు పుట్టాయి అన్నారుగనక, ఈ ఛందాలను (ఇచ్ఛలను) వదలి బీజం అయిన భగవత్పదంలోకిపోవాలి. అక్కడకు వెళ్ళినట్లయితే తిరిగి యీ సంగంలో మునుగుతామేమో అనేభయం ఉండదుట. అపదం అనుభూతి అవుతుంటే ఈ ప్రపంచాన్ని అనుభూతిచేయాలి అనే సంగము ఉద్భవించదు. అలాంటి అంతస్తమైన భగవత్పదాన్ని అన్వేషింగాలి. తదృష్టి, "లోదృష్టి" బాహ్యదృష్టికాదని అర్థం. బాహ్యదృష్టి అభిలాష పూర్వకమయిన దృష్టి అవుతుంది. ఈలోదృష్టి ఇచ్ఛను వదలి భగవంతుని పొందడానికయిన దృష్టి అంతర్గతదృష్టి అవుతుంది అని అర్థం. సక్తి వదలగొట్టుకొని 'నేను (తత్) అసలెలా ఇలా అయిందనేదాన్ని ధ్యానంచేసి ఆ అసలు స్థలాన్ని (పదమును) పొందవలసినదనిబోధ.

5. అలా భగవత్పదాన్ని అన్వేషించి చేరగలగడం ఎవరికి సాధ్యము అనేది శ్రీ కృష్ణభగవానుడు చెప్తున్నాడు—మానమోహాలులేని వారికి, అహంకారంగాని అవివేకంగాని లేనివారికి, జిత సంగదోషులకు అంటే 'సక్తి' అనే దోషంలేనివారికి, ఆధ్యాత్మనిష్ఠులకు—నిష్కామకర్మనే చేసేవారికి—సుఖదుఃఖాలనే ద్వంద్వములనుండి విడివడినవారికి—జ్ఞానులకు, వీరికే అక్షయమైన ఆ 'పదం' అందేది.

అయితే మరి యీ సుఖదుఃఖాలూ మానమోహాలూ లేకుండా పోయేదెప్పుడు? ఈ ప్రపంచం సృష్టి పరిణామం అన్నీ భగవత్పరమనే వివేకంకలిగి 'తాను' అనే అహంకారం(పరిమితి)ని, కర్తృత్వమునూ వదలి సక్తిని చేదించినప్పుడు, ఎల్లప్పుడూ అధ్యాత్మ యందే నిష్ఠులైనవారికి. ఈ యోగ్యతలన్నిటినీ ఆలోచించగా ఆలోచించగా- వెనకచెప్పిన అధ్యాయాలలోని సారమే పునః పునః మెదులుతుంది మనసులో. ఈ పదాలు చదివి మళ్ళీ వెనకటి అధ్యాయాలసారం అనుసంధానం చేయటంతప్ప ఇంకొదోవలేదని పిస్తుంది.

భగవంతుని తెలుసుకోవటం కీలకమని వెనకచెప్పారు. అదెలాగంటే 7నుంచి 12 అధ్యాయాలలో చెప్పినవి, తెలియటమేనని ఆర్థమవుతుంది. అంతర్దృష్టితో శోధించటం ఇదే జ్ఞానం. భగవంతుడు ఒకే ఒకడు అతడిని తెలిసేదే జ్ఞానం అనుకొనేటట్లయితే ఈజ్ఞానం తెలియటమే భగవంతునెరగడానికిగాను ముందున్న పథం అనిపిస్తుంది. ఆ జ్ఞానం ఏమని? ఆ భగవంతుడే మన ఆత్మలో బుద్ధిలో మనసులో శరీరంలో ఇంద్రియాల్లో ఇంకాచుట్టూనూ ప్రపంచమంతానూ రూపాలు మూర్చుకొంటూఉంటున్నాడనేదే జ్ఞానం. లోపలినుంచి బయటకు భగవంతుడే వస్తున్నట్లుతెలియక పోవటంచేత ఇన్నిరూపాలు అనిపిస్తున్నాయి. ఈ ఇంద్రియతత్త్వం, శరీరం, చుట్టూ ఈ గాలి, ఈ వస్తువులతో సంబంధం, ఇలా వ్యాపిస్తూరూపాలుగానయి ఉంటున్నాడు భగవంతుడు. ఈ సంగతి తెలిసి యీ రూపనామాలకే కేవలం ప్రాధాన్యమివ్వక— స్నేహితుని దుస్తులకు ప్రాధాన్యమివ్వక స్నేహితునకే ప్రాధాన్యమిచ్చి పట్ల-భగవత్పదానికి ప్రాధాన్యమివ్వాలి. అప్పుడాయన పదము-స్థితి తెలుస్తుంది. ఆసంగతి ఎప్పుడో తెలుస్తుంది అనడమెందుకు ఇప్పుడు తెలిసిందిగదా ఇది విన్నప్పుడు అనిపిస్తుంది. కాని ఇది తెలిసిందిమన బుద్ధికి. కార్యకారణసంబంధమైన హేతువాదపూర్వకమైన చర్యవల్లబుద్ధి

ఈవాదాన్ని ఒప్పుకొనడం వరకె ఇప్పుడు జరుగుతున్నపని. అదిచాలదు దానిని. మననంచెయ్యాలి, అంటే మనసుకు కూడ తెలియాలి. శరీరానికికూడ అలవాటుకావాలి. ఈ మూటినీ ఏకముఖంగా అంతర్ముఖంచేసి పయనించి సమష్టి భగవంతుని అనుభూతిచేస్తే అప్పుడూ సాధనపూర్తయేది. అందుకు అనుసంధానం కావాలి. అనుభూతికావాలి. ప్రహ్లాదుడు వంటి వాళ్ళకే కలిగింది. భయంవల్ల హిరణ్యకశిపుడికికూడ కలిగిందా? స్తంభంలో ప్రత్యక్షంగా నరశింహ్వమూర్తిని చూడకలిగినాడు కదా. భయంతోనే మననం అతడికి జరిగిపోయిందా అనిపిస్తుంది. కాదు అతడికి బాహ్యదృష్టిద్వారానే కనపడిన దేవునిరూపం అతడికి ముక్తిని యదుగాక అతడు రావణాసురుడుగా మళ్ళీజన్మించాడుకదా. కనక అంతర్దృష్టికావాలి మనకు. అంతటి మననంకావాలి. అదీ సాధన.

6. కనుక, -లోదృష్టికలిగి, మొదటపుట్టిన ఇచ్చలకు-పూర్వస్థితికి పోగలిగి-అలా పోతే, -ఆబీజంలోకి వెళ్ళితే-అక్కడి పదం ఎలా ఉంటుంది అనే సంగతి చెప్తున్నారు. సృష్టి అంతా భగవంతుడే అయినట్లు తెలుస్తుంటుంది-సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్ని అన్నీనీ. వీటికి కలిగిన శక్తితేజం. భగవచ్చక్తి వల్ల కలిగినవి. ఆ శక్తిని వెతుక్కుంటూ అక్కడకు మనం వెళ్ళినప్పుడు వీళ్ళకు ఆప్రకాశం ఉన్నది అనే అనిపించదు. సూర్య శక్తి భగవంతుడయి అవుపిస్తుంది. అంతే-కవిత్వం వ్రాస్తుంటావు. ఆ వ్రాస్తున్నదినీకలమా? నీవా? నాకలమేను అనేభావం ఎన్నడూనీకుఎలా కలగజాలదు-కానితెలియనిపసివాడికి ఎలా కలగవచ్చునో-అలా-సూర్య చంద్రులకు అక్కడ అస్తిత్వమేలేదు. భగవంతుడే ఉన్నాడు అనిపిస్తుంది. అక్కడకు వెళ్ళిన అనంగులకు తిరిగి అధోగతి కలుగదు అంటే అర్థం అది. భగవంతునిలో ఐక్యం అవడంజరుగుతుంది. దీనితోసరా? అనికూడ ఇప్పుడు మనకు సందేహంరావడం అబ్బురం కాదు. లేదంటే ఓళ్ ఇంతేనా అని కూడ అడంకద్దు. కాని అంతేకాదు, తాముగాక మిగతా సృష్టిలో ఉన్న జీవు

ఉదంతంకూడ తెలుస్తూనే ఉంటుంది. సర్వం అవగతమవుతుంది. సర్వ మూలానే అని తెలుస్తూనే ఉంటుంది. తనగోరూతానే: పెగా అది పెరి గితే తునిగిపోతుంది. పోవాలి-అనుకోవడం కూడ ఉండటం అసంభవ మేందుకవుతుంది:

7-9 ఇంతకూ ఆ 'పదం'లో (స్థితిలో) అహంలేదు. నేను అయిన తత్ అనే భగవంతుడే ఉంటాడు. శ్రీకృష్ణుడు ఆ పదంచేరి అక్కడ నుంచి మాటాడబోతున్నాడీప్పుడు--ఈ (తత్) 'నేను' -లో అంశాలే ఈ జీవులు. ఈ అంశ అలా నాలోనేఉంటూ ఉండగానే, ఈ యివ్వ, అభిలాషల వల్ల పరిమితి కలిగి, దానిచుట్టూ ప్రకృతి ఆకారమై చుట్టుకొంటుంది. చేతులు కాళ్ళు ఇంద్రియాలు కలుగుతున్నాయి. జ్ఞానేం ద్రియాలు బయటకు తెరుచుకొని ఉంటున్నాయి. మనసు ఉంటున్నది. ఇవన్నీ భగవంతుడైన నాశక్తిలోంచి వచ్చినవే. జ్ఞానేంద్రియాలలోంచి ప్రేరణలు లోపలకు-మనసుకు-ప్రవేశిస్తవి. అక్కడి ఈ "నన్ను"ను ఆ కర్మిస్తవి. దేహం, మనసు, ఇంద్రియాలకు జీవుడే ఈశ్వరుడు. సర్వలోకమహేశ్వరుడే యీమూడింటిమీడప్రేమను పెంచుకొని, వీటికి మాత్రమే ఈశ్వరుడైన కారణంచేత, జీవుడని పిలువబడు. తున్నాడు. జీవుడుగానుండి సర్వలోక మహేశ్వరుడుతానని మర్చి పోతున్నాడు. కాని పేరు ఏదయితేనేం? ఉన్నది ఈశ్వరుడే సర్వత్ర!! గుణాలకూడలిని-ప్రేమించి, అవే తాననుకోవటంవల్ల ఈ ప్రమాదం కలిగింది.

శరీరం నశిస్తే ఇంకొక శరీరం వస్తుంది. అతడికి మనసుజ్ఞానజ్ఞానికీ మారుతున్నా దాన్నెపట్టుకొని నాది నాది అంటూ కూర్చుంటున్నాడు పరమాత్మ-జీవునిస్థితిలో-పరిమితిలో. ప్రేమకొద్దీ నేనుపుట్టాను నేను చస్తానేమొనంటాడు. పువ్వులమీదనుంచీవచ్చే వాసననుగాలి మోలు కొని పోతున్నట్టే జీవుడు ఈ ఇంద్రియ విషయాన క్రితనేమనోగుణాలను అలా మోస్తూఉంటూ జీవభావం పోషిస్తూ ఉంటున్నాడు. ఈ సక్తి వసు సరించే ఈ గుణాల ప్రకారం శరీరభారణం కలుగుతున్నది. అలా జీవుడు

చర్మం కళ్ళు, నాలుక, ముక్కులద్వారా శబ్దం, స్పర్శం మొదలైన విషయాలను ఆస్వాదిస్తూ ఉంటున్నాడు. అదేపని అతడిది. ఇంకోచేదీ కన్పడటలేదు.

10. ఇలా జీవుడి గుణాలసమూహం అంటే సూక్ష్మశరీరం అనచ్చు ఒక శరీరాన్ని వదలి ఇంకొకస్థూల శరీరాన్ని పొందటం అవుతున్నది. జీవుడే ఈ విషయాలను అనుభవిస్తూ ఉండటం అనేదేమిటంటే—గుణాలు చేస్తున్న పనులు తనపనులేననుకొనటమే. ఇదీ జీవుడు పరిమితుడై చరిస్తున్నస్థాయి. ఎవరు (ఏజీవుని అంతరంగం) అసంగమనే శత్రుతో సంసార వృక్షాన్ని తెగవేసి—అంటే ఇచ్చలు పుట్టకుండా చేసి—బీజస్వామియైన భగవంతుడ్ని అన్వేషించి వానినిచేరుకాదో, వానికి ఈ సంగతంతా—మనంపడే ఈ బాధలకు మూలమయిన “ఇచ్చ” సంగతంతా—తెలుస్తుంది. అలాచూడగలిగే వాళ్ళు జ్ఞానచక్షువులు కలివాళ్ళు అన్నమాట. ఇక్కడ ఫలాన అని తెలియటమే ప్రధానం. “ఓహో ఇది పుస్తకం” అని తట్టడు. ఇది భగవంతుడు అనిపించి, పుస్తకరూపంలో ఉన్నాడు అనేది తరువాత కంగారి. అదీ జ్ఞానచక్షు ఉన్నందుకు పర్యవసానం.

11. ఈ అనుభూతినికొందరు సాధకులైన యోగులు మాత్రమే పొందుతారు. ఈ జ్ఞానం తెలిసికోనివారు ఎంత ప్రయత్నించినా అనుభూతిని పొందనేపొందలేరు. ఈశ్వరుడు తనయందే ఉన్నాడనీ, అనుభూతిని పొందనేపొందలేరు. ఈశ్వరుడు తనయందే ఉన్నాడనీ, సాక్షిరూపంలో ఉంటున్నాడనేది కలుగవలసిన అనుభూతి. ఇది కలిగేది చిత్తశుద్ధి ఉన్నప్పుడే. చిత్తశుద్ధి ఎలా కలుగుతుందింటే నిష్కామకర్మను సాధనగా చేసినవారికి కలుగుతుంది అని వెనకబెట్టారు. నిష్కామకర్మంటే ఏమిటి? భగవంతుని కర్మనే చేసేవాడు. అంటే భగవంతుడు నడిపించేయీ ప్రపంచ చక్రంతోపాటుగా, దానికొరకుగా, కర్మచేసేవాడని అర్థం. కేవలం తనకొరకు తన బ్రతుకు కొరకు మాత్రమేమని చేయవలసిందే. ప్రతాపకాదాత్మమైదం శరీరం అనే మాత్రం ఈనిష్కామ

కర్మకు అనుకూలంగా చెప్పబడినట్టిదెనని తెలియాలి. అలా పనిచేయక స్వార్థచిత్తులయి చేసేవారికి అశుద్ధ చిత్తమే మిగులుతుందిగాని శుద్ధచిత్తమేర్పడదు. వారు తమయందు సాక్షిగా మాత్రం ఉంటున్న భగవంతుని దర్శించలేరు.

12-15. భగవంతుని పదం జేరిన ఊవుడు భగవంతుడే అయి పోతాడు—అని శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుతూనే తానాస్థితికెక్కి మాటాడుతున్నాడు అర్జునుడితో:—“నేనే—ఈ సర్వప్రపంచానికి ఆధారమను. సూర్యుని తేజస్సుగా ఉదయించి సర్వ ప్రపంచాన్నీ భాసింపజేస్తున్నాను. ఈచంద్రుడు ఈ అగ్ని ఈ తేజస్సునాడే. ఐశ్వరమైన శక్తిచేత పృథివిలో నేను ప్రవేశిస్తున్నాను. ఈ చరాచర భూతాంశు ఆక్రమించి, ధరించి. భరిస్తున్నది నేనె. ఔషధాలలో చంద్రునిద్వారా ప్రవేశిస్తున్నది నెనె. ఇంతేమిటి: చరాచరాల్లో ఉన్నది నేనే. భూతాల్లో జరరాగ్నినై ప్రాణాపానానై వాయువులతో కూడి, అవి తింటున్న చతుర్విధాహారాలను పచనంచేస్తున్నాను. అన్ని బ్రతుకులూ నావల్ల జరుగుతున్నాయి.” అన్నాడు.

అలా జ్ఞాని అనుభూతిచేస్తాడు. ఇంకా “ఏపీలి కాదిగా బ్రహ్మ వరకూ ప్రాణుల హృదయంలో ఉన్నవాడిని నేనే. వారియందు నేనుండటం వల్లనే వారికి సృష్టి అనేది, తెలివి అనేది, విస్మృతి అనేది, ఇన్నికలుగుతున్నాయి. క్షణంనేను లేకపోతే ఏ శ్రేణీచేయలేరు. ఏమీజ్ఞాపకముంచుకోలేరు. ఏజ్ఞానం నిలవదు. హఠాత్తుగ జ్ఞానం పోయిందంటే ఇక ఏచ్చి ఆస్పత్రిలో లేదా కాటికో శరీరం చేరాల్సిందేగదా. నెనులేక పోవటం అనెదాని అర్థం “నెను” కూక్షేత్రునికిగల ప్రేమ లేకపోవటమే. సంయోగం లేకపోవటమే. అదెనిశ్చితవ్యం. వేదాలు నాల్గింటి చేత తెలియదగినది ఆ భగవంతుడైన నెనె. వేదాంతసంప్రదాయాన్ని నడవజేసేది నేను. వేదార్థాన్ని కూడనేనే. ఇలా అనిపిస్తుంది జ్ఞానికి.

16. ఇంత పనిచేస్తున్నాడా భగవంతుడనిపిస్తుంది మన కిచ్చి జబ్బుద్ధితో ఆలోచిస్తే, భగవంతుడు ఇంత పనికూడ నీద్వారాచేస్తున్నాడు చూడవయ్యా అని శ్రీ కృష్ణుడు అర్జునునకు చెప్తున్నాడు. తన

ఎదుటి దుర్యోధనాదులకు ప్రత్యేక ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వమిచ్చి చూస్తున్న అర్జునునకు చెప్తున్నాడు, తత్త్వదర్శనంచేయుమని.

..నీ ఎదుటనున్న ఈ ప్రపంచంలో నీమనసు చూసేది రెంటిని, ఒకటి క్షరపురుషుడు. రెండు అక్షరపురుషుడు. క్షరుడంటే మార్పును, క్షణక్షణానికి పొందుతూ ఉండే ఈ దృశ్యమానమైన జడం-శరీరాలు సహా. అక్షరు డంటే శక్తిపరంగా ఈ ప్రపంచంలో ఉండి సర్వమూ భాసింపజేస్తున్నదేదో అదీ. క్షరుడు కాలాను సారంగా నశించిపోతున్నట్లువుపడతాడు. రెండవవాడు కూటస్థుడై ఎల్లప్పుడూ ఉన్నట్లుతెలుస్తుంటాడు. వీరిద్దరూ ప్రపంచంనడిపించడానికి అయినవారు. వీరిద్దరి ప్రేమకలయిక ఉంటేనే ఈ ప్రపంచ చైతన్యం వడుస్తుండేది.

17. కాని ఈ ఇద్దరేకాక మీటనొక్కే చైత్యమొకటి ఉంది. అతడు పురుషోత్తముడు-పరాత్పరుడు-ఆత్మ అంటే తెలిసి ఉంటే-పరం అంటేస్వతంత్రం అని అర్థం కనక-స్వతంత్రమనే లక్షణాన్ని మించిన స్వతంత్రం కలిగిన పరమాత్మ అతడు. అతని ఆజ్ఞచొప్పుననే ఈ క్షరుడూ అక్షరుడూ-అంటేపరాప్రకృతీ అపరాప్రకృతీ-ఈమూడు చోకాలనూ విశ్వాన్నంతటినీ ప్రవేశించి విశ్వమై వెలుస్తున్నవి. పరం-అపరం అయిన ప్రకృతులు మారిమారి అతడిలో ఐక్యమై ఉండచ్చు కాని అతడు మాత్రం ఎప్పుడూ ఉంటున్నవాడే. అవ్యయుడు, ఈశ్వరేశ్వరుడు. పాలించేవాడు. పరాత్పరద్భావం! అనచ్చు.

18 ఈ ప్రపంచం క్షరుడిలోభాగం, అశ్వత్థవృక్షంవంటిది. దాని కంటే భగవంతుడే అయిన “నేను” (తత్) ఎందుకు గొప్పవాడినో తెలిసికొను. అలాగే ఈ అశ్వత్థవృక్షానికి బీజశక్తి అయిన అక్షరుడికంటేకూడ “నేను” గొప్పవాడినె, ‘నేను’ అనే భావం చాంసూక్ష్మం. అందుకే అదిగొప్పదంటే పదార్థశాస్త్రజ్ఞునికికూడ అభ్యంతరముండదు. ఈ క్షరాక్షరాలకంటే నేను ఎందుకు గొప్పవాడినో అందు వల్లనే నేను పురుషోత్తముడుగా వేదాల్లో ప్రసిద్ధుడై ఉన్నాను. ఈ రెంటికీనాకూ

భేదముండంటున్నానని అర్థం చేసికొనకు నాచేతికి నాకూతేడా ఉన్నదని ప్రవర్తించాల్సిన సమయం వేరు. నన్ను అన్నప్పుడు నాచేతినికూడా అని ప్రవర్తించాల్సిన సమయం వేరు. సందర్భమెరిగి తెలిసికొనడం అవసరం.

19. ఎవరయితే పరబ్రహ్మమైన నన్ను, అభిమాన రహితుడై తెలిసికొంటాడో అతడి స్థితిగొప్పది. అతడి ప్రవర్తనం ప్రపంచంలో ఎలా ఉంటుందంటే సర్వభావాల్లో కూడా అతడునన్నే దర్శిస్తూ ఉండటంగా ఉంటుంది. ఇదిగుహ్యాతమమైన శాస్త్రం. దీన్ని తెలిసికోవాలి. అనుభూతిచేయాలి. అలా తెలిసికొని అనుభూతిచేసినవాడు బుద్ధిమాన్ అవుతాడు. కృతకృత్యుడవుతాడు.

మరి సర్వభావాల్లో భగవంతుణ్ణి తెలియటమెలా? నువ్వుచెప్పావు నేను నమ్ముతాను గుడ్డిగా అంటే చాలునా? మరి సర్వత్రభవంతుడై అవుపడుతున్నాడనే అనుభూతికలిగేటంతనమ్మకం ఉంటే అదితప్పిపోయే వరకూ చింతలేదనుకోవచ్చు-కాని, కార్యకారణసంబంధరీత్యా బుద్ధికి తెలిస్తేనేకాని అది స్థిరంగా ఉండదుగదా. అందుకు తెలియాలి. సర్వభావాలాననటం. తెలియటం ముఖ్యం. బుద్ధి ఇక ఎన్నడు తిరగబడ లేనంతగా తెలిసిపోవాలి. బుద్ధి అలా స్థిరమయితే మనసు బుద్ధికి లొంగిపోవటం అలవాటు చేసుకొంటూపోతే, కొంతకాలానికి మనసూ ఇంద్రియాలూ అన్నీ ఒకేఒక పంథాకు వస్తే అప్పుడు చేతికి, కాతికి తగిలిందల్లా భగవంతుడని తెలిసినాచేయి-కాళ్ళెక్కడ పెట్టితెలక్కడ భగవంతుడున్నాడనే సర్వభావేన భజనచేకూరుతుంది అనిధ్యని. అప్పుడూ అనుభూతి అయింది అనగలగటం.

భగవంతుడే ప్రపంచంగా అయి అలావాన్ని సృష్టించాడు. అలా సృష్టించక పోయినా భగవంతుడు ఎప్పుడూ ఉండేవాడే సృష్టికి, ప్రపంచానికి భగవంతుడు అతీతుడు-అనేది ప్రధానజ్ఞానం. ఆయనకు సత్చిత్ ఆనందమనే లక్షణాలు ఉంటవి. సత్ ఉంది కనకనె అతడు ఎప్పుడూ

ఉంటాడనేది సత్యం. చిత్ అనేది ఈశ్వరేచ్ఛకు క్రియారూపం. తానే ఆవస్తువై అనంతమైన అనందాన్ని అనుభవిస్తుంటాడు భగవంతుడెల్లప్పుడూ. ఇది తెలియాలి.

ఈ ప్రపంచం చూడటంలో తాకడంలో వినడంలో ప్రవర్తించడంలో వేరుగా ఉండే ఏ ప్రపంచాన్నీకాదు అతడనుభవిస్తున్నది. భగవంతుడైన తననె. పదార్థశాస్త్రజ్ఞుడు మనుష్యుల్ని చూస్తూ ఎలెక్ట్రానులూ ప్రొటానులూ వాళ్ళల్లో ఎలా కదులుతున్నాయో ఆలోచిస్తూ అనుభవిస్తూ ఉంటాడనుకొందాం అవిధంగానే జ్ఞాని 'సర్వత్ర భగవంతుడ్ని చూసి' సర్వభావేన భజతి' అనే దానికి సమంగా ఉంటాడు. తాను అణువెగనక శాస్త్రజ్ఞుడికి ఏమీ తెలీదు, అనేపసివానిమాటకీ, జ్ఞానిచట్టిపిచ్చివాడు అనే మనమాటకీ తేడాలేదు. జ్ఞానం కావాలనే వాళ్ళకు ఈ అనుభూతిని మనసులో అనుసంధానంచేయడం చేతకావాలి. అప్పుడే అర్థమేమేది జ్ఞానం? జ్ఞానం బుద్ధికి, మనసుకు, శరీరానికి కూడా ఉలిగి అర్థం కావాలి. ఇంద్రియాలు కూడా ఈ జ్ఞానంలో మున్నవేయాలి. అలాటి అనుభూతి అయినపుడు ప్రపంచంలో జరిగే పనులన్నీ—స్వంతపనులుగా—తన శరీరంలోని పనులే తాను చేస్తున్నట్లుగా అనుభూతి అవుతుంది.

24:నేనీ శోకార్తో గుహ్యతమమై కౌన్త్యేయో వెహ్యుః అపేతేవలం సహ్యతమమో నీన ఆర్థం నామ శక్తిం నామ శక్తిం నామ శక్తిం మాట. ఇది ఆ దేవనిజనదే అర్థం. కొదవలేని దానిని ఇది తెలిసికొంటే శక్తితత్వబుద్ధి వస్తుంది. అదే శక్తి తనను విడిచి అంతరంగంలో ఉంటే చీయాలో అనుభవిస్తూ చేస్తున్నాడనికూడా అర్థం. భగవంతుడు నేనని పోతావని భ్రమి.

ఈ భగవత్తత్వం మనం భ్రమించే దునించడం. మనం భ్రమించే కారణం మనం అనాంశ్యులమై ఉండడం. 'నా' ముఖానికి 'నా' మిగతా ప్రపంచాన్ని చూస్తున్నామని అని భ్రమ, భయ, అభిమాన, అవినయం అనిగళింపడం. పోతావని భ్రమ అని భ్రమించే దునించడం.

నుమా అనుకొనడం అవుతున్నది. తాను అంటే తన శరీరం, మనో, బుద్ధులు అనే ధ్యానే ఉండి ఉండటం దీనికి మూలం. అందుకే నేను అనడానికి బదులు ఒక కుటుంబం ప్రమాణంగా పెట్టుకొని మేము అనుకోమనడం, ఒంటరిగాని మన సత్త్వం కంటే కుటుంబీకుని మన సత్త్వం మెరుగు అనటం. మేము హిందువులం మేము ముస్లిములం అనే సామూహిక భావం మెరుగు అనటం, దేశమే నేను అనే దేశభక్తులు మనందరికంటే ఎంతో మెరుగు అనడం, సర్వప్రపంచమూ వర్తిల్లాలి అనే బుద్ధి శంకరాచార్య ప్రభృతులు ఇంకా పెవాళ్ళు అనడం. వాళ్ళకు ఈ సచ్చిదానంద తత్త్వంతో సహా భగవంతుడే ఈ ప్రపంచంలో ఆవహించి నిలిచినట్లు అవగతమవుతుంది. అస్థితిలో బ్రహ్మమే సత్యం. జగత్తు అనే ఈ సంసారజంజాటం అంతా మిథ్య. అది పరాకాష్టసితి. జగత్తు ఎలా మిథ్య అని శంకవస్తుంది. సర్వమూ భగవంతుడేను అని తెలిసినక్షణాన అది మరొకటికాదు అని తెలిసినప్పుడు - జగత్తు అనే మాట మిథ్య అంటే తప్పేమిటి? స్వప్నంలో అనుభవంపొందినవ్యక్తి స్వప్నం అబద్ధమనటలేదా! దానిపట్టుక కేవలం పరిమితమైన భ్రమాత్మమైన "నేను" అనే అహంవల్ల అని తెలిసినప్పుడు జగత్తు మిథ్య కాకేమిటి?

క్రిందటి అధ్యాయంలో గిరి గీసికొన్న అహంకృతి నుంచి పశువును విడగొట్టి తనను తను వేరుచేసికొనవలసిన అవసరం చూపించారు. తాను, "అహం" భగవదంశమనే భావబలంకోసం కీసినపని అది. అంతటితో చాలినట్లయితే, భగవంతుడని తెలిసికూడ తిగుజాలు ప్రత్యేకం అనే భ్రమతో పడబొందద్దు. అది సమ్యక్ పంథా కాదు. ద్వంద్వంకలుగుతుంది.

మరి వాటి నెలా అర్థంచేసికొనాలి? నీకు కనపడే సత్త్వగుణం భగవంతుడి "సత్" లక్షణమనీ, రజోగుణంవాని 'చిత్' లక్షణమనీ, తమోగుణం ఆనందస్థితి అనీ తెలియాలి. ఈ శరీరం మనసూలు ఏర్పడనవలసినే ఈ సత్ చిత్ ఆనందాలు అవతరించి వచ్చినవని అర్థం.

కాన ఈ సంగతులు అనుభూతి అయ్యేదెలా? తెలుస్తవి బుద్ధి కయితే. అది అనుభూతి కావడంకాదే!! అందుకే—అ-సంగమును ఆధారంగాచేసి ఈ ఊడలవృక్షాన్ని సరికేనేనే తెలుస్తుంది ఆతత్త్వం— అని ఈ అధ్యాయంలో చెప్తున్నారు. ఇప్పుడు మనకున్న అహం పరిమితి నశిస్తేతెలుస్తుంది ఆతత్త్వం.

పద్నాలుగవ అధ్యాయంలో జీవునినుంచి విడగొట్టబడిన ఈ గుణాలు భగవంతుని సత్ చిత్ అనందాల వికృతులే, అనితెలియాలి.

ఈ పరిహేనో అధ్యాయంలో జ్ఞానవిషయం వృష్టంగా విశదీకరించడమయిపోయింది. దీనిని బ్రతుకులో అన్వయించి అనుభూతిచేయటమే మిగిలినపని. చాల పెద్దస్థాయిలో చెప్పదగిన మాటలన్నీ అర్జునుని ఆ స్థాయికి తీసికొనిపోయి శ్రీ కృష్ణుడు అర్జునునకూ మనకూకూడచెప్పేశాడు. మళ్ళీ అక్కణ్ణించి అర్జునుడు క్రిందికిదిగి వచ్చాడంటే ఆ చెప్పిన జ్ఞానాన్ని వర్తింపజేయగలడోలేడోవని తిరిగి శ్రీకృష్ణుడు మూడధ్యాయాలు క్రింది స్థాయిలోని అవిద్యనుగూర్చి చెప్తూ జ్ఞానాన్ని (విద్యను) పూర్వ రంగంగాచేసి ప్రపంచంలో ఎలా నాటకం ఆడాలో, అంటే, ప్రవర్తించాలో చెప్పబోతున్నాడు. దైవాసుర సంపద్విభాగయోగంలోమా శ్రద్ధాత్రయ విభాగయోగంలోనూ వరుసగా అవిద్యాత్మకమైన జనులు ఎలా ప్రవర్తించుతుంటారో ఎలా ప్రవర్తింపవలసి ఉన్నదో చెప్తూ చివరి అధ్యాయంలో బుద్ధిమంతులెలా తమ తమ నైతిక ప్రవృత్తి ననుసరించి నియతిననుసరించి, జ్ఞానాన్ని బుద్ధిలో అనుసంధానంచేసి తమ తమ కర్మలను చేస్తారో అలాగే, తమ దైనిక కర్మలను, కర్తవ్య కర్మలను, నియతి ననుసరించిన కర్మలను, చేసి జీవన్ముక్తులు కావాలి అనే బోధ చేశారు. అత్యున్నత స్థితికెక్కి “నేను”ను (అహంను) నశింపజేసి తత్వో చేరటం ఈ అధ్యాయంలోని పరాకాష్ఠ.

ఇది పదిహేనవ అధ్యాయం.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

పదునారవ అధ్యాయము

దైవాసుర సంపర్దిభాగ యోగము

నిధి ధ్యాసనాయుతమైన బ్రతుకుబాటకావాలి

భగవానుడు ఇంతవరకూ సృష్టితత్వాన్ని బోధించాడు. తత్త్వ మంటే—తత్ అయిన అపరబ్రహ్మమై, త్వం అయిన నీవుగా ఉండిన సంగతిని తెలియచెప్పేది. ఈ తత్త్వం తెలిసిన మీదట ఏవని చేసినా ఏ అలోచన చేసినా “సర్వభావేన మాం భజతి” అని కూడ భగవానుడు చెప్పాడు. “అన్ని విధాలా నన్నే భజిస్తూఉండు” అన్నాడని చెప్పడం. ఇదే గుహ్యతమమైన శాస్త్రం. ఎందుకనంటే బుద్ధి, హృదయం అనే యీ రెంటి అంతరాంతరాల్లోనూ అనుభూతిచేయవలసియుండే జ్ఞానమే భజనం కనుక, ఇది తెలిస్తే—అనగా ఈజ్ఞానం కలిగి నట్లయితే—ఈ బాహ్యప్రపంచంలోని సర్వమైన కార్యాలూ “అదివరకె చేయబడినట్టివి” అవుతవి. నీతోనున్న త్వం అయినవాడు ఊరికె అనుభవిస్తూ ఉండటమే ఆవుతున్నదన్నమాట. అందుకె అతడుకృతకృత్యుడయినాడని చెప్తారు. అంటే చేయబడినవాటినే అతడు చేస్తున్నవాడవుతున్నాడని అర్థము.

కాని అన్నిపనులూ అదివరకె చేయబడినవి అన్నప్పుడు ఇక మానవుడు భలానిపనిచేయాలి. అని చేయటలేదు. ఇది చేస్తున్నాడు అని అనవలసిన అవసరంరాదే! ఈమంచిచెడుల మతలబులేమిటింకానూ అని శంకవస్తుంది.

ఇక్కడి కీలక విషయం యేమిటంటే భగవంతుడే మానవుడయి ఉన్నాడు. అతడొకసారి ఈ పనులన్నీచేసేసి తిరిగి వాటినే ఈమానవుని చేయుమంటున్నాడనుకోవటం సరికాదు. భగవంతుడు మానవుడుగా అయిన జ్ఞాన యీ పనులన్నిటినీ చేస్తున్నాడు. ఐతే ఈజ్ఞాన భగవంతుడచేసేదిలేక మానవుడా? ఇద్దరూ ఒకటే నన్నప్పుడు ఈ విభాగం

ఎలా వస్తుంది గనక ఇంకా? ఏ పని జరిగినా అది భగవంతుడే చేస్తున్నాడనేమాట నిజము. పైగా అది మానవుడే చేస్తున్నాడనేది కూడ నిజమే. ఈ రెంటికీ తేడాలేదు.

ప్రభుత్వంలో మనం ఉద్యోగం చేస్తున్నాం. మనం చేస్తున్న పని ప్రభుత్వంచేస్తున్నట్లా? లేక మనమే చేస్తున్నట్లా? ఏది కాదు?

అందుకే ఈ ప్రపంచంలో జరిగే పనులన్నీ దేవుడే చేస్తున్నాడు, మానవుడూ చేస్తున్నాడు. ఆ రెండు షేర్లు ఇద్దరినీ తెలియ చెప్పటలేదు. రెండు హోదాలనే తెలియజేస్తున్నవి. మానవుడు చేసిన మేర పుణ్య పాపాలు మానవుడికి చెందుతవి. అతడుగా గాన దేవుడుగా చేసిన పనుల మేర పుణ్యపాపాలేవీ మానవునికి తగులుకోవు, మానవుడుగా కోరికలతో పనులుచేయ వద్దన్నదందుకనె.

కర్మ శరీరంతో చేయాల్సింది. మనః పరిస్థితిలో అసక్త కలిగి ఉండటం వల్ల చిత్తశుద్ధి కలుగుతుంది. బుద్ధితో తత్ పదార్థ విషయం తెలిసి సర్వత్ర వ్యాపించి ఉన్న ఆతత్వను ప్రపంచంలో ఎక్కడచూచినా జ్ఞాపకం చేసికొంటూ ఉండాలి. అలాచేస్తే హృదయంలో, అంటే అంతర్దృష్ట్యా, తత్ అనే భగవంతుడు అనుభూతి అవుతాడు. అదే జ్ఞాన దృష్టి. ఈ విశ్వమంతా అభగవంతుడని ఈ సర్వ విశ్వాలూ మనదానికి ఆతడే ఆధారమైన వాడని అనుభూతి కలిగితే, అది భక్తికీ జ్ఞానానికి కూడ పరాకాష్ఠ. పదిహేనధ్యాయంలో ఈ ప్రక్రియలు సమగ్రంగా విశదీకరించి మనసు భగవంతునితో తాదాత్మ్య మయిన స్థితిని కూడ వర్ణించారు.

ఇక మిగిలింది సాధకులం—మనం—తాదాత్మ్యం కావటమే. ఎలా ఎప్పుడు? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం సాధకుని శ్రద్ధమీద ఆధారపడి ఉంటుందని శ్రీకృష్ణుడెప్పుడో చెప్పాడు. అతాదాత్మ్యత పరాకాష్ఠ నందే వరకూ వ్యక్తి బ్రతుకుతూ ఉండాల్సిందే కనుక, ఎలా బ్రతకాలి అనేది ప్రస్తుత ప్రశ్న అవుతుంది. బుద్ధికి, మనసుకు, శరీరానికి తెలిసిన

అవగతమయిన, అలవాటయిన జ్ఞాన, భక్తి, కర్మలను, సమన్వయించి బ్రతుకులో చొప్పించటమే ఇప్పటి తర్తవ్యం. అదే బ్రతుకుటాట. దానినె నిధిధ్యాసన మనె సాధనగా చెప్తారు.

మననం పరిపూర్తి అయిన ఊహన ఈ నిధిధ్యాసన మనెసాధన వెపునకు వ్యక్తి తిరగాలి. బ్రతుకు నడుపుతూ ఈ నిధిధ్యాసన చేయటం సాధ్యామా అనే సందేహం కలుగుతుందిగాక. అందుకే ఈ అధ్యాయంలో బ్రతుకులో కలిగే రెండు పంథాలువిశదీకరించి ఒకటి ఆసు సంపద అనీ ఇంకొకటి దైవీ సంపద అనీ చెప్పి, కేవలం దైవీసంపద ననుసరించటం వల్ల ఈనిధిధ్యాసనమనేదాన్ని మననానికి ప్రతిఫలంగా చేసి నడవవచ్చుననే సూచనను ఇస్తున్నారు.

మానవులలో రెండు రకాలయిన మనుష్యులుంటారు. తానుచేసే పనులన్నీ భగవంతుడే యథానియతిగా జరుపుతున్నాడనుకొంటూ కవ్యాలు చేసుకొని పోయేవాడొకరకానికి చెందుతాడు. అలా అనుకోక మానవుడైన తన గొప్పతనం, గౌరవం, పదవి, కోసం తన స్వార్థం కోసం తన మనసు చెప్పినట్లు పనులు చేసేవాడు రెండోరకానికి చెందుతాడు. మొదటివాడి దైవీసంపదకు చెందినట్టి గుణము. రెండవవాడి కాదు. ఈ రెండోవారు కేవలం ఆసుర సంపత్తికి చెందిన వారు. ప్రపంచంలో ఎక్కువ ఈ సంపదే ఉండటం పరిపాటి అయింది ఇప్పుడు.

ఈ దైవీగుణాలు గాని, ఆసుర గుణాలుగాని వ్యక్తియొక్క సూక్ష్మ శరీరంలో మనసులో ఉంటూ ఉండేవి. వాటి ననుసరించే అతడి ప్రవర్తనం ఉంటుందిగాక, అందుచేత అగుణాలు అతడికి పుట్టుకతో వచ్చేవేననేది ముఖ్యమైనమాట. ఇది నిజమైనంతమాత్రంచేత శరీర త్యాగం వరకూ అతడు అలాటివాడే ననడానికి వీలేదు. ఎందుకంటే మనిషికి భగవంతుడు ప్రసాదించిన బుద్ధికారణంగా అతడు తన గుణాలలో మార్పుతెచ్చుకోగలడు, ఏలాటి మార్పుతెచ్చుకొన్నా అది అతడి అంత రాంతరాల్లో జరుగ వలసిన మార్పుగాని బాహ్యంగా పవిత్రం.

శరీరంమ్మీద చల్లటం వల్లగాని, పాపపరిహార పత్రాలు కొనటం గాని, కొబ్బరిముక్కల ప్రసాదం తినటం వల్లగాని జరుగదనేది నీయం.

మూడునుంచి ఐదుశ్లోకాల్లో “దైవీమసంపదమ్ అభిజాతస్య” “ఆసురీమ్ సంపదమ్ అభిజాతస్య” అనీ “దైవీమ్ అభిజాతోని”

శ్రీకృష్ణుడు అన్నప్పుడు “లోపలినుంచి, అంటె, అంతరాంతరాల్లో పుట్టుకు వచ్చిన దైవీసంపదగలవారని, లేదా ఆసురీ సంపదగల అర్థం అనిపిస్తుంది. కేవలం బాహ్యంగా వేషంవేసుకున్నవారు నైజంగాగల సంపదను త్రోసివేసి మరొకసంపదను పొందినవారని అర్థము. అంతరంగంనుంచి మారాలంటె శ్రవణమననాలు శరం. శ్రవణ మననాలు ఇతః పూర్వపు పదిహేనధ్యాయాల్లోనూ పూర్చటమయింది, ఆవిషయాలు అనుసంధానమై నీ అంతరంగంలో గుణాల పాశు మారి సత్త్వగుణాధిక్యతనీకు కలిగితె అప్పుడు విధివ్యాసనమువల్ల ఆ సత్త్వస్థితిని స్థిరంచేసికొని, శుద్ధ సత్త్వస్థుడు అవుతే అవకాశమున్నది అనిబోధ. బ్రతుకయితే నడుస్తూనే ఉండాలి. అట్టి ప్రవర్తనతోననే శంక మశ్శీరావటం కద్దు.

1—2 భగవంతుడు చెప్తున్నాడు. సర్వభావేన భజించే వాడు తానే భగవంతుడు అని కదా సూత్రం. అప్పుడు ఆ ‘తాను’ ఎలా ఉంటాడంటే, అభయంతో కన్నడుతాడు. కనబడటం కాదు కీలకం—అలాంటి స్థితి ఉండటం అనేది ముఖ్యం. తనయందు భగవంతుడున్నా—కాదు—తానే భగవంతుడని అనుకొనే స్థితి అనుసంధానమై వ్యత్ర తనే ననే స్థితి అనుభూతి అవుతుంది, అలాంటి వానికి అభయం మిటి? ఇక రెండవది త్రికరణశుద్ధి. దీనినె సత్త్వ సంశుద్ధి అంటారు. గోవాక్కాయ కర్మలతోనూ సత్ పవార్థాన్ని తెలిసి వ్యక్తం చేయ . అదే జ్ఞానయోగ స్థితిని కలిగి యుండటమని అర్థము. ఇంకా—

దానం, దమం (ఇంద్రియ నిగ్రహం) యజ్ఞం స్వాధ్యాయం తపస్సు
ఋజుత్వం, అహింస, అప్రియమూ అన్యతమూ అయినదానిని వదలివేసి
చెప్పటం, ఆక్రోధం—అనగా కోపంలేకుండటం—త్యాగం, శాంతి,
ఇతరుల తప్పులను పట్టకుండటం, దయగలిగి యుండటం, విషయాలను
చూచి కూడ చలించకుండ ఉండటం, మృదుత్వం, చెడ్డ పనులు చేయ
డం అంటే సిగ్గు పడటం, వ్యర్థమైన పనులుచేయక యుండటం. ఇవన్నీ
దైవీసంపదలోవి. ఇవన్నీ జ్ఞానం వల్ల కలిగేవి, ఆ జ్ఞానం లేనివారికి
కూడ ఇవి ప్రధానమైనవిగా బోధించేది వారికయిన మతము. ఏ మత
మయినా ఈ పై పదాలలోని పరమార్థాన్ని (spirit) ను చెప్పి తీరటం
గమనిస్తాము. వీటి మూలం చెప్తున్నట్టిది ఈ భగవద్గీత. ఇది కేవలం
హిందూమతమనీ అందువల్ల దీనికి భారతరాజ్యాంగచట్టరీత్యా ప్రాపకం
ఇవ్వరాదనీ మనం అప్పుడప్పుడూ అనుకోవటం ఎంత పొరపాటో—
చెప్తేతెలీకపోవచ్చుకాని—బుర్ర కలిగి ఆలోచించేవారికి అర్థంకాని
విషయమేం కాదు.

3. ఇంకా దైవీసంపదక్రిందకి వచ్చేవి చెప్తున్నారు. తేజస్సు,
క్షమా, ధృతి, శౌచంకలిగి యుండటం, ద్రోహమూ, అతిమానితమూ
లేకుండా ఉండటం, కూడ అందులో చేరుతయి,

బ్రతుకులో ఎన్నో విషయాలు, వస్తువులు, వికారాలు భావాలు
తగులుతయి. వస్తువులన్నీ భగవంతుడేననుకొనడానికి ఏమంత కష్టమని
పించదనిపిస్తుంది. కాని మనసులో కలిగే భావాలన్నీ భగవంతుడేనను
డానికి వీలులేదు. అలా అన్నా, మనసులో భగవంతుడంటే అర్థంతెలీక
వాడెవరోననుకొని వానిపై అపేక్షలేకుండా వ్యతిరేకంగా కలిగేభావాలన్నీ
దైవీసంపత్తిక్రిందకురావు. మానవుడూ భగవంతుడూ ఒకటే నయిన
భావం సతే భావం. ఇద్దరూ వేరనీన్నే హితులనీ అనుకోవచ్చు కాని వాని
పై చెయ్యి తీసి వేసి ప్రక్కకు తిరిగి వ్యభిచారంచేసేటప్పుడు తనస్వార్థం
చూసుకొన్నవాడవుతాడు మానవుడు అప్పుడున్న ఆసంపత్తి ఆసుర
సంపత్తి అంటున్నారు.

4. ఈ అసురసంపత్తి ఏమిటనేది సూచనప్రాయంగా కొన్ని దుష్ట భావాలను ఉదహరించి తెలియచెప్పవచ్చు. దంభం, దర్బం, అభిమానం, క్రోధం, పరుషత్వం, అజ్ఞానం ఇవి అసురసంపత్తి ఆధారంగా కలిగేవి.

5. శ్రీకృష్ణుడు చెప్తాడు—దైవీసంపదకలవారికే మోక్షం కలగటమనేది సంభవం. అసురీభావం కలవారికి బంధమెకలుగుతుంది. పాండవా! నువ్వు దైవీసంపదతోనే పుట్టావులే. పుట్టటం అనేదానికి శరీరం పుట్టటం అనిమాత్రమే అర్థంచెప్పితే తత్త్వమే కుంతితమయి పోతుంది. జన్మ స్థూలకరిరానికే కాదు. సూక్ష్మశరీరానికీ ఉంటుంది. శారీరిక మృత్యువా-జన్మా-ఇవి సరమేశ్వరుడి అనంతమైన ప్రయాణంలో మైలురాళ్లు మాత్రమే. భగవంతునిలో తాదాత్మ్యం చెందినపుడు జన్మ అనేదిలేదు-త్వం అనేదానికి. శరీరం ఉన్నానరే-ఈ బ్రహ్మదా తత్త్వం కలిగినప్పుడు అతడుదేవుడే. జన్మలేనివాడే జీవన్ముక్తుడే. అలా తాదాత్మ్యం కానప్పుడు, అంటే, తాను తనగిరిలో కలుముసికొని దేవులాడుతున్నంతకాలం క్షణక్షణానికీ జన్మే. అసురసంపదలో చెప్పిన భావం వచ్చినప్పుడల్లా అసురజన్మ, దైవీసంపదలోని భావం వచ్చినప్పుడల్లా దేవతజన్మ. అందుకే శరీరం వస్తేనేదాని మంచిని పొందలేమని అనుకోవనిరేడు. కేవలపుట్టడమే కావలసింది. అది ప్రాత్ర జన్మేను అనేది ఇక్కడి సూక్ష్మమైన కీంకరం అనిపిస్తుంది.

అందుకే శ్రీకృష్ణుడు అర్జునుడితో “దైవీం సంపదమ్ అవాతోసి” అని, నీవు దైవీసంపదలో జన్మించావు అని అంటున్నాడు. నీది అర్జున నీశరీరజన్మ “రాజులు” అనే మంచి పంకంలో కలిగింది. అదా? ఆమాత్రపు సంగతి అర్జునుడికి చెప్పార్చిన పనేమిటి? దాని అర్థం ఏమిటంటే—నీవు ఇప్పుడు తత్త్వవిషయం విచారణానికి ఉన్నప్పుడు వెనావు. ఇది దైవభావము. నీవిప్పుడే పుట్టావు అనుకొంటే—నీలాత

రంగం ఇప్పుడేపుట్టిందిగనక—దైవసంపత్తి కలిగింది కనక నీవు భయపడి వెనక్కు తిరిగి పోవాల్సిన పనిలేవనిధ్వని.

6. అర్జునునికి విషాదం ఎదటివారి మీద దయతో అరంభమే వాదనచేయడానికి “నావాక్లు” అనే భావంతో కూడినదై కలిగింది. అది అనురభావమాకాదా అనిపిస్తుంది. దానినినిడవర్చిచెప్పన్నాడు శ్రీకృష్ణుడు “అయ్యో! నాశరీరానికి దెబ్బ తగులుతుందేదోనని భయపడి నట్లుంటే అది అనురభావం కావచ్చు. “ఎక్కడికెక్కడినో వారు చంపబడతారే” అన్న దయాపూర్ణమైన భావం వల్లా, అది శ్రీకృష్ణుని చోటల వస్తుంది. ఇంకా అర్జునునిమనసు పొదగబడటంవల్లా దేవీభావమే ఉన్నదై అతడు దైవీసంపదకల వాడైనాడని అర్థము. ఇక భావాలను మార్చుకొని తిరిగి అనురీత జన్మలోకి దిగజారిపోకుండా ఉండాలని ఈ మాటలుచెప్పటం జరిగింది అనిపిస్తుంది.

7-8 అర్జునా అనుర న్నభావం కలిగిన వారికి వృత్తిసంగతి తెలియ. ఆశ్వత్థ వృక్షరూపమైన సంసారవృక్షానికి చిగుళ్లుపుష్పానటు సంసారంనో ఈ వృత్తిపుట్టుతున్నదని ఎరుగరు. వృత్తి అంటే సక్తి. తన నుట్టా గిరిగిరిచికోని ఇతరాన్నిచూస్తూ అది ఈ గిరిలోకి రావాలనీ ఇప్పుడున్నదేమో అడిగయటకు చెల్లిపోవాలనీ అనుకొనే ఇచ్ఛా—ద్వేష రూపమైన సక్తి. సర్వమూర్తానై అనుభూతిదేనిసంత వాలం అనందమూర్తి అనుభవిస్తున్న భగవంతుడేగా ఉన్నవాడు. ఈ పరిమితపుట్టుకొన్న ఊహాస్పందని ఇచ్ఛాద్వేషాల వృత్తిలోపడికొట్టుకుంటూ ఉంటాడు. అదే ప్రవృత్తి. అదిలేకపోవటం నివృత్తి. ఈ రెండూ భవాన అనురభావంవలన తెలియ. సార్వకైవారు వృత్తిలో ప్రవర్తించినా ఉంటా ఉంటారు. అది, అదానం వర్తన ఇదేదీనాన తెలియ వారి. ఇది అమోఘమే నివృత్తి కలిగి కాదానం. అయినా నివృత్తిగలిగేను వారికి తెలియ ఉంటే అది అంశగంగం ఉన్నదని వాటితో కలగటంనా భుక్తు అవారం వాటిల్లా అర్జునాన వృత్తిని ఉంటేవాడు సత్కర్మస్తుని.

స్మరీస్తూ ఉండగలిగితే అది సాధనకు మొదలు. ఆసాధనకు సాధనలూ
ఆచారం. శుభ్రం. అనేవి. అవి మన హిందూమతం చెప్పుతన్న ఆదేశం.
శిష్టమైనవారు ఎవరైనా కూడ దానిని చేపట్టవచ్చుగాక.

తాగా ఆ ఆసురస్వభావులు ఏమంటారో ఎఱుగున్నావా? “ఈ
జగత్తులో సర్వమూ శ్రీ పురుష సంయోగంవల్ల కలిగిందేగాని వేద
పురాణాల్లో చెప్పిన సత్ చిత్తానేవి మాకు తెలియకంటారు. ధర్మం
అధర్మం కొందరెవరో తయారుచేసి నెట్టిన స్మారణ అంటారు. శ్రీ.
పురుషుడూ కలిస్తే వస్తున్నస్వస్థి విదితమై కన్పడుచుండే సతే ఏమంటే
సతతం చాచికిరి అంటారు. శ్రీ పురుషుడూ కలిసిపోతే బ్రహ్మ స్వస్థిరావత్తుందే
నోటి వాటి విచారణలోకి రాదు.

9-12 ఈస్వస్థితో ప్రకాశాన్ని చూస్తూ కన్పడు తమదానంతో
ఉంచి పోగొట్టుకున్నానా అలా అత్మను తలచి పోతే అంశస్థి
అనేదేలేనివారై భూత కర్మల కీడు అనిపిస్తూ పాపము చేసేవారు.
అలా ఉంటేయేం అంటారేమోనా బుద్ధి చెప్పినా పోతే దానివల్ల
జగత్తు వివారమే అవ్వకుండా వచ్చు అంటే కన్పడు. బుద్ధి అదాదా
పెరిగిపోతే, వారు తీరని దాహం-కషాదాహం-తో చూచిస్తే ఉన్నదీష
డలు చాలక ఏడుస్తారు. చివరకు ప్రళయం వచ్చినప్పుడు కడిచిపెట్టు
కొని పోయేదాకా అలాగే నరిగి చివికి, కీజించి నరికిపోతుంటారు.

“అదేమిటి? ఎందుకు అలానరిగి నరికిపోవారో ఎలాగో
ఒకలా ఏభావంతోనో ఒక భావంతో అలాగే ఉండిపోతారా?” అని
పోతావు. ఎలా ఉంటారు? వారిది అండింపనరాని కాదు. దీనిని ప్రాప్తం
చిన ముఖమెతనకు చాలదు. తన శరీరమెతనకు చాలనిదినిసిక్కుంది వారికి
తాననుభవించిన దానిలోనే తను అసంతృప్తిలో ఉన్నాడంటారు.
“పెట్టేముండ కొచ్చిందిరా పెద్దరోగమ” గేవ్య తీరలిగి ఉంటాడు. ఉంథ
మాన మదయుక్తుడే—మోహంవల్ల—సత్సవార్థ విషయం తెలి
యక, అసత్ ప్రధానమైన నిశ్చయాన్నే సతతం చేస్తున్నవాడై అను

వ్రతంలో మునిగి ఉంటాడు. అందుకని చింత కామభోగ పరాయణత్వం ప్రళయాంతంవరకూ నడువతూ ఆశాపాశబద్ధుడైనలిగి పోతూ నశించిపోతూ ఉంటాడు. అలాగే జనాభా అంతా తయారయితే అంతా అలా నశించిపోతూనే ఉంటారు. వారి వారి ఆశాపాశం వల్లనే వారు నశించి పోవటం అవుతుంటుంది.

13-16 “ఇవాళ బంత సంపాదించాను. నాకోరికనెరవేరింది. ఇంత ధనముంది. ఇంకా ఇంత ధనం వస్తుంది. ఈ శత్రువునాచేత కోపబడ్డాడు, మిగిలిన వారిని కూడ జయించేస్తాను. వీళ్ళందరికీ నేనూ నేతను. భోగిని. బలవంతుడను సుఖుడను ధనవంతుడను. కులీనుడను. నాతో సమానమైన వాళ్ళు ఈ పరిసరాల్లో ఎవరూలేరు. యజ్ఞంచేస్తాను. దానంచేస్తాను ఆనందిస్తాను.” ఇలా ఎవరికి వారు అనుకొంటూ అనేకచిత్త విభ్రాంతులచేత విక్షిప్తముకలవారై—మోహంచేత కప్పబడినవారై విషయభోగాల యందు ఆసక్తులై మలినమైన నరకాస్థులుభవిస్తున్నారు.

17-21. వాళ్ళు తమ గొప్పతనం, వాళ్ళే చెప్పుకొంటూ వినయంలేనివాళ్ళై ధనమదాంధులై విధిరహితంగా నామమాత్రమైన యజ్ఞాలను చేస్తూ ఉంటున్నారు. వారికి కావలసినంత అహంకారం! పరులను పీడించడానికి వీలున్నంత శక్తి, బలం వాళ్ళకుంటాయి! అంతకు మించి గర్వం! శ్రీ విషయిక మయిన—ఆదె—రతిపూర్వకమైన కామం. తమ ఇచ్చనెరవేరకుంటే అపరిమితమైన కోపం ఇన్నిఉంటాయి. తీరా వారి దేశంలోనే ఉన్నట్టి “సన్ను” (భగవంతుని) ఎవరైనా జ్ఞాపకంచేస్తే ద్వేషించుతూ ఉంటారు. సన్మార్గుల్ని నిందిస్తూ ఉంటారు. అలా వాళ్ళు ఈ క్రోధం, ద్వేషం, కామములతో ఉండటమంటే అర్థం నరకంలో ఉండటం కాదా? అంతే వారు చేస్తున్నపని. ఇంతకూ ఇలా ప్రవర్తించరాదనీ దైవీసంపదకలిగి ప్రవర్తించాలనీ బోధ.

ఈ ఆసురీసంపదకు మనసే కారణం. మనసు ఎలాచెపితే అలా నడుచుకొనేటప్పుడే మనసు స్వార్థానికే సతతమూ ఆలోచించటం వల్ల ఆసురీ సంపద ఆవహిస్తుంది! దానిని బుద్ధిచేత నియమించి దైవీసంపద వైపునకు త్రిప్పితే తప్ప లేకపోతే ఆరోగతిలోనే ఉంటుంది.

“నామనసు ఎప్పుడూ సరిగానే ఆలోచిస్తుంటుంది” అనుకొంటున్నావేమో. నీ ఇంద్రియాలు తెలిపే వస్తుజ్ఞానాన్ని బట్టి మాత్రమే నీమనసు ఆలోచిస్తే ఎలాంటి ప్రమాదంలో దిగిపోవటమవుతుందో ఆలోచించు. కిటికీలోంచి నీ బంధువు నొకామె గుండ్లపై ఎవరో చేయి వేసినట్లు చూసి తత్తి దూస్తావు. అతడు దెయ్యదని, అమె అపస్మారస్థితిలో ఉన్నదనీ నీకు తెలితే అలా చేస్తావు. నీ మనసు ఆనుసరించి వెంటునె నీవు ప్రవర్తించటం సరియైన వ్యవహారం కాదు. దీనిని చేసినా దానిని “స్వయంకేహి విమృశ్య కరణం” అనే కష్టబోధన పొందించకపోతే నీ ప్రవర్తనెలా దైవీసంపద క్రిందకివస్తుంది? అసలు నీమనసు పెట్టుతున్న భ్రమవల్లనేకదా ఈ సర్వప్రపంచం కలా నీకు అవ్వబడుతున్నది. ఈ భ్రమాత్మకమైన మనసునే అధారంచేసి నీవు ప్రవర్తనను ప్రచోదయించేటట్లయితే ఇక దైవీ సంపద ఎలా పలుకుతుంది? ఎల్లప్పుడూ ఆసురీ సంపదే తప్ప!! అర్జునా! నిర్జడ ఉన్నదీతే చంపుతానంటావు, నీ శుద్ధు ఎదురించినా చంపనంటావు. నమోకానికీ చేసే నీవ గొత నేనలా యుద్ధం చెయ్యాల్సిందే—చంపాల్సిందే—అనుకోకపోతే నీమనసు పై అధారపడటం సరియైన వ్యవహారం కాదు!”

అందుకని మనసు ప్రమాణం అనడానికి వీల్లేదు. ఈ సంసార సాగరాన్ని తరించిన వారు చెప్పిన శాస్త్రజ్ఞానమే! దే ప్రధానమనేది గ్రహించాలి నువ్వు.

మరి సర్వప్రపంచం తమ మనసే ప్రధానమని యోచిస్తూ కలా తిరోగమిస్తుంటే—భగవంతుడైన నీనుంచి—నీవేంచేస్తున్నావు వారి విషయంలో అనబోతావేమో, వీళ్ళల్లో నేనున్నా నన్ను చూడకుండా నావైపు

వృష్టంతిప్పి తమగొడవలు తాము చూచుకొంటున్నవీరిని నేను ప్రత్యేకంగా యేమిచేయనుగాక. సూర్యుడి క్రింద అనేకమైన పనులు జరుగుతుంటే అశకు చూస్తూ వెలుతురిస్తూ ఉన్నజేనేనూ ఉంటున్నాను. వారి దోషన వెళ్ళే వారిని నేను కదిలించి అనవసర ప్రసక్తికిదిగనుగాక, ఆచిత్రం గమనించటం చేస్తూంటాను. అందుకని విద్వేషులూ, క్రూరులూ, సరాధములూ అమంగళకరులూ అయినవారు వారిదోషలోనే ఉంటారు. దైవసంపత్తికలవారునావై పునకు ఎలా నస్తుంటారో, అసుర సంపత్తికలవారు నాకుమాత్రంగా పోతుంటారు. వీళ్ళిద్దరూ నాలో భాగాలే. నాకు వీళ్ళిద్దరూసములె. నావైపు వచ్చేవాళ్ళను అడ్డగించడంగాని దూరంపోయే వాళ్ళనునాకోసంరాబట్టటంగాని నర్వసాధారణంగా నా ఉద్యమంకాదు - ధర్మసంస్థాపనంకోసం అవతారంవైతినప్పుడుతప్ప!

అందుకనె వాళ్ళు క్షణానికొక అసురభావం ఆవహింప జేసికొంటూ క్షణక్షణానికి పుట్టటం చావటం అనే యీ సంసారంలో తిరుగుతూ దుఃఖిస్తూ ఉంటారు. ఈ సకలి ఇలాజరగడానికి కర్తను నేనుగాని అలా వాళ్ళు దుఃఖిమార్గంలో ఉండటానికి కారణం వాళ్ళే. వాళ్ళనుమరి అలాగే ఉండనిస్తాను గాని, నేను ఇచ్చగించి, వారికేబాధాకలిగించటంలేదు.

వీళ్ళు ముఖం నావైపునకు త్రిప్పక-అంటే-అంతర్ముఖులుగాక ఇంకోవైపు త్రిప్పి నడవటం చేత జన్మ జన్మానికి-అంటే క్షణక్షణానికి-నాకు దూరం వెళ్ళుతున్నట్లు అవుతున్నది. “నేను” నైనున్నవాణ్ణనుకొంటే వాళ్ళు క్రిందికి పోతున్న వాళ్ళన్నమాట. అదోగతికి పోతున్నారనటం ఈదృష్ట్యానే.

22. పై చెప్పిన భావాలు-స్థితులు మనస్థితలె అవుగాక. కాని అవి సరకమనెసంగతి తెలిసికొను. ఈ సరకానికి ద్వారాలుమూడు. కామం-క్రోధం-లోభం. ఈ మూటిని వదలటమే నావైపునకు తిరగించుట. తమోద్వారాలైన ఈ మూటిని వదలి తప్పించుకొంటే నరుడు

తన శుభాన్ని తాను పొందినవాడవుతాడు. అ శుభాన్ని అనుష్ఠించటం వలన మోక్షాన్ని పొందుతాడు.

23. ఈ అనుసరించడమనేది దేన్ని? ఏ ప్రవర్తనని? అనేదానికి సమాధానం శాస్త్ర విషయాలనే తెలిసి పాటించవలెనని శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ చెప్తున్నాడు. శాస్త్రమెలా చేపే అలా చేయాలి. నేనింతవరకూ శాస్త్ర విషయాలెన్నో చెప్పాను. అన్ని శాస్త్రాలనూ ఎలా అర్థం చేసికొనాలో చెప్పాను. ఈ శాస్త్రాన్ని వదలి ఎవరైతే యథేచ్ఛానువర్తయై కామ పూరితుడై కర్మలను చేస్తాడో అతడు ఉత్కృష్టపురుషుడని పొందడు. బహిష్కరించబడుతాడని పొందడు. మోక్షాన్ని పొందే ప్రసక్తలేడ్యు

24. కనుక, ఈ బ్రతుకు నడవటానికి కర్తవ్యం కర్తవ్య నిర్ణయం చేయడానికి శాస్త్రమే ఏక ప్రమాణం. అశాస్త్రాన్ని నేనెలా చెప్పానో అలా అర్థంచేసికొని ప్రవహించి అశాస్త్రాను సారమే కర్మలను నిర్వర్తించాల్సి ఉన్నది. శాస్త్రమేది కర్తవ్య కర్మగా చెప్తోందో అది తెలిసి చేయటమే కీలకమని వోధ.

శాస్త్రం అంటే ధర్మశాస్త్రాలు. పలాని ధర్మశాస్త్రం ప్రవచనం చేస్తున్నాను అవకుండానే శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ శాస్త్రాలకు శాస్త్రమైన తత్త్వశాస్త్రం చెప్పాడు. శాస్త్రం వదిలినా ఈ తత్త్వ శాస్త్ర పూర్వకంగా అర్థం చేసికొనటం అవసరం.

మనకు జ్ఞానహారంవో కూడ ఉన్నోకాననాటి, విధులు నియమాలు ఉన్నాయి, అయితే వీటిని అర్థం చేసుకోవటంకో, కోర్టులువాటి అర్థం చెప్పటంకో, రాజ్యాంగ చట్టం వంటి సూత్రాల విచారణగా అర్థం చేసికొనటమేదా? అలాగే శాస్త్రాన్నీ ఈ తత్త్వ శాస్త్రాన్ని అధారంగాచేసి తెలిసి అచరించాలని వోధ. బ్రతుకు బ్రతకటమేలాగో కీలకం, —శాశంకె 3— అనుగ్రహించబడిందిక్కడ భగవంతుడిచేత— అనిపిస్తుంది.

మనసుకాదు నీకు ప్రమాణం! అది భ్రమాత్మకమైనది కనుక దానిని ప్రమాణంగా తీసికోవద్దు. బ్రహ్మసాక్షాత్కారమందినవారుచెప్పిన శాస్త్రమెనీకు ప్రమాణం. దాన్నే ఆధారంగాచేసికొని నీవు శాస్త్రానుగుణ్యంగా మంచి చివరకు నశింపజేయటం సాధన.

పదిహేను అధ్యాయాలలో ఆధ్యాత్మిక విషయాలను అనేక సాధనలను వివరించి కర్తవ్యమేదో అదె, -బుద్ధి యోగాన్ననుసరించి, అనగా అసక్తతను పాటించి, -దేయాలని చెప్పి శ్రీకృష్ణపరమాత్మ ఇక కర్తవ్యమేమిటనే ప్రశ్నకు ఈ అధ్యాయంలో శాస్త్రవిధియేదో అదేవని చెప్తున్నాడు. శాస్త్రాలను తాను చూపిన పంథాలో అర్థంచేసి కొని వాటినే అనుసరించటమనేదే సర్వస్వమూను అని బోధించారు. ఎవరికి ఇష్టమొచ్చినట్లు వాళ్ళు శాస్త్రాన్ని అనుసరిస్తూనేఉన్నాము అనుకొనటం వల్ల ఏలాటి ప్రయోజనమూలేదని, శాస్త్రానికి శాస్త్రమయిన తన బోధతోని విశేష విషయాలపై ఆధారపరచి దానిని పాటించాలనీ బోధ- ఆయన వివరించిన విశేషవిషయాలు-బుద్ధియోగం అంటే సక్తి లేకుండా శాస్త్రోక్తవిధులు చేయటం. నిష్కామ కర్మచేయటం. శరీర వికారాలను అణచి అంతర్దృష్టికలిగి సమష్టి భగవంతుడే తాననితెలిసికొంటూ శాస్త్రోక్తమైన కర్తవ్యకర్మలను మాత్రమే అరంభించిచేస్తూ సర్వత్రగల సమష్టిభగవంతునిచూస్తూ, తాను చేసేవనుల్లో (అవి అప్పుడు యజ్ఞాలే అనబడుతవి.) “బ్రహ్మర్పణం బ్రహ్మహవి బ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణోహుతం” అని ప్రవర్తించాలి, జీవితాన్నే యజ్ఞంచేయాలి. చేతులుదేవు సర్పిసేనే చేతులు; ఆయన్ను వర్ణిసేనే జిహ్వా; ఇలాటి అనన్య భక్తిని సంతరించాలి. ఇది సందేశం.

శాస్త్రాలు అని ఎందుకంటున్నావయ్యా నీవుచేప్పేది చెప్పక? అనేవానికి 17వ అధ్యాయంలో సమాధానం చెప్పబోతున్నారు.

ఇది పదియారవ అధ్యాయం.

శ్రీమద్భగవద్గీతామననము

శ్రీ మద్భగవద్గీతా మననము

పదునేడవ అధ్యాయము

శ్రద్ధాత్రయ విభాగ యోగము.

శాస్త్రమే ఏకైక ప్రమాణం

క్రిందటి అధ్యాయంలో శాస్త్రవిధిని వదిలేసి కామకారతులై ప్రవర్తించే వారికి సిద్ధి కలుగదని ఒకానొక శాస్త్రప్రకారం—అంటే—నియతి ప్రకారం కర్తవ్యాలైన పనులను చేసికొని వెళ్తూ బ్రతుకు నడుపు కొనటమే జ్ఞానులైన వారికి పరమమైనదని చెప్పి, కర్తవ్యమేమిటి అనే విషయం చర్చకు వచ్చినప్పుడు శాస్త్రమే దానికి ప్రమాణమని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ చెప్పినాడు. పనిచేసే అధ్యాయాలు కర్తవ్య భక్తి జ్ఞాన విషయాలు వివరించుకొని పదహారో అధ్యాయంలో ప్రపంచంలో నడుస్తున్నతీరుల్ని నడనవలసిన పద్ధతినీ సూచించారు, దేవీ సంపదను పొందినిదిధ్యాసనా పూర్వకంగా మనవలసినదని చెప్తూ అందుకు గాను కేవలం కర్తవ్యమైన పనినే చేయాలి అనే సూత్రాన్ని చెప్పి, శాస్త్రమే కర్తవ్యమేదో నిశ్చయించాలని వాక్రచిన్నాడు. అన్నిటికంటే ముఖ్యమైనది ఆశాస్రాన్ని శ్రీకృష్ణుడు చెప్పిన తత్త్వ దృష్ట్యా—అంటే అనంతపూర్ణమైనట్టి నిష్కాముకమైనట్టి పంథాలో అర్థం చేసికొని అందులోని కర్మలను ఆదృష్టితో చేస్తూ భక్తి యోగంలోచెప్పిన అంతర్దృష్టిని ఆధారంచేసి జ్ఞానం తెలిసి మనవలసి యుండటం ప్రధానమైనది.

నరక ద్వారాలు మూడనీ అవి కామం క్రోధం లోభం అనీఅన్నారు. వీటిద్వారా వెళ్ళితే నరకం కలుగుతుంది. వీటిద్వారా వెళ్ళకు మంటే అర్థంభగవత్ప్రసక్తి వదలి, ఇతరాలను ఆశించటమే భగవంతుడైన తనకు వీపుపెట్టి ముందుకు పడిపోవటమే నన్నాడు పరమాత్మ. ఎందు

కనంతే అవి బహిర్దృష్టయుతమైనవి. భగవంతుడు అంతర్గత దృష్టి ద్వారా పొందబడ వలసిన సమష్టిమనసు.

అలా బయటి వెపునకు పోవటం మాని, శ్రేయాన్ని మాత్రమే మనసా ఆచరించేవాళ్ళు మోక్షాన్ని పొందుతారు. శ్రీకృష్ణుడు చెప్పిన ఈ తత్త్వ శాస్త్రాన్ని వదలివేసి, కామనారతులై కర్మలను చేసేవాళ్ళు సిద్ధిని పొందరు. సుఖాన్ని పొందరు. మోక్షాన్ని పొందే ప్రశ్నే లేదు. అందుకని శాస్త్రమును శ్రీకృష్ణుడు చెప్పిన తత్త్వ దృష్ట్యా అర్థంచేసి కొని కర్తవ్యకర్మ చేయటం ప్రధానమైన విషయం. ఇదే మనుష్యుడెవడుగాని దైవీ సంపదను కలిగి యున్నాడు అనడానికి గీటురాయి. అనుభవం గడించిన మీదట బుద్ధిమంతులచే చెప్పబడినట్టివి శాస్త్రాలు. వాటిని తెలిసి పాటించాలి. అదే సరియైన మార్గమని శ్రీకృష్ణుడు నిశ్చయించి చెప్తున్నాడు.

1. ఇప్పుడు అర్జునునకు సందేహం కలిగి అడుగుతున్నాడు. “శ్రీకృష్ణాః ప్రపంచంలో ఎంతో మంది శాస్త్రవిధానంగా ఎన్నో క్రతువులు చేస్తున్నారు. ఎవరికి వాళ్ళు వాటిని తమ శాస్త్రవిధి ననుసరించి చేస్తున్నామనె అనుకొంటున్నారు. వాళ్ళ శాస్త్రాలు అలా చెపుతున్న సంగతి కూడ వారిమాటల దృష్ట్యా సత్యమే, కాని వీళ్ళు నీవు చెప్పిన ఈ తత్త్వ శాస్త్రాన్ని తెలిసిన వాళ్ళుగా ఏకోశానా అవుపించటం లేదు. ఈ మొత్తం ప్రపంచం నీవు చెప్పిన ఈ తత్త్వాన్ని ఉత్సర్జించి తనకు ఇష్టమైన విధంగా అర్థం చేసికొంటున్నారనిపిస్తున్నది, వాళ్ళయితే ఎంతో శ్రద్ధగానే ఆ క్రతువుల్ని చేస్తున్నారు. దివ్యుడు చేయదగినట్లుగా చేయక త్రిగుణాత్మకమైన నిష్ఠనే వెలయిస్తున్నారు. మరి శ్రద్ధగా చేయబడే ఈ కర్మ-నిష్ఠ-సత్త్వగుణాత్మక మనవచ్చునా అంటే దైవీసంపద క్రిందకు వస్తుందా-లేక దీనిసం రజోగుణాత్మకమనాలా? అలాగార-కొంపముంచి-త మోగుణాత్మకమా?

2. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడుచెప్తున్నాడు. “అర్జునా యీ గుణాత్ముల విభజన మెలా చేయాలి అని మాత్రమే యోచిస్తున్నావా? ఒక్క మాటగా దానికి సమాధానంచెప్పటం కష్టం. వాళ్ళు శ్రద్ధగాచేస్తున్నారంటున్నావుగాని ఆ శ్రద్ధకూడ మూడురకాలు. అతేడా మనసునుబట్టి అంతరంగాన్నిబట్టి ఉంటుంది, సత్తానిబట్టి ఉంటుంది. అంతరంగమనేది భావపూర్ణమై ఉంటుంది. ఆ భావపూర్ణతననుసరించే శ్రద్ధ ఉంటుంది, అంటే వ్యక్తి యొక్క స్వభావాన్ని సరించే శ్రద్ధ ఉంటుందనేది ముఖ్యంగా తెలిసికొను. శ్రద్ధ సాత్త్వికమా, రాజసికమా లేక తామసికమా అనేది. అందుకనే స్వభావాన్ని చూచి నిర్ణయంచేయాలి. అంతర్దృష్ట్యా ఉండవలసిన భావాన్ని ఎంతవరకు ఎవరు అనుసంధానంచేస్తే అంతవరకే అతడు గుణాలను దాటుతుండగలడు.

3. అంతరంగంకోనుంచీ బాహ్య కార్యాలవరకూ ఏకరూపంతో ఉండే భావం ఏదయితే ఉందో అదీ శ్రద్ధ. అది సత్త్వాను రూపమైనది. స్వభావం ఎలాగో అలానే ఉన్నదని అర్థం, అందుకని వ్యక్తియొక్క అంతరంగం నుంచీ బయలుదేరి బుద్ధి-మనసు-శరీరం చేసేకార్యాల వరకూగల అధిష్ఠానం ఏగుణానికి చెందిందని చెప్తామో అతడి శ్రద్ధకూడ ఆగుణానికే చెందిందనాలి. పైపైనితోచిన మాటనమ్మి అలాచేస్తున్నాను గనుక నాదీ సాత్త్విక శ్రద్ధేను అనటం సరికాదని ధ్వని. అంతర్దృష్ట్యా త్మకమైన సాధన అయినపుడే అది సాత్త్విక శ్రద్ధ అనాలిగాని బాహ్య భావమాత్రాన అది శ్రద్ధేకాదని బోధ.

4. సాత్త్విక గుణస్వభావులు దేవతలను (సాత్త్వికవృత్తుల నని అర్థం) ఆరాధించడానికి ఇష్టపడుతారు, రాజసికులు యజ్ఞలనూ రాక్షసులనూ యజిస్తారు. తామసికులు పిశాచులను అర్చిస్తారు. వీరందరికీ అజరిమితమైన శ్రద్ధాభక్తులున్నవనె మన ముటాము. శ్రద్ధలేదని గాని తక్కువ అనిగాని అనలేము. ఎందుకనంటే వారు మనోవాక్కా

యకర్మలా—దానిని సమ్మిచేస్తున్నారు గదా. వారు బాహ్యదృష్టితో మాత్రమే ఆ భక్తి చేస్తుంటే వారి మనసును బట్టి గుణంచెప్పాలి. అలాగాక ఆయక్షుడు, పిశాచము, కేవలం పరమేశ్వరుడుగా యెఱిగి అర్చిస్తుంటే అది అంతర్దృష్టియుతమై సాత్త్వికమవుతుంది. అంతర్దృష్టి హృదయమైన జ్ఞానం ఆ కర్మతో మిశ్రితం కాకపోతే అది సాత్త్విక శ్రద్ధేను అని చెప్పటం వల్ల ప్రయోజనమేమిటి, ఏమెట్టులో ఉన్నాడని తెలియడానికి తప్ప!

5-11. ఆ శ్రద్ధ తీవ్రతవల్ల వారు శాస్త్రమే ఊహించరాని, మోక్షమైన తపో కార్యాలు చేస్తుంటారు. మనసు నియమించాలి అనే సూత్రం చదివి, తమను తాము తలక్రిందులుగ ప్రేలాడ దీసికొని ఆ బాధతో మనసు ఇంకెక్కడికిపోవటలేదని సంతృప్తిపడి తపసు చేస్తుంటారు. ఎందుకు ఆ తపసు చేయడం అన్నప్పుడు కామరాగ వర్జితాలు కారు గనక ననే సమాధానమే వస్తుందిగాక. దంభం, అహంకారం కలిగి, “నేనీలా చేస్తున్నాను చూడండి” అంటుంటారు. వీరు మూర్ఖులు. తమ శరీరాన్ని కష్టపెట్టడ మలా ఉంచి, వారిలోనున్న నన్ను కష్టపెడు తూఉంటారు. అదేమిటి నిన్నెందుకు కష్టపెట్టాకంటావెమో! వారిలో నున్న “నేను” అదంతా అనుభవించటలేదా! వాళ్ళ దివిచారించరు. అంటే వారికి అంతర్దృష్టిలేదని చెప్పటం. అలా అంతర్దృష్టి కలిగే ఉన్నట్లయితే వారు నరకద్వారాల వైపునకే వెళ్ళరుగదా! కాని ఇప్పుడు ‘నేను’ వేరుగా నీతో వాళ్ళగురించి మాట్లాడుతున్నానుగనక “అయ్యోపాపం” అంటున్నాను. కాని అంతకంటే పట్టించుకొననుగాక. చిరునవ్వుతో చూస్తాను గాక వారిని,

ఇంతకూ వీరు త్రిగుణాత్మకులే అయినా యజ్ఞదానతపః కర్మలు చేస్తారుగదా అనడోతావు. ఆచేయటంలోని కీలకం—ఒక విధంగా దోషా దోషాలు—తెలియాలి. నీకు చెపుతానువిను. యజ్ఞం దానం తపస్సు—ఇవి వేదవిశేషాలుగా ఉన్నవి. వేదవలసినవి. అహారం ఇది వధలజాలనట్టిదెలాగో,

అలాగ అవికూడ చేయక తప్పనిసరి అయినట్టివి, వీటన్నిటిలోకూడ వ్యక్తి ఇష్టానిష్టాలను బట్టి గుణాలు ప్రతిఫలిస్తవి, అహారం సంగతి విను ముందు.

7-10. సాత్వికలు ఆయు స్సత్వబల ఆరోగ్య సుఖప్రీతివర్ధనా లైనవీ, రసవంతమైనవీ, మెత్తని శుభ్రమైన, చెడని మనోహరమైన అహారములనే తినడానికి ఇష్టపడతారు. రాజసికులు చేదు, పులుపు ఉప్పు వేడి, కారం, ఎండిన వరుగులు ఇవి తినడానికి ఇష్టపడతారు. కాగా, తామసికులకు దుఃఖశోకామయ ప్రధానమైన, శుష్కమైన దుర్గంధమైన పులిసిన న్నవైన వస్తువులూ, ఎవరోతినివదలగా మిగిలిన వస్తువులూ తినాలని పిస్తుంది. ఈతేడా వారివారి బుద్ధి, మనసులలోనున్నతేడా అని తెలియాలి. వస్తువులవి కాదు. వస్తువులకు సక్తి రేదు కదా! సక్తి ఉన్నప్పుడే ఈ త్రిగుణాలు ఉంటవిగాని అదిలేని, వస్తువులకు గుణాలంటగట్టడం సరికాదు గదా!

11-13. ఇక యజ్ఞాల సంగతి. అవిచేయడంలోగల అంతరంగ స్వభావాన్నిబట్టి ఆ చేయబడినది సాత్విక యజ్ఞమనీ రాజసిక యజ్ఞమనీ చెప్పవచ్చుఫలం కాంక్షించకుండా యజ్ఞంచేస్తారు కొందరు. ఎందుకు చేస్తారంటావేమో. ఇది చేయవలసిన కర్తవ్యమై ఉందికనక చేయాలి అని మనసును సమాధాన పరచుకొని మరీచేస్తారు. పైగా ఆశాస్త్రం ఎలాచెప్పిందో అలాచేస్తారు. అవి సాత్విక యజ్ఞాలు. దొరికిన పర్పు ఎవరిదో తెలిసికొని వారికి అందజేస్తాడు ఒకడు. అలా చేసినందుకు తనకెంతోతృప్తిని అనుభూతి చేస్తాడు. ఇది సాత్విక కర్మ లేదా యజ్ఞం.

మరికొందరు ఆ యజ్ఞఫలం ఫలాన అని తెలిసి అది పొందాలి అని ధానినిచేస్తారు. అది రాజసికమైనపని అవుతుంది. ఇంకా కొందరు దంభంతో పొగరుమోతు తనంతోచేస్తారు, అదీ రాజసికయజ్ఞమే.

మూడవ రకం. వారు దానిని శాస్త్రంలో చెప్పినవిధంగా చేయరు. విధిహీనంగా చేస్తారు. మంత్రహీనంగా చేస్తారు. ఇతరులకు వీత్య పినీ-కనీసం-భోజనత్యక్తి కూడ కలిగింపక చేస్తారు, శ్రద్ధతక్కువగా చేస్తారు. అదక్షిణ పూర్వకంగా చేస్తారు. అదక్షిణ అంటే కుటిల బుద్ధి అని అర్థము. అలాంటి కుటిలబుద్ధితో చేయటం తామసిక యజ్ఞమని పించుకొంటుంది.

14-16. ఇక తపస్సు సంగతి. తపస్సు మూడు రకాలు-శారీరిక తపస్సు, వాచికతపస్సు, మానసిక తపస్సు అని. దేవద్వీజగురు ప్రాజ్ఞులను పూజించడం, శౌచం, ఋజుత్వం, బ్రహ్మచర్యం అహింసలను కలిగి పాటించటం ఇవి శారీరిక తపస్సు యొక్క లక్షణాలు. వాచిక తపస్సు అంటే-ఇతర్లకు దుఃఖాన్ని కలుగజేసే మాటలు మాట్లాడ కుండ ఉండటం, సత్యమూ ప్రయమూ అయిన మాటలనే మాట్లాడడం-వేదాధ్యయనం వాచికంగా చేయటం అనేవి-అన్నమాట. ఇక మానసికమైన తపస్సు ఎలాటి దంటే మనః ప్రసాదత్వము చిత్త నైర్మల్యము కనికరము కలిగియుండటం, మౌనం కలిగి వాఙ్మయమం కలిగియుండటం, మనోనిరోధం అభ్యాసం చేయటం భావశుద్ధి కలిగి యుండటం వంటివి భావశుద్ధి అంటే అంతః కరణ శుద్ధి అని అర్థము. దీనిని తెలియడానికి ఒక విధంగా నిష్కామ కర్మపై నిశ్చయమైన బుద్ధి కలిగియుండటం అనేది తెలియటం మార్గమనిపిస్తుంది. ఇదే మానసిక తపస్సు.

17-19. తపస్సుకూడ అదిచేయడంలోగల అంతరంగ స్వభావాన్నిబట్టి త్రేగుణాత్మకమైనదే. ఏకాగ్రచిత్తులై ఫలాపేక్ష లేకుండా శ్రద్ధతో అనుష్ఠించినట్లయితే అది సాత్వికమే. అలాగాక ఆచేయడం వల్ల సత్కారం గౌరవం పూజలను పొందాలెననిగాని దంభంతోగాని తపస్సు చేసినట్లయితే అది రాజసమనబడుతుంది, కొందరు మూర్ఖమైన పట్టుదలతో తమకే పీడ కలిగించు కొంటూ చేస్తారు. లేదా ఇతరుల వినాశం కొరకు చేస్తారు. వీళ్ళు పరమ తామసికులు వారి తపస్సు తామసిక తపస్సు.

20-22. అలాగే దానం విషయం. ఏప్రదేశంలో ఏకాలంలో ఎవరికి ఇవ్వవలసిన అవసరం ఉంటుందో వారికి ఆ ప్రదేశంలో ఆ కాలంలో ఇవ్వడం సవ్యమైనదానం అనిపించుకొంటుంది. ఇప్పుడు ఫలానివారికి అత్యవసరమై యుండగా స్నానంచేసి సంద్యవార్షుకొని తీరికగా వస్తాను కూర్చోమని అనడంకాదు. లేదా ఫలాని తీర్థం దగ్గరకు రా-అప్పుడిస్తాను. సద్బ్రాహ్మణుడెవరైనా వస్తే అప్పుడిస్తాను అనటం కాదని ధ్వని. ఫలితంలో తేడాలనుబట్టి చేసేదానం సాత్వికమైనదెలా అవుతుంది గనక!

అలా అన్నామని, ఒక త్రాగుబోతు రాంగనే వానికి ఇచ్చివేయమని కాదు ఆదేశం, అతడది తీసికొనిపోయి త్రాగేస్తాడు. మరికాస్తచెడి ఇంకా చెడు దోవలుపట్టగలడు. మరి ఇది ఎలా తీర్మానం చేయడం అనే దానికి శ్రీ కృష్ణుడు చెప్తున్నాడు, ఒక గుర్తు చెప్తున్నాడు. ఆ సమయాన “ఇతడికి ఇప్పుడే ఇది ఇవ్వక తప్పనట్టిది” అనే పరిస్థితిలో ఇచ్చినదానం సాత్వికమైనదానం. ఆ దానం విషయంలో ప్రత్యుపకారం అశించకపోవటం కూడ ముఖ్యమే ఈ సావలా దానం చెయ్యాలని బిడ్డెటులో పెట్టుకొన్నాంగనక దానిని వీడి జోలెలో పడేద్దాం అనేది యథాతథంగా సాత్వికదానం కాదు. వాడికా సావలా వెంటనే ఉపయోగించాలి అని చేసేదానం సాత్వికం.

ప్రత్యుపకారం పొందు దామని ఇతరులకు చేసినదానం రాజసికం అవుతుంది. ఇస్తూ ఎంతో బాధపడటం కద్దు, ఇదీ రాజసికమైనదే,

ఒకప్పుడు దేశకాలాలను గమనించకుండా దానం చేయటం కద్దు. అప్పుడు అక్కరలేని వారికి దానం చేయడం జరుగుతుంది, పైగా సన్మాన పూర్వకంగా కాక, తీరస్కారయతంగా దానం ఒసగ బడుతుంది. తిట్టి తిట్టి ఒక పెసా వేస్తారు ముఖాన ఇది తామసికమైనదానం,

23. ఇలా, ఆహారం, యజ్ఞం, దానం, తపం అనే కర్మలు చేయటంలోగల అంతరంగ భావస్థితినిబట్టి ఆ కర్మలు సాత్విక, రాజసిక తామసికములుగా విభజించాల్సి ఉంటుంది. అంతేగాక నీచుట్టూ నీవు చూసే, ఉత్తములని పిలవబడుతున్న వారి యజ్ఞదాన తపః కర్మలన్నీ వట్టి పనికి రానివి అనిగాని గొప్పవి అని గాని అనటానికి వీలు లేదు. తామసికమే ననడం సబబూకాదు. అవి చేసే వారి అంతరంగ విషయం ఎఱిగిన వాటికి తప్ప, వాటిని (కర్మలను) గురించి వ్యాఖ్యానం చేయడానికి ఎవరికీ అవకాశం లేదు.

కాని శాస్త్రాల్లో యజ్ఞ దాన తపః కర్మలు ఎన్నో చెప్పినప్పుడల్లా ఓం, తత్, సత్ అనే పదాలు చెప్పబడే ఉన్నాయి. ఆ శబ్దాలలో అనంతమైన ఆర్థం ఇమిడి ఉన్నది. అది తెలిసికొనడమే నే చెప్పిన పంథాను అనుసరించడమన్నమాట. అందుకే శాస్త్రాలను ప్రమాణంగా పురోగమించాల్సిన అవసరం ప్రజలకు సాధనగా చెప్తున్నాను.

సృష్టి ఆరంభంలోనే బ్రహ్మ వేదాలను యజ్ఞాలను సృష్టించడంతో ఉండుకొనిత, బ్రహ్మపదార్థ తత్త్వవేత్తలను కూడ తయారు చేశాడు. ఈ వేదాలు, యజ్ఞాలు బ్రాహ్మణులు (అంటే ఆ తత్త్వవేత్తలు) తమ తమ పవిత్రత పావనత్వములకు గాను ఈ ఓం, తత్ సత్ అనే శబ్దాలపైననే ఆధారపడి ఉన్నారు.

24. ఆ శబ్దాల్లో 'ఓం' అనేది సమస్త సృష్టిని సూచిస్తుంది, ఈ శబ్దంతోనే యజ్ఞదాన తపః క్రియలన్నీ అరంభించాలి. బ్రతుకులో ఏ కర్మ చేసినా అది యజ్ఞకర్మగా చేయాలనే చెప్పాను. ఈ ప్రపంచంలో బ్రతుకు అనే యజ్ఞ కర్మ ఆ 'తత్' అయిన వానికోసం జరుగుతోందనే దృష్టి రావడం ముఖ్యం. కేవలం "ఓం" అని అరవడం కాదు ఇక్కడి అవసరం!

25. 'తత్' అనేది మోక్షకాముల మనసులో ఉండాల్సినది. ఓం ను స్మరించేవారు ఈ తత్ దృష్టిని పొందాలనేది పరమమైన విషయం. నీరు చేసే యజ్ఞ ఫలం ఆ తత్ నకేను అనే మనఃస్థితిఉండాలి.

తమకు ఫలం ఆసించనిస్థితి అది. నేను ఈ కర్మ చేస్తున్నాను. ఫలం వస్తుంది. అనుకొనేటంతవరకూ ఆఫలం ఆ తత్వది అనుకొను చుంటున్నాడు భగవానుడు. ఓం తలచి నేనూ, ఆతత్వ, ఆఫలంఅంతా ఓం మాత్రమేననేది అనుసంధానం చేస్తూనే కర్మచేయాలి. అది సత్ కర్మ అని చెప్పబోతున్నారు.

26. ఓం అనుస్మరణంచేస్తూ, ఫలాన క్రితేక ఉన్నా అది 'తత్' దేనని ఎఱిగి కర్మలు చేస్తే అది ఆ అంతర్వ్యక్తి కారణంగా సత్ కర్మ అవుతుంది. అది ఇతర్లకు అవుపడినప్పుడు "తత్ కర్మ" అని వారంటారు. ఎందుకంటే అది వారిపై సత్ ప్రభావాన్ని కలిగింప జేస్తుంటుందిగనక. ఇలా ప్రపంచమైన యీ జగచ్చక్రం ఒకానొక సతావల్ల-ధర్మంవల్ల-ఎల్లప్పుడూ ప్రచోదయింపబడుతున్న దనేభావమే సత్.

అంతే కాదు. సాధుభావం విత్కడ ప్రవృత్తి ముచ్చటందో అ సత్. సాధు భావమంటే 'తత్' పరార్థ చింతన మన్నమాట. ఇది గ శుభ కర్మల విషయంలో కూడ యీ సత్ అని పదం ఉపయోగింపబడుతున్నది. శుభకర్మ లంటే భగవద్విప్లవమే. యీ ప్రపంచమున కంతకూ శుభాన్నియిచ్చే నిష్కామ కర్మలన్నీ వాహ్యాదృష్ట్యా సత్ అని అనటానికి అవకాశమున్నది. అ సభ్యుల ఆచూక పదాలా చెప్పేది ఒకటే అయినా, మూడు వ్యక్తీకరాల వివరణ అది. వివిధ కర్మలలో ఉండ వలసిన ప్రధాన సూక్తి అనునము.

27. యజ్ఞమందు దానమందు తపసమిగల నిష్క-నిర్వహణ-సత్. అలా తెలియాలనే శాస్త్రంలో సవదాయికమోగించాట యజ్ఞ దాన తపః కర్మలకు చెందిన అంతరంగ శుద్ధి సత్ అన్నమాట. ఈ యజ్ఞాలు తత్ అనే ఆ భగవంతునికి అర్పిస్తూ చేస్తుంటే అవి సత్ కర్మలవుతవి. ఈ పనులిలా ప్రపంచంలో జరుగుతూ ఉండడం శాస్త్రాల మూలాననే. సత్ కర్మల వల్లనే-ఈ ప్రపంచం సత్ అయినదే శాస్త్ర మయిందే నిలుస్తున్నది అనేది ఇంద్రియాదీతమైన భావం. మరి దుష్క

ర్మలు ఎక్కువగా యీ ప్రపంచంలో జరుగుతున్నట్లు అవుపడుతున్నది కదా అనిపిస్తుంది. కాని మన ప్రమాణాన్ని బట్టి ఒకానొకకర్మ దుష్కర్మాసత్కర్మాని చెప్పటం—మనసంస్కారం మీద ఆధారపడి చెప్పటం మామూలుగా జరిగేవని. శాస్త్రపరమైన సత్ కార్యాలు నడుస్తున్నవైవాటి ఫలితమే ఈ ప్రపంచం అనేదినిజం అనిపిస్తుంది కూడ.

28. ఐతే ప్రజల బ్రతుకంతా (ప్రపంచం) సత్ అయినట్లయితే ఇక ఆసత్ ఏమిటి? అని సందేహం రావచ్చు. బ్రతుకు అనేది క్రింది స్థాయి కావటంవల్ల తత్ పదార్థరతి లేని దృష్టితో నడిపే బ్రతుకు మాత్రం సత్ కాదు అనాలి. అంతరదృష్టితోనడిచిన బ్రతుకు సత్. ఇంతకూ శ్రద్ధగా తత్ పదార్థముకొరకు శాస్త్రరీత్యా బ్రతకడం లేదా జనులు చేయవలసిన అనేది మకుటం.

శ్రద్ధగా చేయవలసిన, అంటే తత్ పదార్థము కొరకుగాక స్వార్థం కొరకు మాత్రమే చేయబడే పనుల వల్ల—లేదా బ్రతుకువల్ల—ప్రయోజనములేదు. అది 'ఆసత్' అవుతుంది. అవి ఇహంలోకూడ ఏఫలితాన్ని ఈయవు అంటున్నాడు పరమాత్మ. అంటే అర్థం మోక్షంకొరకు దారిచూపగలిగే యోగ్యతవాటికి లేదని ధ్వని.

ఇదేమిటి ఇహంలో కూడ ప్రయోజనంలేదంటాడేమిటి అని శంక—మనంచేసే స్వార్థపుపనుల ప్రయోజనం కేవలం ఆ పనివల్ల కలుగుతున్న దనవానికి ఎలా వీలు! ఇంట్లో పాలుకావాలని అవునుకొంటాం. దానిపాలు, స్వార్థకార్యం చేసినందువల్ల కలిగిన ఫలితం అనద్దా? కాని దానిని ఇతరుడికి ఉద్బలివ్వడమనేదివల్ల కలిగిన ఫలితం అనడం సబబేమో ననిపిస్తుంది. కిర్యచేసే వాని మేలు కంటే ఇతరుడు—పరుడి మేలు కోసం ఈయబడిన ఉబ్బువల్ల—ఇది సత్ కార్యం—దీని వల్ల ఫలితం ఇహంలో నెనాడిక్కింది అంటుంటే మెరుగు అనిపిస్తుంది. ఈ దృష్ట్యా ఆసత్ కర్మలు, అశ్రద్ధతో చేసిన కర్మలు సరేసరి—ఇహంలో కూడ ఏఫలితాన్ని ఈయవనటం అందుకే.

కనక, ఓం తత్ సత్ లో ఓం అనేది బ్రహ్మపదార్థ తత్త్వమును సూచిస్తున్నదనుకొంటే ఆ సర్వంలోను కూడ తత్ ఒక్కటే సత్ అన బడుతున్నది. అనగా బ్రహ్మపదార్థమే బ్రహ్మమనే 'తత్' అని తెలిసి తాను అందులో ఒక్కడే ప్రవర్తన అదే సత్. అంటే భగవత్పరమైన మనః స్థితి ఒకటే సత్. ఎక్కడ ఆ తత్ మనఃస్థితిలేదో అది అసత్ అని దృష్టిలో నుంచుకొనుమని బోధ, బ్రతుకునంతా పరమార్థ తత్త్వంతో బ్రతికి అనుభవించుమని బోధ.

ఇది పమనేడన అధ్యాయము

శ్రీ మద్భగవద్గీతామననము

పద్దెనిమిదవ అధ్యాయము

మోక్ష సర్వస్వయోగము

ఎఱుక (జ్ఞాన భక్తి) కలిగి మననమై నిధిభాసనామార్గము

పద్నాలుగో అధ్యాయంలో “ఈ ప్రపంచం త్రిగుణాలతో సక మత మవుతూ ఇలా ప్రచలితం అవుతున్న” అని చెప్పారు. ఈ మూడు గుణాలూ సరిసమానంగా ఉంటే, సముద్రమధ్యమంలో నీరులా గంభీరంగా ఉండి పరాత్పరుని లక్షణమై అప్పగించుతవి. అప్పుడవి సత్ చిదానందాలు అంటాము. అలా సరిసమానం గాక అప్పు తల్లెలు వాటిలో కలిగి ఉంటే, అదే ఈ ప్రపంచంలోని జీవునిలోని ప్రకృతి అనబడుతుంటవి.

తత్ పదార్థాన్ని అవగాహన చేసికొని తనలోని సత్త్వవిజ్ఞప్తమో గుణాలను మూటిసే నియంత్రించి సమంచేసికొని పరాత్పరుని స్థితిని వడసి నట్లయితే అది ఉత్కృష్టస్థాయి. ఆ తరువాత? త్రిగుణాల సమ

స్వయ స్థితి పొందిన జీవుడు బ్రతుకతూ ఉంటాడు గదా. ఆ బ్రతుకు నెలా నడపటం అనేది శంకగా కలుగుతుంది. కామ సంకల్ప సమారంభమైన కర్మల్ని వదిలి, కర్తవ్య కర్మల్ని చేస్తూ వాటి ఫలాలను త్యాగం చేస్తూ ఉంటూ బ్రతకాలి అనే ప్రవర్తనాత్మకమైన సంగతిని ఈ అధ్యాయంలో స్థిరంచేసి చెప్పబోతారు.

అధ్యాయం మొదట్లో ఆర్జునుడు మళ్ళీ సన్యాసమేమిటి త్యాగమేమిటి అని శ్రీకృష్ణుని చెప్పుమంటాడు మందగొండి విద్యార్థిలా. మందగొండులం మనం, కనుక మనకోసం మళ్ళీ అడిగి నాడంటం చూడ కద్దు. కాని ఈ సందేహం మందగొండి సందేహ మేంకాదు. పరిపూర్ణజ్ఞానాన్ని ఎటుక కలిగిన తరువాత ప్రపంచంలో బ్రతుకు ఎలా నడుస్తుందో తెలియటం అత్యవసరంకదా!

ఆర్జునుడు మొదటి అధ్యాయంలో నావాళ్ళనెలాచంపనూ? అనీ, చంపటం అనేది పాపంకదా అనీ అడిగినాడు భగవానుని. 'నా' 'నీ' అనేవి పెట్టుకొని సమాజాని వ్యతిరేకంగా చేయటం వల్ల ఆ వ్యక్తి శిక్షింపబడటం తప్ప మరో పరితం లేదనీ, పాపం రాకుండా కూడ, 'చంపటం' సహజములు కర్తవ్యంగా చేయవలసి వచ్చినప్పుడు సక్తిలేకుండా వాటిని చేయడం వల్ల పాపం అంటదనీ చెప్పి, సందేహాలు పరమాత్మ తీర్చినాడు. ఇక కర్తవ్య కర్మలేమిటి అన్నప్పుడు శాస్త్రం ప్రమాణంగా తీసికొని వానిని రాను చెప్పిన కర్తవ్యరీత్యా అనుసరించటమే కర్తవ్యమన్నాడు. ఇక ఫలత్యాగమనేమిటి అని ప్రశ్న ఉంది. కర్మ చేస్తున్నప్పుడు ఫలం కార్యకారణ సంబంధ రీత్యా కలుగుతుంది. దానిమీద బుద్ధి పెట్టుకొని పనులుచేయవచ్చనీ, వచ్చే ఫలం అనుభవిస్తున్నది నీలోని భగవంతుడనీ చెప్పారు.

అలాటప్పుడు ఇనిచేనేది మాత్రం ఎవరు? అతడే. అందుకే కర్తవ్యం కూడ మన మరీ కర్మచేయవలసిందనేది నాల్గవ అధ్యాయంలోనే చెప్పారు. 'అకర్మజీవ కర్మయః' అని నేను చేయటలేదు

ఏ కర్మగాని. ఈ పరికర్తలైన అవయవాలు చేస్తున్నాయి, దీని ఫలం అంతస్తుడైన పరమాత్మ అనుభవిస్తాడు. నా దేమీలేదు. నేను ప్రత్యేకంగా ఎక్కడా లేను. నేను చేయను. నేను అనుభవించను: అనే తత్త్వంతో కర్తృత్వాన్ని కూడ వదలి ఉండుమన్నారు.

అ, ఉ, మ, ం-ల స్థాయిలలో, ప్రపంచం, మానసికం (తైజసం), బౌద్ధికం (ప్రాజ్ఞ) చివరకు పరాత్పరమనే స్థితులు అన్నీ ఒక్క నివే-అవి నీవే-అహంకారంలేనీనీవే-అయిన వెయిన్న సంగతి నెఱిగివ మీదట కూడ బ్రతుకుతుండటం తప్పనిసరి. అది ఏలాజరపాలి అని అర్జునుడు అలోచించి, సన్న్యాసం, త్యాగంతో నడపాలలె నిర్ణయం తెలిసి. వాటిని స్పష్టపరచుకోడానికి ఈ ప్రశ్ననడిగాడనేది మర్చిపోరాదు.

భగవంతుడు ఎప్పుడో సూచించాడు .. నీకొకటకాదు బ్రతుకు; భగవంతునికొకటే బ్రతుకు" అని. మత్సరాయణ: అని భగవంతుడె ఇతరులనబడెవారు కూడాను అనె భావంతో ఇతరుల కొకట బ్రతకాలి యుద్ధం చెయ్యాలి. అది కర్తవ్యం అయినట్లయితే అది చేయడానికి అర్జునుడిక ఏ అభ్యంతరం లేవదీయడు, ఆతడిప్పుడు జ్ఞాన భక్తుడై ఉన్నాడు.

అసక్త, సన్న్యాసం, త్యాగం, కర్తవ్య రాహిత్యం ఈ మాటలు తాను చిన్నప్పటి నుంచీ ఎన్నో సార్లు విన్నాడు. కాని అవేవో చిన్న చిట్టి గడ్డిపూవుల్లా మాత్రం తన అంతరంగంలో ఏమూలనో పడి ఉన్నాయి. ఇప్పుడవి ఉవ్వాన వనంలో బంతిపూల్లా వికసించినట్లుంది అర్జునునికి. ఇప్పటికి తనకు కనువిప్పయి నట్లుంది. అవేస్థిరపడి జీవితానికి ఆధారం కావాలి. నిదిధ్యాసనా సాధనకుగాను వాటిని మళ్ళీ వినాలని అందుకే అర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని ఆవిషయాలు చెప్పుమని అడిగినాడు, చెప్పినసంగతులనె సింహావలోకనం చేయాల్సిందని కోరినాడన్న మాట.

2. శ్రీ కృష్ణుడు చెప్పుతున్నాడు. అర్జునా! పండితులు, కామ్య కర్మలను వదిలివేయటమే సన్న్యాసమంటారు. త్యాగమంటే కర్తవ్య కర్మలను చేస్తూనే ఫలంత్యాగం చేయటం అని అర్థం. ఈ త్యాగం చేసేది బుద్ధిలో. చేసిన కర్మకు ఫలితం రాకపోదు, అది తనలోని పరమాత్మ అనుభవింపకనూపోడు. మరీ, యిక త్యాగమేమిటి అంటే ఆ ఫలం మీద ఆశ లో ఆపని చేయకుమనె. గాలి పీల్చుటమనేకర్మ ఎలా కోరి సక్తితోచేయమో అలాగే కర్తవ్యకర్మ లన్నిటిని చేయాలనిబోధ.

కర్తవ్య కర్మంటే ఏమిటి! ఆయా పరిస్థితుల్లో చేయవలసి యున్న పనేదో అది. ఈ దృష్టిరావాలి. దాని ఫలం కోసం కాంక్షతో చేయటలేదన్నమాట. తర్కం వల్ల తప్పించుకుపోవటం మాత్రం కాదు. ఒక కర్మకు ఏమి ఫలం రావచ్చు ననేది బుద్ధి చేసేపని. అది కర్తవ్యమవునా కాదా అని నిర్ణయించేది బుద్ధి. ఆ బుద్ధిచేసే నిర్ణయం తత్త్వ శాస్త్రోక్తమై యుండాలిగాక. అది అలా కర్తవ్యమైనపుడు ఆపని చేయక తప్పదు. ఆ చేసేది ఫలం కోసం అనుకోని చేయద్దు. కర్తవ్యం కనక చేస్తున్నావని చేయాలి.

అలా స్వార్థ కర్మలను - కాదు కర్తవ్యంకాని కర్మలను - వదిలి వేయటం కర్మ ఫలత్యాగాన్ని మనసులో నిశ్చితం చేయడం. కర్తవ్యమే భగవంతునిదనె జ్ఞానం కలిగి నిరంతరం ఉండటమే బ్రతుకు పాధన. ఓగంట నిద్రపోయిలేచి నేను పనులు సస్పెన్సింపానంటే అది సాధన కాదు.

3-5. కొందరు కర్మలన్నీ త్యజించాల్సినవేను అంటారు. అందులోనే కొందరు యజ్ఞదానతపః కర్మలు తప్ప - అన్నీ త్యజించాలి అంటారు, నేనూ యజ్ఞదానతపః కర్మల్ని వదిలి రా"దనె అభిప్రాయ పడుతున్నాను సాధకుని స్థితిలో. ఎందుకంటే అవి చిత్తశుద్ధిని కలిగించుతవిగజా! గుణ స్వభావమైన ఈ దేహానికి గాను అశించి పనులు చేయక, అంతర్దృష్టి కలిగి పరమాత్మకుగాను బ్రతకటం చిత్త శుద్ధి

కలిగి బ్రతకటం. చిత్తశుద్ధి వద్దంటే ఇక సాధనేలేదు. చిత్తశుద్ధిలేని వాడు పతిత్తుడై పోతాడు భగవద్గీత చరివేపనేలేదు, జంతువుకు సహచరిగా బ్రతకవచ్చు. మోక్షం పొందటం జీవికి కర్తవ్యం గనుక, చిత్తశుద్ధికి ప్రయత్నంచేయటమూ కర్తవ్యమే. అందుచేత యజ్ఞదాన తపః కర్మలు కర్తవ్యాలు.

6. ఈ యజ్ఞదాన తపః కర్మలు చేయటంతో ఫలమందలి సం గాన్ని వదలివేసి కర్తవ్య కర్మలు గనక వీటిని చేయక తప్పదని చేస్తూ ఉండటమే ముఖ్యము-మానవునకు-అని నా ఆధిప్తాయం. చిత్తశుద్ధి అందరికీ కావలసిందే. “కావలసింది” అన్నాము కదా అని, అది కామ్యకర్మ అనుకోవద్దు. భగవంతుడయిన నా స్వస్థైర్య-అంతా చిత్తశుద్ధి కలిగినప్పుడేరాలి. ఇది భగవంతుడయిననా ఆదేశం. చిత్తశుద్ధి అంటే నేను కోరి కామ్యం ప్రదర్శించను గదా అనటం సరికాదు. చిత్తశుద్ధి కోరదగింది గనక యీ యజ్ఞదాన తపః కర్మలు ఏ కర్తవ్యాలయినాయి అనిచో-కర్తవ్యాలే గనక చేయకతప్పదనివచ్చింది. ఇది జాగాఅలో చిత్తనే నీకు తెలియని చిట్కు ప్రశ్న పిమికాదు, అలోచించుకోతే అర్థం కాలేదని అనాల్సినపనిలేదు. అందుకనే శాస్త్రయుక్తమైనయజ్ఞదానతపః కర్మలు చేసితిరాల్సినవి అనటం.

7-8. త్యాగం-వస్తుతః ఫలిత్యాగమే అయిగా ఫలమే అక్కర లేదన్నట్లయితే ఏ కర్మకూడ కర్తవ్య కర్మేకాదు, వద్దుఅనే పరిస్థితి రావచ్చు. చిత్తశుద్ధి అనేది కూడ ఫలమే గనక దాన్ని వద్దంటే ఇక ఏ కర్మ కర్తవ్యమవుతుంది? ఆ కర్మ కూడ చేయవలసినపనుల్లోనుంచి తొలగించివేయబడటం అవుతుంది! అలాటి త్యాగంతోనహా-త్యాగం మూడురకాలు. చేయవలసిన కర్మచేయకపోవడం వల్ల బ్రతుకుదుర్భరమవుతుంది. ఐనాసరే కర్మత్యజస్తాదౌత మానవుడు. ఎందువల్ల? మోహ వశంచేతరావచ్చు. అంతనని చేయడం బద్ధకమై కూనివేయచ్చు. దీని వల్ల త్యాగమయితే జరిగిందిగాని దానివల్ల ఫలంయేదీ సంపాదించదు.

కర్మలేదు కదా. చిత్తశుద్ధి అయినా అవదు. కర్తవ్యమా కాదా అని తెలియకనే మానివేసినాడు గదా! ఇది ఒక రకం. ఇది చీకటిలో తిగ గటం వంటిది. తామసత్వాగం. ఇక శరీరం కష్టం కలుగుతుంది అని పనిమానివేయటం కద్దు. అది రాజసికత్వాగం. దీనివల్ల దుఃఖమేరావటం కద్దు. ఎందుకని? శరీరసుఖంకోరి పనివదలటమయింది. ఈ చేతకు ఫలితం లేనందున కలిగెడి ఫలం దుఃఖమేకదా. ఇది రాజసిక త్వాగం.

9-10. మూడవది సాత్వికమైన త్వాగం. ఇందులో కర్మచేయ డమనేది జరిగితిరుతుంది. పెగా అది కర్తవ్య కర్మే అయియుండటం ప్రాథమిక నియమం. ఇక లేనిదేమిటి? అపని కర్తవ్యంకనక చేయడమే కాని, పలంమీద ఆ సక్తితో కాకపోవడమే ప్రధానం. ఐతే కార్యంపూర్తి అయినప్పుడు కార్యకారణ సంబంధ సూత్రంవల్ల భౌతిక ఫలితం రానే వస్తుంది, ఇక త్వాగం చేయబడిందేమిటి అంటే, దాని పట్లగల “ఆ సక్తి” ఒకటే త్వాగంచేయబడిందనేది నిమనీయం. పుణ్య ఫలమూ పాప ఫలమూ మాత్రంకావు. వచ్చిన భౌతిక ఫలితం తక్కువని కుండడం గాని ఎక్కువని ఉలకడంకాని ఉండదు. వచ్చింది అనుభవిస్తాడుగాక. ఈస్థితి పరాకాష్టకుచేరితే అది మహాత్మరమైన మనఃస్థితి అదేచిత్తశుద్ధి. ఈ స్థితిని పొందడానికే చాంతాగం భగవద్గీతలో ఈ యబడిన సందేశం. తత్త్వ శాస్త్రానికది మూలం. పునాది మట్టం. ఈ స్థితినిశించే భగవద్గీత చదవటం. ఇదెవద్దంటే పుస్తకం ఈమంత్రాలు విసిరివేయవచ్చు.

11. కర్మలను అన్నిటినీ త్వాగం చేయటం జీవునకు చేతకాని పని. సర్వకర్మ ఫలత్వాగం చేయటమే అసత్తెనత్వాగం. కాషాయ వస్త్రం కట్టినవాడల్లా త్యాగి అనీ, సన్న్యాసి అనీ అనుకోవటం కంటే ‘సాధకుడు’ అనుకొవటం వల్ల, “నిజానికి” దగ్గరగావుండగలం.

12. త్యాగికి మామూలు వ్యక్తికి కూడ కర్మఫలం అనుభవించడం కలుగుతూనే ఉన్నప్పుడు వీరిద్దరికీతేడా ఏమిటి? కర్మకు భౌతిక ఫలం ఎలా వస్తుందో అలాగే దాంతోపాటుగా పాప పుణ్యఫలాలుకూడ

వస్త్రవి. అవి త్యాగికి వుండవు. ఇతరవ్యక్తికి ఉంటవి. ఒకడు మరొకని వస్తువును జేబులో వేసికొంటాడు, ఇది కర్మ. దీనికి పుణ్యపాపాలు కూడ ఉంటవి-భౌతిక ఫలంతోపాటు త్యాగి ఈపనిచేస్తే ఏమవుతుంది అని ప్రశ్న. మొదట-త్యాగి అపని తన కర్తవ్య మనుకున్నప్పుడే చేసి ఉంటాడు. కర్తవ్యం ఎలా అవుతుందంటే-ఒకడు పర్వ పారేసుకు పోయినాడు-దానిని తాను జాగ్రతచేసి వానికి చేర్చటం తన కర్తవ్యం అయి ఉంటుంది. అప్పుడు దానిని తాను తీసికొని భద్రపరచినమాత్రం చేత పాపం అంటారు, కర్తవ్యం మాత్రమే చేశాడుగనక పుణ్యమూ అంటక పోవచ్చు. ఈ కర్మనే ఇతని వ్యక్తి చేస్తే దానికి అనుబంధంగా పుణ్యమో పాపమో అతడికి తగుల్గొంటూ ఉంటుందని అర్థము. సూక్ష్మంగా ఆలోచిస్తే ఇది మానవజలయిన మనకు తెలియని విషయమేమీ కాదు.

పర్యవసానమయినదేమంటే “నేను” అనేవాడు ఎటుడుగా వచ్చిన పలాన్ని అనుభవిస్తున్నాడు. ఈ నేను ప్రక్కన నిలచిన మనోబుద్ధులు ఆశను, ఆసక్తిని ఈ పాపపుణ్యాలు రంగులు “నేను”కు కూడ అంటు కొన్నట్లుంటవి. తన వస్త్రాలయిన మనోబుద్ధులు రంగులను ఈ “నేను” ఇలా తప్పనిసరిగా అనుభవిస్తూ ఉంటుంది. ఇది గమనీయం!

సక్తివల్ల పాపపుణ్యాలు తలుగుతవి. సక్తిలేకుండా ఉండటమే పాధన. సక్తివల్ల చేసినపని యొక్క పర్యవసానం ఒకప్పుడు అనిష్టంగా, ఇంకొకప్పుడు ఇష్టంగా మరొకప్పుడు మిశ్రమంగాను ఉంటుంది. ఈ తేడా త్యాగికి కన్పడదు.

ఇక కర్మ ఎలా చేయబడుతోంది అనే విషయం శ్రీ కృష్ణుడు విమర్శచేసి, అది యంత్రాత్మకమైంది అంటున్నాడు. ఇందెవ్వకు చెప్తున్నాడంటే కర్తృత్వాన్ని బుద్ధిద్వారా తీసికొనిపోయి ఈ “నేను” మీద పడవేయకుండా ఉండేందుకు చెప్తున్నాడు ముందు శ్లోకాల్లో. కర్మ

త్వంకూడ త్యాగం చేయాలనటం 4వ అధ్యాయంలో చెప్పిన సాధన.

“కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యే దకర్మణి చ కర్మయః,” అని.

13-16. సాంఖ్య సిద్ధాంతంలో ప్రతీ విషయం ఫలగొట్టి విడి విడిగా పరిశీలించటం ఉంది. ‘నేను’ వేరు ‘బుద్ధి’ వేరు మనసువేరు శరీరంవేరు, ప్రపంచం వేరు, విశ్వంవేరు, భగవంతుడువేరు అని విడగొట్టి రెండవ అధ్యాయంలో చెప్పినది కూడ సాంఖ్య సిద్ధాంతపరమే. ఈ ప్రత్యంగాలకు సంబంధించిన విశేష విషయాలు లక్షణాలు తెలిసి కోడానికి సాధనలో భాగంగా అలాచెప్పారు. ఒకడె ఒకప్పుడు ప్రభువు ఇంకొకప్పుడు భర్త మరొకసారి తండ్రిగా చెప్పబడటం ఎలాగో ఇదీ అలాగే. ఇప్పుడు కూడ కర్మను చేయడంలోగల కర్తృత్వం మానవుడు తన బుద్ధిలోనుంచీ వదిలించుకోవడానికి గాను, సాధనగా శ్రీ కృష్ణుడు ఈ కర్మచేయడం అనేదానిని పంచథా-విడగొట్టి చెప్తున్నాడు.

ఒక పని అవుతున్నది అన్నప్పుడు అందుకు కారణాలు కేవలంగా ఏఒక్కడూ కాదు. ఐదున్నయి. (1) అధిష్టానం అంటే ఇంద్రియాలు, మనసూ బుద్ధి అంతాను. (2) కర్త-అంటే అహంకారము-అంటే బుద్ధి, ఇంద్రియాలతో ఏకమయి ‘నేను’ అంటున్నప్పుడు అది అహంకారము, అధిష్టానమన్నారకుడా అనద్దు అది ఆశయభాగం మాత్రమే. ఇది కర్త భాగం (3) కరణములు-జడమయిన వస్తుసంచయం, కలంకాగితం, పూవులు ఇలా (4) ప్రాణము లెదు, చైతన్యభాగమిది. (5) అన్నిటినీ మించి భగవంతుడు-అంటే మీట నొక్కేవాడు, వ్యక్తిచే శరీరంద్వారా గాని వాక్కుచేగాని మనసుతోగాని చేయబడే ప్రతీపని-అది న్యాయం కావచ్చు విపరీతం కావచ్చుగాక-ఈ అయిదు కారణాల వల్ల జరుగుతున్నది. ఇలా ఐదుగురిచేత పూర్తి అవుతున్నపనిని అహంకారరూపంలో ఉండి “నేనే” చేశాననటం తెలివిమాలినతనంగాదా! కనుక ఇది తెలిసి అలా అనుకొనడం మానివేసే సాధన చేయుమని

బోధ. కర్తృత్వం నీమీద వేసికోకుండా ఉండవలసింది. భగవంతుడైన నేను చేసినపనే జరుగుతున్నప్పుడు కృతకృత్యుడవై నిమిత్తమాత్రుడవై ఊరుకోవటమే బ్రతుకంటె.

17. కర్మ కర్తృత్వం తనమీదనే వేసికొనక, ఫలం ఆసించక కర్తృవ్యకర్మలనుచేసే సాధకుడు, ఆ కర్మవల్ల-జగత్తులోని ప్రాణులందరూ లేదా ఎవరైనా చావడం జరిగినా వారిని చంపినవాడేకాదు. డాక్టరు, కడుపులో పిల్లనుకోసి తల్లిని రక్షిస్తాడు. పిల్లనుచంపినపాపం ఉండదు. ధర్మపక్షాన యుద్ధంచేసి అనేకమందిని చంపుతాడు యోధుడు. అపాపం అతడి కుండదు. ఈ కర్తృత్వం నెత్తిన వేసికొనకుండా కర్తృవాన్ని చేయడమనే సాధనను సులభంచేయాలని పైన ఐదు విధాలైన కారణాల విషయంచెప్పి అలా చేస్తే పాపంలేదనిచెప్పుతున్నాడు భగవానుడు. అర్జునుడు వ్రథమాధ్యాయంలో వేసిన ప్రశ్నకిది సమాధానం.

18. ఈ శ్లోకం నుంచి 39 వ శ్లోకంవరకు త్రిగుణాలు అనేవి ఎలావివిధ విధాలుగా మానవునిలోని ఊహలను ప్రభావితం చేస్తుండటం మూలంగా వివిధాలైన ఫలాలను కలిగిస్తున్నవో, ఒకేపని ఒకరు చేస్తే ఒక ఫలం, ఇంకొకరుచేస్తే మరోఫలం రావడానికెలా దోహదమవుతున్నదో శ్రీ కృష్ణులు చెప్పారు. గుణాల చెయిద మెలాంటిదో తెలియజెప్పితే వాటికతీతంగా ఎలా ఉండాలో తెలియకలుగుతామని ధ్వవి. ఫలానివానికి ఫలాని ఫలితంవచ్చింది; మరినాకీ ఫలితం రావటానికి కారణం భగవంతుడేను అని భగవంతుణ్ణి తిట్టడం ఆనంభించే వారికి నిజమైన సమాధానం ఈ శ్లోకాలవల్ల తెలుస్తుందనిపిస్తుంది. ఆ ఫలం తమ తమ వివిధ వికారాల్లోగల త్రిగుణాల చిత్రనర్తనమని తెలుస్తుంది.

కర్మ ప్రేరణ, కర్మకు మొదటి మెట్టు. దానికి కావలసినవి మూడు, -జ్ఞానం-జ్ఞేయం-పరిజ్ఞాతా. ఫలాని పనిచేయడం అనేఎరుకను

జ్ఞానం అంటారు. విషయ జ్ఞానమన్నమాట. ఏది తెలియబడిందో అది జ్ఞేయం. దానిని తెలిసికొనేవాడు పరిజ్ఞాత. అలాగే కర్మజరగడానికి ఆశ్రయంగా, “ఇంద్రియాలు,” “పని,” “పనిచేసేవాడు” ముగ్గురుండాలి

9-22. ఈ జ్ఞానం, కర్మ, కర్తలతో ఒకొక్కటి మూడర కాలుగా వాటిగుణభేదాలచేత తయారవుతవి. జ్ఞానం ఉన్నది. విభక్తంగా ఉన్నయీ సర్వభూతాలూ అభిన్నభావంలో వెలసి అద్వితీయమూ అక్షయమూ అయిన ఆత్మవస్తువు ఒకే ఒకటి అని తెలిసేజ్ఞానం సాత్విక జ్ఞానం. ఇవన్నీ-భూతాలు-వేటికవే ప్రత్యేకాలు-అని తెలిసేజ్ఞానం రాజసిక జ్ఞానం. ఒకానొక శరీరంలో ఉన్నదే అంతాను అనుకొనేది, తామసిక జ్ఞానం. సత్త్వగుణంలో ఉండి ఇలా ఆలోచించు అని నేనుచెప్తానేగాని తామస రాజసాల్లో ఉన్నశ్రోతకు ఎలా ఆ మాటలు అర్థమై నిజమేనని పించేది? అడిగావుగనక చెప్తాను వింటూఉండు.

23-25. కర్మకూడ అలాగే, నియత కర్మచేస్తూ ఫలాసక్తిలే కుండా ఉంటూచేసిన కర్మ సాత్వికకర్మ. అహంకారపూర్వకమైఉండేది రాజసికము. మోహవశమై ఉండేది, శక్తిక్షయంతో కూడినదీ హింసా పూరితమైనవీ తామసికము. ఈ భేదాలు కేవలంలౌకిక కర్మలకేగాదు తాత్విక కర్మల విషయంలో కూడ అంతే.

26-28. అలాగే కర్త ఫలాసక్త రహితుడై ధైర్యోత్సాహయుక్తుడై లాభనష్టాలకు హర్షవిషాదాలులేనివాడై ఉంటే అతడు సాత్విక కర్త. రాగపూర్ణుడైనవాడు, కర్మఫలాకాంక్షలుబుడు అపవిత్రుడు అయిన కర్త రాజసికుడైన కర్త, ఇష్టం జరిగినప్పుడు సంతోషిస్తూ అయిష్టము జరిగినప్పుడు దుఃఖిస్తూ ఉంటాడు. ఇక తామసిక కర్త ఏకాగ్రతలేక మూర్ఖుడై, వినయంలేక, మాయావియై వంచకుడై ఉంటాడు. స్వార్థంతో వ్యాపారాలను పాడుచేస్తూ ఇంటాడు. ఉతరుల నవమానిస్తూ ఉత్సాహరహితుడై దుఃఖితుడై కాలయాపనచేస్తూ వుండేవాడు తామసిక కర్త. ఇంతేకాదు. ఈతేడాలకు ఇంకాలన్నోచిలవలూ పలసలూ ఉంటవి. నీకు

వినిపించడం నీవు సాత్త్వికుడవుకావాలనే నాభావంనుమా! ఆతరువాత నిర్గుణుడవు అవుదుగాని మోక్షకామనకూడ వదలి,

29-32, ఐద్ధి-ధృతి-అనేవి కూడ ఈ కర్తృలనుమలచడంలో ఎంతోపనిచేస్తవి. ఇవీ మూడురకాలపుతవి. ప్రవృత్తి మార్గమేదో నివృత్తిమార్గమేదోతెలిసి, కర్తృవ్యమేదో తెలియగలిగే శక్తి ఉండి, భయం అభయం బంధం మోక్షం ఇవన్నీ గ్రహించగలిగిన విచక్షిణా శక్తి కలిగిన ఐద్ధి సాత్త్వికఐద్ధి. అలాగాక భక్త్యాభక్త్యాలు. కార్య కార్యాలు నిర్ణయింపబడినట్లుగాగాక సందిగ్ధంగా అర్థంచేసికొనేయద్ధి రాజసికమైనబుద్ధి. ఇక భక్త్యాన్ని అభక్త్యంగానూ, అభక్త్యాన్ని భక్త్యంగానూ గ్రహిస్తూ ఉండేది గ్రహించేది, తామసికబుద్ధి అనబడుతుంది.

33-35, అలాగే ధృతి మనసు, ప్రాణాలు, ఇంద్రియాలు. క్రియలు వీటి నన్నిటినీ శాస్త్ర విధినినుసరించి నడిపించటానికి రసని పట్టుదల పడయితే వుందో అని సాత్త్విక ధృతి. నుం కోసమే పని చేయాలనే పట్టుదల ఉండటం రాజసధృతి. దుబ్బుద్ధి, భయం, మోక్షం మదం వీటితో కూడుకొన్నధృతి తామసికమైనది.

36-39. ఇక సుఖం, అదీమూడురకాలు. ఏ సుఖాన్ని పడేసడే ఆ సుఖవింశతుంటే దుఃఖమనేది అగులే లేకుండా పోతుందో-మొదటి కష్టదాయకంగా అగుపించినా పోనుపోను అమృతరసం మనసుందో అసుఖం సాత్త్వికసుఖం. అలాకాక ఇంద్రియ విషయార్లో ఇంద్రియాలు తగులు కొన్నప్పుడు మొదట అమృతమా యిది అనేటట్లు కనిపించి చివరకు విషసమానమైపోయే సుఖం రాజససుఖం. మూడవది-ఏ సుఖంవల్ల మొట్టమొదటనూ చివరనూ కూడ అత్మకు మోహము నావరింపజేసి నిద్రాలస్యప్రమాదాలను లేవకొల్పటమందుందో అసుఖం తామసమైన సుఖం. సుఖమంతా కూడ ఒకేరకం కాదని బోధ.

40. ఇన్నిరకాలు ఒకదానితో ఒకటి కలిసి ఎన్నోవిధాలయి, కర్మ ఫలితాలను చిత్రవిచిత్రాదిచిత్రమహానిద్రావగా ఎలా విభ

జించివేయగలవో ఆలోచించు. ఈలాటి స్థితిలో నీలోని అహం నేను ఫలాని పనిచేస్తాను ఫలాని ఫలితాన్ని పొందుతాను అంటూ విషయమంతా తననెత్తినవేసికొని మోయటం—చివరకు వచ్చిన ఫలం వేరుగా అవుపించగా—అయ్యో ఇలా అయిందే అని ఏడ్వటం—ఎంతహాస్యాస్పదమయిన విషయం, ఇదంతా గుణాల చెయిదం కాదా!!

ఈ రకాలు వృద్ధిలో సర్వత్ర ఉంటున్నవె, స్వర్గ మర్త్య పాతాళలోకాల్లో వీటిచే వదలిపెట్టబడిన ప్రాణి ఎక్కడాలేదు. ఈ త్రిగుణాలే అన్ని ప్రాణులనూ నడిపిస్తున్నవి. ఇదంతానేనెందుకు చెప్తున్నానంటే త్రిగుణాలనుంచీ నీవు విడివడాలి. అతీతుడవుకావాలి. త్రిగుణాలను గమనించుతూ ఉండు, త్రిగుణాలకు నీవు భిన్నుడవని తెలుస్తుంది. చూడబడే వాడికి భిన్నంగా చూచేవాడుండటం నిజంగదా. అలా సాధన చేసి, త్రిగుణాలకు భిన్నుడవై వాటికి అతీతుడవుకావాలి. అందుకే ఈ విభేదాలన్నీ నీకు తెలియాలనటం. ఇది తెలిసి బుద్ధికి నచ్చినట్లయితే అహం అనేది మాత్రమే కర్మకు కారణము కాజాలదని తెలుస్తుంది. అది ఒకమెట్టు. సత్త్వప్రధానమై చరించటం సాధన.

ఈ త్రిగుణాల ప్రభావం తగ్గి సత్త్వప్రధానమై జీవితంనడుస్తుంటే అప్పుడు జీవుడు పరమేశ్వరునే అనుభూతి చేస్తూ ఉండటం జరుగుతుంది. మారని బుద్ధి నిలుస్తుంది. అహం అనేదిలేక పరమేశ్వరుడే ఉన్నాడు అని తెలుస్తుంది. అనుభూతి అవుతుంది. అప్పుడు గుణాతీతుడయినాడని అర్థం. శుద్ధసత్త్వ స్థితి అది. దాన్నే నిర్గుణస్థితి అనచ్చుగాక.

41. కాని ప్రపంచంలో ఇలాటి త్రిగుణాతీతులు మనం చూద్దామంటే అవుపడటంలేదు. అంతా త్రిగుణాత్మికులేననిపిస్తుంది. శ్రీకృష్ణుడు ఒక్కడున్నాడు త్రిగుణాతీతుడుగా ఇంకా కొందరు ఋషులుండవచ్చు. ఈ పెచ్చెప్పిన సాధన వల్ల తామసికంవదలి రాజసికంవృద్ధిచేసికొనటం, దానినీ వదలి సాత్త్వికం వృద్ధిచేసికొనటం అప్పుడు వేదాంత

విచారణవల్ల పరమేశ్వరుడే తానన్నతత్వం తెలిసిగుణాతీతుడుకావటం చెప్పడమయింది.

ఇప్పుడీశ్లోకం మొదలు కొని 49వ శ్లోకం వరకూ ప్రపంచం లోని త్రిగుణాత్మకుల పరిశీలన గూర్చి చెప్తున్నాడు. గుణాతీతత్వమనే ఆదర్శాన్ని యీ ప్రపంచంలోని త్రిగుణాత్మకులు ఎలాపొందగలుగుతారనే దానికి సూచననిచ్చివదలుతాడు. త్రిగుణాత్మకులు ఎలామెట్టునెక్కాలనె సాధనలు చెప్పడమే శ్రీకృష్ణునిలక్ష్యం భగవద్గీతామంత్రార్థం.

త్రిగుణాత్మకులు కూడ తమయందు వివిధమైన పాఞ్శలో ఈ సత్త్వరజ స్తమో గుణాల మోతాదులను కలిగి ఉంటున్నారు, వీరి గుణగణాల దృష్ట్యానే వారిని బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్యశూద్రులు అనే నాలుగు రకాలుగా విభజన చేయడం అయిందని చెప్పి చెప్పాను. ఇది గుణ కర్మల వల్ల కలిగిన విభజనమేగాని పుట్టు క వల్ల కాదు.

కాని గుణాలను బట్టి ఇతడు బ్రాహ్మణుడని అతడు శూద్రుడని చెప్పటం సామాన్యమానవులకు -ముఖ్యంగా గుణసంకరం గల పరిస్థితుల్లో-అనంభవమయింది. పరిపాలనలో వృత్తుల పోషిరాకుండా ఉండాలని మనువురాజుగా కులాలను పుట్టుక ఆధారంగా ముగ్ధులుచేసి వృత్తులను పంచి వారిలో కూడ అపై పేర్లే బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రులనే పేర్లను కూడ చేర్చేడు. ఈ పుట్టుక ఆధారంగా సంరానము తమ తలి దండ్రుల జాతిని, వంశపు పేరును, అ స్థిని సంప్రదానాన్ని వారినామ సంకీర్తనకుగాను పొందాల్సి అనే రాజకాసనం స్థిరంచేశాడు. ఆకులాలు పరిపాలనా సౌష్ఠవానికె ఆ రాజు చేసినాడు గాని, అధ్యాత్మిక విషయాలలో భగవానుడు చేసిన విభాగం గుణ కర్మలకీర్త్యామాత్రమే ననేది మరువ వచ్చునని కాదు.

ఇప్పుడు చెప్తాను ఆ గుణ కర్మల విభాగం ఎలా ఉండోవిన వలసింది - బ్రాహ్మణ స్వభావమేదో, క్షత్రియ స్వభావమేదో, వైశ్య

స్వభావమేదో శూద్రస్వభావమేదో వారు ఏ ఏ కర్మలు చేయడానికి ఇష్టపడతారో చెప్తాను వినవలసింది—అంటున్నాడు కృష్ణుడు,

42-44. బ్రాహ్మణ స్వభావం కలవారెవ రవుతారంటే—
అంతరింద్రియ నిగ్రహం, బహిరింద్రియ నిగ్రహం (అనగాశమ దమాలు) తపస్సు, శుచి, డమ, ఋజుత్వం, జ్ఞానందాని అనుభూతి, భగవంతునిపై విశ్వాసం—ఇవి కలిగినవారు అవుతారు. వశిష్టుడు జనక మహారాజు. శ్రీరాముడు, రామకృష్ణపరమహంస, ధర్మవ్యాధుడుఇలాటి వారిస్వభావమని అర్థం. క్షత్రియస్వభావం—కౌర్యం తేజందైర్యం కార్యదక్షిత పలాయన మెరుగని యుద్ధనైపుణ్యం, దానం, శాసించే శక్తి—ఇవి ఖడ్గతిక్కన, శివాజీ, పన్నా, దుగ్గాంబ వీళ్ళు వెశ్యస్వభావం—కృషి, గోరక్ష, వాణిజ్యం వీటియందు మన నుండటం, చారుదత్తుడూ తాతాకంపెనీవారు వారి వాణిజ్యస్వభావం. ఇలా ఇక శూద్ర స్వభావం నేవారూపమైనది. ప్రభుత్వోద్యోగులు అనచ్చు. ఇలా.

45-47. వీరు వీరికి సహజమైన కర్మలు చేస్తూనే తరించాలి. ఎందుకని అంటే—అది నులుపు కనుర అని సమాధానం. కాదు. నేను ఇది వదలి మరొకటి చెప్తానంటే దానికి శాస్తి యేముంది? ఏమీలేదు గాక. నీకు పరమార్థస్థితిని పొందే సమయం నీకు కలిగే ఆ నులభ అవకాశం దూరంపోవటంతప్ప. నీబుద్ధి నీ మనసుకోరే ఫలాలకోసం నీవు బ్రతకటమే సరిపోతుందిగాని ఆధ్యాత్మికంగా మెట్టు నెక్కాలనే ప్రయత్నం ఎలాకలుగుతుందినీకు?—

(స్వధర్మమైనపని)గాక ఇతరుల కయిన పనినెఅంటెనిష్కామ కర్మనె నీవుచేసి పరమేశ్వరార్పణంగా జీవితాన్ని నడపగలిగితే—అంటే స్వార్థ బుద్ధి ఏమీలేక సమర్పణం దివ్యమైనడపగలిగితే పాపం అంటే ప్రశ్నలేదు గనక ఫరవావుండదు.

సర్వ సమర్పణం అనేసంగతి రెండవ మూడవ నాల్గవ ఐదవ, అధ్యాయాలలో చెప్పడం అయింది. ఈ ప్రసంగంలో నడిచే అన్ని

కర్మలూ భగవంతుని కర్మలు. అవిచేయడానికే ఈ జనాభా ఉన్నారు. ఎవరికి తేటాయంపబడిన భాగం వారు చేయాలి. అలా చేస్తే సర్వ సమర్పణం అయినట్లే. ఇది ఒక దోవజనులు-వ్యక్తులు-సమాజంలో సభ్యులు, సమాజంకోసమే బ్రతకవలసినవాడు! సమాజానికి వ్యతిరేకమైన పనేదీ జనులు తమ లాభం కోసం చేయడానికివీలేదు. వారు సమాజ నేవకోసమే బ్రతకాలి. ఏ ఏ పరిస్థితుల్లో వారు ఉండగా ఏ ఏ కర్మలు కర్తవ్యాలేవారికి ఉంటామో వాటిని-సమాజానికి తాము చేయవలసిన నేవకర్తవ్యాలను-ఆదృష్ట్యానే చేయాలి. అదే వారి స్వధర్మం అనేది. అలా ప్రతి వాళ్లూ స్వధర్మాన్నే చేసికోవాలి. శాస్త్రాన్ని సరించి రాజ శాసనాన్నను సరించి బ్రతుకునడుపుకొనాలని బోధ.

స్వధర్మ మంటే కేవలం కులధర్మం కాదు ఈరోజుల్లో. పూర్వ కాలంలో అలా కావచ్చుగాక. సమాజమనే భగవంతునికి, వ్యక్తితన పరిస్థితుల్లో చేయవలసిన నేవఏదో అదివాని స్వధర్మం. తండ్రి పోషించటం, అన్న ఆదరించటం, తల్లి ప్రేమించటం, పిల్లలు గౌరవించటం, అనేవి స్వధర్మాలవుతవి. వారు ఇతరులకు చేయవలసిన నేవ అదే. స్వధర్మాన్నుంచీ వికంపితుడవు కారాదు అనేది అందుకే.

అంతేగాని నేను ఉద్యోగంచేస్తానని స్వాధ్యాయంచేసేవాడు తన పనిమాని వచ్చినా నొకరీచేసేవాడు వర్తకం తానూ చేయాలని ఉబలాట పడి తనపనిమానినా అది సమాజనేవ కయినట్లయితే ఫరవాలేదేమొగాని-స్పర్ధతో నీవుచేస్తున్నప్పుడు-“అపనినే నే వెందుకు చేయరాద”నే మత్సరంతో చేసేటప్పుడు మాత్రం “తప్పు” అవుతుంది అని శ్రీకృష్ణుని బోధ. నేనూ-నీవూ-అనేతేడాలతో అది స్పర్ధ చింతనం ఆధారంగా చేసేపనిగనక, పాపం కలగటం తథ్యమని బోధ-సమర్పణం జరగదు. పుణ్యవిషయంకాదు. సమాజనేవ కుంతితమైపోతుంది స్మగ్లరుచేసే వర్తకంలా! ఇదీ ఇందులోని అంతర్యం.

48. ఒకడు మహారాజ వంశంలోవాడే అయి ఉండవచ్చు, కాని అతడి మనోబుద్ధులునేవకావృత్తిపై ప్రసరించడం అసంభవమేమీకాదు. రాజ్యాలేల వలసినవాడు ఎక్కడో నాకరీచేయటానికె ఇష్టపడవచ్చు. అతడి స్వభావమలాంటిదైతే, ఆ కర్మనే చేపట్టనీయవచ్చునుగాక. కాని అతడు ఆ కర్మను సమాజ నేవాబుద్ధితో చేయటం స్వధర్మం చేయడ మవుతుంది. లేవాభవంతునిపనినె నా కరచరణాది అవయవాలతో మనోబుద్ధులతోచేస్తున్నాననే సర్వసమర్పణ బుద్ధితో చేయాలి, అప్పుడె నెష్కర్మ్యసిద్ధి కలిగేది. అర్జునా! నీవు యుద్ధప్రవృత్తిని అపలాయన ప్రవృత్తిని కలిగినవాడివి. వెళ్ళిపోయి ముక్కుమూసుకు కూర్చుంటా ననటం నీ సహజకర్మను వదలి వేయుట మవుతుంది సుమా!

సహజకర్మలో దోషం ఉన్నదనే ఊహ, ఒక కర్మను మరొకరి కర్మతో పోల్చటం వల్ల కలిగేటటువంటిది. ఏకకర్మను తీసికొన్నా దానిని మరొకదానితో పోల్చినప్పుడు ఏదో ఒక దోషం కనపడటంకద్దు అలా అగ్నిపైన పొగ ఆవరించియున్నట్లుగా కర్మలన్నిటికీ దోషం అవుపిస్తూనే ఉంటుంది. అది అహం అనే ఊహవల్లవచ్చి-చేరేటటు వంటిదిగాక.

49. మరి ఎలా అలా అన్ని కర్మల్లోనూ దోషముంటే-అని ప్రశ్న-దానికె ఉపాయం చెప్పటం. దోషాలెన్నకుండానే స్వకర్మ చేయ డం. ఆదోషం నీకుతగలదని బోధ. అదిఎలా చేయాలనేది ముఖ్యం. సక్తి లేకుండా చేయటం. ఇంద్రియాలు చెప్పినట్లు-కోరినట్లుగాక భోగ కాంక్షలేక సమ్యగ్దర్శనపూర్వమయిన కర్మ సన్న్యాసం చేయాలి. అంటే కర్మఫలత్యాగం కర్తృత్వాన్ని వదలివేయటం అనేవాటిని జోడించి పని చేయాలని బోధ.

సమాజనేవ అనే “స్వధర్మ కర్మ” చేయటం వల్ల లేదా “పర మేశ్వరుని కర్మను ఇదంతా”ననే సమర్పణ బుద్ధితో చేయటంవల్ల నెష్కర్మ్యసిద్ధినిపొందాలి. కర్తృత్వం వదలటం, ఫలం కోరక పోవ

టం ఈ రెండూ కలిగిన సాధనె పాపాన్నుంచి నిన్ను బయటకు వేయ గలిగే మార్గం ఉత్తమో తమమయిన కీలకం.

ప్రస్తుతకాలానికికూడ యీ బోధ ఉపయోగించేవిధంగా భగవంతుడు రెండు వేలేండ్లక్రిందట చెప్పిన అద్భుతం అనిపిస్తుంది.

౧౦. ఈ నైష్కర్మ్యసిద్ధి వల్లప్రయోజనమేమిటి? లేదా ఆతరువాతి సాధన ఏమిటి అనేది ౧౦ నుంచి ౧౩ వరకూగల శ్లోకాల్లో చెప్పబడుతున్నది—బ్రహ్మాన్ని పొందేందుకు కావలసిన స్థితిని పొందటమే ప్రయోజనం. కర్మలు చేయటంలోగల కర్తృత్వాన్ని వదులుమని వెనక చెప్పినప్పుడు అలా వదలటమనే జ్ఞానం—ప్రక్రియ కయినజ్ఞానం మనసులో ఉంటుండేది కదా! దానిని కూడ వదిలివేయాలి. అంటే కర్తృత్వం అనేది తనదని ఆలోచించడయే పోవాలని అర్థం. అలవాటుగా ఈ నైష్కర్మ్యం జీర్ణించిపోవాలి. అది చేతే దెలాగో ౧1-౧౩వరకూ చెప్తారు.

౧1. త్రిగుణాత్తకులు తమ మనసును సన్మార్గంలో పెట్టుకొనాలి సన్మార్గమంటే స్వార్థభూయిష్టము కాని దైవీసంపత్ మార్గమన్నమాట. పరమేశ్వరునకయిన మార్గము—అని అర్థము, లేదా సమాజంక్షేమంగా బ్రతికేమార్గమని అర్థము. అందువల్ల తమగుణాలలోని పాశును మూర్ఖుకోకలుగుతారు. సత్త్వగుణాని కయిన పాశు ఎక్కువచేసి తమోగుణం రజోగుణం వీటి పాశుతగ్గింపచేసికొంటారు. సత్త్వగుణం ప్రదానమై రజోగుణం కొద్దిగా ఉన్నప్పుడు నిష్కామ కర్మలు పుష్కలంగా చేస్తుంటారు. నిధిధ్యాసనస్థితి ఇదే. నిద్రలేచింది మొదలు మనసు అంతర్బుష్టిలో లీనంచేసిబాహ్యంగా కాలక్రమత్యాలు నడుపుతాడు, భగవంతుడి ప్రార్థన చేస్తాడు. శరీరంతో పూవులు పదార్థాలు తెచ్చి భగవంతుణ్ణి అర్చిస్తాడు తన తల్లి తండ్రె భగవంతుడని అర్చించుతాడుగాక. తన ఆయుధాలు భగవంతుడని అర్చించుతాడుగాక, తన బ్రతుకు భగవంతునికోసం.

వీడొట్టి పిచ్చిలేదావెత్రి వాడనేవాళ్ళ భావాలను అతడు లెక్కచేయడు. అపనివల్లతనకు ఫలితం మోక్షమైనాసరే! అది వస్తుందా రాదా అనే ప్రశ్నలేదు. పరమేశ్వరుని కర్మనె తాను చేస్తుంటాడు. అది కర్తవ్యం కనుక చేస్తుంటాడు. వచ్చిన ఫలం అనుభవిస్తున్నాననే స్పృహకూడ పోతుందతడికి. అప్పటికికర్తృత్వమూ, ఫలమూ రెండూత్యాగమవుతవి అతడు శుద్ధ సత్త్వంలో చేరటానికి ప్రాతిపదికది! కేవలం పూజల కోసం బ్రతుకుతున్నవాడతడు—పనికోసం బ్రతుకున్నవాడతడు. బ్రతుకు కోసం కర్తృవ్యంచేయటంకాదు! ఇది కేవల సత్త్వ ప్రధానమైన స్థితి. ఈ స్థితిలో నిష్కామకర్త చేయాలనే సక్తి కూడ పోతుంది. సక్తినివదలి గుణాతీతస్థితికి పోయేసమయం ఇది. సమాధిస్థితికి దగ్గరస్థితి.

ఆ స్థితిలో ఆత్మనుచూస్తూ ఆత్మనేబ్రహ్మముగానిశ్చయించి మన లేస్థితి ఉంటుంది. బుద్ధి, ఇంద్రియాలవెపుగల కిటికీలను మూసేసి, ఆత్మ వెపునకు గలకిటికీలను తెరచి ఆత్మను చూస్తూఉంటుందవచ్చు. సంశయంలేని స్థితి అది. వెనక్కుతిరిగితె ఎలావుంటుందోనని అనిపించనే అనిపించదన్నమాట. శరీరసంబంధమైన సక్తి ద్వేషం శబ్దాది విషయాల్లోప్రేమ ఉండదు. అప్పుడు—ఏంచేయాలంటే,—

౧౭. జనులు లేనిచోట ఉండాలి. అంటే లౌకికవ్యవహారాలకు దూరంగా ఉండాలన్నమాట. మితంగానె భోజనంచేస్తుండాలి. ఎక్కువ పనులు చేయనప్పుడు—మరి—ఎక్కువతిండి తింటేఎలాగ? మనోవాక్కాయాలను నియమించి ఉంచుకోవాలి. లేకుంటే శరీరంలోశక్తి ఎక్కువ కర్పయిపోతుంది కదా! ఇంతకంటే ముఖ్యమైంది—ధ్యానయోగ పరుడవ్వేయుండాలి,

౧౮. దేహేంద్రియాలు ఆత్మకంటే భిన్నమైనవనె ఎరుక కలిగి, అహంకారం లేకుండా ఉండాలి. అంతా భగవంతుడే చేస్తున్నాడు అంటేనేగాని అహంకారంపోదు. మొండిపట్టుదల ఉండరాదు, యోగ బలం ఉందిగదా అని కుమార్గాన్ని అనుసరింపకూడదు. తనకు కలిగిన

విషయములందు లేదా వస్తువులందు కామం గాని—అవి కలుగక పోతే క్రోధంగాని లేదా ఇవి ఇక్కడ తేరగా ఉన్నాయి గదా స్వీకరించుదా మనుకోవడంగాని ఉండకూడదు. ఇలాచేస్తూ మమత్వంలేకుండా చిత్త విక్షేపంలేకుండా—శాంతిగా ఉంటే అప్పుడు బ్రహ్మత్వాన్ని పొందటానికి సమర్థుడవుతాడు. 51 నుంచి 53 శ్లోకాల్లో చెప్పిన లక్షణాలను సంతరించుకొంటే బ్రహ్మభూతుడవుతాడు. ధ్యానయోగపర్వదే సతతమూ ఉంటే ఈ లక్షణాలుస్థిరపడుతవి.

అప్పుడెలా ఉంటాడు మానవుడు?—అనేది తరువాత చెప్పబోతున్నారు. అతడు వెళ్ళి ఎక్కడో హిమాలయాల్లో సమాధిలో చేరిపోయి భగవంతుడయిపోయి మనకు కనపడటం మానేస్తాడా అనిపిస్తుంది. కనపడని భగవంతుని స్థితిని 5 నుంచి 11 అధ్యాయాలలో క్షణంగా విమర్శించిమరీ చెప్పాడు పరమాత్మ, ఇప్పుడు, ఆస్థితికి ముందెగల మరోస్థితి మాట చెప్పబోతున్నారు. బ్రహ్మవిదుడైన మనీషి యొక్కస్థితి.

54. అలా బ్రహ్మజ్ఞానాన్ని పొందటానికి సమర్థుడైన బ్రహ్మజ్ఞాన నిష్ఠుడు ప్రపన్నాత్ముడై, ఆత్మయొందే సంతృప్తి నొందనవ్వడై—ఎందుకుగానీశోకింపనివ్వడై దేనినీ కాంక్షింపనివ్వడై సర్వభూతములం దూసముడై వర్తిస్తూ ఉంటాడు. ఇవి బ్రాహ్మీస్థితిపరునకుగల లక్షణాలే అంతేకాదు. మరియొక ప్రధానలక్షణమున్నది ఈ బ్రహ్మభూతునికి. ఏమిటంటే “పరాం మత్ భక్తిం లభతే” అన్నాడు శ్రీకృష్ణుడు. నాసంబంధమైన పరాభక్తిని పొందుతాడు అన్నాడు. అది ఆత్యంత విస్పష్టమైన “భక్తి” అనిబోధ.

55. ఈ పరాభక్తి యొక్క విశిష్టత ఏమిటి? భక్తి అనంగానే చమటలు కారేదాకా చిందులుత్రొక్కే భక్తి జ్ఞాపకంవస్తుంది. అది కాక పోవచ్చు, ఈ భక్తి జ్ఞానలక్షణమైన భక్తి. ఈ జ్ఞాన భక్తివల్ల ఉపాధుల్లో (శరీరాల్లో అని అర్థం) భేద కారణమేమిటో తెలుస్తుంది. ఈ

వివిధమైనరూపాలవెనుకగల ఆత్మ సంగతి తెలుస్తుంది. ఉపాధిశూన్యమైన ఆత్మ ఏది అనీ, అది ఎలా ఉంటుంది అనీ తెలుస్తుంది. పెగా ఇవన్నీకూడ ఆ భగవంతుడేనని-నేనేనని తెలుస్తుంది. అనుభూతి అవుతుంది. అంటే అంతర్దృష్టిపూర్వకంగా తత్వతః అనుభూతి అవుతుందని అర్థం. భగవంతుని అలాతెలియటమే ఇక్కడి విశిష్టత. అదేజ్ఞాన భక్తి. అప్పుడతడు నాయందే ప్రవేశిస్తాడు. భగవంతుడే అన్నిటాఉన్నాడని విన్నవారు ఆతడు (భక్తుడు) నాయందే ప్రవేశిస్తాడన్న శ్రీకృష్ణుని మాట నెలా అర్థంచేసికొంటారో చేసికొనండి. అతడు నేనులో చేరుతాడు అంటారా? అతడెప్పుడూ నేనులో నున్నవాడే. నేను అంటాడు గదాపిల్ల నె! అలా ఆ నేనులో ఉంటున్నానని తెలిసికొంటాడనచ్చునేమో

56. ఈ బ్రహ్మభూతుడు ఉపాధి (శరీరం) కలిగి ఉన్నంత వరకూ అందరిలా కర్మలను చేస్తూనే ఉంటాడు, గుండె కొట్టుకోవాల్సిందే. జీర్ణకోశం పనిచేయాల్సిందే. శ్వాసనడవాల్సిందే. సమాధిస్థితిలో కూర్చోవటంకూడ కర్మేకదా! ఏపనిని మానేస్తాడు గనక! అతడు ఏలాటి పనులు చేస్తున్నా “నన్ను” శరణు పొందిన భక్తుడు కావటాన “నా” అనుగ్రహం కలవాడై సనాతనమూ అవ్యయమూ అయిన స్థానాన్నిపొందగలుగుతాడు. జీవన్ముక్తి స్థితిలో తనను అడిగిన వాటన్నిటికి సమాధానం చెపుతాడు. గుర్తు వే శిష్యుని ఉద్ధరిస్తాడు.

57. అర్జునా! మనసు ద్వారా వివేక బుద్ధిద్వారా కర్మ లను “నా” యందు సన్న్యసించినవాడవు కావలసింది. “నా” యందు అంటే గురువునందు-అంటే పరమాత్మయందు అని అర్థం- ఆసక్తి కలవాడవుకావలసింది. బుద్ధి యోగాన్ని పాటించి మద్గత చిత్తుడవు కావలసింది. ఇదే ముఖ్యం.

58. ఈ లక్షణాలను సంతరించి, మద్గత చిత్తుడవయినట్లయితే సంసార బంధమైన-అంటే-జన్మమృత్యువులకు సంబంధించిన అన్ని దుఃఖాలనూ తరించుతావు. అలాగాక త్రిగుణాత్మకస్థితిలోనే ఉన్నవాడివై

పండితుడవనుకొంటూ దురభిమానం చేత, నేనుచెప్పిందిపాటింపక, నీకు గల కర్తవ్యాన్ని వదలివేసేటట్లయితేపురుషార్థభ్రష్టడం జెపోతావుసుమా!

59. త్రిగుణాత్మకుడవైన నీవు అహంకారాన్ని ఆధారం చేసికొని “యుద్ధం చేయను” అని చేసిన నిశ్చయం వట్టి భ్రమాత్మకమైనదని తెలిసికొను. ఈ సర్వమును పనులూ త్రిగుణాలవల్ల జరుగుతున్నవని చెప్పానుకదా. నీకుగల త్రిగుణాల పాశు నిన్నుయుద్ధంచేయకుండ ఉండనీయవు. అవి నిన్ను యుద్ధంలోకే లాగివేస్తవి. సందేహంలేదు.

60. అవివేకంవల్ల నీవు “ఇప్పుడు యుద్ధంచేయనుగాక” అనుకొన్నావు. కాని నీస్వభావమెనిన్నుతిరిగి యుద్ధంలోపాల్గొనేటట్లుచేస్తుంది. నీవు సహజఃకర్మచేత బద్ధుడవయ్యా! నీ ఇష్టమిప్పుడు వేరువిధంగా ఉన్నా నీవుయుద్ధంచేయటం తప్పదుగాక. సహజకర్మ చేయటం తప్పని సరి. ఈ విషయంలో నీవు అవశుడవుసుమా! నిజానికి కర్ణుడువచ్చి కృష్ణుని తనఎదట తిట్టటం ఆంభిస్తే చూస్తూ ఊరుకోగలడా అర్జునుడు యుద్ధంచేయకుండా! ఊరుకోలేడుగాక! ఎందుకంటే అది అతడిస్వభావగుణం అని తెలిసికొనాలి మనం.

61. అర్జునా! ఈశ్వరునికి బ్రహ్మాండమైన ఒకానొక శక్తి ఉంది. ఈ దేహాభిమానులయిన జీవులనందరినీ యంత్రాల్లో అమర్చి బొమ్మలను త్రిప్పినవిధంగా తాను వాళ్ళహృదయాల్లో ఉండి త్రిప్పుతున్నాడు. ఈ శక్తినే చూచి మాయాశక్తా! అన్నట్లు ఆశ్చర్యఃడిపోతాం నిజానికి త్రిగుణాలే ఆలా చేయిస్తున్నదిన్నీ. అవి మాత్రం ఎక్కడివి? భగవంతుడి సచ్చిదానందాలేగా! ఆయన యొక్క సత్ చిదా నందాలనే లక్షణాలే వీరియందునిల్చి త్రిగుణాలుగా పిలవబడి వ్యక్తులను నడిపిస్తూఉంటాయి, ఐతే ఇకనేచేసేదీ చేయాల్సిందిలేదా అనద్దు. త్రిగుణాత్మక స్థితిలో ఉన్ననీవు కర్తవ్యంచేసి స్వధర్మం నెరవడం చేయాల్సి ఉన్నావు. ఈ కర్తవ్యంవదలి అపనిచేస్తే ఇంకామంచిదిగదాఅనే

తర్కించే నిష్పాక్షిక స్థితి నీకు లేదు. అలా నీవీ స్థితిలో చేసే నిర్ణయం నీకు గలవాసనల నేదోషాలవల్ల తప్పుదారిలోనే పడుతుంటుంది సుమా! అందుకని శాస్త్రాన్ని అనుసరించి... అసత్తో కర్తవ్యమని చెప్పిన కర్తలను చేస్తూ ఉండు. అదే బ్రతుకు మానవుడికి. అర్జునా, ఆహారం, దృతి, కర్త, కర్త ఇలాటివాటన్నిటినీ చెప్పి వాటిలోని త్రివిధ భేదాలన్నీ గుణ లక్షణాలని నీకు చెప్పింది ఎందుకో గ్రహించావా? ఇన్ని దృష్టులున్నాయనేది చెప్పడానికి, నేను శాస్త్రమే ప్రమాణమని చెప్పి ఊరుకొంటే ఈ యీ విభిన్నగుణాల వ్యక్తుల దృష్టి నీకు కలిగినప్పుడల్లా, శాస్త్రాన్ని మరో అర్థంతో చెప్పటానికి ఆరంభిస్తావేమోనని!—ఆ దృష్టుల్ని పొంది శాస్త్రం ఇదమిత్థమని చెప్పి అందరిపై రుద్దటానికి ప్రయత్నించకు అంటున్నాను. నేను చెప్పిన “తత్త్వతః” వాటిని అర్థంచేసికొని వాటిని అనుసరించటమే సాధన. గుణాత్తకమైన దృష్టితో వాటిని చూచినప్పుడు, వాటిలోని కర్తలు చేసినప్పుడు, ఆయా ఫలితాలను అనుభవించేటప్పుడు—నేను చెప్పిన ఈ (నిధిధ్యాసనాత్తకమైన) (సమాధివరకూ పోగలిగె) ఫలితం నీకు కలుగదని చెప్పటానికే ఇన్ని చెప్పాను. మరిచి పోవద్దీమాట. మళ్ళీ ఈ మాటలు చెప్పే సందర్భమే ఉదయింపకపోవచ్చు. నేను చెప్పిన తత్త్వదృష్ట్యాపనులు చేస్తే ఆ ఫలితం నీకు కలుగుతుంది.

62—64. అర్జునా! ఈ గీతా తత్త్వాన్ని మిగల్పకుండా అంతా చెప్పేశాను. ఏ ఈశ్వరుడు ఈ అనాత్మ అనబడే దానిద్వారా ప్రపంచాన్నంతనూ నడిపిస్తూ సర్వమైన ఉపాధుల్లో హృదయాంతస్తుడై ఉన్నాడో అతడిని శరణు పొందటం ముఖ్యం, అతడి కృపవల్లనే పరమమైన శాంతిని శాశ్వతమైన మోక్షాన్ని పొందగలవు, నేను చెప్పిన ఈ తత్త్వం, కీలకమైన మౌళికమైన ధర్మమని తెలిసికొను. ధర్మాలకు ధర్మమైనట్టిదిది. సంవిధానమన్నమాట. ఇది తెలిసి, ఆమీదట నీవెలాటి నిశ్చయం చేస్తావో చెయ్యి. ఈ తత్త్వమే సర్వశాస్త్రాల్లోనూ గల

పరమ గుహ్యమైన శాస్త్రం. నీవు నాకు ప్రయుడవు కనక నీకిది ఉపదేశించాను. పురుషార్థ ప్రాప్తిని నీవుపొందాలనే ఆంతర్యంతో నేను నీకిది ఉపదేశించాను. దివ్యుడు కావడమే చిట్టచివరి పురుషార్థానికీదోవ. త్రిగుణాత్మకుడు కర్తవ్యాన్ని అసక్త మనస్కుడెచేసేదివ్యుడుకావాలి. ఇది జ్ఞాపకముంచుకొను.

65. అర్జునా! నేచెప్పినదాని సారం మళ్ళీ చెప్తానువిను. మన్మనాభవ-“నా”యందే మనసు కలవాడవు కావలసింది. మద్భక్తః(భవ)-నాభక్తుడవుకావలసింది. మద్యాజీ(భవ)-నన్ను పూజించేవాడవుకావలసింది. మాంసమస్కరు-నాకు (భగవంతునికి) నమస్కరించు. శరణు పొందు. అప్పుడు నీవు(త్రిగుణాల్లో కూడుకొని యున్నవాడవు)దివ్యుడవవుతావు.-ఇదే శాస్త్రాలు చెప్తున్న పరమార్థం“నేను”ఎవరోతెలిసిజ్ఞాన భక్తితో అలానడుచుకొనుమని శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ చెప్తున్నాడు. నీకు నేను ఈ సత్యాన్ని ప్రతిజ్ఞాపూర్వకంగా చెప్తున్నాను సుమా. నీవంటే నాకు ఇష్టంగనుక చెప్తున్నాను.”అన్నాడు.

అర్జునునికె చెప్పినా జిజ్ఞాసువులందరకు ఇది పనికి వచ్చేదే, తెలిసికొనాలి-అనే ఆసక్తి ఉండాలి. దానిని తరిచి తెలిసిపాటించటం ప్రారంభించితే అప్పుడు భగవానుడు చెప్పిన మాటలభావాల వివరాలు మనసులో నిలుస్తవి. అప్పుడు ఆసలహా తప్పకుండా మనకుకూడ అవుతుంది మనం జిజ్ఞాసువులమయితే.

66. అంతెందుకు: ఈలోకంలో ఎన్నోధర్మ లక్షణాలున్నాయి. ఈధర్మశాస్త్రాలు ఎప్పటికప్పుడు అవసరమైన ధర్మలక్షణాన్నిచెపుతూ వచ్చినయి. వీటినన్నిటినీ ఒకేసారిమనం పాటించటం కుదరకపోవచ్చు. అందుకె ఈ ధర్మలక్షణాలకు ధర్మమైన తత్త్వంచెప్పేశానునీకు. తత్ + త్వం ఈరెండూ అనగా భగవంతుడూ నీవు ఒకటే ననేదేతత్త్వం. దీని మీద ఆధారపడి సర్వధర్మలక్షణాలతత్త్వాన్నీ తెలిసి పాటించటమే

ధర్మం. ఏధర్మమైనా ఒక్కొక్కప్పుడు అనుసరణీయం కాకపోయినా కాకపోవచ్చు గాని ఈ ధర్మతత్త్వం సతతమూ అనుసరణీయమైనదే. ఇదే పరమార్థమైనది. ఈ ధర్మతత్త్వసారం ఏమంటే— “మామేకం శరణం వ్రజ” అని, నేను అనేవాడినే—ఆ ఒక్కడినే—ఆశ్రయించాలి అని. “నేను” అనే ఆ నీవే భగవంతుడు—“తత్”—అనేవాడు, అతడినే శరణుపొందు. నీవు — అంటే—నీ శరీరంకాదు.. బుద్ధికాదు— మనసుకాదు— ఇంకేవేవోకాదు. నీవు అంటే “నీవే”—అభగవంతుడివి. ఈ మనసూ బుద్ధిలతో తాదాత్మ్యం పొందికుండానే ఎంతో నేపునీకు ఏమో చెప్పేశాను. అలా తాదాత్మ్యం పొందని “నిన్నె” శరణుపొందు. అలా చేస్తే ఆ “నేను” సర్వపాపాల నుండి మోక్షాన్ని ఇవ్వడమనేది జరుగుతుంది. ధర్మానికి ధర్మానికి వ్యతిరేకం ఉందిగదా. ఏధర్మాన్ని పాటించాలి అనికదా అడిగావు. అందుకే ధర్మాలకు ధర్మమయిన ఈతత్త్వ సందేశం చెప్పేశాను ఇకనీకు శంక రావలసిన పనిలేదు. శోకించాల్సిన పనిలేదు, కర్తవ్యం చేయడమే ధర్మం. నిన్ను ఆ “నేను”తో కలుపుకొని అంటే “భగవంతుని” కలుపుకొని అని అర్థం. గీతాసారం మూడుమాటలే. దేవుణ్ణి (నేను ను) నమ్ము. నీ కర్తవ్యం చెయ్యి. ఫలం పై నీ పట్టుకొనకు. ఇదే ఆ సారం. (Believe in God. Do your duty. Don't aspire for the result).

ఈ శ్లోకాన్ని చరమ శ్లోక మంటారు. అంటే చిట్టచివరి స్థితిని కలిగించే శ్లోకమని అర్థం. చిట్టచివరి స్థితిని చేరిన మీదట పాటించాల్సినట్టి—పాటింప బడేటటువంటి వర్తనమేదో అది ఇందులో చెప్పినారు.

ఆ స్థితికి ఎలా రావడమో ఈ పద్యేనిమిది అధ్యాయాల గ్రంథంలో వ్యాసమహర్షి ప్రస్తుతీకరించాడు, “శరీరం వేరు, మనసూ వేరే, వీటన్నిటికీ విస్పష్టమై వేరుగా నేను అనేదిగా భగవంతుడుంటున్నాడు. ఈ మనసులో ఎన్నోవికారాలున్నాయి. అవన్నీ ఈ మనసులోనే ఉంటున్నాయి. నేనుకు సంబంధం లేదు. ఈ బయటి ప్రపంచాన్నిగూర్చి

అలోచించడం మాని, తనలోని వికారాన్ని మన్నించటం మానివేస్తేట్లయితే అప్పుడు మనసు అంతర్ముఖం చేయటం కలుగుతుంది. అంతర్ముఖమంటే “నేను” వెపునకు తిరుగడమన్నమాట. అలాతిరగడానికి ఎన్నో సాధనలు చెప్పారు. “కర్మలో ఆకర్మచూడు”మనీ, పనిచేయకుండా ఉండటమనేదొక్కటే నేను అనేవానికి పనిఅనీ, ప్రాణాయామం చేసి అమనస్కత పొందుచుండుమనీ, బ్రహ్మమందే కర్మలు చేయడమనేది ఉంచేసి ప్రవర్తించుమనీ, సమత్వం నేర్వవలసిందనీ ఇలా ఇవన్నీ వ్యక్తి చేయవలసిన ధర్మాలు. మోక్షసిద్ధినిచ్చేవి, అందుకని కర్తవ్య కర్మలు చేసి తీరాల్సినట్టివి అనిచెప్పారు. “స్వధర్మం” అనే “సమాజసేవ” ఎల్లకాలం చేస్తుంటే చిత్తశుద్ధి కలిగి పరమాత్మను గూర్చిన జ్ఞానం కలిగి సర్వ సమత్వం కలిగి, “నేను”లో తాదాత్మ్యం పొంది మిగతావాటితో సంబంధంలేని స్థితి కలుగుతుందనె బోధను ఇంతవరకూచేశారు.

ఈ స్థితి కలిగిన తరువాత ఇకచేసేదేమిటనె శత ఇప్పుడు స్థితిలో ఉన్నమనకు కలుగుతుందని ఊహించి శ్రీకృష్ణపరమాత్మ సమాధానం చెప్తున్నాడు. అప్పుడింతకుముందుచెప్పిన ఈ నేతి నేతి అనేసాధనలుగాని, అహం బ్రహ్మస్మి అనే తీవ్ర తపసు గాని చేనేప్రయత్నాలేవీ అక్కరలేదు. చేసిన ప్రయత్నాలు ఫలించిన తరువాత ఇంకాదేని కోసం ప్రయత్నం? అందుకని ఆచెప్పబడిన పూర్వధర్మాలన్నీ ఆసాధకుడు—అతడిప్పుడు ముక్తస్థితిలో ఉన్నాడు.—పొటించడు. “సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య” అనే అర్థం అతడికి. మరిక ఏంచేస్తాడు? “మాం” “ఏకం” శణం”నేనును మాత్రమే అనుసంధానం చేస్తాడు అనిబోధ.

అప్పుడు అతడికి శరీరం ఉండదా? ఉంటుంది. శరీరం ఉంటుంది. మనసూ ఉంటుంది. కాని ఈ మనసు నేను లో లీనమయి ఉంటుంది. ఐతే అతడు మళ్ళీ తిరిగి ఈప్రపంచం చూడలేడా? చూస్తాడు.

67. నీవు నాభ కుడవు కావడంచేత గీతాశాస్త్రాన్ని నీకుచెప్పాను. నీవు దీనిని ఇత ర్లకు చెప్పు-గాని, -ఎవరికి పడితే వారికి చెప్పకు. కర్మ యోగి అయినాసరే తపను చేసేవా డెనాసరే-నాభ కు డెనా సరే వాడికి చెప్పచ్చు. ఇత ర్లకు చెప్పటం వల్ల ప్రయోజనం ఉండదు. ఈ విషయంపై ఈసడింపునూ, 'నా' పై ద్వేషమునూకలిగి ఉండే అసురసంపత్తి గలవారికి చెప్పినా వాళ్ళకిదితెలియకపోగా (నన్నే) భగవంతుణ్ణి తిట్టిపోస్తారు. ఇది పన్నీరు కనకయితే దానిని బూడిదలోపోయవద్దంటున్నాను. అంతే పైగా "సర్వధర్మాః పరిత్యజ్యమామేకంశరణంవ్రజ" అనే పెళ్ళోకార్థం సందేహంలేకుండా వాళ్ళకు అర్థంకాదు. అందుకని చెప్పద్దంటున్నాడు.

తిట్టి పోయటం ఎందుకంటే ఇంత మోసం అన్యాయం ఈ ప్రపంచంలో నడుస్తుంటే దేవుడెందుకు చూస్తూ ఊరుకుంటాడు అంటారు. -వీళ్ళు ఆదేవుణ్ణి నేవకుడుగాచేసి అలాంటిది జరగకుండా కాపలాపెట్టారన్నట్లు!! లక్షరూపాయల లాటరీ ఇన్ని అవసరాలున్న నాకు రానీకుండా ఫలానివాడికెందుకొచ్చిందయ్యా దేవుడుంటే అంటారు-వీళ్ళతో ఏదో దేవునికి కాంట్రాక్టు ఉన్నట్లు. వాళ్ళు మూర్ఖులు కాదా!

68-69. నీకుతోచినట్లయితే నా భక్తునికి చెప్పుగాక. ఇది పరమగుహ్య తమమైన తత్త్వం. ఇది-అంటే 7వ అధ్యాయంనుంచి 18వ అధ్యాయంలో 66వ శ్లోకం వరకూను. అలాంటి వాడికి చెప్పినట్లయితే అతడికి జ్ఞానోదయమై సత్ఫలితంకలుగుతుంది. "నా" యందు భక్తి ఇనుమడిస్తుంది. జ్ఞానభక్తి కలిగి అతడు చివరకు "నన్నే" పొందటం అవుతుంది. అలా భక్తులకు ఈ గీతావివరణం తెల్పినవాని కంటే ప్రేయమైనవాడునాకు ఈ జగత్తులో ఉండడు.

70-71. మన ఇద్దరిమధ్య జరిగిన ఈ సంవాదాన్ని ఎవరు అధ్యయనం చేస్తారో వారిచేత జ్ఞానయజ్ఞంచేయబడినట్లే. తద్వారా "నేను" పూజింపబడినవాడ నవుతాను, గీతాయజ్ఞం జ్ఞాన యజ్ఞాలలో

ఒకటి. గీతను చదివేవారేగాక చదువుతుంటే విన్నవారు కూడ యజ్ఞం చేసినవాళ్ళే అవుతారు. శ్రద్ధగా అసూయలేకుండా విన్నవారికి ఆయజ్ఞ ఫలితం దక్కుతుంది.

72-73. అర్జునా! నేను చెప్పిన ఈ గీతార్థాన్ని నిశ్చలమైన మనస్సుతో విన్నావా? నీకు కలిగిన సందేహాంతీరిందా? మొదట్లో మోహవశంచేత ఏమేమోచెప్పావు. ఇప్పుడా మోహం వదిలిపోయిందా? అని అడిగాడు పరమాత్మ. అందుకు అర్జునుడు అచ్యుతా! నీప్రసాద వశంచేత నా మోహం వదిలిపోయింది. అప్పుడు మతిపోగొట్టుకొని మోహంలో పడ్డానునుమా! తిరిగి సుమతికలిగింది నాకు. నిశ్చలమయిన మతి కలిగింది. నీవు చెప్పిందేనేను చేస్తాను. కాదు! నేనుచేయదల చింది-నీవు చెప్పినదేనంటున్నాను. ఇదే శరణుపొందటం అంటే భగవంతుని ఇచ్చే ఏదో నేనూ అదేచేయటం అదే శ్రేయోమార్గం. ఎంత ఆలోచించి తర్కించినా నీవు ఏం చెప్పావోదానినే చేయాలనే నిశ్చయం కలిగింది అంటున్నాడు అర్జునుడు. భగవంతుడవయిన నీ సంకల్పం తప్ప నాబుర్రలో విడిగా ఏదీ మిగల్గేదనే స్థితిలో ఉన్నాడు. ప్రపంచం లోతాను ఇక చేయబోయే ప్రతీవసీ భగవత్ప్రేరణతోనే చేస్తున్నట్లు అనుభూతి చేస్తాడికనుంచి అర్జునుడు. మనంచేయాల్సిందీ అదే. అదే శరణుపొందటం.

74-77 ఇంత వరకూగల సంగతి అంతా-సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునికు సమాచారంగా చెప్పటం అయింది భారత కథలో. ఇప్పుడిక సంజయుడు తన మనసులోని సంగతి చెపుతున్నాడు. “రాజా! వాసుదేవార్జునుల మధ్య నడిచిన. ఈ అద్భుతమైనట్టిరోమాంచాన్ని కలిగించే సంవాదం నేను విన్నాను. వ్యాసమహర్షి ప్రసాదంవల్ల పరమేశ్వరుడైన శ్రీ కృష్ణుని వాక్కు నుంచి స్వయంగా చెప్పబడిన “గీతాశాస్త్రమునే” ఈ యోగ శాస్త్రాన్ని వివరించటం కలిగింది. రాజా! శుభకరమూ,

అద్భుతమూ అయిన ఈ సంవాదాన్ని తలచి తలచి మళ్ళీ మళ్ళీ ఆనందిస్తున్నాను. మహానుభావుని విశ్వరూపాన్ని తలచుకొనితలచుకొని నేను ఆశ్చర్యానందాలతో తలమునకై పోతున్నాను - సంజయుని కంట బాష్పాలు కారుతున్నాయి!!

78. ధృతరాష్ట్రమహారాజా; ఇప్పుడు ఈ యుద్ధం సంగతేమయింది అని కదా అడిగావు! చెప్తానుగాక. అంతేకాదు. ఏంకాబోతోందో కూడ చెప్తాను. ఈ ఇతర సమాచారాల్ని చెప్పడానికేంగాక, రాజా! అవధరించు. ఎక్కడ యోగేశ్వరేశ్వరుడైన శ్రీకృష్ణుడున్నాడో ఏపక్షన ధనుర్ధరుడైన అర్జునుడున్నాడో ఆ పక్షన, శ్రీ, విజయం, భూతి. ధృవస్థితి, రాజనీతి అన్నీ సమకూరి ఉండి తీరుతవి - అని నాకుతోస్తోంది, మహారథుడైన భీష్ముడు పడిపోయినాడంటే ఇంతకంటే ఇంకేకారణం కావాలి!

ధర్మక్షేత్రమయిన ఈ కురుక్షేత్రంలో స్వార్థంకొరకు కర్మ చేయటం ఆరంభిస్తే కార్యకారణసంబంధాన్ననుసరించి ఫలితంవస్తుంది కదా అనుకొంటున్నావు! నీపుత్రులు స్వార్థంకోసం యుద్ధం చేస్తున్నారు గదా, పెద్ద నైన్యాన్ని కలిగి ఉన్నారకదా అని వారికే జయం రావటం స్థిరమని అనుకొన్నావు! తీరా ఈ పదిరోజుల పర్యవసానం ఇలా అయిందేమనీ, ఏమిటి కథ అనీ తెలిసికోటానికి నన్నుపిల్చావు. నీపుత్రులు పాటించే స్వార్థభూయిష్టమయిన లక్షణం తత్త్వదృష్ట్యా లోగయిన ధర్మం. ఆ ధర్మం ఈతత్త్వముందు ఎంతటి స్వల్పఫలితాన్ని మాత్రం ఇవ్వగలదు గనుక! నీబిడ్డలు యుద్ధంలో మరణిస్తే స్వర్గం రావడం వాయం - ఈ స్వార్థధర్మాన్ననుసరించి. అంతేనని నాకు తోస్తున్నది. నీబిడ్డలకు సక్తివుంది, పాండవులకు సక్తి కంటే భగవంతుని ఆదర్శంగా గలిగిన నడక ఉంది. వాళ్ళు భగవంతుని నమ్ముకున్నవాళ్ళు. నీపిల్లలు స్వార్థాన్నే నమ్ముకున్నవాళ్ళు. రాజా! యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థోధనుర్ధరః. తత్రః శ్రీ ర్విజయో భూతి ద్ద్రువా నీతి మతిర్మమ.

ఓం తత్ సత్.

ఉ ప స ం హౌ ర ము

శ్రీ మద్భగవద్గీత లోని పద్దెనిమిది అధ్యాయాల సారమయిన “సర్వధర్మా న్పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ” అని ఆదేశించి శ్రీ కృష్ణుడు “అహంత్యా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాకుచః” అని అభయమిచ్చాడు. కర్తవ్యం పెట్టుకోవద్దని ఇంత నేమాదోధించి, భగవంతుడుగా సమష్టి మనసుగా కర్తవ్యం రిని నెత్తివేసికొంటూ “మోక్షం ఇస్తాను” అంటున్నాడు భగవంతుడు : : : భగవంతుడైన సమష్టిమనసుకు ప్రత్యేక ప్రతిపత్తి ఉన్నదనేది గమనియము. ఆ ప్రతిపత్తి నాధారం చేసికొని జీవన్ముక్తి స్థితి నందిన అత్యలా అలామాట్లాడటం లోని నిజం-తెలియని అజ్ఞులకు ఈ సంగతులు చెప్పకుమనటం-అంటె భక్తిలేని వారికి ఇవి చెప్పవద్దనటం-అందుకే, నేర్వాలిన్ని విజ్ఞానం ఇక ఆ పైన చేయాలింది భక్తి!! అనిపిస్తుంది.

పద్దెనిమిదధ్యాయాల్లోని విషయాలు అర్జునునకు శ్రీ కృష్ణుడు చెప్పింది-అర్జునుడు తాను చేయవలసిన కర్తవ్యానికి అడ్డంకిగా వాని బుద్ధికాకుండా సమ్మతింపజేయడానికే. ఆ మీదట అర్జునునకు గలభక్తే మిగతాపని చూచుకొనాలి-కర్మచేయాలి. అసత్తతతో చేస్తే చిత్త శుద్ధి కలిగి జ్ఞాన భక్తి నిలుస్తుంది. ఇదే ఈ పద్దెనిమిదధ్యాయాల్లో సాధించింది భగవానుడు.

ఐతే ఇది విన్నతరువాత ఏంచెయ్యాలి అని మనకు సందేహం: జీవితాంతం దోవసరి చేసికొంటూ ఉండటమే తప్పనిసరి, భక్తి-జ్ఞాన భక్తి-చేయడమే కర్తవ్యం అవుతుంది. అది స్థిరంగా నిలవాలి మనసులో రామకృష్ణ పరమహంసలా.

ఐతే రామకృష్ణ పరమహంసలా ప్రపంచంతో సంబంధం అక్కర్లేదా అనిపించటం కద్దు. జ్ఞాన భక్తి స్థిరం అయితే చెలకుపిప్పిని వదలి బెల్లం మాత్రమే వెదికివట్టే చీమలా భగవంతునే పట్టుకొనటం

నీకు స్వభావమే అవుతుంది. అలా అయితే ఎలా అని ఇప్పుడు నీవారో చించాల్సినపనిలేదు. ప్రాపంచిక విషయాలవెపునకు మనసు వెళ్ళి పోతే భక్తై నిలవదు కదా! భక్తి చేస్తే ప్రాపంచిక విషయాలవిషయం ఏమవుతుందనే యోచన చేయటం తెలివితక్కువ అనిపిస్తుంది. ఏమీకాదు ప్రపంచం-చక్కగా వెళ్ళిపోతుంటుంది.

ఎఱుక కలిగినవారు శ్రీరామకృష్ణపరమహంసలా జ్ఞాన భక్తిని పొందాలి, లేనివారు మళ్ళీ మళ్ళీ భగవద్గీతా పఠనం శ్రవణం మననం చేయాలి. అదే నిధిధ్యాసన వెపునకు తీసికొనిపో గలిగినట్టిది. ఆభగవంతుని ఆశీర్వాదంకావాలి, అదే ఈ సర్వానికీసారం. దానికై ప్రయత్నమే ఇది.

గీ తా సా రం

Do your duty. Believe in God. Don't aspire for result.

ఓం త త్స త్.

శ్రీమద్ భగవద్గీతా మాహాత్మ్యము

1. మానవుల్ని బిడ్డలా చూచుకొంటున్న భూదేవి విష్ణు మూర్తితో ఒకసారి ఇలా అన్నది. “ఈ మానవులు దుఃఖాలు అనుభవిస్తున్నారు కదా. వీరికి జ్ఞానభక్తి కలిగేదెలా అబోధ ఉంది” అని

2. “ప్రారబ్ధం అనుభవిస్తున్నాగాని గీతాభ్యాసంలో నదా అనుభవం చేస్తుంటే కర్మలచే పట్టుబడక ముక్తుడవుతాడు” అని విష్ణు మూర్తి ప్రత్యుత్తరమిస్తాడు; ఇంకా ఇలా అంటాడు —

3. మహాపాపం కూడ గీతాధ్యయనుని—నీరు తామరాకునంట జాలనట్లు—అంటలేదు, దూరమైపోతుంది.

4. గీతాధ్యయనం వలన పుణ్య తీర్థాల్లో స్నానం చేసినంత ఫలం కలుగుతుంది. అనగా దేశ దేశాలు తిరిగి నేకరించిన అనుభవం అనుభూతులు గీతాధ్యయనం వల్ల కలుగుతవి అని అర్థం.

5. అలాంటి అనుభవం అనుభూతి ఎలా కలుగుతవనుకొంటావేమో. గీతను అధ్యయనంచేయటంలో ఆచోట దేవతలందరు, ఋషులు, యోగులు, నాగులు గోపికలు, నారదుడు, ఉద్దవుడు, సునందాదులందరూ సహాయకులై ఉండి జ్ఞానభక్తిని తెలుపుతారు.

6. ఆచోట నేను నదా ఉంటాను కూడాను కదా! అనగా ఆ సత్సంగములో “నేను” అనేదాని “ఆత్మ” అనేదాని ప్రసక్తి తప్పక రాగలదని కూడ బోధ.

7. ‘నేను’ ఈ ముల్లోకాలూ ఏలుతున్నది గీతాజ్ఞానమునాశ్రయించేకదా! ఎందుకనంటే అందలిజ్ఞానం త్రిలోక పరిపాలనకూమూలకందమై ఉన్నది.

8. గీత పరబ్రహ్మ విద్య. అందులో సందేహంలేదు. స్వానుభూతి వల్లనే ఇది తెలియగలదు ఎవరయినా. ఓంకారంలోని చివరి అర్థమాత్రమే పరబ్రహ్మతత్వం సూచింపబడటం ఈ గీతలో ఉంది.

9. గీత శ్రీకృష్ణపరమాత్మచే మూడువేదాలసారంగా చెప్పబడింది. పరిమానందస్వరూపమైంది గీత. తన నాశ్రయించిన వారికి తత్వజ్ఞానాన్ని చేకూర్చుతుంది.

10. పద్దెనిమిది అధ్యాయాలనూ ఏకాగ్రమైన మనసుతో అధ్యయనం చేసినవాడు జ్ఞానియై పరమపదాన్ని పొందుతాడు.

11-13. తొమ్మిదధ్యాయాలే అలాచదివితే గోదానఫలం, ఆరధ్యాయాలే చదివితే గంగాస్నానఫలం, మూడధ్యాయాలు చదివితే సోమయాగ ఫలం, ఒక్క అధ్యాయమెచదివితే రుద్రలోకం లో చేరి ప్రమథగణాల్లో ఒకడై ఉండగలగటం—ఈ ఫలాలు వసవి మొదట తొమ్మిదధ్యాయాలూ మొదటి ఆరధ్యాయాలూ మొదటి మూడధ్యాయాలూ అనే అర్థం కూడ చెప్పవచ్చు అనిపిస్తుంది. చదివి చూడండి అలా!!

14. ఒక అధ్యాయంలో నాల్గోవంతు చదివితే—భక్తితో రోజు చదవాలి—మానవజన్ముడుగానే పుట్టకలుగడం అనే ఫలం కలుగుతుంది.

15-17. ఇంకా తక్కువ సంఖ్యలో శ్లోకాలు రోజూ పఠించినా కనీసం ఒకటి చొప్పున చదివినా మానవుడు చంద్రలోకం చేరుతాడుగాక ఇంతేమిటి? గీతను ఉచ్చరిస్తూ శరీరం వదలితే సదతి పొందుతాడు.

18. ఘోరపాతకాలు చేసినవాడైనా ఈ గీతను అర్థంచేసి కొనటం ఆరంభించినట్లయితే వెకుంతం చేరి సుఖపడుతాడు.

19. కర్తవ్యకర్మను సక్రమంగా చేస్తూ గీతార్థాన్ని మననం చేసేవాడు జీవన్ముక్తుడు కాగలడు.

20. జనకాదులెందరో గీతనాశ్రయించే జీవన్ముక్తులై పరమ పదం పొందారు.

21. గీత చదవటమేగాక ఈ మహాత్మ్యాన్ని కూడ చదవాలి, గీతను రోకంటి పాటగా పారాయణం చేయటంవల్ల సంస్కృతం వచ్చినవారికి ఒకప్పుడు కాకపోతే ఇంకొకప్పుడు అంతాకాకపోతేకొంత మేధాకెక్కి సత్సంగ ఫలాన్ని కలిగించటం విద్వారమేమీకాదు. కానీ ఈ మహాత్మ్యం చదివితెలియడంవల్ల గీతను అధ్యయనం చేయాలనే ఆసక్తి పతితునకు కలగటం నిజం.

22. కేవలం మహాత్మ్యం చదివి ఊరుకున్నా ప్రయోజనం లేదు. గీతామహాత్మ్యంతోపాటు గీతాభ్యాసంచేయాలి అని శ్లోకంలో ముఖ్యంగా చెప్పబడింది.

23. గీతాధ్యయనంచేసినంతరువాత గీతామహాత్మ్యం కూడ చదివితే దాంతో చెప్పిన ఫలమంతా వచ్చేది ఖాయం అని సూతమహాముని చెప్పియున్నాడు.

ఇట్లు వరాహపురాణంలోని శ్రీగీతామహాత్మ్యమ్

స వ రణ ప ట్టి క

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
1	11	చేస్తూనే ఉండాలో	ఎలాచేస్తూనేఉండాలో
2	10	తెలియడం	తెలియడంవల
4	25	కారణమెనవాడిని	కారణమెనవాడినీని
6	20	మారిపోయిగనక	మారిపోయేదిగనక
6	25	అనుకొత	అనుకొను
14	12	అనుభూతులను	అనుభూతులని
19	22	మొక్కల్లావేచి	మొక్కల్లాలేచి
22	23	చూచినాతత్ అని	చూచినాతత్ అని
		గ్రహించడం	గ్రహించడంవల్ల
30	20	ఆనందం	ఆనందం
30	23	జీ అంటావుగాక	జీవుడుఅంటావుగాక
32	23	అనుకో కావు	అనుకోవద్దు
35	16	మనకు	మన
36	13	శక్తి	శక్తి
35	20	తేలిక	తేలిక
36	22	నిజానికి	నిజానికిమనసును
39	21	అనుకోనివారిసంగతి	అనుకొనేవారుసాధన
		గదా యీ	చేయాలిగాక. ఇతర
			ములసంగ తెతేఅవియీ
40	9	అజ్ఞానపూర్ణమైన	అజ్ఞానపూర్ణమైన
49	16	ఏభూతంలో	ఏభూతంలోనైనా
51	20	విషయంపై అనుభూతి	విషయంపై అనుభూతి
			వల్ల
54	21	స్వరూపాలకూనేను	స్వరూపాలూనేనే
56	14	నడిచి ఈ	నడిచిఈది,
63	13	అంతలేదు.	అంతర్దృష్టికూడా
			కావాలి.
64	8	మతజీ	మత్ప
64	18	నాతు	నాకు

72	3	నరుల్లో నృపుడు	నరుల్లో నృపుడు
75	13	భగవంతుడనే	భగవంతుడని
104	23	అసంగతి	ఆ సంగతి
105	15	బ్రతును	బ్రతుకు
115	12	అనిపర మేశ్వరుడే నని తెనియాలి	అవి పర మేశ్వరుడేనని తెనియాలి
116	7	సాధనలనుగానువినక	సాధనలనుగాని వినక
117	4	అంతే బుద్ధివృ	అంతే బుద్ధి. వృ
121	15	ప్రకృతి.	ప్రకృతి,
122	23	అవగాహనచేసికొను న సాంఖ్య	అవగాహనచేసికొను, సాంఖ్య
123	21	నిలయిసూ	వెలయిసూ
126	7	పరిమితమైన ప్రకృతి	(పరిమితమైన ప్రకృతి)
126	8	వ్యాపించాలదే	వ్యాపించాలనే
127	19	ఉచ్ఛస్థితిని	ఉచ్ఛస్థితి
128	13	నేను అనేదె	నేను అనేది
131	11	నత్. సత్త్వ	సత్. సత్త్వ
131	15	మునిగినాకూ	మ. నిగినాకూడా
136	5	తత్ ను,	తత్ను.
137	1	వ్యక్తులతో	వ్యక్తులతో.
137	9	చేసేపనిని	చేసేపని
139	22	ఉండును	ఉండదు.
147	8	కాదు	కాని
147	20	కలుగజాలదు	కలుగజాలదో
150	21	“నేను” కూక్షేత్రునికి	“నేను” కూక్షేత్రానికి
154	8	బుద్ధి	బుద్ధ
158	12	డనుకొంటూ క	డనుకొంటూక ర్
158	16	మొదటివాడి	మొదటివాడిది
173	4	సాత్త్వికులు ఆయు	సాత్త్వికులు ఆయు
178	15	మోక్షం	ఇహం మోక్షం